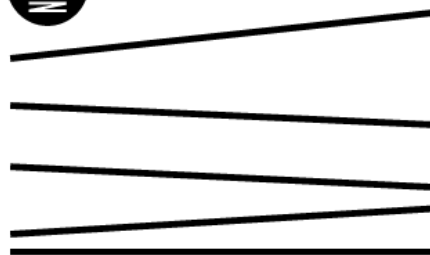

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	samlede af J. M. Thiele.
Titel Title:	<u>Danske Folkesagn</u>
Bindbetegnelse Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : trykt og forlagt af Andreas Seidelin, 1819-1823
Fysiske størrelse Physical extent:	2 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

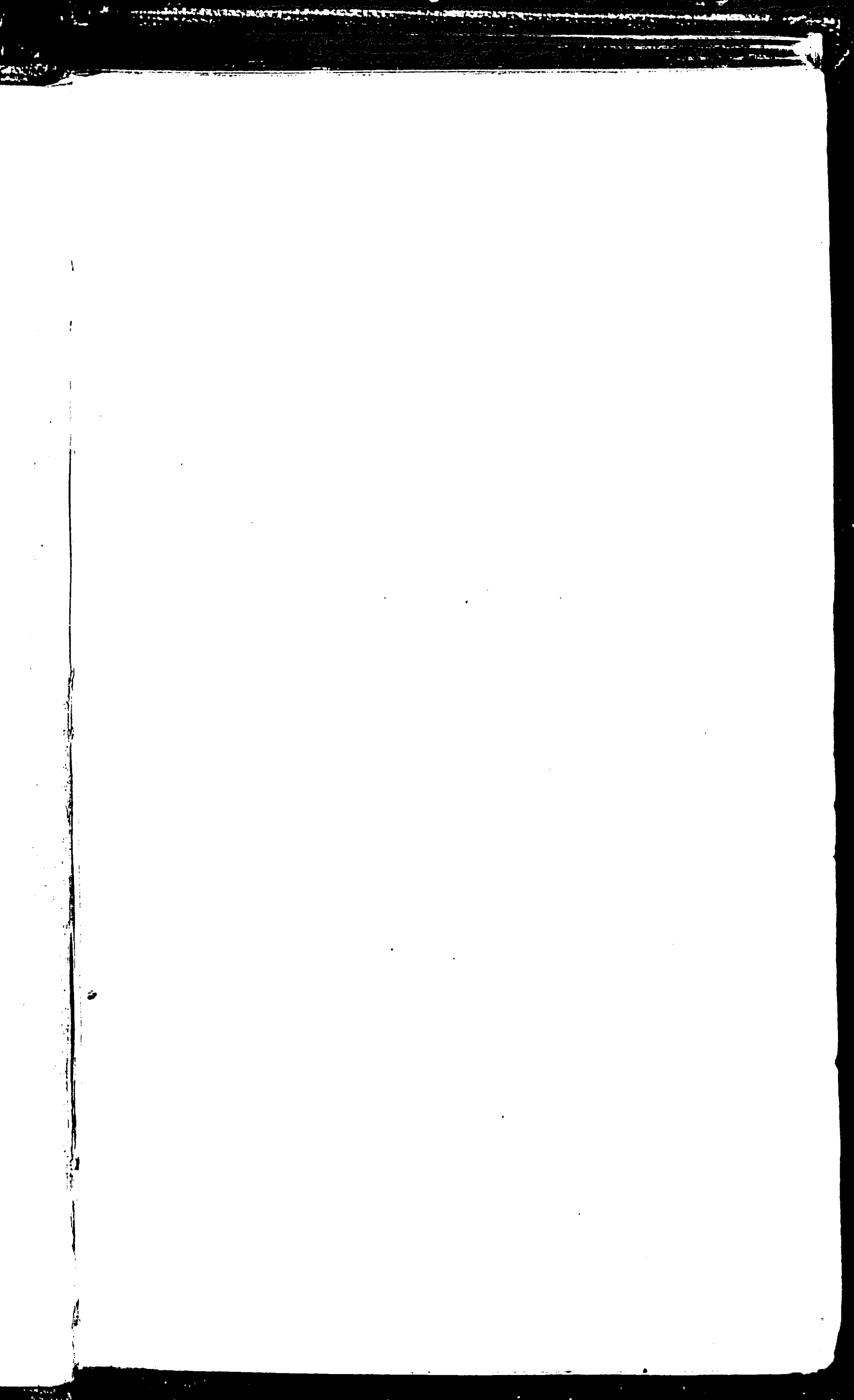
The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130022039459

D a n s k e
F o l k e s a g n.

S a m l e d e
af
J. M. T h i e l e.

Første Deel.

Kjøbenhavn 1819.

Trykt hos og forlagt af Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

3683

$$35-13-8^{\circ}$$

SECRET

8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845

MISSION

100-371092-100

100-44389-10

D a n s k e
F o l k e s a g n.

S a m l e d e
af
J. M. Thiele.

Første Samling.

K j ø b e n h a v n.
Forlagt af Brødrene Thiele.
1 8 1 8.

Hver mand lagde til og tog fra, blanded
deriblandt meget sit egen dict.

Lysc. Slectebog, præf. VI.

Kjære Læser!

Dersom Du nogensinde efter en møjsommel-
lig Dag er kommen til fremmed Mands Huus
og har med forsigtig Finger banket paa Dø-
ren, uvis om Du ville finde en ligefrem og
fjærlig, eller en høflig og kold Modtagelse,
saa kan Du omtrent vide, hvorledes jeg var
tilmode, da det omsider kom til denne Fortale.
Og som det vel allerede vilde have været Dig
et ilde Bærsel, at Porthundene begjæede Dig,
da Du vilde gaae ind i Gaarden, saa gjorde
det omtrent et lignende Indtryk paa mig, da
jeg, i forrige Marsløb, mærkede, at Nogle
begyndte at ængstes paa Dplysningens Beg-
ne, just paa den Tid, da jeg havde udgivet.

Prøverne af disse Folkesagn. Men ligesom det ikke kunde falde Dig ind, at gjøe igjen ad Northundene, saaledes kunde det ikke heller falde mig ind, at lade mig forstyrre af hine Oplysningsmænd, ikke saameget fordi de udtrede sig saa ukjærligt, men snarere fordi, ikke jeg alene, men alle Andre, strax mærkede en lille Mangel hos dem af det, der i denne Sag skulde gjøre deres Uttringer gyldige og give deres Meninger Grund: at de nemlig vare Saadanne, som pleie at sige, at sliig Overtro om Havmænd, Ellepiger, Lindorme o. s. v. kun kan taales paa Vers, hvor Enhver jo veed, at det er Digt o: Løgn, men aldrig i lange, alvorlige Prosa-Linier, som om det kunde være den rene Sandhed.

Men, i hvorum Alting er, saa forestiller jeg mig nu, at Du har taget vel imod mig, og at Du har viist mig den Velvillie, jeg fordrer som Gjæst, at jeg er sluppen ind i din Stue, og at Du har bedet mig sidde ned ved

Gaminen. Smedens jeg tænker paa, hvorledes jeg skal begynde en Samtale, siger Du mig, at Du har hørt, jeg bringer endeel gammelt Bondestads med mig, og forsikkrer mig tillige, at Du aldeles ikke venter brabandske Kniplinger. Dine smaa Børn, som har faaet at vide af Dig, at jeg bringer Noget for dem, samle sig allerede om mig og tage mig længselfulde ved Haanden og see begjærlige paa mig, at jeg dog engang skal begynde. Den Ene snakker saa smaat om P a n d e f a g e h u s e t, den Anden om store Peer og lille Peer, og den Tredie beder mig indstændigen, at jeg skal fortælle om P r i n s e s s e n p å G l a s b j e r g e t. Shvor ondt det end gjør mig, at jeg denne gang ikke kan tilfredsstille dem, og hvormeget de end trække mig utaalmodigen i Kjolen og fravle op paa mit Skjød, saa vender jeg mig dog alligevel uforstyrret til Dig, Du forstandige Huusfader! at Du ikke skal tro, at hvad jeg har at fortælle, mere

passer sig for dine Børns Alder, og, at Du kun er Tilhører for Børnenes Skyld; thi Sagnet er det for din Alder, hvad Amme-
stuehistorien er for dine Børns.

• Naar den barnlige Phantasie flyver ud, da agter den hverken paa Tid eller Rum, og finder ligesaa hurtigt Veien til Maanen, som til det fortryllede Land, hvor en fangen Prinsesse lever sørgelige Dage hos den elskende Trolldmand; men, naar Du, forstandige Mand! engang imellem har Tid til, et Dieblis at være Barn, da gaaer Phantasus bag efter med Nøglerne, ret ligesom en snaksom gammel Klokker, der viser den Fremmede om i en berømt og mærkværdig Kirke. Han veed da, at fortælle Dig, hvad man siger om den Steen, som ligger der; han viser Dig, hvor hin Borg har ligget, fortæller Dig, hvorledes den Søe er bleven til, og hvad Du end spørger om, saa faaer Du altid en lille synderlig Tildragelse at høre. Derfor har

Sagnet ei anden Flugt end Skaden, som hopper fra Steen til Steen og kradser vel ogsaa stundom op i den gamle Borgmuur, medens Barnet helst flynger sig til Phantasus, naar han som en vældig Gris styrter frem mellem Soel og Maane.

Men, dersom dette derfor ikke er Dig nok, saa tør jeg paa egen Haand forsikre Dig, at de Folk, som til Gavn forstaae sig paa Folkesagn, see meget mere deri. Derfor, om Du selv ei er viis og boglærd, saa spørg blot dem, der ere det. Men, er Du forfaren i alskøns Kundskab og har Du dyb Indsigt i Tingene, da venter jeg med stor Begjærlighed, at Du skal tage og benytte i din egen Huusholdning den Honning, jeg som en Bie har samlet, medens jeg fløi om blandt Bønderne paa Marken. Thi selv har jeg vel kunnet indsamle, og det saa godt, som hver Anden, og samlet har jeg, ikke alene som Bie, der dog kun samler ene til Andres Brug, men

mere som en Musernes Hengivne, der vandrer ud, for at lære og forlyste sig, og vender tilbage med Hænderne fulde af Blomster, hvis friskeste og livligste Duft, han selv har indsuget paa Veien, uden dog at være som Barnet, der selv suger det saftige Kjød af det røde Kirsebær og derpaa nedgraver Stenene i Jorden, at de skulle være op til Gavn for Andre.

Men skulde det hælde sig, kjære Læser! at Du er læg Mand, eller ærlig Bonde, som altid tilforn har troet, at alt det er Sandhed og Boglærdom, som staaer ordentligen stilet og prentet i Bøgerne, saa maa jeg dog sige Dig, at Du ingenlunde skal sætte din Liid til, hvad der staaer i denne Bog, og at den slet ikke er sammenskrevet for Dig. De Lærde derinde i Byen har deres Lyst, naar de kunne faae at høre, hvad vel dine Forfædre have meent om Verden og dens mange Synderligheder, og som det jo endnu mellemstunder for-

lyster Dig, at høre sligt, skjøndt Du vel veed, at saadant staaer ikke til Troen, saa har ogsaa Byefolket megen Tidsfordriv deraf.

Dersom Du da, kjære Læser! i hvo Du end er, paa kort eller længere Tid forlystes ved, hvad jeg bringer Dig, saa lover jeg Dig, og det med ret megen Glæde, at jeg ved forhaabet, god Leilighed skal bringe endnu mange Dusin af disse friske, rødmudsige Bønderdrenge til Staden. At jeg nu, som ogsaa i Fremtiden, sender Dig dem, saaledes som de løbe ved Gadekjæret, i Træskoe og med lange Haar over Ørerne, maa Du ikke lade Dig fortryde. Vil Du selv tage Dig af Gen eller Anden iblandt dem, og pynte og pudse ham lidt, skal det glæde mig, naar kun Du lader ham beholde Sølvknapperne i Kosten og ikke giver ham moderne overtrukne istedet. Og finder Du da mit Arbeide Tak værdt, da skal jeg ærligen dele den med hver den, der har staaet mig bi og givet mig meget til det, jeg

selv havde samlet. Og aabenhjertigen maa jeg tilstaae for Dig, at jeg venter intet mindre, saa meget mere som Du dog synes, at have laant gunstigt Øre til det, jeg for Prøvens Skyld fortalte dig i forrige Aar ved Mikkelstdagstider. I saadan Tillid giver jeg dig her min hele Pose, at du selv, efter eget Lykke, kan kramme ud og see hvad der er i den.

Moesgaard ved Aarhus,
den 1ste August 1818.

J. Thiele.

I n d h o l d.

Gefion.	Side 1
Vor Frue Taarn	1
Nicolai Kirke	2
Tordenfjolds Grav	3
Kjøbenhavns Bolde	3
Det oldenborgske Horn	4
En Havfru spaaer om Christian den Fjerdes Fødsel	5
Kong Frodes Hjort	6
Balders Brønd	6
Balders Høi	7
Vindormene paa Lyngbye Kirkegaard	7
Herløv Kirke	9
Roeskilde Domkirke	9
Biskop Wilhelms Fødspoer	10
Biskop Wilhelms Død og Begravelse	10
Fandens Fingre	13
Søren Olsens Datter	14
Gvensken i Roeskilde	14
Havtrollden i Tjessfjord	15
Thyres Hul i Borreveile Skov	16
Bærebø	18
Kong Frodes Høi ved Bærebø	20

Dyre Dabrefjød	Side 21
Slangerup	22
Gillesbjerg	22
Damhesten i Ugersøe	23
St. Olai Kirke	24
Holger Danske	24
Esrum Sø	25
Christian den Fjerdes Børneskole	25
Liunge Kirke	26
En Trolde forloffer en Pige	26
Spøgelsens Skind	27
Krogstrup Kirke	28
Helenes Kilde	29
Tertegn ved Helenes Kilde	32
St. Olafs Kilde	32
Lars Krands	33
Skotte	34
Ildnebjerg	36
De Underjordiske hente en Gjordemoder	36
Troldene i Steensbjerg	37
Grevinge Her	37
Højby Kirke	38
Lindormen paa Højby Kirkegaard	38
Hr. Ebbes Døttre	39
Ovend Fælling i Oddsherred	40
Nørvig Kirke	41
Holmerstenen	42
Kirkeklokken paa Seierøe	42
Troldenes Udvandring af Landet	42

- Lilje Sø Side 43
Kloffen i Lilje Sø 45
Bliden 45
Rallundborg Kirke 45
Blak og Sortensteen 47
Historie om en Skifting 47
Altarbægeret i Nagerup 48
Goebjerg Banke 51
Beddne Kors 51
Den vilde Jæger ved Goebjerg 52
Svanen paa Gulbæg 53
Skattegravene ved Nidløse 53
Maren Bøg 54
St. Knuds Kilde 54
Altarbægeret i Bigersted Kirke 55
St. Willums Kilde 55
Beenløse 56
Lindormen paa Nisted Kirkegaard 56
Gjenfærd paa Nisted Marker 58
Kirstens Bjerg 58
Habor og Signelil 59
Om Ugudeligheds Straf 61
Blodpletterne i Bjernede Kirke 62
De to Kirketårne 62
Brøndhøi 63
Altartavlen i Gørse Kirke 64
Maleriet i Gørse Kirke 65
Ligstenen i Gørse Kirke 65
Nisshullet i Gørse Kirke 65

Erkebiskop Absalons Død	Side 66
Sibylle = Bladet	66
Duel Søe	67
Pedersborg Kirke	71
Lyns Almanak	71
Bodedyt	72
Hellig Anders	74
Hellig Anders Kilde	75
Føls = Fjeldet ved Antvorskov	76
Korset ved Antvorskov	76
Rasn og Hylbing	77
Rong Tolv	77
Kruffeborg = Kjerlingen	78
Sandbanterne ved Næstved	79
Næstveds Kæmper	80
St. Merthes Kilde	80
Hellig Merthes Kammer	81
Ellekongen paa Stevn	81
Ellekongens Krigsfolk	82
Leerovnen	82
Høierup Kirke	83
Blodpletten paa Karise Kirkemur	83
Glænøe	84
Præstøe Anders	84
Else Parsbjerg	85
Tung og hans Frue	86
Dremands Frue	87
Barnemordersten	88
Trolben i Mæhred	88

Kong Waldemars Sagt	Side 89
Wolmer	94
Wolmers Hesteskoe	94
Kong Waldemars Wandsted	95
Grøn = Tette og Phane	95
Grøn = Tette jager efter en Havfru	96
Klintefongen paa Møen	97
Pillegrim = Stenen	99
Ristestenen	101
Fanden stjæler Eviin	102
Løsshullet paa Møens Klint	103
Østved Høi	103
Bogøe	104
Lindormen paa Bogøe	105
Hellig = Kors Kirke	106
St. Knuds Taarne i Odense	107
Knud den helliges Steen	108
Tageholm	108
Ellepigen	109
Palne = Tager	110
Kirken paa Falster	111
Hjerring	112
Gjengangeren i Ebeltoft	113
Gillifopp	114
Havmanden	114
Lindormen ved Aarhus Domkirke	116
Rottejageren paa Alheden	117
Ellepigen ved Ebeltoft	118
Carl Pølses Flest	120

Lindormen ved Kalborg	Side 120
Dverge laane DI	121
Troldene fra Ebeltoft	122
Smeden i Boeslumbye ved Karhuus	122
Om at flytte Markeskjel	123
Gildefiskeriet i Liimsfjord	125
Spøgelse ved Byen Gal	126
Den sjunkne Borg	127
Ringholm	129
Blodpletten paa Goldinghuus	129
Forbrændt Rug	130
Liimsfjorden	131
Hyldemoer	132
Bæverulven	133
Rissen	134
Kirkelammet	136
Hælhesten	137
Natravnen	138
Storken, Svalen og Biben	140
Turtelduen	142
Tilgift: Boldborg Dag	145
Anmærkninger	161.

Danste Follesagn.

G e s i o n.

Gylfe regjerede de Lande, som nu kaldes Sverrig. Om ham er det sagt, at han gav en veisfarendes Kvinde til Løn for hendes lystige Sang et Ploieland udi sit Rige, saa stort som fire Oxne kunne ploie paa en Dag og Nat. Samme Kvinde var af Asernes Slægt og heed Gefion. Hun tog Oxne fra Gothunhein, hvilke hun der havde avlet med en Ræmpe og spændte dem for sin Plog. Da gif Plogfuren saa dybt ned i Jorden, at Landet oprykkedes. Oxerne trak dette Stykke Land ud i Havet og standsede i et Sund, hvor Gefion gjorde det fast og kaldte det Sjælland. Men der hvor Landet var blevet udploiet blev en Søe, hvilken endnu den Dag i Dag kjendes at have Skikkelse deraf.

Vor Frue Taarn.

Det hændte sig, da Frue Taarn i Aaret 1514 blev spærret, at en Lemmersvend blev uenig med sin Mester og pralede i Brede af at være vel saa dyg-

sig en Tømmermand som han. Da lagde Mesteren, for at gjøre Striden kort, en Bjælke ud fra det Øverste af Taarnet. Tug han derpaa en Dre i Haanden, gik ud paa den tverlagte Bjælke og hug Dren fast i Bjælkens Ende. Befoel han da Evenden, at gaae ligerviis ud og bringe Dren tilbage. Evenden tøvede vel ikke, men, da han stod ved Bjælkens Ende og vilde gribe efter Dren, syntes det ham, som om der var to Dren, hvorfor han i Angst og Forfærdelse raabte: "Mester! hvilken Dre skal det være?" Da vidste Mesteren det tilfulde, hvorlunde det nu havde sig med ham, og svarede: "Gud være din arme Sjæl naadig!" og i samme Stund svimlede Tømmer Evenden fra Bjælken.

Nicolai Kirke.

En gammel Kone, der var forfaren i alskøns Trolddom, lod sig i Aaret 1567 vie til den syvende Mand. Alt Folket strømmede samme Dag til Nicolai Kirke, for at see denne synderlige Vielse, og er det rimeligt nok, at nogle have gjort sig lystige over hendes Alderdom. Men som Konen fornam sligt, sagde hun, saa at hver Mand kunde høre det: "Jeg skal lave det saa, at I om otte

Dage skal have andet at tænke paa!" Da lagde vel saare faae Mærke til hendes Tale, men næste Søndag kom det over dem tilhøbe. Thi som det var midt under Høimesse, blev det pludseligt mørkt i Kirken, og opkom der da en saadan Forvirring, at alle styrtede over hinanden ud af Kirken, uden at nogen kunde sige, hvi han tog saa ilde afsted. Nu kan man da vel vide, at Konens Tale ei heller blev forglemt. Man lagde Sag an imod hende, hvilken endtes saa, at hun som en Hex blev brændt udenfor Kjøbenhavn.

Tordenskjolds Grav.

I Holmens Kirkemur, paa det Sted, hvort den vender ud imod Vandet, skal der, nærvæd Tordenskjolds Gravsted, være en Steen, som ikke vil blive siddende fast i Muren, men falder altid ud. — "Det er Tordenskjold," siger Almuen, "der vil komme igjen, for at slaa Svensken!" —

Kjøbenhavns Bold.

Da man engang for mange Tider siden satte Bold om Kjøbenhavn, sank den uden Dphør, og det var

fast ikke gjorligt, at faae den til at staae fast. Da toge de et lidet, uskyldigt Pigebarn, satte hende paa en Stoel ved et Bord og gave hende Legetsøi og Mundgodt. Og medens hun sad der og gjorde sig tilgode, opbyggede tolv Murere en Hvælving over hende, og, da den var fuldført, kastede de under Musik og klingende Spil Bolden derover. Derfor skal den nu være urykkelig!

Det oldenburgske Horn.

Da Grev Otto af Oldenburg i Aaret 990, den 20de Juli, var paa Jagt ved Osenberg og tørstede meget, ønskede han sig en Drik Vand. Da treen en Bjergjomfru ud af Osenberg med et kosteligt Sølvhorn i Haanden, og bød ham at drikke deraf, sigende, at naar han drak, da skulde det oldenburgske Huus tiltage i Magt og Vælde; men, dersom han ikke drak, da skulde der siden ikke findes Enighed og god Forstaaelse imellem hans Efterkommere. Men han satte ikke Liid til hendes Tale, slog Drikken over Skulderen, saa at den afbrændte Hestens Haar, hvor den faldt, og red bort med Hornet, hvilket endnu findes og forevises paa Kunstkammeret.

En Havfru spaaer om Christian den Fjerdes Fødsel.

I Aaret 1576, om Efterhøsten, kom en gammel, eenfoldig Bonde fra Samsøe over til den almindelige Herredag, som da holdtes i Kallundborg, gav sig an til Hove og berettede, at der nogle Gange paa Samsøe udi Marken ved Stranden, som han boede, var kommen til hannem en smuk deilig Qvindes = Person, men neden til Fødderne stikket og stakt som en Fisk, og havde alvorligen og strængeligen befaleet hannem, at drage over til Kongen og lade hannem vide, at som Gud nu havde velsignet hans Dronning, saa var hun frugtfuld med en Søn, hvilken skulde blive hans Livsarving i Danmark, ophøies til den kongelige Krone og blive en ypperlig Herre iblandt alle Konger og Forster udi denne nordre Verden; og, efterdi at Synd og Ondskab, Drukenskab, Ledsagtighed, Hofmod og Selvraadighed tog fast Overhaand udi hans Riger, da skulde han den høie Herre og Gud, som hannem saa velsigne, til Ære og Taksigelse saadant med al Glid og Alvorlighed affkaffe, at Gud ikke skulde med Tiden sine store Velgjerninger og Langmodighed med disstore Brede og Straf hjemføge.

Og angav samme Bonde, at endog han ofte havde sig høiligen undskyldt, at han var en fattig, blue, uforstandig og ringeanseendis Mand, og ikke kunde eller turde komme frem for saadanne Herre med saadan Tidende, hvorudover han dog maatte komme i største Ulykke og Livsfare. Da bød hun hannem være trostlig og frimodig, sigendes det var ikke hans, men vor Herres Bestilling, som hannem vel skulde bevare.

Kong Frodes Hjort.

I Christian den Tjertes Regjeringstid fangede man i Skoven en Hjort, som havde tilhørt Kong Frode, hvilket saaes deraf, at om dens Hals hang en kostelig Guldkjæde, paa hvilken stod skrevet disse Ord: "Fred mig! Frode freded' mig!" Samme Hjort er endnu at see paa Kunstkammeret.

Balders Brønd.

Da Balder i et Slag havde drevet Hother paa Flugten, tørstede hans Rømpere formedelst Stridens Hede. Da befoel han dem, at grave et Hul i Jorden, og strax udvælde der Vand, hvormed

de stillede deres Tørst. Stedet kaldtes siden den Tid Balders Brønd og findes paa høire Side af Veien fra Kjøbenhavn til Roskilde.

Walders Høi.

Udenfor Byen Tune paa Roskilde Amt findes Walders Høi, i hvilken Walder skal være begravet. Særo fortæller, at da engang nogle Bønder, under Anførsel af en vis Harald, begave sig ved Midnat til Høien, for deraf at opgrave en Skat, syntes det dem, som de vare bedst ifærd med Arbeidet, at en skyllende Flod med megen Brusen styrtede ned fra Høiens Top, hvorudover de i stor Forskrækkelse kastede Spaderne og søgte hver til sin Side.

Lindormene paa Lyingbye Kirkegaard.

I gamle Dage havde to Lindorme bygget Rede paa Lyingbye Kirkegaard. Men som det engang hændte sig, at de under Gudstjenesten geraadede i Strid med hinanden udenfor den søndre Kirke-
dør, og derved megen Støi og Ufærd fandt Sted, saa sprang en Soldat ud af Kirken og gik med

dragen Raarde løs paa dem. Dog varede flig Strid
 ikkun kort; thi Lindormene besudlede ham saaledes
 med deres Gift, at han strax maatte omkomme.
 Men Folket, som var i Kirken paa samme Tid,
 fordristede sig ikke, at gaae ud af Kirkedøren,
 fordi den ene Lindorm havde lagt sig derudenfor,
 men huggede indenfra Gul paa Muren til Nord,
 hvor Kirkedøren nu er.

Samme Lindorm blev da liggende der paa
 Kirkegaarden til stor Meen for alle dem, der kom
 den nær, og somme fortælle endogsaa, at den en-
 gang, da der holdtes Daab i Kirken, gik ind og
 tog Barnet. Desformedelst opfødte man en Tyr
 med Mælk og Hvedebrød, og, da denne var ble-
 ven saa stor og stærk, at den syntes at kunne binde
 an med Lindormen, førte de den til Kirkegaarden.
 Her opstod da en svarlig Kamp, der endtes saa,
 at Lindormen blev dræbt, men havde dog saaledes
 overstænket Tyren med sin Gift, at ei heller den
 blev tilbage.

Paa Lyngbye Kirkegaard sees endnu en Steen,
 paa hvilken er afbildet en Tyr, og siges der, at
 hin Tyr ligger begravet under denne Steen. I Li-
 genaade sees paa selve Kirken adskillige Afskiltin-
 ger, der vise hen paa flig Tildragelse.

Herlov Kirke.

Før Herlov Byefolk selv havde faaet en Kirke, maatte de søge til Glasfaxe Kirke. Derover havde de megen Besværlighed og kom vel ofte i Riv med dem i Glasfaxe. Da bade de til Gud engang som de ginge af Kirke, at han ogsaa vilde give dem en Kirke, og det skedte da, som Sagnet gaaer, at deres Skjtspatron aabenbarede sig i Natten for en Mand, navnlig Mathias, befalende ham at grave og søge i Jorden, indtil han fandt et Staal-fors, og, hvor han det fandt, der skulde han lægge Grund til Altret. Og blev det ham tillige sagt, at saafremt han ei betimeligen adlød, skulde han tabe Synet. Da grov Mathias i Jorden, fandt et Staal-fors og byggede paa samme Sted et Altar og lod siden Dyrigheden fuldføre Bygningen.

Roeskilde Domkirke.

Roeskilde Domkirke er bygget for Syndflodens Tid. Derfor staaer den ogsaa nu saa sumpigt, at Skoledrengene i mange Tider har maattet synge i Kirken to Gange om Dagen; thi ellers vilde den ufeilbarligen synke.

Biskop Wilhelms Godspoer.

I Kirkedøren paa søndre Side af Roeskilde Domkirke sees endnu i Dørstenen det Sted, hvor Biskop Wilhelm i Harmen satte sin Fod, da han standsede Evend Estridsen ved Indtrædelsen i Kirken og lyste ham i Kirkens Bann, fordi Kongen havde vanhelliget Kirken ved uretfærdigt Blod.

Biskop Wilhelms Død og Begravelse.

Da Biskop Wilhelm af Roeskild havde faaet Brev og Bud, at hans Herre og Konge, Evend, med det Tilnavn Estridsen, var i sin høie Alderdom død i Jylland, lavede han sig til at fare Kongens Liig imøde. Men forinden gik han ind i Trinitatis-Kirken i Roeskilde, kaldte Graverne til sig, befalendes, at de først skulde grave en Grav til Kongen, og dernæst en til ham selv; thi han følte det som forvist, at han nu skulde følge sin elskede Herre. Da steg han i en Karm og drog Kongens Liig imøde, men der han kom til Topshøge Skov og saae i samme to særdeles høie Træer, befoel han Evendene at omhugge disse og deraf bringe en Liigkiste istand. Menende, at samme Kiste var af

Biskoppen bestemt til Kongens Liig, efterkom Svendene hans Befalning, og i saadan Tro førte de Kisten bag efter paa en Bogn. Men, da de vare komne udenfor Skoven, og Biskop Wilhelm mærkede, at man nærmede sig med Kongens Liig, befalede han Rjoresvenden at holde stille, steg derpaa ud af Karmen og bredte sin Kappe paa Jorden, faldt paa sine Knæ og bad til Gud om Fred og en salig Hjemfart. Og, da nu Svendene, som stode hos, længe havde undret sig, at Biskoppen blev liggende paa sit Ansigt, løftede de hans Hoved og saae, at han var henfaldet. De lagde da hans Liig i Kisten og førte det tilbage til Roeskilde, og, som han selv havde forudsagt det, saae blev og hans Liig baaret foran Kongens og begravet i Choret paa det Sted, hvor han selv havde udseet sig en Grav.

Da siden Biskop Svend Norbakke vilde bygge Kirken af hugne Steen, kom alt istand indtil Choret. Men efterdi Biskop Wilhelms Begravelse der optog alt for stor Plads, lod han Begravelsen flytte. Da kom ved Nattetid en Mand, iført Præsteklæder, til Chordeggen, som laae og sov, og besøgte ham at hilse Biskop Svend, at han skulde dog have ladet sig nøie med den Vre at fuldføre Kirkens Bygning og ei stille Biskoppens Been fra Kon-

gens; søiede dertil, at, dersom ei Biskop Svend førte sit Levnet saa gudeligt, som han førte det, saa skulde det hævnnes paa ham selv, men nu skulde det hævnnes paa den Bygning, han havde ladet opføre. I samme Stund stødte han til Muren med sin Stav, saa at den hele Pille styrtede sammen. Chordegneen vaagnede af sin Drøm, saae at Pillen var omstyrtet og fandt sig liggende mellem Gruset, uden dog at have lidt nogen Skade derved. Da dette berettedes Biskop Svend, gav denne til Svar, at det var ei at undre paa, at Biskop Wilhelm var saa hastig og streng efter sin Død, efterdi han havde været saa, medens han levede.

I lang Tid stod Graven urørt, indtil Biskop Aſter døde. Da troede man, at det var den hæderligste Plads hos Biskop Wilhelm, og til den Ende forenede sig Chordegneen Herman med Skoleholder Arnfast og Provst Isaac. Disse tre nede Graven og fandt, ved at gennemsege den, Biskop Wilhelms Kaabe, hvilken udbredte en saa sød og deilig Lugt, at de deraf sluttede, at Biskoppen maatte nu være salig i Himlen. Samme Lugt var tillige saa stærk, at de i tre Dage ikke kunde fordrive den fra Fingrene, som havde vedrørt Kaaben. Men, da de henkastede hans Been uden Urbødighed, finge' de og, hver for sig, Straf.

Chorvogteren Herman fik Rosen i Næsen og døde deraf forinden tre Dage vare forløbne. Skoleholderen, som, ved at ville raade Bod paa en tiltagende Mæthed i Lemmerne, forsaae sig i Drik, blev saa elendig, at han udspyede sin Lever, og bekjendte nu for Biskop Absolon, som besøgte ham, at han leed alt dette formedelst hiin Synd, gav sig i Kloster og døde tre Maaneder efter. Provst Isaac, som saa, hvorlunde de to vare blevne straffede, solgte alt sit Gods og stiftede St. Marice Kloster i Roeskilde, men døde desuagtet af en tærende Sygdom.

Fandens Fingre.

Fanden var engang paa store Bededag i Roeskilde; men, som man ved Høitiden begyndte pludseligen med Klokkeringen, blev han derover saa forstræffet, at han over Hals og Hoved styrtede ud af Byen. Da han saalunde kom farendes over Grøvt og Gjerde, snublede og faldt han saa lang som han var tvers over Veien, der fører til Kongens Kilde, og seer man endnu paa samme Sted i Gjerdet Spoer af hans fem Fingre i en vældig Steen, hvor han satte Haanden i Faldet.

Søren Olsens Datter.

I den nordre Gang ved Choret i Roeskilde Domkirke sees paa Gulvet en Liigsteen, paa hvilken er udhugget en Beenrad, om hvis Hals en Slange vikler sig. Desangaaende fortælles, at en Kansnik, navnlig Søren Olsen, gav sin Datter en Sum Penge, da han var i Begreb med at reise ud af Landet, befalende, at hun, saafremt han døde, skulde udsætte samme til Bedste for de Fattige. Men, da Datteren fik Bud om Faderens Død, gjorde hun ei Brug af Pengene efter hans Villie; kjøbte sig derimod en kostbar Guldskjæde og lagde den om sin Hals, men i samme Stund forvandlede Halskjæden til en Slange, hvilken uophørligen klyngede sig til hende og fortærede alt, hvad hun førte til Munden, saa at hun omsider omkom af Sult og begroves her under Stenen.

Svensken i Roeskilde.

Da Svensken var i Roeskilde og vilde gaae mod Kjøbenhavn, stod han ved en vældig Steen og sagde: "Saa vist skal jeg tage Kjøbenhavn, som jeg kan sprænge denne Steen her!" — Lod han da den ene Kile efter den anden drive ind i Stenen

for at fløve den; men kunde dog ikke overfare det, og fik han ikke heller dengang Kjøbenhavn. Samme Steen med fire inddrevne Jernkiler skal endnu findes i et Gjerde i Roeskilde.

Havtrollden i Issefjord.

I fordums Tid boede en Trolld i Issefjord og havde den Skik, at standse alle de Skibe, der løb ind i Fjorden, og fordre en Mand af hvert. Man havde alt længe lidt denne Nød, da det blev vitterligt, at denne Trollds Magt ikke vilde tage Ende, før man viste ham Hovedet af Pave Lucius, som var halshugget i Rom. Der blev altsaa strax sendt et Munkchor til Rom, for at hente dette Hoved, og da Skibet vendte tilbage og vilde løbe ind i Fjorden, viste Trollden sig atter. Men strax holdt man Hovedet ud, og da Trollden fik dette at see, omskabte han sig til en Klippe. I Roeskilde Domkirke sees adskillige Afbildninger, der henvise til dette Sagn.

Thyres Hul i Borreveile Skov.

Læt ved en Arm af Issesfjord gaaer Veien igjennem Borreveile Skov, hvor man endnu seer det saakaldte Thyres Hul. Denne Thyre Boløxe var en gammel Røverkjerling, der ved sin ældste Søn var Moder til elleve andre. Disse tolv Røvere havde deres Dphold under Jorden, og ved nogle Snore, der vare spændte over Veien, og hvori Klokke vare hæftede, underrettedes de, saasnart Reisende kom igjennem Skoven. Sædvanlig sad da Thyre Boløxe ved Indgangen og smøgede af en kort Rridtpibe; undertiden gik hun omkring i Skoven, og naar hun mødte Nogen, pleiede hun at tiltale dem saaledes: "Man siger rigtignok, at der er Røvere her i denne Skov, men det er Fanden gale mig Løgn!" Engang kom hun saaledes til en Karl, som gik og slog Stød op af Jorden, og spurgte ham: "Kan du slaae Ild til min Pibe?" Endskjondt han kjendte hende, tabte han ikke Modet, men lovede det, og hun satte sig nu roligere ned paa Støddet. Men som hun der sad ganske tryk, tog han Jernvækken og drev den med eet Slag igjennem hendes Klæder ned i Jorden, saa at hun sad fast. Hurtig tog hun da en Pibe frem, for at give Sønnerne Tegn, men Karlen

bandt hendes Hænder, skyndte sig til Lindholm, og kom tilbage med endel Bønder, som vare væbnede med Høetjve. De sloge da en Kreds om Indgangen, og Karlen tog Piben og begyndte at pibe, hvorpaa alle tolv Sønner, een efter anden, kastede sig ud og blev fangen ført til Roeskilde. Hulen gjennemfegtes, og der fandtes fem og tyve Læs rovede Koster. Thyre og de elleve Sønner bleve dømt fra Livet; den Tolvte, som kun var femten Aar gammel, benådedes; men, da han haardnakket paa stod, at han vilde døe med de Andre, steiledes de alle tilsammen i Borreveile Skov, lige udenfor Thyres Hul. Almuen fortæller, at det ofte hænder sig, naar Nogen ved Nattetid kjører forbi Hullet, at Hestene pludseligen komme i stærk Sveed og mægte neppe at trække Vognen forbi. En Bondemand, som ved saadant Tilfælde stod ned af Vognen og kigede igjennem den venstre Grime, saae, at han havde Thyre Boløre og de tolv Sønner bag paa Vognen. Der var da intet andet for, end han maatte tage det ene Baghjul af og lægge det op i Vognen; thi derved blive alle saadanne Gjenfærd nødte til, løbende at følge under Vognen for at holde Axen i Beiret.

B æ r e b r o .

Paa Roeskilde Amt ved Kirkebyen Tjallinge ligger Bærebros. Vel er den nu af Træ og ringe at see til, men har dog i fordums Tid været bygget af vældige Graasteen, hvilke nu ere sjunkne i Kjæret. Samme Bro var ei bygget af Menneſkehaand, men der fortælles ſynderlige Tildragelser om dens Lægning. Det ſkeedte nemlig i de catholiſke Tider, da endnu Ganden var i Præſternes Bold, at en fattig Huusmand ſkulde bære ham i en rund Eſke fra Tjallinge til Præſten i Diſtrikte. Samme Bondemand, ſom ikke havde Tanke om, at han bar Ganden under Armen, ſatte ſig ved det Kjær, hvor nu Bærebros ligger, og, ſom han der ſad og gjorde ſig allehaande Foreſtillinger, om hvad der vel monne være i Eſken, begyndte han lidt efter lidt at løſne Baandene og tog omſider Laaget af. Da ſoer Ganden ud i ſamme Stund, begyndte at banke den fattige Huusmands Ryg og raabte uophørlig paa ſin Lydſe: "Was ſoll ich machen? Hvad ſkal jeg gjøre?" Bonden ſom herved var bleven ſaare ilde overraſket, vidſte i forſte Stund ei at ſvare dertil, men omſider, da Ganden vedblev at ſlaae og at ſpørge, gav han til Svar: "Her ſkal du lægge en Bro, ſaa at

jeg og hver Mand kan fare derover!" Og neppe havde han dette udtalt, før Fanden med alle sine Smaadjæвле hentede Steen for Steen og lagde Bro over Kjøret. Da nu Arbeidet var til Ende, tog atter Fanden ilde afsted paa Bondens Ryg og raabte som tilforn: "Was soll ich machen? Hvad skal jeg gjøre?" Da betænkte Bonden sig ei længe, men meente at give ham et Stykke Arbeid, som skulde skaffe ham nok at bestille og svarede da som saa: "Her skal du samle al den Hestemøg, som findes i alle danske Riger og Stater!" og neppe havde han dette sagt, før der kom Dyrge over Dyrge og blev deraf en Høi, som endnu kaldes Frutebjerg. Nu meente Bonden, at det vel var det bedste, at faae Fanden i Væsen igjen, da han svarligen frygtede for, at Præsten ellers skulde lade ilde med ham; men Fanden loed som om endnu intet var gjort, bankede paa Bonden og raabte: "Was soll ich machen? Hvad skal jeg gjøre?"

Δα γερακδεθε αν ομσιδερ ι σαα σορ Νοεδ ογ Τρηγγ-
σελ, ατ αν λωδ Εεν σρυγε ογ Φικ δα ουενικιοεβερ ετ
γωδτ ΙνδΦαλδ. "Hør!" sagde han, idet han slog
Fanden paa Skulderen, "kan du opjage mig den,
saa skal du være min Mester, men kan du ikke
det, saa skal du krybe i Væsen igjen!" Da Ti-
den syntes saare kostbar, faldt Fanden hurtig til:

føie og løb igjennem syv Kirkesogne; men, da han kom tilbage, havde han kun en syvende Part, hvortil Bonden svarede: "Naar du ikke bringer den heel og holden, saa skal du i Væffen igjen!" Fanden maatte da finde sig deri, gjorde sig lille og krøb i Væffen. Bonden blev derover sjæleglad og bragte Væffen til Præsten i Dlstykke, hvorfra den Tid efter anden sendtes videre omkring i Landet.

Kong Frodes Høl ved Bærebros.

Kong Frode vilde affkaffe alt Tyverie i Danmark. Derfor ophængte han et kosteligt Armbaand paa alfare Bei i Jylland og satte stor Straf for den, som borttog det. Desuagtet forlokkede en Trolldqvind sin Søn, at han skulde bortstjæle det, lovende ham, at ville staae bi med Trolldomsfunster. Da satte Kong Frode efter Tyven, men Trolldqvinden omskabte sig selv til en Havkoe og sin Søn til en Havkalv, og gik de da og græssede ved Bærebros. Der nu Kongen var kommen over til Sjælland og i sin Karm fjerte forbi Bærebros, undredes han storligen ved at see disse sælsomme Dyr græsse over Marken. Steg han da ud og gik til Havkoen for at see den end bedre; men som han

lagde Haand paa den, rendte den ham et Horn i Livet, hvoraf han heel ynkeligen kom af Dage. Da begrove hans Kæmper ham omsider ved Bærebrosbro, og vises hans Høi paa samme Sted. Samme Høi har i sig store Skatte og er een af de rigeste i hele Landet. Omkring Kongens Hals hænger en Guldfjæde saa lang, at dens anden Ende holder fast om Kongens Taale. — Da siden efter Drønningen kom til Stedet og erfarede, hvad der var hendes Husbond vederfaret, blev hun derover saa bedrøvet, at hendes Godspoer nedtrykkedes i en stor Steen, hvorpaa hun traad. Samme Steen kaldes derfor endnu Drønningestenen, og har den endnu grandgiveligt Mærke af hendes Bedrøvelse.

Dyre Dævrefjeb.

Paa Jyllinge Mark ved Bærebrosbro kom en Mand for Skade til at slaae en anden ihjel, hvorpaa han nedgrov den Slagne og begav sig som skyndeligst ud af Landet. Men, da syv Aar vare hengangne, meente han, at hans Misgjerning vel nu var forglemt og vendte trostlig tilbage til sin Fædrenejord. Da gik han just en Dag og slog Sæd ved Bærebrosbro paa det Sted, hvor han havde ned-

gravet og skjult sin Ugjerning. Men, som han meiede paa det bedste, hug han Leen i et Been, hvilket strax begyndte at bløde ved Slaget. Da saae man snart, at det med ham var syndvendt og satte derfor syv Karle efter ham. Men han hug med sin Lee den ene ned efter den anden, og, da han havde hugget den syvende, satte han modig Leen til Jorden og sagde: "Nu skal dette Sted hede Dyre Dævrekjøb!" Thi det tildrog sig nemlig paa Dævretid, og findes endnu paa samme Sted syv Høie, i hvilke de Slagne ligge begravne.

S l a n g e r u p .

I Slangerup er Kong Frode bleven kristnet. Skjendt denne Bye nu synes heel uanseelig, har den dog i sin Tid været en stor og herlig Kjøbstad. Dengang stod skrevet over Byeporten: "Forbandet den, som gjør denne Bye til en Bondebye!"

G i l l e s b j e r g .

I Omegnen af Hirschholm, paa Høsterkjøb Mark, ligge to Høie, Mangelbjerg og Gillesbjerg, hvilke begge siges, at være beboede af Trolfsfolk. Imod

Høitiderne hører man derudi en bestandig Larm, ligesom af Kobberkjedler eller store Kister, der lukkes op og slaaes i, og undertiden ogsaa Musik. En fattig Huusmand, som engang havde arbeidet paa Gillesbjerg, lagde sig ved Middagstid til Hvile. Da stod pludseligen for hans Afsyn en deilig Tomsfru, som vinkede ad ham og havde et Guldbæger i Haanden. Men da Bonden frygtede og gjorde Kors for sig, maatte hun vende sig om, og nu saae Manden, idet hun forlod ham, at hun bagtil var huul som et Deigtrug.

Damhesten i Ugersøe.

Engang løb nogle Bønderbørn fra samme Eng og legevede ved Ugersøe, da pludseligen en lang, hvid Damhest skød sig op af Vandet og tumlede sig paa Marken. Drengene løbe til for at see den, og een af dem satte sig endog op paa dens Ryg. Men i samme Dieblig vilde Hesten styrte sig med ham ud i Søen, da Drengen tillykke, fuld af Forundring raabte:

Herre Jesu Kors!

Nu saae jeg aldrig større Kors!
og strax var den forsvundet under ham.

St. Olai Kirke.

I St. Olai Kirke i Helsingør hørtes om Natten før Reformationen indførtes, en spæd Stemme, ret som af et Barn, at affynge Psalmen: "Nu er os Gud miskundelig!"

Holger Danske.

I mangfoldige Tider hørtes nu og da Baabengnen under Kronborg Fæstning. Ingen vidste noget derom at sige, og i det ganske Land var ikke Een, som fordriftede sig at strige ned gjennem de underste Gange. Da blev det Vilkaar givet en Slave, som havde forbrudt sit Liv, at han, skulde være fri og have sin Skyld eftergivet, om han, ved at nedstige saa dybt som Gangen førte, kunde bringe Beretning, om hvad han der forefandt. Da kom han omsider til en stor Terndør, som af sig selv aabnedes, idet han bankede derpaa; og nu saae han foran sig en dyb Hvælving. Midt under Loftet hang en næsten udbændt Lampe, og nedenunder stod et mægtigt stort Steenbord, omkring hvilket staaflædte Kæmper sadde nedboiede og hvilede deres Hoveder paa forslagte Arme. Da reiste den sig op, der sad ved Bordenden. Det var Holger

Danske. Men i det han løstede Hovedet fra Armen, brast Steenbordet heeltigjennem; thi hans Skjæg var ivoret. "Ræk mig din Haand!" sagde han til Slaven; men denne vovede ikke at give ham Haanden, rakte ham derfor en Jernstang, hvilken Holger knugede saa, at det blev kjendeligt deri. Endeligen slap han den med de Ord: "Nu! det glæder mig, at der dog endnu er Mænd i Danmark!"

Ærum Søe.

Ærum Søe var tilforn den deiligste Engbund. Men, som engang Høstfolkene gik der og arbeidede, hørte de en Røst, som sagde:

Staaer op at læse!

Esse begynder at blæse!

Da skyndte Folket sig fra Arbeidet, og strax skyllede Søen frem. De, som havde agtet hin Røst ringe, omkom i Vandet.

Christian den Fjerdes Børneskoe.

Ved Indgangen til Fredriksborg Slot findes over hele Portbuen Epoer af Børneskoe. Disse lod Christian den Fjerde afbilde, dengang da han havde

fuldendt Slottets Bygning, for derved at vise nogle Adelsmænd, der havde meent, at sligt Foretagende maatte tilskrives Kongens Ungdom, at han havde traadt sine Børneskoe.

Lynge Kirke.

I Røllerød paa Fredriksborg Amt boede engang en fornem Frue. Hun søgte til Ugelse Kirke og havde den Skik altid at tage sin Hund med sig. Til samme Kirke søgte Junkeren paa Borre Slot, men pleiede ligerviis at komme til Kirken med sine Jagthunde. Engang hændte det, at Fruens Hund blev bidt af een af Junkerens Jagthunde, hvorover Fruen blev saa utilfreds, at hun for at undgaae Junkerens Hunde, maatte lade bygge Kirken i Lynge. Desaaarsag sees endnu i Lynge Kirke-muur Afbildningen af Fruens Hund.

En Trolld forloffer en Pige.

Da der engang var Gilde og Gjestereren i Lynge, traf det sig saa, at en Pige af Byen forelskede sig i en fremmed Person, om hvilken man hverken vidste, hvo han var, eller hvorfra han vel

maatte være kommen. Han gav Pigen en Dands efter en anden, sagde hende midlertid gode Ord og forlokkede hende til at følge med sig, da Gildet var forbi. Men efterdi hun ei havde god Tro til ham, tog hun hemmeligen Avner med sig, hvilke hun strøede paa Veien, altsom hun gik, for at blive Veien vis. Da kom de omsider til en Høi, og, da han gik derind og vilde, at hun skulde følge med, saae hun nu, at hun havde givet sin Tro til en Trolde, og skyndte sig tilbage og forvildedes ei, eftersom hun fulgte Avnerne, som vare spredte paa Veien.

Spøgelses Skind.

I Meiede paa Fredriksborg Amt gik en Tid et Spøgelse hver Nat en vis Wei igjennem Byen. Da dette var bleven vitterlig imellem Byefolkene, fik nogle Karle stor Begjær efter at see sligt. Derfor krøbe de i Gårveien op paa Aasen af et Huus, som staaer ved hin Wei, og sad der ventende indtil Spøgelseset monne komme. Men, da den Karl, som sad yderst paa Gavlen, var mærkerød, blev han saa forskrækket, da han fik Spøgelseset at see, at han faldt ned og afstedkom derved megen

Uro, saa at Spøgelseet foer ud af sit Skind og forsvandt. Men, da det gryede ad Morgen, saae man Skindet endnu paa Veien, og, da Solen begyndte at skine derpaa, krympede det sig sammen og krob altid videre og videre ind under Skyggen. Saaledes laae det der den hele Dag, men ved den følgende Nat var det forsvundet.

Krogstrup Kirke.

Dengang da man var ifærd med at bygge Krogstrup Kirke i Horns Herred, kom en gammel græsfejaget Mand til Arbeiderne og spurgte: "Hvad bygges her?" En Kirke! svarede de. Da tog atter den gamle Mand Ordet og sagde: "Saa spænd to Stude for en Vogn og lad dem trække den, hvor somhelst de ville. Men, hvor I imorgen finde Vognen, der skal I bygge Kirken!" Da gjorde de, som han dem havde befaleet, og er dette Mærke i, at Krogstrup Kirke ligger paa aaben Mark.

Helenes Kilde.

I.

Der boede i Everrig en hellig Kvinde ved Navn Helene. Hun levede adskilt fra Menneffene i Skoven og førte Dag for Dag et gudeligt Levnet. Men i sin Eensomhed blev hun overfaldet af Misgjerningsmænd, dræbt og kastet i Havet. Da modtog en stor Steen hendes Liig og seilede med hende over til Sjælland hen under den høie Brink. Men da hun der blev funden liggende paa Stranden, var det ikke muligt formedelst Skraaningen, at bringe hendes Liig op paa Landet. Da skedte det Terteegn formedelst hendes Hellighed, at Alinten brast, saa at man kunde føre hende op paa Marken gjennem den Kloft, som endnu sees. Men paa det Sted, hvor man først satte Liget, frem- sprang en Kilde af Jorden, som den Dag i Dag har hendes Navn. Liget blev lagt i Skriin og ført til Tiisvilde Kirkegaard, men da Bærerne undervejs brugte udeerlige Ord, blev Vaaren saa tung, at de ei mægtede at drage den fra Stedet, og sank den da dybt ned i Jorden. Dette Sted kaldes Helenes Grav, og to store Stene ligge paa samme. Og sees endnu i Stranden den Steen, paa hvilken hun seilede til Sjælland, og i samme

Steen kjendes Spoer af hendes Haar, Hænder og Fødder.

II.

Helene var en skaansk Princesse og meget berømt for sin Deilighed. I hende forelskede sig en Konge, og, da han ei kunde vinde hendes Kjerlighed, vilde han bruge Vold imod hende. Men hun foer flygtende og fortvivlet gjennem hele Landet og Kongen forfulgte hende indtil den høie Strandbred. Men, da han her vilde gribe hende, styrtede hun sig ud i Havet. Dog omkom hun ikke. En stor Steen hævede sig fra Havbunden og tog imod hende, og paa denne Steen seilede hun til Sjælland. Men paa det Sted, hvor hun først satte Foden, da hun traad i Land, fremsprang den Kilde, som har hendes Navn, og boede hun længe der i Egnen og besøgtes som en hellig Kvinde.

III.

Tre hellige Søstre skulde tilsammen seile over Havet, men de omkom paa Veien og Bølgerne adskildte deres Liig til tre forskjellige Sider. Den første hed Helene. Hendes Liig kom til Tiisvilde By, hvor en Kilde udsprang af hendes Grav. Den anden hed Karen. Hendes Liig kom til Landet paa det Sted i Oddsherred, hvor man nu vil

ser St. Karens Kilde. Den tredie Søster kom ligeledes til Landet og udsprang der ligerviis en Kilde af hendes Grav.

Helenes Kilde findes paa Tiisvilde Mark ved Stranden. Selv fra den sydligste Deel af Sjælland gjøres ved St. Hansdagstider Balfarter med Syge og Værkbrudne, for at de her kunde gjenvinde Karskhed. De drikke af Bældet, vaske sig med Vandet, og overnatte paa Helenes Grav. Og naar de drage bort, offre de i Kildeblokken, og tage Jord under de Stene, der ligge paa Graven, og bærer dette i en liden Pose. De Helbredede, som komme derhen paa Krykker, plante disse ved Kilden, til Tegn paa, at de have dem ikke længer behov; og endnu sees rundt omkring en stor Mængde Trækors, behængte med Klude, som til Minde om, at Mange ere blevene helbredede.

Kilden bestaaer egentligen af tre Bæld, der opfanges i Vandkister, af hvilke de to endnu bestandigen ere fulde, men den tredie derimod skal næsten være standset. Om dette fortæller en Anonymus i sin haandskrevne Beretning, at en Person, som havde "laboreret morbo gallico," end

gang satte Fødderne deri, og siden den Tid steg Vandet aldrig saa høit, at det kunde komme til Kisten og faae Afløb.

Jertegn ved Helenes Kilde.

En fattig, blind Mand kom engang til Hr. Jens, Præsten i Helsing, og bad om en Almisse, at han kunde bringe Offer; thi han vilde gaae til Helene Kilde, for at blive hjulpen for sin Blindhed. Da sagde Præsten: Der har du to Skilling at offre for dig selv; men jeg har en blind Hest; her har du endnu to Skilling at offre, for at ogsaa den kan faae sit Syn igjen. Da taug den blinde Mand, og gik hen og lagde de fire Skilling i Kildeblokken. Og da skedte det, at baade Manden og Hesten bleve seende, men Præsten tabte sit Syn, fordi han havde spottet derover.

St. Olafs Kilde.

I den høie Banke mod Stranden, i Horns Herred paa Skullelov Byemark boede en Troldekjerling. Men engang som den hellige Olaf kom seilende der forbi, raabte hun ud til ham:

St. Olaf med dit røde Skjæg!

Du seiler for nær ved min Kjalderbæg!

Da blev St. Olaf vred i Hu og som han har den
Sædvane, at seile selv gjennem Klipperne, saa
dreiede han nu Skuden og seilede mod Fjeldet idet
han raabte til Gjensvar:

Hør du Kjerling med Rok og med Teen!

Her skal du sidde og blive en Steen!

Og som han havde dette udtalt, brast Fjeldet og
Troldekjerlingen, som kom til Syne i Bruddet,
blev omskabt til Steen og sees der endnu paa den
østre Fjeldbæg, siddende med Rok og med Teen;
men i den modsatte Fjeldbæg udsprang den Kilde,
som endnu kaldes St. Olaf Kilde.

Lars Krands.

Ved Sonnerup i Oddsherred findes Sonnerup
Kas, en Række af syv Bakker. Een af disse
kaldes Krandsbakke, efter Trollden, Lars Krands,
som er velbekjendt der i Egnen. Da engang en
Gaardmand havde gjort ham noget imod, blev
han vred, gik ned til Etranden, fyldte sin Hand-
ske med Sand og bar den tilbage til Bondens
Gaard, hvor han rystede den ud, saa at Gaarden

Fjultes under Sandet og af de fem Fingerhuller i Hansken., blev de fem Bakker i Sonnerup Næs.

Det hænder sig ofte, især i taaget Veir, at Bønderne see Lars Krands spadserere med andet Troldpæk fra Sonnerup og ned paa Klinten, og, staaer Sæden endnu paa Marken, da seer man fjendeligen hans Gangsti derigjennem.

S k o t t e.

Med Gudmandstrup i Oddsherred findes en Høi, kaldet Hjulehøi. De Bjergfolk, som boe i denne Høi, ere velbekjendte i Byerne deromkring, og glemmer nogen at gjøre Kors paa sin Altonde, da liste sig Troldene fra Hjulehøi did for at stjæle Al. En Aften silde kom en Bonde forbi Høien og saae, at den stod paa røde Pæle, og neden under var Musik og Dands og et kosteligt Troldgilde. Da blev Bondemanden staaende for at see til deres Lystighed; men, som han bedst stod og undrede sig derover, standsede Dandsen, og Musikken hørte op; og mellem megen Jamren hørte han en Trold raabe: "Skotte er falden i Jlden! Kom og hjælp ham op!" Høien sank og den hele Lystighed tog Ende.

Smidlertid var Bondekonen ene hjemme, og medens hun sad og spandt sin Blaar, havde hun ei mærket, at en Trolld var krøben ind af Vinduet i det næste Kammer og stod ved Dלתonden og tappede i sin Kobberkjedel. Døren stod aaben og Trollden gav nøie Agt paa Konen. Da traad Manden ind i Stuen, heel underlig tilmode, for medelst det, han havde seet og hørt. "Naa, Moer!" begyndte han, "nu skal jeg fortælle dig, hvad der er hændet mig!" Trollden gav nøie Agt. "Som jeg kom forbi Hjulehøi," vedblev Manden, "saae jeg der et stort Trolldgilde; men, som det nu var paa det bedste, raabte de derinde i Heien: Skotte er falden i Ilden! Kom og hjælp ham op!" Ved at høre sligt, blev Trollden, som stod ved Dלתonden, saa forfærdet, at han lod Tappen løbe, Kjledlen med Dלתet falde til Jorden, og skyndte sig paa det snarligste ud af Vinduet. Ved slig Larm mærkede Folkene vel, hvorlunde det havde sig derinde, og, da de siden fandt Kobberkjedlen, toge de den for det spildte Dלת, og har samme Kjedel, som der fortælles, været længe at see deromkring i Byerne.

Ildnebjerg.

I Steenvangen paa Høibye Mark, skal, efter gamle Folks Beretning, Trolde, medens de endnu vare i Landet, have havt deres Gang fra Ildnebjerg ned til Gudmanstrup. Ofte har det ogsaa tildraget sig, at eenfoldige Bondemænd paa dette Sted have mødt høie Mænd i lange sorte Klæder og daarligen tilsalt dem og sagt: God Aften! Men fik de da ei heller andet Svar, end at Trolde skyndte sig dem forbi, idet de sagde: Mi! mi! mi! mi! —

De Underjordiske hente en Gjordemoder.

En Nat kom en Trolde til en Gjordemoder i Bingsberg i Oddsherred og begjærede, at hun skulde følge med ham ned i Høvehøi, for at hjælpe hans Frue. Da maatte hun vel følge med ham ned under Jorden, men leed dog derved ei nogen Skade. Men, da hun siden efter fortalte, hvad hun havde seet der i Høien, mistede hun Synet.

Troldene i Steensbjerg.

Paa Dyrøe ved Jægerspris ligger en stor Høi; kaldet Steensbjerg. At i samme er Underjordiske, kjendes aabenbare deraf, at man saare tidt hører Larm inde i Bjerget, ret ligesom om store Kister lukkedes op og i. Desforuden har man ogsaa mærket i Byerne deromkring, at Bjergtrolde har den Skik at hente Levnetsmidler af Bøndernes Fædebure. Engang da Niels Jensen, som boede tæt ved Høien, havde mærket, at de toge vel hart til hans Forraadskammer, laasede han Døren, gennem hvilken de havde Færse. Men det varede kun stakket Tid, saa var hans Datter stokblind, og fik ei heller sit Syn igjen, før hendes Fader tog Laasen fra Døren.

Grevinge Hex.

Ved Grevinge i Oddsherred boede en Her, som havde en Salve, og, naar hun havde smurt sig med den, kunde hun gjøre sig til en Hare. Da løb hun om i Skoven og gjækkede dem, der jog efter hende; thi hun var usaarlig baade for Skud og for Slag. Naar hun smurte sig, pleiede hun at sige: "Smør mig lidt! Smør mig lidt! Smør-

gen skal jeg løbe for Generalens Hunde!" Men denne Generals Tjener belurede hende engang, og, da han havde seet, hvor Salven stod, smurte han sig selv og gjorde sig til en Hund og fangede saaledes Grevinge Her.

H ø i b y e K i r k e.

Høibye Kirke ligger i Oddsherred, og ei langt fra den findes en Banke, kaldet Kirkeaa. Paa denne Høi skulde Høibye Kirke fra Begyndelsen af være bygget. Der var alt lagt Grund og Bjælkerne laae der tilhuggede; men Trolfsfolk, som boede i Høien, havde meget derimod, nedrev hver Nat, hvad der var bygget om Dagen, og flyttede Tømmeret hen paa det Sted, hvor Kirken nu staar. Om sider saae man, at herved var ei andet at gjøre, end at flytte Kirken efter Bjergfolkets Tykke, og, da man havde gjort det, gik Arbeidet flink fra Haande.

Lindormen paa Høibye Kirkegaard.

I fordums Tid har Kirkedøren paa denne Kirke efter Skik og Bedtægt været paa Kirkens søndre Side, men en Lindorm, som vilde forbyde Folket

at gaae i Kirke, lagde sig for Indgangen. Da brød man den nordre Muur, og blev Kirkedøren siden den Tid paa denne Side. Vel gjorde man Forsøg at faae hin Lindorm af Dage, men i mange Aar var det forgjæves. Omsider opfødte man en Tyrefalv og gav den ei andet end Mælk og Hvedebrød, saa at den derved inden faae Aar blev en vældig Tyr. Da slap man den løs paa Kirkegaarden, og strax gav den sig i Kamp med Ormen. Der stod en vældig Strid og vanskelig for Tyren at bestaae, thi Lindormen slog med sin Hale, saa at den endog fløvede en stor Steen, som endnu ligger, deelt i to, paa Kirkegaarden. Dog stangede den omsider Lindormen tildode, men var da saa overstænket af Giften, at Mænd maatte gaae op i Kirketaarnet og derfra skyde den med Bøffer.

Hr. Ebbes Døttre.

I Oddsherred boede Hr. Ebbe af Burø, og endnu seer man der Levninger af hans Borg. Da han engang var paa en Reise til Gisland, skedte det, at hans to Døttre, Trunde og Signild, bleve skjændede af Brødrene Bonde og Skammel. Men Tulenat stode begge Pigerne op, hvæssede deres

Knive og ginge til Høibye Kirke og horte Messen. Derpaa da Folket gik til Alteret for at bringe Offer, stak Signild Bonde med sin Kniv, men ved Baabehuset traf Trunde Skammel. Over sliq Ufærd kom Kirken i Bann i syv Aar, og midlertid holdtes Gudstjenesten paa Elnebjerg, hvor man byggede et Kapel, deels ogsaa paa Kirkeaa, hvor man satte tvende Kors, og var det formedelst diffes Hellighed, at hver, som gik derforbi, skulde kaste en Steen dertil. Ved sliq Sædvane ere de to store Steendyffer, som endnu sees, Tid efter anden blevne samlede, og det er vel ei meget meer end Mands Minde siden det ene Kors endnu stod der mellem Stenene. Medens de syv Straffear gik over, gjorde begge Søstrene Bod i Jomfruborg, af hvilken man endnu kjender Spoer ved Borrevangs Hestehauge. — I Høibye Kirke skal endnu sees Trundes og Signilds Billeder.

Evend Fælling i Oddsherred.

Ved Byen Steenstrup findes en Høi, kaldet Høibjerg. Paa denne pleiede den drabelige Evend Fælling at sidde, naar han vaskede sine Hænder og Fødder i Sønderstrand, som er omtrent en halv

Gjerdingvei derfra. I Holmstrup togte Bønderne
Mad til ham og bragte ham den i store Bryggers
Kjedler. Da han omsider døde, blev han begravet
i Dalhøi mellem Loms og Holmstrup.

R ø r v i g K i r k e.

En Bondemand fra Rørvig i Oddsherred havde
stor Begjær efter at vide, hvorlunde det vel fær-
des i Kirken ved Midnat. Han listede sig derfor
ind i Kirken og skjulte sig i et af Stolestaderne.
Da han havde siddet der indtil den mørke Nat,
hørte han Kirkedøren aabne sig, og strax derpaa
saae han fire høie, staalklædte Mænd nærme sig i
Chorgangen med en Liigkiste. Da standsede de i
Midten, aabnede Gulvet og satte Kisten derned,
og, da dette var skeet, vendte de bort igjen.

Marss Stig skal af sine Evende være bleven
hemmeligen begravet i det nordlige Sjælland og
Pontoppidan anmærker i *Marmora danica*,
at nogle mene, at han er begravet i denne Kirke.

Holmerstenen.

Paa Holbek Amt, ved Udbye, findes paa Ridselrup Mark en Steen, tre og tyve Alen i Omkreds. Samme Steen har en Ræmpe, navnlig Holmer, fastet fra Egelberg Banke i Oddsherred, over Lammefjord. Man seer endnu Spoer af tre af hans Fingre og desforuden en Ridsel rundt omkring indtrykket af Slyngebaandet.

Kirkeklokken paa Seierøe.

I Krigen's Tid korthog Svensken en Klokke fra Seierøe og ophængte den i et Kirketårn i Gothenborg. Men de havde kun fattig Glæde af den der; thi saalænge de vare den nær, var det dem ikke muligt, at faae den til at lyde; men, saasnart de vare gangne bort, ringede den uophorligen af sig selv, og maatte de da omsider paa egen Bekostning bringe den tilbage til Seierøe.

Troldenes Udvandring af Landet.

En Bonde traf engang en Trolde, siddende mod og bedrøvet paa en Steen mellem Mullerup og Dalby i Nærheden af Tiis Sø. Bonden, som i

Begyndelsen ansaae ham for et skikkeligt, Christen
Menneske, spurgte: "Hvorhen skal J?" — "Nu
vil jeg reise ud af Landet," svarede Trollden, "thi
ingen kan jo nu bœ her for lutter Ringen og
Klemten!"

T i i s S ø e.

I Kundbye, paa Holbek Amt, havde en Trolld
sin Bolig i den høie Bakke, hvor Kirken staaer;
men efterdi Folket der i Egnen var vant til Guds-
frygt og gik flittigen i Kirke, havde samme Trolld
sin største Plage derved, at de næsten uafsladeligt
ringede med Klokkerne i Kirketaarnet. Omfider
blev han desaarfsag nødt til, at reise bort; thi
intet har mere bidraget til Trolldfolkets Udvandren
af Landet, end netop det, at Folk blev gudsfryg-
tigere og Klokkeringningen tiltog. Trollden fra
Kundbye reiste da ud af Landet, kom til Fyen,
og levede der i nogen Tid. Da hændte det sig,
at en Mand, der nyligen havde bosat sig i Kund-
bye, kom til Fyen, og mødte denne Trolld paa
Veien. "Hvor har du hjemme?" spurgte Trollden
ham. Der var intet paa Trollden uligt et Men-
neske, derfor svarede han som sandt var: "Jeg er
fra Kundbye!" — "Eaa?" gjentog Trollden, "dig

kjender jeg ikke! Ellers kjender jeg dog hver Mand i Kundbye. Vil du ikke," vedblev Trollden, "tage Brev for mig tilbage til Kundbye?" Manden var dertil ikke uvillig. Trollden stak ham det i Tasken, og forbød ham, at tage det op, før han kom til Kundbye Kirke, da skulde han kun kaste det over Kirkegaardsmuren; saa vilde den faae det, der skulde have det. Derpaa skildtes de ad, og Bondemanden forglemte ganske Brevet. Men, da han var kommen over til Sjælland igjen, sad han just paa den Eng, hvor Tiis Søe nu er, og da kom Trolldens Brev ham pludseligen i Tankerne, og han fik stor Lyst til at see det. Han tog det ud af Tasken og sad en Stund med det i Haanden, men pludseligen begyndte der at pible Vand ud af Seglet, Brevet foldede sig ud, og det var med Nød og neppe, at Bonden reddede sit Liv, thi Trollden havde indsluttet en heel Søe i Brevet. Ved denne Udelæggelse havde Trollden villet hævne sig paa Kundbye Kirke, men Gud afvendte det, saa at Søen kom til at skylle ud i det store Engdyb, hvor den nu flyder.

Klokken i Tiis Søe.

En Pige, som falskeligen var bleven beskylbt, krævede det som et Tertejn for sin Ufskyldighed, at Klokken i Cæbys Kirkeetaarn skulde falde ud i Tiis Søe, naar næstegang man ringede. Og da fædte det, at Klokken foer ud af Taarnet og faldt i Tiis Søe, hvor man endnu stundom hører den ringe.

Bliden.

Imellem Cæbys og Tiis Søe ligger en mindre Søe, som kaldes Bliden. Veien til Kallundborg gaaer imellem begge Søerne og beskylles Aar for Aar af disse. Derfor staaer Verden ikke heller meget længe, thi "den yderste Dag vil komme, naar Bliden bliver Een med Tiis Søe."

Kallundborg Kirke.

Dengang da Esbern Snare vilde bygge Kallundborg en Kirke, mærkede han vel, at han dertil ikke var magtsfærdig. Men da kom en Trolde til ham og tilbød sin Tjeneste, og Esbern Snare gik i Pagt med ham paa saadanne Vilkaar, at han

skulde kunne sige Troldens Navn, naar Kirken var færdig, og hvis han ikke det kunde, da skulde han give ham sit Hjerte og sine Dine. Nu gik Arbeidet godt fra Haanden, og Trollden satte Kirken paa Steenpiller; men, da alt var gjort, og der ikkun manglede en halv Pille i Kirken, ræddedes Esbern, fordi han endnu ei vidste, hvad Trollden hed. Da gik han eenstig omkring paa Marken og sørgede, og, da han var modig og træt formedelst Sorg og stor Bedrøvelse, lagde han sig paa Ulshoi Banke, for at hvile. Hørte han da en Trolldqvind tale inde i Høien disse Ord: "Lie stille, Barn min! Imorgen kommer Jin, Fa'er din, og gi'er dig Esbern Snares Dine og Hjerte at lege med!" Ved at høre sligt blev Esbern atter trøstlig og gik tilbage til Kirken. Der kom just Trollden med den halve Steenpille, som endnu manglede i Kirken, men som Esbern blev hannem vaer, hilste han ham ved Navn og kaldte ham Jin. Derover blev Trollden saa forbittret, at han foer bort gjennem Luften med den halve Pille og derfor staaer Kirken kun paa tre og en halv Steenpille.

Blak og Sortensteen.

I fordums Tid boede paa Refnæs og Åsnæs to Kæmper, som altid havde Riv indbyrdes. Engang som de stode ligeoverfor hinanden, hver paa sin Strand, tog Refnæs's Kæmpe en vældig Steen og kastede den saa, at den faldt ved Åsnæs i Sønderstrand, men Åsnæs's Kæmpe tog til Gjen- gjæld en endnu større Steen og kastede den over til Refnæs. Stenen, som faldt paa Åsnæs, kal- des Sortensteen og sees endnu i Stranden, ei langt fra Land. Stenen paa Refnæs kaldes Blak og i denne Steen kjendes endnu Spoer af Kæm- pens Fingre.

Historie om en Skifting.

Ved Tiis Søe boede to eenlige Folk, der havde stor Plage af en Skifting, som var dem givet af de Underjordiske i Stedet for deres eget Barn, der ikke var bleven døbt i Tide. Samme Skifting teede sig heel underligt, naar ingen var tilstæde, var overstyrlig, løb op ad Bæggene som en Kat, sad under Loftet og hujede og skreg; men, naar nogen var i Stuen hos ham, sad han atter sovrig ved Bordenden. Han kunde æde for fire andre og ag- teede dertil ikke paa, hvad man satte for ham, blev

dog aldrig møet og voldte alle i Huset stor Plage. Da de nu langsommelig Tid havde forsøgt, hvorlunde de bedst skulde blive ham qvit, efterdi de ingenlunde kunde samenes med ham, gav en snild Pige sin Tro paa, at hun vilde skaffe ham fra Huset. Tog hun da, medens han var paa Marken, et Sviin, slagtede det og lavede det med Hud og Haar i en Pølse og satte den for ham, da han kom hjem. Han begyndte da, som hans Sædvane var, at flænge i den, men som han spiste, blev han lidt efter lidt roligere og sad tilsidst med Kniven stille i Haanden og saae paa Pølsen. Endelig, da han paa denne Viis havde siddet en Stund, begyndte han: "Pølse med Hud — og Pølse med Haar? — Pølse med Dine — og Pølse med Been i? — Nu har jeg seet tre Gang ung Skov paa Tiis Søe, men aldrig saae jeg saadan Pølse! — Nu skal Ganden blive her længer!" — Ved disse Ord løb han sin Wei og kom aldrig siden tilbage.

Altarbægeret i Agerup.

Paa Holbek Amt, mellem Byerne Marup og Agerup, skal engang have ligget et stort Slot, af hvilket der endnu findes Ruiner ved Stranden.

Paa dette Sted, fortæller Sagnet, er der store Rigmomme, og en Drage ruger her under Jorden paa tre Kongeløsninger. Heel ofte hænder det sig, at man her seer de Underjordiske, sær ved Høitidene; thi da have de Dands og Lystighed ved Stranden. En Juleaften gik en Karl i Nagerup Bye til sin Husbond og begjærede af ham, at maatte ride ned, for at see paa Troldegildet. Bonden gav ham Lov at tage den bedste Hest, der stod paa Stalden. Da nu Karlen kom til Stedet, holdt han Hesten stille og sad en Etund og saae paa Gildet. Og som det vandrede ham, at see Dværgepuslingerne dandse, kom en liden Trolde til ham og bød ham stige af Hesten og tage Deel i deres Lystighed. En anden Trolde kom springende til, tog hans Hest i Toilen og holdt den, medens Karlen stod af og dandsede med dem den hele Nat. Da det nu lakkede henad Morgen, sagde han dem Tak for Gildet og satte sig atter paa Hesten, for at ride tilbage til Nagerup. De indbød ham da, at komme igjen den næste Nytaarsnat; thi da skulde der atter være Lystighed, og en Jomfru, som bragte et Guldbæger, bad ham at drikke til Afsked. Men, saasom han havde Mistro til dem; kastede han, idet han ligesom førte Bægeret til Munden, Drik-

fen ud over Skulderen, saa at den faldt paa Hestens Bag, hvorved Haarene strax bleve svedne. Da trykkede han hurtig Sporen i Hestens Side og reed med Bægeret i Haand hen over en oppløiet Mark. Alle Troldeene tilhobe løbe efter ham, men saasom de havde stor Nød med at komme over de dybe Plogfurer, raabte de uophørlig: "Rid paa det Bolde og ikke paa det Knolde!" Og, da Karlen nærmede sig Byen, blev han nødsaget til at ride ud paa den jevne Wei, hvorved han kom i stor Fare, efterdi de ved hvert Dieblif kom ham nærmere og nærmere. Da bad han i sin Nød til Gud og gjorde det Løfte for sin Frelse, at ville give Bægeret til Kirken. Nu red han just langs med Kirkemuren og snildeligen kastede han Bægeret derover, at dog det maatte være i Behold. Der ved red han desfnarere, kom omsider ind igjennem Byen, og just som de vilde gribe Hesten, sprang den hurtigen ind igjennem Husbondens Port, og Karlen slog Laagen i efter sig. Da var han vel i Sikkerhed, men Troldeene vare saa forbittrede, at de hentede en mægtig stor Steen og slyngede den med saadan Magt mod Porten, at fire Planker foer ud deraf. — Nu er der ei længer noget Spoer af samme Huus, men Stenen ligger endnu midt i Agerup Bye. Bægeret blev stænket

til Kirken, og Karlen fik til Belønning den bedste Gaard paa Eriksholms Gods.

Soebjerg Banke.

Imellem Tersløse og Soebjerg ligger Soebjerg Banke, som er den rigeste Høi i hele Landet, og er det ikke sigeligt, hvad Herligheder deri befindes. I denne Høi boer en Trolbfrue, til hvem der engang skedte et herligt Optog fra Steenlille Mark, da Trollden i Galtebjerg tog hende tilægte.

Det hænder sig ofte, naar man kommer forbi Høien i lydt Veir, at man seer det deiligste Kobbertøi og de skønneste Wolstre ligge ude paa Bakken for at soeles, og, gaaer man nærmere til, da kan man see, hvorlunde Smaapudslingerne travle, for at faae det som skyndeligst bragt ind i Høien.

Bedbye Kors.

Paa høire Side af Veien mellem Skjellebjerg og Bedbye staaer et Kors tæt op under Gjærdet. En Jomfrue fra Bedbyegaard havde været til Faders i Skjellebjerg, men, da hun om Aftenen vilde gaae tilbage, blev hun paa dette Sted overfaldet

af to Mænd, skændet og dræbt. De kastede hendes Liig i en dyb Grav, som endnu sees ligeoverfor Korset; men hendes lille Hund løb til Bedbryegaard, røbede Mordet og vidste Stedet, hvor hun var nedkastet. Derfor opreiste man et Kors; men, da det forfaldt, og intet nyt kom i Stedet, kunde ingen komme der forbi ved Aftentide, hvorfor Folket i Egnen satte et nyt Kors, som endnu staar der.

Den vilde Jæger ved Soebjerg.

En Aften silde, da Høstfolkene arbejdede paa Soebjerg Banke, kom Wolmar ridende, hilste og sagde: "Natten for Os! Dagen for Jer!" Derpaa spurgte han een af Karlene, om han ikke havde seet noget løbe derforbi. "Jo," svarede Karlen, "nys saae jeg noget Smaat pusle igjennem Sæden!" Strax som Jægeren fik dette at høre, red han afsted ad den Wei, Bonden viste. Efter en liden Stund hørtes et Skud, og strax kom han tilbage med en Havsrue, som var lagt over Hesten. Da sagde atter Wolmar til Karlen: "I hundrede Aar har jeg jaget efter hende; nu fik jeg hende omfider!" og med disse Ord red han ind i Høien.

Svanen paa Guldæg.

En Hoi paa Holbek Amt, mellem Gistinge og Bogenferup ruger en Svane paa tre Guldæg, af hvilke hvert er en Kongeløsning. Denne Svane lader sig undertiden see i Dmagnen, men lider ikke, at man forfølger den. En Herremand, som vilde bemægtige sig dens Æg, gik tidlig og silde paa Jagt efter den, og saae den omsider ved Høien; men i samme Stund han løsne de Skudet, stod hans Gaard i lys Lue og afbrændte indtil Grunden.

Skattegravere ved Midløse.

Der skal være en Skat nedgravet mellem Midløse og Kongesied; men saamange der end have forsøgt at faae den, har det dog hidtil været forgæves. Engang gik nogle Karle fra Midløse ud til Høien ved Nattetid og vilde grave efter Skatten. De bleve da først og fremmest enige om, at ingen maatte sige et Ord, ihvormeget han end fristedes dertil. Dernæst begyndte de at grave og skødte omsider med Spaderne paa en Kobbergryde. Da gjorde de strax mange Gebærder til hinanden, at Skatten var der; men i samme Stund som de fik Grebet fat og vilde til at løfte, kom sex smaa

Wiuus trækkende et Høelæs ud af Hullet. Da raabte een af Karlene, som aldrig havde været med før: "Nei, see engang!" og strax sank Skatten end dybere, og det syntes som om Nidløse stod i Brand for deres Dine.

M a r e n B ø g.

I Nidløse Skov staaer et gammelt Bøgetræ, som kaldes Maren Bøg. Om dette gaaer Ordet, at naar nogen vil stjæle Brænde i Skoven, knækker det strax Arm eller Been paa Lyven.

S t. K n u d s K i l d e.

Paa det samme Sted, hvor Hertug Knud blev lumskeligen overmandet og dræbt af Magnus, Kongens Søn, udvældede, som til Tegn paa hans Hellighed, en deilig Kilde. Samme Kilde findes ved Harrested, nær Ringsted, og besøges endnu flittigen af alskens Folk, der lide Brøst paa Legemet.

Altarbægeret i Vigersted Kirke.

En Juleaften red en Bonde forbi Ruestraa Bække og saae, at den stod opløftet paa fire røde Væle, og nedenunder var Dands og Gjestereren. Da kom en Trolde, rakte Manden et Bæger og bød ham at drikke. Men, efterat han havde kastet Driften over Skulderen, red han bort med Bægeret, og Trolde forfulgte ham hen over et Stykke opploiet Jord. Da raakte en gammel Trolde efter ham uden Dphør: "Mid paa det Haarde og ikke paa det Baaarde!" Men, da Manden kom forbi Kirken, aabnedes pludseligen Kirkedøren for ham, og han red derind, satte Bægeret paa Altaret og blev derinde, beleiret af Trolde, indtil næste Morgen. Bægeret offredes til Vigersted Kirke.

St. Willums Kilde.

Der boede ved Ringsted en nævenyttig Mand, som hed Willum. Han støbte en Klokke til Vigersted Kirke, som havde saadan Klang, at den lod fra Vigersted til Balbye Bække. Han havde smeltet saameget Sølv deri, at han derved blev forarmet og kom i stor Skyld. Men, da han forfulgtes af dem, hvis Skyldner han var, fængtede

han ud paa Bigersted Mark og blev her dræbt ved Siden af en Hvi. Da udsprang paa samme Sted en Kilde, hvilken endnu kaldes efter ham St. Wilsums Kilde.

B e e n l ø s e.

En Aften blev Kong Waldemar vildfarende paa Jagten og kom fra sit Følge. Da søgte han til den nærmeste Bye og gik fra Huus til Huus og begjærede Nattely, men allevegne lukkede de Døren i for ham og hidsede Northundene paa ham; thi de kjendte ikke Kongen. Da hans Følge næste Morgen fandt ham, paalagde han de ubarmhjertige Bønder den Straf, at hver Mand i den hele Bye skulde miste sit høire Been; men omsider formildede han dog Straffen saa, at som et Skjendsels-tegn det høire Forbeen skulde afhugges paa hver Northund, og deraf har endnu Byen paa Ringsted Amt sit Navn.

Lindormen paa Alsted Kirkegaard.

Fem Fjerdingmiil fra Sorø ligger Alsted Kirke. I samme sees endnu et Billede, som forestiller en Strid mellem en Tyr og en Lindorm, og er dette,

som Folk siger til Umindelse om sli­ g Begivenhed paa Kirkegaarden. Da nemlig en Lindorm havde lagt sig ved Kirkeporten og gjorde der stor Ufærd paa Folket, saa at ingen kunde komme i Kirken, gav en gammel, viis Mand det Raad, at man skulde opføde en Tyrefalv med lutter sød Mælk, og efter Tids Forløb sætte Tyren i Kamp med Dræmen. Og efter første Marsløb, var Tyren saa stærk, at det tyktes hver Mand, at den maatte kunne bestaae i Kampen. Men som den fik Dræmen at see, blev den saa ræd, at man paa samme Viis maatte opføde den endnu et Aar. Da frygtede den vel mindre, men gav sig dog ei i Kampen. Men, da man havde ladet trediv Aar henzæ­ staae, var Tyren blevet saa vældig, at den strax geraadede i Kamp, og dræbte Lindormen. Men Tyren var saa forgiftet, at man maatte dræbe den, og bleve da baade Dræmen og Tyren nedgravne paa samme Sted.

At sli­ g Kamp har været svarlig, for Tyren at bestaae, kjendes deraf, at Lindormen slog med Hælen til Taarnet, saa at det revnede fra øverst til nederst.

Gjenfærd paa Alsted Marker.

Dengang Jordlobberne skulde udskiftes i lige Dele, forlokkede nogle af Alsteds Bønder Opmaaleren, at han skulde see dem til Bedste, hvilket han ogsaa uretfærdigen gjorde, saa at Naboerne derved tog Skade. Men omsider fik de alle tilhobe Straf for deres falske Sind. Ved Nattetid maa de nu gaae om paa Alsted Marker og maale paa Grændsestjellene med gloende Kjeder og Maalstænger deres begangne Uretfærdighed.

Kirstens Bjerg.

Paa Skjelverød Mark ved Ringsted findes en Høj, kaldet Kirstens Bjerg. I samme boede en Bjergstrolch, ved Navn Skynd, hvilken Tid efter anden bortstjal tre Koner fra en Mand i Englerup Bye. Det var silde paa Aftnen, da samme Mand engang red fra Ringsted og forbi Høien. Da saae han ved Bjerget en stor Mængde Bjergfolk, som dandsede om Høien og havde stor Lystighed. Men, da han gav nøiere Agt, kjendte han alle sine tre Koner deriblandt, og efterdi den mellemste af dem, Kirsten, var ham kjærere end de to Andre, kaldte han paa hende og nævnede hendes Navn. Da

kom Trollden Skynd til Manden og spurgte, hvi han kaldte ad Kirsten. Manden fortalte da korteligen, at denne var hans kjæreste Huustro, og bad med megen Graad og Beeklage, at han maatte faae hende tilbage. Dmsider soiede Trollden sig efter Mandens Forlangende, dog med det Forord, at han aldrig maatte skynde paa hende. I rum Tid havde Manden vel vogtet sig for sligt; men da engang Konen var paa Loftet, for at hente noget, og det tyktes ham, at hun blev forlænge deroppe, raabte han: ”Skynd dig, Kirsten!” og, som han havde sagt det, var Konen borte, og maatte atter tilbage til Høien, der fik Navnet af hende.

Habor og Signelil.

Ved Ringsted ligger Sigersted, saa kaldet efter Kong Siger, som boede der. Hans Datter Signelil elskede en Kæmpe, Habor, og vises endnu ved Alsted det Sted, hvor de pleiede at komme tilsammen i Kjerlighed. Samme kaldes endnu den Dag i Dag Signelils Spadseregang. Da hun engang paa Jagten satte efter en Hjort, og forfulgte den over Brangstrup Aae, faldt Hesten under hende, saa at hun geraabede i stor Fare for

ft Liv. Men i samme Stund kom Habor dertil, sprang hurtig i Naen og frelste hende, og samme Sted vises endnu paa en De ved Brangstrup. Dmsider kom det saavidt med deres Kjerlighed, at Habor, klædt som Terne, listede sig til Signelil, hvilket Gunvare, Signelils Amme, træffeliggen berettede til Kong Siger. Og, da nu alt var aabenbaret, og Habor grebet af Kongens Mænd, besluttede de to, som havde hinanden kjær, at døe tillsammans. Habor fortes til Stanghøi, for der at hænges; men efterdi han i sin sidste Stund havde Begjær efter at kjende Signelils Troskab, bad han om, at før han selv blev hængt, hans Kappe maatte blive opflynget i Galgen, paa det han deraf kunde forestille sig, hvorlunde han selv der skulde hænge. Midlertid kastede Signe alle sine Kostbarheder i et dybt Hul, som endnu kaldes Signelils Brønd; og heraf er den Tale, at Sigersted har mere Guld og Sølv, end selv det veed. Hun sluttede sig da i sit Buur og gav vel Agt paa Galgen, i hvilken Habor skulde hænge. Men, da hun blev Kappen vaer, antændte hun sit Buur, i den Tro, at Habor var allerede død; og dette Sted vises Sydvest for Sigersted ved Brangstrup, og kaldes Signelils Buur. Da Buret med Signelil brændte, og Habor var forvissat om hendes Kjer-

lighed, lod han sig selv ophænge, og blev derefter begravet i Hagehøi. Men den forbandede Terne havde ei stor Glæde af sin Træffhed; thi hun blev siden efter nedsænket i en Brønd, som deraf endnu kaldes Ternehullet.

Om Ugudeligheds Straf.

En liden Pige tjente mellem Gyrstinge og Flintesrup. Paa en Høitidsdag vilde hun besøge sin gamle Moder, og bad sig Forlov. Da gav Madmoderen hende fem Brød, at hun skulde bringe dem til sin Moder, der leed Ondt af Fattigdom. Gik hun da ad Veien, pyntet som en Stadsmøe; men, da hun kom til et Sted paa Veien, hvor der var megen Dynd, saa at hun ei kunde komme derover uden at træde i med sine nye Skoe, lagde hun et Brød foran det andet og saaledes alle fem i Dyndet, og vilde da træde derover. Men i slig ugudelig Gjerning så hun i Jorden paa samme Sted, og synges der vel endnu en Vise om slig ynkelig Tildragelse.

Blodpletterne i Bjernede Kirke.

Dengang da man byggede Bjernede Kirke, en halv Miil fra Sorø, gik Værket i Begyndelsen saare ilde fra Haanden; thi, hvad der om Dagen var opbygget, fandtes næste Morgen lagt øde. Omfider kom det for en Dag, at der blandt Arbeiderne var en Muursvend, som havde haft med den Ende at gjøre og stod i Pagt med ham. Da sligt var blevet vitterligt, blev samme Svend indmuret i Kirkemuren, og, da dette var skeet, gik Arbeidet uforstyrret fra Haanden. Endnu sees paa Waabenhuset røde Pletter af det Blod, som de tunge Graastene, hvoraf Kirken er bygget, har presset ud af ham.

De to Kirketårne.

Hr. Asser Ryg vilde bygge Sjennesløvlille en Kirke. Men før samme var fuldendt, maatte han drage i Leding med sine Slægtninge. Befoel han da sin Hustru, som paa den Tid var velsignet, at, om hun fødte ham en Søn, skulde hun lade sætte et Tårn paa Kirken; men om hun fødte en Datter, skulde hun lade den være slet kullet. Da siden efter Hr. Asser Ryg kom tilbage, stod Kirken der

med to Taarne; thi hans Huustro havde undfanget to Sønner, Absalon og Esbern Snare.

Brøndhøi.

En Fjerdingvei fra Sorø ligger Pedersborg, og lidet uden for den Byen Lyng. Mellem disse to Byer findes en Høi, kaldet Brøndhøi, som siges, at være beboet af Troldefolk. Blandt disse Troldefolk var der engang en gammel, aabryfotig Trolde, som de Andre kaldte Knurremurre; thi han var ofte Skyld i, at der var Larm i Høien. Engang var denne Knurremurre kommet paa Epoer efter, at hans unge Kone stod i Venstreb og god Forstaaelse med en ung Trolde, hvilket den Gamle tog saa ilde op, at han truede den unge paa Livet. Denne fandt sig derfor bedst ved at flygte ud af Høien, og begav sig omstødt i en rød Rat, til Byen Lyng, hvor han i denne Skikkelse indsmigrede sig hos en fattig Huusmand, navnlig Plat. Der levede han i rum Tid, fik hver Dag Mælk og Grød og laa den hele udslagne Dag i Rænestolen bag Kaffelovnen. En Aften silde kom Plat hjem, og, da han traad ind i Stuen, sad iust Ratten paa sit sædvanlige Sted og strøg Meel.

græd ud af en Potte og slukkede Poten. "Maa, Moer!" begyndte Manden, "nu skal jeg fortælle dig, hvad der er hændet mig paa Veien. Da jeg gik Brændhei forbi, kom der en Trolld ud, som kaldte paa mig og sagde: Hør du, Plat! siig til din Kat, at Knurremurre er død!" Ved disse Ord reiste Katten sig paa Bagbenene, lod Potten trille og sagde, i det den smuttede ud af Døren: "Hvad? er Knurremurre død? Saa maa jeg kynde mig hjem!"

Altartavlen i Sorø Kirke.

Altartavlen i Sorø Kirke forestiller den hellige Nadvere. Det var først bestemt, at de tolv Apostle paa samme Malerie skulde males efter de tolv Professorer ved Sorø Akademie; men, da de ikke kunde blive enige om, hvo der skulde være Judas, bleve tolv Bønder hentede fra Byen Hårverup, efter hvilke Apostlene bleve malede. Blandt disse tilbød Eskomager Andreas sig villigen til at være Judas, men siden efter forfaldt han ogsaa til alffons Ugudelighed og det gif ham saare ilde.

Maleriet i Sorø Kirke.

En Lærer ved Sorø Akademie, som havde ihjelslaaget to Disciple, blev dømt til at skænke noget til Kirken. Da han selv intet ejede, gik han til Rom og bortstjal der et Malerie, hvilket han bragte til Danmark og gav det til Sorø Kirke. Han blev desaaarsag atter sat i sit forrige Embede; men, da han soie Tid efter ihjelslog en Discipel i tredie Lectie med en Ferle, blev han til Straf halshugget paa samme Sted, hvort Ugjerningen var skeet, og begravet under Orgelværket, hvor endnu to Riis skulle findes afbildede.

Ligstenen i Sorø Kirke.

I Sorø Kirkes venstre Sidegang sees en Ligsteen, som ligger halvt inden i, halvt udenfor Kirken. Under den skal en Abbed i Sorø være bleven begravet, fordi han besov en Nonne og siden tog Livet af sig selv i Fængslet.

Nissehullet i Sorø Kirke.

Ligesom den venstre Sidegang i Sorø Kirke findes i Loftet et stort, rundt Hul. Deroppe boer Niss

sen, som tager Vare paa Kirken, holder alt i god Orden og hævner Uteerlighed. Gjennem samme Gul foer ogsaa den Døde ud, naar Præsten i gamle Dage sagde ved Daaben: "Far ud, du urene Aand!"

Erkebiskop Absalons Død.

Erkebiskop Absalon havde forurettet en Bonde, som derfor, da han laa paa sit Yderste, indstævnedes Erkebispen for Guds Domstoel, saa at i samme Stund Bonden døde, henkaldtes ogsaa Absalon. Da hændte det sig i Sorø Kloster, at Brødrene, som endnu intet havde erfaret om Erkebispens Død, samme Dags Aften hørte en klægende Røst ved Altret, som sagde: Sora! Sora! pro me supplex ora!

Sibylle-Bladet.

Da Fredrik den Tredie, endnu Prinds, studerede paa Sorø Akademie, hændte det sig, som han en Dag spadserede i Philosophgangen, at et beiligt Egeblad faldt ned paa hans Hoved, og, da flere akademiske Herrer betragtede Bladet, fandtes det,

at der paa samme var af Naturen afbildet en Krone, hvorunder Navnet Fredrik. Dette udlagde, da samtlige saaledes, at hint Blad forudsagde, at Prindsen ved sin ældre Broders Død skulde blive Tronarving. Denne Spaadom gik ogsaa siden i Opfyldelse, da Prinds Christian, endnu i Faderens Regjeringstid, døde og Fredrik blev Kronprinds.

T u e l S ø e.

I.

I Nærheden af Sorø strækker sig Tuel Søe fra Knebshuset indtil Pedersborg. Om denne Søe gaaer det Sagn, at den har sit Navn efter en Princesse, der engang boede i Pedersborg. Hendes Navn var Toel eller Thorelil. Hun var riig og eiede store Skatte af Sølv og Guld, men gav aldrig til de Fattige. Engang tog hun den Beslutning, at seile til Næstved, og lod desaaarsag sine Koftbarheder og mangfoldige Skatte bringe paa et Skib; thi dengang kunde man ad Euseaae seile fra Pedersborg og did. Men da skeedte det, for medelst at Skibet var beladt med Synd, at da de havde seilet lidet, begyndte det uformodentlig at synke, hvorfor Skipperen, der førte hende og hen-

des Gods, gav hende det Raad, at love rigeligt Almisser til de Fattige. Da lod hun sig i sin Nød bepæge, og strax derpaa hævede sig Skibet og Faren var forbi. Men nu fortroed det hende svarligen, at hun af Skipperen havde ladet sig forlede, og talede desaaarsag ilde til ham. Da sank Skibet atter og blev ved at synke, saa at de maatte omkomme tilhobe. Men, da det nu almindeligen var i Drde, at der paa Skibet havde været meget kostbart Gods, borede man et Hul i en stor Steen, satte Skrueer deri og begyndte at skrue Skibet til Landet. Allerede var det saavidt oppe, at man kunde see Masten, men da glemte een af Bønderne at tie stille, og udbroed: "Træk nu! nu er det Tid!" og strax sank Skibet tilbage. Stenen med det iborede Hul sees endnu ved Pedersborg, og i klart Veirligt skal Masten blive synlig i Vandet. Ingen tør seile over Stedet og Fiskerne drage over hele Søen, her undtagen; thi Alt siges at blive nedhvirvlet, naar det kommer derover.

II.

Der boede engang i Pedersborg en Jomfru, navnlig Thorelil. Hun var saare kunstfærdig og forstandig og havde sig en Bogn, hvori hun vilde kjere over Vandet. Desaaarsag opfødede hun to

Stude med Hvedebrød og Mælk, og, da de vare dygtige, bandt hun dem for Vognen for at kjøre paa Suseaæ til Næstved. Alt Folk spottede derover og samlede ved Søen for at see derpaa. Da trak Studene, Vognen fulgte efter, og det gik i Begyndelsen saare godt. Men, da raabte En, som undrede sig: "Det havde jeg dog aldrig troet!" og strax sank hun med Vogn og Stude, og Søen fik Navn efter hende.

Om denne Jomfru Thorelil siges efterstaaende Vise at være sjunget.

Jomfru Thorelil gaaer sig i Abildgaard,
Udi Jesu Navn!

Hun vander de Urter, hun planter og saaer:
Gud unde os Himmerige Alle.

Saa stod en Guds Engel og liude derpaa!
Udi Jesu Navn!

Og vil du med mig ind i Himmerig gaae?
Gud unde os Himmerige Alle.

Jomfru Thorelil faldt for Jesu paa Knæ,
Udi Jesu Navn!

Hun bad godt for Kongen, som Krone og Scepter bær:
Gud unde os Himmerige Alle.

Saa bad hun godt for Bonden, som pløier og saaer,
Udi Jesu Navn!

Herre Gud giv, at vi derudaf Jøden faaer:
Gud unde os Himmerige Alle.

Saa bad hun godt for Qvinderne, som Fostret baar,
Udi Jesu Navn!

Herre Gud giv, at de en god Forløsning faaer:
Gud unde os Himmerige Alle.

Saa bad hun godt for Børnene i Skolen monne gaa,
Udi Jesu Navn!

Herre Gud han lad dem en ret god Lærdom faa:
Gud unde os Himmerige Alle.

Saa bad hun godt for Tyende, som tjener for sit Brød,
Udi Jesu Navn!

Herre Gud han hjælpe dem af al deres Nød:
Gud unde os Himmerige Alle.

Saa bad hun godt for Enker og faderløse Børn,
Udi Jesu Navn!

Herre Gud han vild' oplukke for dem Naadens Dør:
Gud unde os Himmerige Alle.

Saa bad hun godt for Skibene i Sundet monn' gaa,
Udi Jesu Navn!

Herre Gud han lade dem en god Wind vel faa:
Gud unde os Himmerige Alle.

Eaa bad hun godt for Fangerne, som er i gængſte Løb,
Udi Jesu Navn!

Herre Gud han afløs dem deres haarde Baand:
Gud unde os Himmerige Alle.

Nu haver vi hørt Jomfru Thorelilles Sang,
Udi Jesu Navn!

Herre Gud han give os en salig Ufgang:
Gud unde os Himmerige Alle.

Pedersborg Kirke.

Pedersborg Kirkebanke ſkal have umaafelige Rigdomme, og under den ſkal være et heel Kongerige. Lidet ude paa Marken ſkal der være et Sted, hvor man ved at grave, ſtrar ſtøder mod en Røbberport, og, naar man kunde faae den lukket op, da vilde ſtore Skatte komme for Dagen.

Lyngs Almanak.

Imellem Lyng og Pedersborg findes paa høire Side af Veien i en dyb Engbund en firekantet Moſe, ſom kaldes Lyngs Almanak. Thi naar denne om Vinteren er fuld af Vand, da er det

et Tegn paa tør Sommer, men, er den tør, da bliver det en Sommer med megen Bøede.

B o d e d n s.

I Nærheden af Lynge ved Sorø findes ved Veien en Høi, kaldet Bodedns. Ei langt herfra boede en gammel Bonde, som havde kun en eneste Son, hvilken gjorde de lange Reiser; men efterdi Faderen i mange Tider ikke havde haft Budskab fra ham, meente han, at han vel var omkommen. Da sørgede han, som det sig en gammel Mand bør, og der hengik nogen Tid paa denne Wiis. Men, som han en Aften kom med fuldt Læs forbi Bodedns, aabnedes Høien, og Trollden kom ud og befalede ham at kjøre ind. Ved sligt blev vel Bonden underlig tilmode, men saasom han vel vidste, at det vilde baade ham lidet, om han ei gjorde, som Trollden befalede, saa dreiede han Hestene og kjørte Vognen ind i Høien, hvor Trollden gav sig i Handel med ham og betalte ham rigeligt for hans Varer. Da han nu havde læsset alt af Vognen og vilde atter kjøre ud af Høien, sagde Trollden til ham: "Naar du nu holder lukt Mund med hvad dig er skeet, skal jeg herefter see

dig til Bedste, og kommer du imorgen igjen, skal du finde din Søn." Da vidste Bonden i første Stund ei at sige noget dertil, men, som han dog meente, at Trolden var mægtig til at holde, hvad han lovede, blev han saare glad og kom til den bestemte Tid til Bodedns. Da sad han og ventede en god Stund og faldt omsider i Søvn; men, da han atter vaagnede, laa Sønnen ved hans Side. Da havde baade Fader og Søn, hart ved at sige, hvordan vel det var gaaet til. Sønnen fortalte da, hvorlunde han var kommen i Fængsel og der havde lidt megen Besværlighed; men, som han en Nat havde sovet i sit Fængsel, var en Mand kommen til ham med de Ord: Har du endnu din Fader Fjær? og da Sønnen dertil havde svaret: Ja! var alle baade Lænker og Mure bristede. Ved denne Fortælling førte han Haanden til Halsen, og fandt da begge, at et Stykke af en Jernlænke var medfulgt. Da taug de, for medelst stor Undren, gik til Lynge og ophængte samme Stykke Lænke i Kirken.

Hellig Anders.

I Slagelse levede 1205 en Præst ved St. Pederskirken, og hans Navn var Hellig Anders. Om samme Præst er det sagt, at han, selv tolvte, seilede til det hellige Land. Men, da Tilbagereisen var forhaanden, og hans Staldbrodre fik god Bør, vilde han dog ikke reise, førend han havde hørt Messe i Joppe. Da Messen var endt, vare de Andre allerede reiste, og han stod med Bedrøvelse ved Stranden og saae Skibet seile bort. Da kom der En ridende paa Veien og bød Anders at sidde op, og som de reed tilsammen, faldt han i Søvn i den Fremmedes Arme, og, da han igjen opvaagnede, saae han omkring sig, og undredes svarligen; thi han fandt sig paa en Høi udenfor Slagelse, og havde dog alligevel været baade hos St. Jacob Compostel i Portugal, hos St. Oluf i Trondhjem og paa flere hellige Steder. Der hengik lang Tid førend de Andre, som havde forladt ham i Joppe, kom tilbage til Danmark, og alt Folk undredes høiligen derover.

Han var saa hellig en Mand, at han kunde hænge sin Hantke paa Solens Straaler, fik derfor stor Anseelse og blev Slagelses Sktspatron. Høien, hvorpaa han var opvaagnet, fik Navnet

Hvilehøi, hvilket den har bevaret indtil denne Dag. Da saae han siden Folket i Slagelse til Bedste, ved at gaae i Forbon hos Kong Waldemar, og Kongen lovede, at ville lægge saa meget Land til Slagelses Torde, som Hellig Anders paa et Nattegamme Føl kunde omride i den Tid, Kongen var i Badet. Da skedte det, formedelst hans Hellighed, at han reed saa rap, at Hoffolkene ideligen maatte løbe til Kongen i Badet, sigende, at hvis han ikke skyndte sig, vilde Hellig Anders omride hele Landet.

Derved ere de store Byemarker komne til Slagelse. Paa Hvilehøien er opreist et Kors med Indskriften: In memoriam divi Andreæ, quiescentis Joppæ et heic loci expergefacti. Da man engang lod dette Kors forfalde, indtraf en almindelig Dvægsdød i Omegnen, hvilken dog strax ophørte, da et nyt Kors blev der opreist.

Hellig Anders Kilde.

En Fjerdingmiil fra Slagelse ligger Bondebøien Landsgrav. I samme Bye sees nær ved Veien en Kilde, hvis Vand er meget roest formedelst dets Sødhed. Om den fortælles, at da Hellig

Unders indred Elagelse Jorde, og han kom paa dette Sted, tabte han sin Handske, og da skedte det, for hans Helligheds Skyld, at samme Kilde udsprang der paa Stedet.

Føls-Gjeddets ved Antvorskov.

Det er ei lang Tid siden man endnu ved Antvorskov saae en stor rund Steen, hvorover Hellig Unders havde travet, dengang han paa sit nattegamle Føl indred Elagelses Jorder, hvilket kjendtes deraf, at Føllets Fjed vare indtrykkede i Stenen.

Korset ved Antvorskov.

Der var engang paa Antvorskov Kloster to Munke, som begge havde ondt Sind til hinanden, og, da de nu i langsommelig Tid havde levet uenige, hændte det sig, at de engang kom hinanden for Haanden ved et Møde der paa Marken. Da fik den ene sit Banesaar og blev liggende paa Stedet. Men, da den, som havde sit Ulivsaar, meente, at der endnu kunde være Grelse for ham, frøb han, saa elendig som han var, henad Marken til Skoven, hvor han døde. Til Minde herom staaer

endnu paa en Mark ved Untvorsskov et opreist Kors, og er det endvidere mærkeligt, at paa de Steder, hvor Munken har mistet sit Blod, vil ingen Cæd trives.

Rasn og Hyliding.

Øst for Hyllested By findes det Sted, hvor Kong Rasn havde Tvekamp med Kong Hyliding om, hvo der skulde eie Byen. Rasn faldt og blev kastet i en Hule, som endnu kaldes Rasnsøe; men Hyliding, som beholdt Byen, gav den Navn og blev siden lagt i en Høi der paa Marken.

Kong Tolv.

Det er Almuemand's Tro, at ingen Konge tør komme til Skjelskør, og har sligt ei heller tildraget sig, siden Kong Erik Menved regjerede i Danmark. Heri har Klintekongen, Tolv, Skyld, efterdi han ikke lider, at de kjøre over Skjelskørs Bro. Samme Kong Tolv er ogsaa Skyld deri, at ingen Bægter tør raabe Kloffen tolv i Byen; thi han har tilforn hævnnet sligt ved at føre Bægteren enten til Borrebye eller ud til Veirmøllerne. Gamle Folk, som har Nie til at see sligt, fortælle,

at de ofte see ham vælte sig ved Soelstin i Græffet. Nyaarsnat henter han ni nyslagne Hesteko til sine Heste paa en eller anden Smeds Værksted, og maa disse da til denne Tid ligge rede tilligemed de tilhørende Søm. — Fremdeles fortælles om ham, at da engang hans Kone var i Barnsnød, hentede han en Jordemoder til hendes Hjelp, og, efter fuldendt Forretning, gav han hende til Belønning noget, der syntes at være uden Værd og ligt Kul, hvorfor hun ogsaa kastede det bort; men, da hendes Mand erfarede dette, søgte han Stedet, og fandt der det pure Guld.

Krukkeborg-Kjerlingen.

Midt i Dyrehaven ved Skjelskør, i den Banke, over hvilken den alfare Bei gaaer, boer en Troldekvind, som gemeenligen af samme Banke kaldes Krukkeborg-Kjerlingen. Om hende vides meget at fortælle, hvorlunde hun veed at forlokke unge Folk og forgjøre dem ved sin Trolddom, saa at de selv ikke ønske at komme tilbage til deres Fædrenehjem. Saaledes bortførte hun en Præstedatter fra Boeslunde og beholdt hende hos sig. Men paa en Høitidsdag, gik Pigen til Kirken og lagde

sit Offer paa Altarbordet. Da sligt var oftere
seet, og Præsten forgjæves havde søgt at tilbage-
holde sin Datter, lod han engang, som hun lige-
ledes var i Kirken, Døren lukke, for at forhindre
hende at komme ud; men desuagtet svandt hun
for hver Mand's Dine og er siden den Tid aldrig
seet. Samme Krukkeborg-Kjerling lever i Boel-
skab med Trollden Knud i Ramsbjerg, der hver
Aften rider til hende paa sin abildgraa Hest. Deraf
seer man kjendeligen en Stie, paa hvilken intet
kan vore, eftersom det altid nedtrædes om Natten.

Sandbankerne ved Nestved.

I Gladsøe boede en Trolld, som var ildefindet mod
dem, der boede i Nestved. Tog han derfor sin
Skindsæk, gik til Stranden og fyldte den der med
Sand, og vilde da tilføie Folket i Nestved stor
Skade ved at skjule deres Huse under Sandet.
Men som han gik ad Nestved til med Posen paa
Række, løb Sandet ud gjennem et Hul, som til
god Lykke var paa Skindet, saa at deraf blev en
Række af Sandbanker mellem Gladsøe og Nestved.
Først da han kom paa det Sted, hvor fordum
Kod Fæstningen Husvald, mærkede han, at han

harde spildt det meste, og blev derover saa ærrig, at han fastede Resten ind imod Næstved, hvor endnu sees en eenligstaaende Sandbakke.

Næstveds Kæmper.

Der boede i gamle Dage to vældige Kæmper i Næstved. Engang lystede det dem, at forsøge, hvo der var dygtigst i at slynge med Steen. Da tog den ene en stor Steen og slyngede den mod Niislov Kirke, men den faldt til Jorden, forinden den naaede derhen, og sees endnu ved Landeveien mellem Næstved og den saakaldte Gangers Bro. Den anden tog derpaa en vældig Steen og slog den med saadan Kraft, at den faldt langt bag ved Steenskov, nærvæd den Landevei, som gaaer fra Næstved til Ringsted.

St. Merthes Kilde.

Paa Sønder-Zellinge Mark ved Skjelskør besøges i Skjærsommer en Kilde, som kaldes St. Merthes Kilde, og fortælles der om samme Pige, at, da hun engang gik paa Marken mellem Næegbinderne hørte hun pludseligen Klokketlang,

og var dette da ret ligesom indgivet hende, efterdi at ingen af alle de andre kunde høre sligt. Men, da man ei vilde tro hendes Udsagn, tilføiede hun, at saa visseligen talede hun Sandhed, som at en Kilde der paa Stedet skulde bryde op gjennem Jorden. Og da skedte det Under, at Kilden udsprang og kaldtes siden til hendes Vre St. Merthes Kilde.

Hellig Merthes Kammer.

Der fortælles, at denne Merthe skal have været en gudsfrygtig Jomfru, som boede paa Karisegaard i Stevns herred; men, da engang Søerøverne toge ilde afsted der i Egnen og havde ødelagt Slottet, flygtede hun til Kirken og skjulte sig der i en Hvælving, hvilken endnu kaldes Hellig Merthes Kammer.

Ellekongen paa Stevns.

Det var i gamle Dage en almindelig Tro, at ingen Konge turde komme over Aaen, der er Stevns Herredskjæl, eftersom Ellekongen ikke lider det. Han boer paa Klinten, men har sit Kammer i Storeheddinge Kirke, hvilket findes i en Dmgang

i Kirkemuren. Men Kong Christian den Fjerde reiste til Stevns og affatte ham, og siden den Tid have flere danske Konger været paa Stevns.

Ellekongens Krigsfolk.

Nærvæd Storeheddinge Kirkegaard findes Spoer af en Gegeffov. Det er Ellekongens Soldater, som staae her om Dagen, som vare de Træer, men om Natten ere de drabelige Kæmpere.

Leerovnen.

Der boede en Mand i Stevnsherred ved Hellested, som Tid efter anden mærkede, at han jevnlig blev bestjaalet. Han kastede al Mistanke paa Troldfolket i den nærliggende Ildshøi, og satte sig engang paa Udkik for at faae sin Tyv at see. Og da han der havde ventet en liden Stund, saae han en Trold vade over Bækken med hans Leerovn. Ved sligt Syn blev Bonden saare forundret og raabte: "Naa! det var et Spring af en Leerovn!" hvorudover Trolden blev saa forskrækket, at han kastede Ovnen og løb til Ildshøi. Men paa det Sted, hvor Leerovnen faldt, fik Jorden Skikkelse

beraf, hvilket Sted kaldes Krogbek, og har samme Tildragelse givet Ordsproget: "Det var et Spring af en Leerövn!"

Høierup Kirke.

En Skipper, som engang var i Havsnød lige udenfor Stevns Klint, gjorde det Løfte, at han til Varetegn for Andre vilde bygge en Kirke paa Klinten, saafremt han selv undgik den Fare, hvori han var stedet. Og han holdt ogsaa sit Løfte og byggede Høierup Kirke, og seer man i Kirken til Degn herpaa et forgyldt Billede af en Mand, der holder et Anker. Men Kirken staaer saa yderligt paa Klinten, at man i Klintbruddet stundom seer fremstikkende Dødningsgebeen. Vel maatte man da frygte for, at den omsider vil styrte ned, men hver Julenat hopper den et Hanesjød længer ind i Landet.

Blodpletten paa Karise Kirkemur.

En Jæger i Stevns herred vilde have Triskud, saa at han intet kunde forfeile, af hvad han sigtede paa. Tog han derfor Sacramentet, men beholdt

Brødet i Munden, indtil han var kommen udenfor Kirken. Da ladede han sin Bøsse, og kom Brødet deri og skjød ind imod Kirkemuren. Men paa det Sted, hvor han traf Muren, blev et Hul, hvoraf udflød Blod, hvilket endnu sees.

G l æ n s e .

I Stranden ved Holsteinborg ligger en De, kaldet Glænsø, og i Nærheden af samme skal en anden De, Bænsø være gaaet under. Dette Sted kaldes derfor Bænsø Grund, og, naar Vandet er klart, skal man endnu kunde see Spoer af Kirkemuren. Det er almindelig Tro, at det skal gaae Glænsø ligesaa og derfor pleier man at sige: "Bænsø hier efter Glænsø!"

P r æ s t ø e A n d e r s .

Der boede i Præstøe en Mand, navnlig Anders. Han var Præst og en meget hellig Mand. Om ham gaaer Ordet, at han eiede kun en eneste Hvid i den Tid han levede; thi, naar han havde noget behov, hendsendte han altid denne Hvid med Begjæring, at faae eet eller andet derfor. Men

saar anseet var han for sin Hellighed, at man altid sendte ham hans Hvid tilbage og tilligemed den de Vare, som han havde begjæret. Efter ham kaldes Præstøe saar, og har samme Kjøbstæd i sit Baaben en Mand i Præsteklæder, der i den ene Haand holder en Kalk.

Else Parsbjerg.

Paa Jungshoved boede en fornem Frue, som heed Else Parsbjerg. Det var hende, som sagde tit og mange Gange, at Moser og Moradser skulde fyldest, men dog skulde der være knap Føde for Menneskene. Hun gav engang en Bonde et Stykke Land til Løn, fordi han havde opfodt til hende to Hundehvalpe, og det er det Stykke Land, som derfor endnu kaldes Hundehaven. En andengang, da hun havde et Par Stude behov, gik hun til en Bonde i Stavrebye og bad ham at opføde to Studer. Dertil var Bonden villig, og tog siden til Løn af hende et Stykke Land paa Rønne Klint. Derfor hører dette Stykke Jord endnu til Stavrebye og kaldes Dreholmen. Men hvad hendes Endeligt angaar, da fortæller man, at hun omkom ynkeligen, og skal endnu, formodentlig en Uret, hun

har begaaet, hver Nat kjøre med en Tromle fra Stavrebne Kirke indtil det Sted, hvor hun forsaae sig.

Jung og hans Frue.

Nærved Stavrebne paa Jungshoved findes en høi Banke, paa hvilken en Søerøver, navnlig Jung, havde et herligt Slot med Volde og Grave. Denne Jung, af hvem Egnen endnu har Navn, havde den Sædvane, at han tog de største Mænd, han fandt der i Egnen, med paa sine Røvertog, og oplærte dem i sliq ugudelig Færd. Han eiede foruden dette Slot ogsaa et andet, der laae ligeoverfor paa den anden Side af Bandet, og kaldtes siden Dremands Gaard. Paa samme Tid var en Bro lagt fra det ene Slots første Stokværk over til det andets, og gamle Mænd mindes, at have seet Epoer deraf i deres Dpvært.

Hans Frue var hovmodig over al Maade, og meente det hartad en Umuelighed, at hendes Lykke nogensinde kunde briste. Engang gik hun i Høiloft og trillede en Guldring mellem sine Fingre. Da kom just en Pige ind, og for at hovmode sig over denne, sagde hun: "Her kaster jeg denne Guldring ud i Graven, og saa sikkert som jeg

aldrig seer den igjen, saa sikkert skal min Rige-
dom ei faae Ende!" Med slige Ord kastede hun
Ringen ud af Vinduet. Men der sad just paa
samme Tid en fattig Fisker ved Graven og medede,
og, da han drog op, havde han en stor og kostelig
Fisk paa Krogen. Da bragte han sin herlige Fangst
op paa Slottet, men, da Kokken skar Fisken op,
trillede Ringen ud af dens Involde og bragtes der-
paa til Fruen. Da blev hun svarligen bedrovet
og mærkede det vel, at for hende var intet Godt
i Vente, og døde hun da ogsaa omsider i den yn-
keligste Armod paa Jungshoved Hovmark, ved et
Gjerde, hvor man endnu viser Stedet.

Dremands Frue.

Anne Dremands Frue boede paa Dremands Gaard,
men var i den hele Egn ilde anseet, formedelst
hendes haarde Sind, thi hun lod sine Undergivne
kaste i Fængsel og vilde dertil ikke høre deres For-
svar. Men omsider gik det hende, som hun havde
forskyldt; thi hun blev saa ufselig, at hun maatte
gaae omkring og slaaes med Hundene; thi hun
eiede intet, undtagen en Leerkrug, en Taffel og
en Træsko, og blev det tilsidst saa med hende,

at ingen kunde komme hende til Hjælp, hvorfor hun ved et Gjærde paa Marken blev fortæret af Utsi.

B a r n e m o r d e r s k e n.

Paa Stabrebne Mark er en Mose, i hvilken en Pige engang skal have omkommet et Barn, som hun havde født i Dølgemaal. Naar man om Natten gaaer derforbi, hører man Barnet græde i Mosen, og hænder det vel ofte, at en hvid Kvinde følger bag efter. Ved hvert Leed eller Stente standser hun og gaaer ikke først derover; men, naar hun kommer Mosen nær, gaaer hun berhen og giver sit Barn at die.

T r o l d e n i M æ h r e d.

I Mæhred ved Præstøe stod en Aften en Smed ved sin Esse, og som han stod og hamrede, hørte han udenfor stor Ynken og Klagen. Da saae han ud gjennem Døren og blev vaer ved Skinnets af hans Hammerslag, at en Trolde drev foran sig en svanger Kone og raabte uden Dphør: "Lidt endnu! lidt endnu!" Sprang Smeden da snildelig til

med sit gloende Jern og holdt det saalunde bagved
Konen, at Trollden maatte lade sit Bytte fare og
tage Flugten. Smeden tog sig da fremdeles af
Konen, som strax derpaa fødte to Sønner til
Verden. Derpaa gik han til hendes Mand i den
Formening, at han var sørgmodig og fuld af
Savn, men som han traad ind i Stuen, saae
han en Kvinde af hin Kones Ekkeelse ligge der i
Sengen. Da mærkede strax Smeden, hvorlunde
det her var fat; tog sin Bølge og hug den i Ho-
vedet paa Heren, som laae i Sengen, og medens
Manden da veeflagede over sin Hustrues Drab,
bragte Smeden ham hans Kone og de to nyfødte
Drenge, og er det rimeligt, at han blev glad over
al Maade, da han fik Sagen at vide.

Kong Waldemars Jagt.

Kong Waldemar elskede Lovelille, et Fruentim-
mer fra Rygen, og havde en saa stor Sorg, da
hun døde, at han end ikke kunde forlade hendes
Liig; men lod det føre med sig, hvorhen han drog.
Dette blev omsider besværligt for alle dem, der
skulde være om Kongen, og derfor benyttede en
Hofmand en gunstig Leilighed til at undersøge hos

Liget, hvad det vel monne være, der bandt Kongen med saa mægtig en Kjerlighed. Da fandt han en fortryllet Ring, hvilken hendes Moder havde sat paa hendes Finger, for derved, endogsaa efter Datterens Død, at sikre sig i Kongens Gunst. Hofmanden tog Ringen af Fingerringen, og strax forsvandt Kongens Kjerlighed, og han lod Livet begrave. Nu vendtes hele Kongens Hu til Hofmanden, der endnu var i Besiddelse af Ringen, saa at Alt, hvad der skulde ske, skulde udføres af ham, hvilket omsider faldt Yndlingen besværligt; derfor, da han vel vidste, at han havde Ringen at takke for Kongens Gunst, kastede han den fra sig ud i et Morads, der han engang reed igjennem Gurre Skov. Fra dette Dieblik af begyndte Kongen at finde sig bedre der i Skoven, end hvilket som helst andet Sted; han lod bygge Gurre Slot og jagede baade Nat og Dag i Skoven. Derved blev det ham omsider en Vane, at sige de Ord, der siden bleve ham til Forbandelse, at Gud gjerne maatte beholde Himmerig, naar kun han maatte jage i Gurre.

Nu rider han hver Nat "fra Burre til Gurre" og er over hele Landet bekjendt som den flyvende Jæger, og paa nogle Steder kaldes han den flyvende Markolfus. Naar han nærmer sig, hører

man først Huien og Støien og Vidstestrald i Luf-
ten, og da gaar Folk tilside og stiller sig bag ved
Træerne. Strax derefter kommer det hele Jagt-
tog. Foran fare hans fulsorte Hunde, der løbe
hist og her til Siderne og snuse i Jorden, og
lange, gloende Tunger hænge dem ud af Halsen.
Derefter kommer "Bolmar" ansættende paa sin
hvide Hest, og undertiden holder han sit eget Ho-
ved under den venstre Arm. Naar han møder No-
gen, især dersom det er gamle Folk, befaler han
dem, at holde et Par af hans Hunde, og lader
dem da enten staae saaledes med Hundene i flere
Timer, eller løsner strax efter et Skud, og naar
Hundene hører dette, da briste alle Baand og Læn-
ker. Naar han saaledes farer frem, hører man
ham at staae Ledene i efter sig, og paa flere Ste-
der i Landet, hvor der er Gjennemkjørsel igjen-
nem Gaardene, har han sin Jagtvei ind af den
ene og ud af den anden Port, og ingen Laase
ere saa stærke, at de jo springe op, naar han kom-
mer. Saaledes pleier han, især ved Juletid, at
komme kjørende med fire hvide Heste igjennem Ibs-
gaard i Høihye, i Oddsherred, og der skal bag Roes-
kilde være en Gaard ved Bisstrup, hvor man lader
Porten staae aaben om Natten, fordi han flere
Gange har sprængt Laasene. Paa enkelte Steder

gaaer hans Jagtvei endogsaa op over Husene, og i Nærheden af Herlufsholm skal være et Hus; hvis Tag paa Midten er betydeligen nedsjunket, fordi han saa ofte kjører derover. I det nordlige Sjælland har han et andet Gurre, hvor man finder Ruiner, der endnu kaldes Waldemars Slot. Her er det en Skik, at de gamle Koner ved St. Hansdagstid gaaer om Natten ud paa Veien og aabner Ledene for ham. En halv Miil fra Gurre ligger Waldemars Høi, omgiven af Vand. Her, siger Tagnet, gaaer hver Midnat sex forklædte Præster mumlende hen over Den. Imellem Søllerød og Nærum jager han med sorte Hunde og Heste paa den saakaldte Wolmars Bei.

Naar han saaledes har faret omkring, udhviler han sig afverlende paa flere forskjellige Steder i Landet. Især fortælles der, at han opholder sig paa Balløe Slot, hvor han har et Sovestue, i hvilket stode to opredte Senge, og her overnatter han i Skikkelse af en sort Hund. I samme Værelse staae to store Kister, og, da man engang aabnede dem, fandtes de fulde af smaa runde Stykker Læder; "thi bedre Penge havde de ikke i Kong Wolmars Tid." En underjordisk Gang skal forbinde Balløe Slot med Tølløsegaard i Holbøks Amt. Her skal han ligeledes have et Stue, og

tilførn holdtes endogsaa en Pige til hans Spvaring. Undertiden udhviler han ved Bordingborg i Waldemars-Taarnet eller paa Ruinerne af Waldemars Slot, hvor man ofte seer Jomfruer og Folk fra hans Tid gaae og rede Senge. En Bonde, som ikke vilde troe, at Kongen saaledes kom til sit Taarn om Natten, fordristede sig engang til at overnatte der; men ved Midnat traadte Kong Waldemar ind til ham, hilste med Venlighed og sagde: "Nu! Tak skal du have, at du vil passe paa mit Taarn!" og rakte ham med det samme en Guldpenge. Men, da Bonden tog imod den, brændte den ham et rundt Hul igjennem Haanden og faldt som et Kul til Jorden. Af disse hans frygtelige Penge slutter man sig til, hvad han maa lide. Dog hænder det sig ogsaa undertiden, naar en gammel Mand eller Kone troeligen i flere Timer har holdt hans Hunde, at han da kaster Noget til dem, der seer ud som Kul, og derfor undertiden ringeagtes; men, naar man undersøger det, findes at være det pure Guld.

W o l m e r.

I Steenstrup ved Præstøe boede engang en Mand, navnlig Christopher. En Aften silde bankedes paa hans Dor, og, da han saae ud, holdt Wolmer udenfor paa sin Hest og havde et heelt Kobbel Hunde med sig. Spurgte han da Christopher, om han vel havde fedt Dvæg paa Stald. Da turde Christopher ei andet end jage alt Dvæget ud gennem Stalddøren, og strax faldt Wolmers Hunde over og opslugte det. Da raabte omsider Wolmer til Konen, som stod i Døren: "Hold op! hold op!" og da Konen holdt Forklædet op, kastede han Ild deri og red bort. Konen, som blev heel forfækket slængte som snarest Ilden af Forklædet, men næste Morgen blev hun vaer, at nogle Guldstykker hang endnu deri og græmmede sig da hart over sin Genfoldighed.

W o l m e r s H e s t e s k o e.

En Nat som Wolmer efter Sædvane jog gennem en Bondegård paa Rønne Klint ved Præstøe, tabte hans Hest en Skoe i Gaarden. Da Bonden næste Morgen fandt den, slog han den op med Søm paa et Bjælkehoved over Porten, efterdi

samme var af forunderlig Størrelse. Men følgende Nat, da Wolmer atter red gjennem Gaarden og blev hin Hesteskoe vaer over Porten, rev han den løs og tog den med sig, og fandt da Bonden næste Morgen, at han havde sat en Ducat der i Stedet.

Kong Waldemars Bandsted.

Paa Halsøen Orne ved Bordingborg findes ved Strandkanten tre Kildevæld, over hvilke ligge Stene. I disse Stene sees Tegn af Hesteskoe, og siges de, at være af Kong Waldemars Hest, som han pleiede at give Band her.

Grøn-Jette og Phane.

Paa Møens Vestkant er en Skov, kaldet Grøn-væld. I den jager Grøn-Jette hver Nat tilhest, med Hovedet under venstre Arm, Spyd i Haand og mange Hunde omkring sig. I Høstens Tid lægge Bønderne et Knippe Havre til hans Hest, at den ei skal nedtræde deres Sæd om Natten. Grønsund har Navn af ham som ogsaa Phane. Ved fiord er kaldet efter hans Fæstemøe, Phane. Ved

Grønderup vises en stor Steen, som siges, at have været Grøn-Jettes Sovested, og i Aastrup Sogn ved Næsbjerg paa Falster sees en Deel Høie; i hvilke de ligge begravne, som Grøn-Jette har dræbt med sit Sværd. Men nu ligge de begge begravne paa Harbølle Mark i Stege Sogn, hvor en Ræmpegrav vises, hundrede og halvfjirfjindstyve Alen lang. Om dem have det Niim:

Nu hviler Grøn med Phane sin,
 Som trættede raffen Hjort og Hind!
 Tak, Bonde god! den dyre Gud!
 Nu gaaer du tryk af Sundet ud!

Grøn-Jette jager efter en Havfru.

En Nat jagede Grøn-Jette i Borre Skov. Da standsede han Hesten ved Henrik Fynboes Dør, bankede paa og befoel ham at holde Hundene. Red da atter Jægeren bort som skyndeligst, og Henrik Fynboe stod i Døren og holdt Hundene i samfulde to Timer. Endeligen kom han tilbage, men tversover Hesten laae en Havfru, som han havde skudt, og sagde han da til Bonden: "Efter hende har jeg jaget syv Aar; men nu fik jeg hende dog nede ved Falster!" Han begjærede noget at

drikke, og, da han det fik, rakte han Henrik Fynhoe en Guldpenge, der brændte igjennem Haanden og forsvandt paa Jorden. Da gav sig Jægeren til at lee ad ham og sagde: "Nu kan du fortælle, at Grøn-Jette har rakt dig Haanden; men, at du dog ikke skal kunne sige, at jeg har drukket omsonst hos dig, saa tag det Bånd, hvori du holdt mine Hunde!" Jægeren red bort og Henrik Fynhoe tog Båndet og holdt det længe skjult under Laas og Luffe, og i den Tid tiltog han bestandig i Rigdom. Men, da han tilsidst agtede lidet derpaa, blev han fattigere, end han havde været tilforn og døde i stor Uffelhed.

Klintekongen paa Møen.

I.

Paa Møens Klint, der hvor Stedet endnu kaldes Kongsbjerg, boer en Klintekonge. Hans Dronning er skøn frem for alle, har Navn af Klintedronning og boer paa det Sted, der nu kaldes Dronningstolen. Ei langt fra hende staaer hendes Scepter, Dronningspiret, hvilket nu kaldes Sommerspiir. Samme Klintekonge er god Ven af Klintekongen paa Stevns og begge tilsammen

ere de ilbesindede mod Grap, Klintekongen paa Rygen, som derfor maae staae saa langt borte og speide over Havet, om han seer dem komme. Om denne Grap, er sjunget:

Grap han seiler fra Rygen ud
Med fem og fire Snekker!
Vi gaae og ud med lystig Mob,
Ved Tolken hannem frister.
Glet ingen Bytte han her skal faae,
Hans Ugt skal hannem feile;
En blodig Pande og Kroppen blaa,
Dermed skal han bortseile!
Grap, du komst fra Kullen i Fjor
Med Guld og Sølv belavet;
Det miste du her bag ved Njorb,
Af Jetten det blev taget.
Det gaaer i Aar langt værre til,
Det skal du vel befinde! —

Klintekongen holder bestandigen Vagt paa Klinten og tager den vel i Vare. Derfor kan den ei heller indtages. Saa ofte som Krig eller anden Ulykke truer at ville komme over Landet, kan man see hele Krigshære paa Klinten, hvilke ere udrustede til at forsvare Landet.

II.

Der er en Klintekonge, som regjerer tillige over Møens Klint, Stevns og Rygens. Han

Har en kunstig Bogn, som drages af fire forte Heste, og paa denne farer han fra den ene Klint til den anden over Havet. Da bliver Havet sort og kommer meget i Dyr, og hører man da tydeligen Hestenes' Brinsken.

Pillegrim-Stenen.

I Phænefjord Sogn paa Møen boede engang en mægtig Ridder, Hr. Truels, der med sin Hustru, Fru Mettelil, havde mange Børn; men Røverne bortstjal hans tre Sønner, saa at han kun havde treende Døttre tilbage. En Søndagmorgen vækkede Fru Mettelil sine Døttre og sagde:

Staaer op, mine Døttre, I sove vel haardt!

Nu haver I sovet jer Froprædiken bort!

Hvortil Sønfræerne svarede:

Og have vi forlovet vor Ottesang,

Da ville vi gjøre vor Høimesse lang.

Nu flættede Moderen deres Haar og iførte dem Søndagsklæderne, og de ginge til Horbeløf Kirke paa Falsster; thi den Tid var Vandet mellem Møen og Falsster ikke bredere, end at man kunde hoppe derover.

Men der de komme til Tostruppe Lund,

Der mødte dem de tre Røvers Hund.

Og da Røverne kom, sagde de til Tomsfruerne:

Enten ville I være tre Røvers Liv,

Eller vil I miste jert unge Liv?

og de gave Røverne til Svar:

Ikke vil vi være tre Røvers Liv!

Langtheller vil vi miste vort unge Liv! —

Da drægte de to Røvere dem, skjøndt den tredie raadede derfra; og de lagde de trede Tomsfruers Liig i Sække, og bredte deres Klædningsstykker og Kostbarheder ovenpaa. Da kom de silde om Næt hver med sin Pose til Hr. Truels, toge Plads ved Bordet og lode Sækkene staae henne i Krogen. Nu begyndte de at drikke, og drak Hr. Truels saaledes til, at han maatte gaae til Senge. Da begjærede de Fru Mettelil, som blev ene tilbage; men hun vidste vel at redde sig, thi had hun om, at maatte see, hvad de havde i deres Sække; og da hun saae sine Døttres Klæder, gif hun ud og vakte Hr. Truels og alle hans Mænd. Røverne bleve tilfangetagne; og nu bekjendte de for Hr. Truels, at de vare af ædel Herkomst, men at de engang, da de skulde gaae til Skolen, vare bortfjaaalne af Skovrøvere. Strax kjendte da Hr. Truels i dem sine egne Sønner, og gav dem det Raad, at de skulde reise til det hellige Land, for at sone deres Brøde. Men de to ældste, hvilke

havde den største Skat, vilde lade deres Liv for Liv; men den Yngst gjorde en Pillegrimsfart. Ost for Horbeløf Kirke sees endnu den Høi, hvor de To bleve steilede. Den Tredie kom efter flere Aar tilbage, levede lang Tid der i Egnen og gjorde Bød for sine Synder; og da han døde, begrovede hans Legeme paa Marken, paa det Sted, hvor endnu Pillegrim = Stenen ligger.

R i s t e s t e n e n .

En Røver, som i lang Tid havde plyndret paa Møen, nedgrov en Skat og flygtede over til Stralsund. Da han nu der var kommen saavidt, at han alt stod paa Stigen under Galgen, spurgte han: "Er nogen her tilstede fra Høie = Møen?" — En Mand mældte sig da, og denne befoel han, at gaae fra Ost til Vest gjennem Grimdsdal; der skulde han finde en Steen, hugget som en Rist, og under den en stor Skat. Da reisste Manden iilfærdig over til Møen og henvendte sig til Mikkel Degn i Maglehne for at faae at vide, hvor vel hin Steen monne findes. Men Mikkel Degn, som selv var begjærlig efter Skatten, gik til Stedet og bemægtede sig den, og blev saa riig, at

hans Søn endogsaa kunnt blive Borgemeester i Stege.

Fanden stjæler Sviin.

Da Peer Basse var Befalingsmand paa Møen, hændte det sig, at en Bonde, som boede paa Høiemøen ved Klinten, savnede tyve Grise paa een Gang. Bonden søgte overalt paa Klinten, men det var ganske forgæves. Der var hængaaet et heelt Aar, da Bonden en Dag, som han gaaer over Klinten, møder Fanden selv, ridende paa et Sviin og drivende nitten foran sig, i det han larmede ved at slaae paa en Kobberkjedel, som han holdt i Haanden. De nitten Sviin, som gik foran, vare vel ved Magt, men den Soe, som Fanden red, var saare mager og medtaget. Bondemanden, der strax fik sine tabte Grise i frisk Hu, begyndte da at støie og raabe, saa at Fanden, der ventede intet mindre end fligt, maatte tage Flugten saa skyndsomt, at han derved tabte sin Kobberkjedel og lod Svinene fare. Da blev Bonden glad i Hjerte, drev Svinene hjem og gav Peer Basse Kobberkjedlen i Forvaring til Minde om sig synderlig Tildragelse.

Løsseshullet paa Møens Klint.

Der er en dyb Hule paa Møens Klint, i hvilken ingen mægter at komme, uden at han saaledes betages af Angst og Gysen, at han maa plat forgaae, om han ikke skyndeligst seer til at komme ud igien; og veed man at sige, at en Karl, som krøb derind med draget Sværd og udæffede hvosomhelst der monne boe, blev slaget Sværdet af Haanden og faldt selv magtesløs til Jorden.

Dsted Høi.

Paa Møen findes paa den saakaldte Riismark Dsted Høi. Da engang Magrethe Skælvigs gik herforbi til Elmelund Slot, kom en gammel Kone hende imøde og spurgte: "Hvorhen skal du mit Barn?" Magrethe fortalte hende da, at hun vilde gaae til Elmelund Slot, for af Peer Munks Kone at laane en Kjole at staae Brud i. Da sagde den gamle Kone: "Naar du kommer herhid paa Løverdag, skal jeg laane dig Brudepynt!" Næste Løverdag gik hun til Dsted-Høi, og Konen bragte hende der Klæder af Gyldestyk, befallende hende, at bringe dem tilbage om otte Dage; men, gik hun da forgæves, skulde hun

hun beholde Klæderne som Eiendom. Magrethe Skælvigs stod da Brud i Gyldestykses Klæder, og bragte dem tilbage paa den bestemte Tid; men, da den gamle Kone ikke var der, tog hun dem med Rette til Eie.

B o g ø e .

Midt imellem Sjælland, Falster og Møen ligger en lille Ø, Bogø. Paa den har i forbums Tid været to store Skove, Østerkov og Vesterkov, af hvilke kun ringe Spor ere tilbage. Om disse to Skove gaaer der et gammelt Sagn. Den sidste Konge i Ballisøe var Kong Hans. Han paaførte engang Kongen af Bogø Krig og seilede om Natten derhen og lagde sig med sin Flaade lige udenfor Slottet. Da nu Kongen af Bogø lukkede Vinduet op i sit Sovetammer og saae den fiendtlige Flaade udenfor, da raabte han om Fred; men i samme Stund spændte Kong Hans sin Bue og skød ham en Piiel dybt ind i Brystet. Da bad Dronningen af Bogø om Stilstand, medens hun begrov sin Herre, og Kong Hans gik endog selv i Land og fulgte Kongens Liig til Jorden. Dronningen indbød ham til Slottet, og der udbød hun

fig af ham, at hun maatte beholde Den saalænge, indtil den Sæd, hun vilde udsaae, var bleven fuldmæden. Dgsaa dette indrømmede Kong Hans og seilede tilbage til Følster. Men den snilde Dronning lagde Ugern og Bog i Jorden, og deraf opvokrede hine to Skove. Næste Aar seilede Kong Hans fra Følster; men da han fik at vide, hvad Slags Sæd hun havde udsaaet, blev han sit Løfte tro og vendte tilbage til Følster. Da Dronningen døde, blev hendes Søn Herre over Den.

Lindormen paa Bogøe.

Der var en Tid, da Folket paa Bogøe havde stor Plage af Rotter. Da kom just tilreisendes en Rottejæger, som forstod den Kunst, at mane Rotter i Jlden; og lagde han desaaarsag et stort Baal paa Strandbredden, ligeoverfor Stubbekjøpning paa Følster. Men forinden han begyndte at mane, spurgte han, om der var nogen Lindorm der paa Den; thi i saadant Tilfælde er Maneren forloren. Da man i denne Henseende havde beroliget ham, begyndte han at mane, saa at alle Rotterne tilhobe løbe ind i Baalet og omkom der; men strax lod sig see en frygtelig Lindorm. Da

flygtede Rottøjegeren som bedst han kunde over til Følster; men Lindormen gik tversigjennem Baalet ud i Stranden og forfulgte ham omsider paa Følster Land.

Paa det Sted, hvor samme Lindorm krøb gjennem Landet, blev en Aae, som har Udløb ved Stubbekjøpping, og formædelst Lindormens Hidsighed i at forfølge, hvorved den dreiede Halsen snart til den ene, snart til den anden Side, er det skeet, at samme Aae gaaer i saamange Krumninger. Men der, hvor Lindormen gik fra Baalet og ud i Stranden, kaldes Stedet den Dag i Dag Lindebroyen, som ogsaa det Sted kjendeligen sees, hvor Lindormen havde sin Rede paa Den.

Hellig-Kors Kirke.

Ligeoverfor Prædikestolen i Dnsberg Kirke paa Samsø findes en Tavle, paa hvilken er fæstet et Krucifix med saadan Indskrift:

"Dette forgyldte Krucifix var bundet paa et
"dødt Menneske, som kom flydendes her til
"Lands ved Isle Møde i Tranbjørn Eogn.
"Der de vilde age det til Kirkegaarden, kunde
"fire Heste ikke drage det. Ikke kunde de fange

”samme Liig til Kolbye Kirke; men der de
 ”vendte Vognen om til Dnsberg Kirkegaard,
 ”drøge tvende Heste det letteligen, og blev det
 ”begravet ved den østre Gavl af Kirken, og
 ”haver denne Kirke sit Navn af samme for-
 ”gylde Kors, og kaldes paa denne Dag Hel-
 ”lig-Kors Kirke. 1596.”

St. Knuds Taarn i Odense.

Da man havde fuldbendt Taarnbygningen paa St.
 Knuds Kirke i Odense, skedte det, at en Tom-
 mersvend satte sig op imod sin Mester, og paastod,
 at være vel saa duelig som han. Da lagde Me-
 steren en Tverbjælke ud fra det Øverste af Taarn-
 net, tog en Dre og gik ud paa Bjælkens Ende,
 og ved eet Hug fæstede han Dren. Derpaa gik
 han ind, befalende Svenden, at gaae ud og tage
 Dren tilbage. Men der Svenden stod yderligst
 paa Enden af Bjælken, saae han til sin Fordær-
 velse ud over Byen og blev derved saa forfærdet,
 at han raabte: ”Mester! nu kommer Bulbroe
 nærmere!” Men Bulbroe er en liden Bye uden-
 for Odense, og, da Mesteren horte sliig Tale, gav
 han til Svar: ”Gud være din arme Sjæl naa-

dig!” og i samme Stund, styrtede Svenden ned fra Bjælken.

Knud den helliges Steen.

I Nærheden af Odense, paa Veien mellem Gribshvad og Bissenberg Kirke, skal findes en stor Steen, paa hvilken Kong Knud satte sig for at udhvile, der han blev forfulgt af de oprørske Jyder. Paa det Sted, hvor han sad, blev Spoer tilbage af Sædet, og findes der rundt om Stenen mange mindre Stene, henkastede af Folk, som kom til Odense Marked, for derved at skaffe sig god Lykke.

Tageholm.

Paa Weierupgaards Grund i Fyen fandtes for nogle Aar siden Resten af en Smedie, i hvilken Hans Lausen skal være født. Hans Fader, Tage, var Smed og kunde smede Jern af Mosen, og blev derfor anseet for at være en Trolldmand og ihjelslaget af Almuen. Men endnu den Dag i Dag høres ofte hans Kone at raabe hans Navn i den nærliggende lille Skov, Tageholm, og findes paa det Sted, hvor Smedien stod, endnu en

Mængde Jern-Skaf, som pleier at falde af Jernet under Hammerslaget.

E l l e p i g e n.

I Østerhæsinge i Ealling Herred i Thyen var en Gang stor Lystighed og Bryllupsgilde. Da det leed ud paa Morgenstunden skillede Bryllupsgæsterne ad med megen Støien. Medens de nu spændte Hestene for deres Vogne for at fare fra Gilde, stode de der og pralede hver af sin Brudegave. Men som de larmede paa det meste og talede i Munden paa hinanden, kom en grønklædt Pige med Siv flættede over Hovedet fra den nære Mose og gik til den Karl, der fremfor de Dyrige var kækkestærk og gjorde store Ord af sin Gave, og spurgte ham: "Hvad vil du give til Jomfru Bæ?" Karlen, som var rusendes af den megen Dl og Brændeviin, greb en Vognkjæp og svarede: "Et Slag af min Vognkjæp!" men i samme Stund faldt han død til Jorden.

Palne = Jæger *).

Paa samme Viis som Kong Waldemar ved Nattetid jager om i Sjælland, jager ogsaa Palne-Jæger i Fyen, og er det fortalt, at den Mand, som for halvfjersindstyve Aar siden boede i store Kluset paa Jordbroen ved Odense har engang haft med ham at gjøre. Thi, da samme Mand engang ved Nattetid gik med sine Folk og bandt Byg paa Gissel Mark, kom der til dem et Kvindfolk, høit og anseeligt af Væxt og spurgte: "Har I seet noget til Palne-Jæger?" og da de havde sagt, at de ei havde seet ham, skyndte hun sig gjennem Lundene. Men der var kun hængaet en kort Stund, før Palne-Jæger kom til de samme Folk, og havde han da Hjælm med slagrende Fjerbusk paa sit Hoved, dertil Bue paa venstre og Røgger paa høire Skulder og Saaler under Fødderne. Han spurgte da Folket med disse Ord: "Har I seet noget til Langpatte?" og der de havde givet ham Besked, som de bedst kunde, skyndte han sig efter hende. Dog har han vel ei heller denne Nat fanget hende, efterdi det samme tildrog sig for Høstfolkene den følgende Nat.

*) Palnatøke.

Kirken paa Falster.

Der boede engang en fornem Frue paa Falster, som var overmaade riig, men havde hverken Søn eller Datter, at efterlade sin Rigdom. Da besluttede hun, at gjøre fromt Brug deraf og lod bygge en Kirke, hvilken skulde være baade stor og prægtig. Og da samme Kirke var fuldfærdig, lod hun Altarlys tændes og gik gjennem Chorgangen til Altarbordet, fastede sig der paa Knæ for Gud og bad, at han for hendes gudelige Gave vilde lægge Aar til hendes Dage, saamange som denne Kirke skulde staae. Da døde Tid efter anden hendes Slægtninge og Tyende; men hun, som havde gjort saa daarligt et Onske, overlevede dem alle. Omfider havde hun hverken Ven eller Frænde at tale med, og saae hun da Børnene vore op, blive gamle og døe, og deres Børn igjen ældes med mange Aar; men selv hentæredes hun af den lange Alderdom, saa at hun efterhaanden havde mistet alle Sandsers Brug. Dog fik hun stundom sit Mæle, men det var kun en Time ved Midnat hver Juul. Da befoel hun paa saadan Tid; at man skulde lægge hende i Egtekiste og sætte den i Kirken, at hun der maatte kunne døe; dog skulde Præsten til Kirken hver Julenat indfinde sig hos

hende, for at høre hendes Befalninger. Og siden den Tid har hendes Kiste staaet i Kirken; men det er hende endnu ei forundet at døe. Kommer derfor Præsten hver Julenat til hende, løfter Kistelaaget, og som han lidt efter lidt hæver det, reiser hun sig efter Laaget sagtelig overende. Naar hun da sidder opreist i sin Kiste, spørger hun: "Staaer min Kirke endnu?" Og naar Præsten dertil har svaret: Ja! sukker hun som saa:

"Åh! give Gud, at min Kirke var brændt;

Thi da er først al min Jammer fuldendt!"

Derpaa synker hun atter tilbage i Kisten, og Præsten lader Laaget falde, og kommer da ei did, før næste Julenat.

H i s t o r i e.

Engang ved Nattetid ginge tre Mænd ud til Klumhøi, for at friste der Lykke; thi i samme Høi ruger en Drage paa en stor Skat. Da grov de i Jorden og gjorde neiagtig Aftale, at ingen maatte-tale et Ord, om ellers ikke al der Umage skulde være forgjæves. Og da de saalunde havde gravet svarlig dybt, stødte deres Spader mod en Kobberkiste. Da gjorde de Tegn til hinanden og toge alle med baade Hænder fat i en stor Kobber-

ring paa Risteldaget, og drog Skatten op. Men da de nu næsten havde den ihænde, glemte een af de tre at være taus og raabte: "En Gang endnu, saa har vi 'en." Da fløi Kisten dem ud af Haanden og hen i Støierup See, men, da de alle holdt troligen fast beholdt de Kobberringen i Hænderne. Samme Ring hæftede de i St. Olai Kirke-dør og kaldte Byen deraf Høiring, hvilket Navn siden blev Hjørring; men Kobberringen sidder i Kirke-døren den Dag i Dag.

Gjengangeren i Ebeltoft.

Der boede en rig Mand i Ebeltoft ved den Gade, som fører ned til Stranden. Han havde Handel med forbudne Vare, men teede sig deri saa snildt, at ingen mærkede dertil, mens han endnu var i Live. Men der han var død, fik han Straf for sit svigefulde Sind; thi man saae ham hver Nat gaar fra sit Huus og ned til Stranden, og var han da iført en Kjortel med mange Sølvknapper i. Da lod man engang hente en Præst, hvilken manede ham ned i Engen og rammede en Pæl i Jorden paa det Sted, hvor han var nedmanet. Samme Pæl staaer der endnu, og, naar man om

Vintren, da han fryser dernede, rokker i Pælen, høres han tydeligen at sige: "Rof op! rof op!"

G i l l i k o p p .

Engang fik nogle Tyder fat paa en Bjergpusling. Da vidste de ei bedre, end at gjøre ham til Christen og satte ham paa en Vogn for at kjøre ham til Kirken, hvor han skulde døbes. Som han der sad paa Vognen og kiggede ud, hørte Bønderne en Stemme paa Veien at raabe: "Hvorhen, Gillekopp?" Da svarede Bjergpuslingen fra Vognen: "Langveis, Slangerop! a skal hen til et lille Bas, hvor a agter æ bedr Mand at bliv!"

H a v m a n d e n .

Der boede engang to fattige Folk paa Frisenborg Gods i Aarhus Stift, hvilke havde kun en eneste Datter, som heed Grethe. En Dag, da de havde sendt hende ned til Stranden for at hente Sand, og hun stod der og øste i sit Forklæde, steg en Havmand op af Vandet. Hans Skjæg var mere grønt end det salte Hav, havde han dertil en faur Skikkelse og talte med venlige Ord

til Pigen og sagde: "Følg med mig, Grethe! saa vil jeg give dig saameget Guld og Sølv, som du i Hjertet har kjær!" — "Det var ikke ilde," gav hun til Svar, "thi hjemme har vi ikke meget af det!" Da lod hun sig lokke, og han tog hende ved Haandeled og bragte hende til Havsens Bund, og blev hun der Tid efter anden Moder til fem Born. Men da lang Tid var hengaaet og hun nær havde glemt al christelig Tro, sad hun en Høitidsmorgen og vuggede sit yngste Barn paa Skjedet. Da hørte hun Klokkerne ringe deroppe, og naaet hende da stor Bedrøvelse og Forlængsel efter at gaae til Kirke. Og som hun sad der og sukede med megen Graad paa Kinden, mærkede vel Havmanden hendes Sorrig og spurgte til hendes Klage. Da bad hun ham ret af Hjertet og gav ham mange gode Ord, at hun maatte endnu een Gang komme til Kirke. Havmanden kunde da ei modstaae hendes Kummer, men førte hende op paa Landet og formanede hende flittigen, at hun snart skulde komme tilbage til Bornene. Som det da var midt under Prædiken, kom Havmanden udenfor Kirken og raabte: "Grethe! Grethe!" Da hørte hun det vel, men meente dog, at hun vilde høre Prædiken til Ende. Men da Prædiken var forbi, kom Havmanden anden Gang for Kirken

og raabte: "Grethe! Grethe! kommer du snart?" men dog adlød hun ikke. Da kom han omsider tredie Gang og raabte: "Grethe! Grethe! kommer du snart? dine Børn længes nu efter dig!" og der hun endda ikke kom, gav han sig bitterligen til at græde og gik atter ned til Havets Bund. Men Grethe forblev siden den Tid hos sine Forældre og lod Havmanden selv tage Vare paa de usle smaa Børn, og ofte hører man hans Graad og Beeklage fra Dybet.

Lindormen ved Aarhus Domkirke.

Det hændte sig engang for mange Tider siden, at Ligene, som vare hensatte i Aarhus Domkirke, blev Tid efter anden borte, uden at man vidste, hvad vel Aarsagen dertil monne være. Da gav man Agt og saae, at en Lindorm, som havde sin Hule under Kirken, hver Nat gik ind og opaad Ligene. Og, da man foruden denne Ulykke ogsaa blev vaer, at den gravede Kirken under, saa at samme vel snarligen derved maatte lide Brøst og Fald, kom man i stor Vaande og søgte forgjæves om Hjælp og kraftig Bistand. Omsider kom en vandrende Glarmester til Aarhus, og der han

erfarede den Nød, hvori Byen var stedet, gav han det Løfte, at han vel skulde hjælpe dem. Da gjorde han sig en Kiste af Speilglas saaledes, at der paa samme var kun en eneste Åbning, og denne ei større, end at han derigjennem kunde stikke sin Kaarde. Lod han da ved høilys Dag Kisten bære ind paa Kirkegulvet, og der Midnat kom, tændte han fire Vorkjerter og satte dem ved Kistens Hjørner. Da kom Lindormen krybende gjennem Chorgangen, og, da den blev Kisten vaer og saa sit eget Billede i Speilglasset, troede den, at det var dens Mage. Men Glarmesteren stak den gjennem Halsen, saa at den strax døde af Saaet. Og var Giften og Blodet, der udsprang, saa fordærveligt, at Glarmesteren derved omkom i sin Kiste. Endnu siges et gammelt Billede at findes der i Kirken, hvilket viser hen til sliq synderlig Tilbragelse.

Rottejægeren paa Alheden.

Paa Alheden plagedes engang Folket svarligen af Rotter og Muus og alskens Utri. Da kom en reisende Rottejæger, og, da han hørte Tale om sliq, lovede han, at ville fordrive det tiishobe. Dog spurgte han forud slittigen, om man vel no-

gensinde havde mærket til nogen Lindorm der i Eggen, og, da alle benægtede dette, lod han et Baal bygge midt paa Heden, antændte det og satte sig selv jevnfides paa en Stoel. Og som Ilden da brændte, tog han frem en Bog og læste meget ud af den; og som han læste og læste, saae man Ratter og Muus, Slangar og allehaande Kryb at løbe ind i Ilden og der fortæres. Men til Slutningen kom ogsaa en Lindorm, og der han den saae, beklagede han sig høiligen, at han var forraadt og maatte nu selv omkomme. Da snoede Ormen sin Hale omkring ham og Stolen, og gik saaledes ind i Ilden, hvor de omkom tilsammen.

Ellepigen ved Ebeltoft.

Ikke langt fra Ebeltoft vogtede en Bondedreng Dvæg. Da kom ham en deilig Pige imøde og spurgte, om han havde Hunger eller Tørst. Men der han blev vaer, at hun meget omhyggeligen vogtede sig for, at han skulde faae hendes Ryg at se, mærkede han strax, at det maatte være en Ellepige; thi Ellesolket ere hule bagtil. Derfor gav han sig ei heller af med hende, og søgte at undgaae; men da hun mærkede sligt, frembød hun sit Bryst, at

han skulde die hende. Og var derved saamegen Fortryllelse, at han ei mægtede at modstaae. Men da han havde gjort, som hun befoel ham, var han sig ei selv længer mægtig, saa at hun havde let ved at lokke ham med sig. Saa var han borte i tre Dage; midlertid gik Forældrene hjemme og sørgede, thi de meente vel, at han maatte være forlokket. Men paa fjerde Dag saae Faderen ham komme langt borte, og befoel han da iilsomst Konen at sætte en Pande Glesk paa Ilden. Da kom Sønnen ind gjennem Døren og satte sig taus ved Bordet. Faderen mælede ei heller et Ord, men stillede sig an, som om alt var, som det skulde være. Da satte Moderen Glesk for ham, og Faderen bød ham at spise; men han lod Maden staae urørt og sagde, at han nu vidste, hvor han kunde faae bedre Mad. Blev da Faderen kjendeligen vred, tog en svarlig stor Ferle, og befoel ham atter at tage til Maden. Da maatte Drengen spise, og der han havde smagt Glesket, fortærede han det graadigen og faldt derpaa i en dyb Sovn. Han sov da lige saa mange Dage, som Fortryllelsen havde varet, men fik dog aldrig siden den Tid Sinds Brug.

Carl Pølses Glest.

Nord for Hjørring ligge to Herregaarde, Uddalgaard og Odden. Paa Uddalgaard boede for rum Tid siden en Mand, navnlig Carl Pølse, hvilken havde Eviin i Skoven paa samme Tid som Herremanden paa Odden. Men da Høsten kom, og Evinene skulde hjemdrives, geraadede begge Herremændene i Trætte om et Eviin. Da blev Sagen bragt til Doms, hvilket faldt saaledes ud, at samme Eviin skulde deles i to lige Parter, af hvilke den ene skulde hænges paa Uddalgaard, og den anden paa Odden, og skulde man da deraf see, at den havde Ret, hvis Part ikke raadnede. Men det viste sig snart, at han paa Odden havde haft Uret; thi hans Part fortæredes ganske. Men Carl Pølses Glest hænger endnu den Dag i Dag ufortæret paa Uddalgaard.

Lindormen ved Aalborg.

To Mil fra Aalborg ligge nogle Høie, som kaldes Østbjerg Bakker. Her havde for mange Tider siden en Lindorm sit Ophold og forvoldte stor Elendighed der i Egnen. Da kom en Mand, som forstod Ormekunsten og han lovede at odelægge Lind-

Ormen. Lod han da opreise et Baal, og da dette var antændt, besteg han en modig Hest og red hen til Lindormen. Da forfulgte den ham, hvor han end red, og kom de saaledes omsider til Baalet. Red han da tvers over Baalet, og Lindormen krøb bag efter ham midt ind gjennem Ilden. Da satte han anden Gang over Baalet, og Ormen krøb anden Gang efter. Og da han saalunde havde syv Gange redet uskadt over Baalet og Lindormen lyvende Gang krøb gjennem Ilden, opbrændtes den ganske.

D v e r g e l a a n e D l.

Da engang en Bondekone i Holmbøye i Aarhus Stift stod i sin Dør, kom en lille, spidspuklet Trolld til hende og sagde: "I Dag skal Store-Bjerg giftes med Lille-Bjerg! Vil ikke Moer være saa god at laane os et Kar D l paa et Par Dage, saa skal hun faae det lige fedt og godt igjen!" Da gik Konen bag efter Trollden til Bryggerstet og sagde, at han kunde nu selv tage hvilket ham bedst tykkedes. Men efterdi der var lagt Kors paa alle Karrene, mægtede han ikke at tage noget, men pegede kun og sagde: "Kors af!" Mærkede da Konen vel, at hun maatte sœie sig ef-

ter hans Willie og tage Korset bort, hvorpaa den usselige lille Trolb tog det største Kar paa sin Pukkel og gik bort dermed. Men, da tredie Dag kom, bragte han et Kar Ol tilhage, hvilket var vel saa godt, som det, han havde laant, og kom der fra den Tid af stor Velstand over samme Bondehuus.

Troldene fra Ebeltoft.

I Egens Mark lod sig engang en Hob Dvergfolk tilsyne. Alle vare de iførte graae Trøier og dertil røde Huer; men, at tale om deres Skikkelse, da vare de tilhobe puklede og havde lange, krumme Næser. Hvorsomhelst de kom, toge de hart til Fædeburene, og man havde svar Nød med at blive dem qvit igjen. Da gav en from og forfaren Mand det Raad, at man skulde hænge en Klokke i Ebeltofts Kirketårn, og da sligt var gjort, saae man ei oftere til Troldene.

Smiden i Boeslumbye.

Der boede en Smed i Boeslumbye ved Aarhuus. En Dag, som han vilde gaae til Kirke, blev han vaer jevnsidez Veien en Trolb, der sad paa en

Dynge Kul og travlede meget med to Straae, som tilfældigviis vare komne til at ligge i Kors over Kulbyngen. Men ihvordan end samme Trolde teede sig, at han kunde bringe Korset i Ulave, saa mægtede han det dog ikke. Bad han derfor Smeden, som stod og saae paa hans Færd, at han vilde tage Straaene bort. Men Smeden, som vel vidste, hvordan det havde sig med ham, gik til og tog hele Kulbyngen med samt Korset, og gav kun liden Agt paa Troldens Skjælden og Raaben. Da fandtes det siden, da han var kommen hjem, at det som var Kul at see til, var en stor og anseelig Skat, som Trolde ikke længer havde Magt over.

Om at flytte Markskjel.

I.

Det skal være hart at nævne en Ugierning, som bringer saa meget Ondt efter Døden, som at flytte sin Naboes Grændsefjel. Ved Ebeltoft boede en Bonde, som havde Land og Fæ til Overflod, svarede Skat og Præstepenge og bragte Tiende, alt til rette Tid; desforuden gav han ogsaa til de Fattige og gik hver Søndag i Kirke; men der var dog ei Mand i Egnen, som havde god Tro til ham,

Omsider døde han; men da han havde lagt i Jorden indtil Hæsten kom, hørte man ham om Natten ynkeligen at raabe henover Markerne: "Skjel hist! Skjel her!" og saae man da ogsaa grandgiveligt, hvorlunde han var bleven saa velholden, imedens han levede.

II.

Dg veed man ligerviis at fortælle om en Mand, navnlig True, som flyttede sin Naboes Grændsefjæl. Samme Mand boede i Størup, i Hjørring Amt, og havde Jorde, som gav jevn Høst. Men da han saae, at hans Naboe havde rigelig Høst af sine fede Marker, flyttede han Grændsefjellet saa kjendeligt, at han strax krævedes for Retten. Men, da samme Ret holdtes paa det Stykke Jord, om hvilket de havde Trætte, saa tog han Muld af sin egen Mark i Skoene, og svor, at han stod paa sin egen Jord. Dog saaes det snart, hvor træffelig han havde svoret; thi da han var død, hørtes han om Natten at raabe over Markerne: "O! mig arme True!"

Sildefiskeriet i Liimfjord.

Paa Øffel Kloster ved Liimfjord boede engang en riig Frue, som var gnidst og pengegjerrig. Som det paa hendes Tid skedte et Aar, at Sildefiskeriet var rigelig over al Maade, saa tænkte hun derved at gjøre sig Binding, og kjøbte saamange Sild, som hende kom for Haande, og lod dem siden vindtørres paa Losterne. Da skedte det om nogle Aar, som hun havde meent, at der blev Mangel saavel paa Sild, som paa alskøns Fødevarer, og troede hun nu at faae sine Penge igjen med god Binding. Men, efterdi hun holdt sine vindtørre Sild saa dyre, saa fandtes der snart ingen som vilde gaae paa Kjøb med hende, hvorudover hun blev saa fortvædet, at hun lod Silbene strøe som Halm under Næget, og soer paa, at hun hellere skulde bruge saalunde sit Forraad, end sælgé det ringere. Da var der paa samme Tid en gammel, troldskyndig Kone, som harmedes meget over sliig Færd. Tog hun derfor en Kjedel og roede med den ud i en Baad i Liimfjord, hvor hun under mange Besværgelser lod Kobberkjedlen synke, og siden den Tid har der ikke været Sild paa det Sted i Fjorden.

Spøgelse ved Byen Sal.

Der ligger en Eng ved Resterne af Falbjerg Kirke i Viborg Stift, om hvilken siges, at det er ikke godt at tove paa den, efterdi man næsten altid lider noget Ondt paa det Sted, saa at man veed de, der ere bleve lemlæstede paa Arm eller Been; og skeer det jevnlig, at Folk som ride derover kastes af Hesten. Nær ved samme Eng er en Bye, Sal kaldet, og i samme Bye var tilforn et Huus, i hvilket ingen kunde boe, formedelst Ufærd og Spøgerie. Og var det dertil vitterligt, at naar fattige Folk havde villet forsøge at boe der, vare de ved Dvægdød og alskøns Ulykke omsider bleve nødte til at forlade Huset endnu uslere, end de deri vare indflyttede. Da tvang Herremanden engang en Bondekarl til at boe der og give vel Agt paa, hvad der skedte. Tog han da en anden Karl med sig, og kom til Egnen. Da det leed ud paa Aften, toge de Madposerne frem og satte sig jevnledes paa Marken. Men efterdi Karlen var modig, faldt han i Sovn med et godt Stykke Mad i Haanden, og midlertid sad Kammeraten hos og vaagede. Da kom et gloende Spøgelse tilsyne, og gik altid nærmere til den, der sad betagen af Skræk, og uden Dphør stødte Kam-

meraten i Siden, at han dog skulde vaagne. Endeligen, da Spøgelfet stod nær hos med et opspilet Gab, vaagnede Karlen, og i sin Skræk og Forfærdelse, slog han det Stykke Mad, han holdt i Haanden ind i Spøgelfets Mund. Da forsvandt Spøgelfet i samme Stund; men strax derpaa, hørte begge Karlene, som de endnu sadde forfærdede paa samme Sted, en Stemme lyde over Marken som saa: "Fra i Dag af skal ikke Brød fattes Dig eller Dine!" Og gik det da ogsaa, efter hvad Folk siger, som Spøgelfet havde tilsagt, saa at Karlen inden kort Tid blev riig og velholden.

Den sunkne Borg.

I Nærheden af Lindenberg ved Aarhus findes en Søe, i hvilken man ikke har kunnet finde Bunden, og om samme Søe gaaer et gammelt Ord i Omegnen. For mange Tider siden stod paa samme Sted, hvor nu Søen er, en stolt, gammel Borg; men nu er ei andet Spor tilbage, end en Kjørevei, som den Tid førte til Borgporten, men taber sig nu under Vandet i Søen. Det var sig nemlig en Helligaften, da Herskabet ikke var hjemme, at Folket paa Gaarden havde Eviir

og Lystighed. Og gik det da tilsidst saa vidt med dem, at de toge et Sviin fra Stalden, svøbte det i Lagen og Pudevaar, gav det Hue paa Hovedet og lagde det i Herrens Seng. Da fligt var bragt i Stand, sendte de iilsomt Bud til Præsten, at han skyndeligst skulde komme at berette Herren, som laae paa sit Yderste og begjærede Sacramentet. Præsten kom da strax til Borgen, og, da han ikke mærkede nogen Ewig, læste han over Svinet og gjorde iøvrigt som hans Kald fordrede. Men i det han vilde give Sacramentet, brast alle, som stode hos, i Latter, og Svinet snappede ham det ud af Haanden, saa at han i stor Forfærdelse skyndte sig bort, og glemte at tage Bogen med sig. Og som han treen ud af den yderste Port, slog Borgkloffen just tolv, og strax begyndte det at knage og brage i alle Borgens Hjørner og Kanter, og der han vendte sig om, var Borgen sjunket, og Søen brusede frem af Afgrunden. Da kunde han formedelst Skræk og Undren ikke gaae videre, men som han der stod, kom en liden Stool flydende op af Vandet og hen til Bredden, og paa samme Stool laae den Bog, hvilken han havde glemt i Borgen.

R i n g h o l m.

Ved Herregaarden Ringholm, i Aarhus Stift, ligger en stor Banke, paa hvilken tre Stene staae opreiste, og den fjerde, som har ligget ovenpaa disse, er afvæltet. Mellem disse tre Stene er der hver Søndag megen Larm og Ufærd. I Herregaardens Have er det ikke heller rigtigt. Man kan aldrig gaae derud, uden at man jo finder Penge; men efterdi det er Dævlens Gods, gjør man bedst ingen at vedrøre. Om Natten tuder Hundene paa Gaarden uden Døer, og kommer man endeligen til dem for at faae dem til at tie, da findes de ofte oversmørte med Blod. Sagnet fortæller blandt Egnens Folk, at en Fremmed, som engang for rum Tid siden kom til Gaarden, er der bleven indmuret og sultet tildøde.

Blodpletten paa Goldinghuus.

Paa Goldinghuus Slot boede i forledne Tider en gram Konge, som havde kun en eneste Datter. Og der hun forsaae sig, og, som nogle fortælle, kunde det ei længer forfølge, blev Faderen hende saa ond, at han dømte hende til at lide Døden. Men, efterdi hun altid tilforn havde haft Dansen kjær,

saar var det nu Faderens Villie, at hun skulde bære ved Dandsen, og udsøgte han derfor af sit Riddereskab ni af de færdigste i Dandsen, befalende, at de een efter anden skulde dandse Prinsessen mødig, indtil hun ei havde Aande længer. Men vare de endog vel øvede i Dandsen, og foere de end nok saa grumt med Prinsessen gjennem de lange Sale, saa bleve dog alle Ridderne mødige før hun ganske maatte forsage. Og, da hun saalunde havde dandset de ni Riddere trætte, og havde endda Kraft tilovers for Livet, saa harmedes Kongen saameget derover, at han, selv tiende, greb hende for at fuldbyrde Dommen. Men som det leed ud paa, at han selv ei formaede mere, greb han sin Dolk og overfør med den hendes Belte. Da foer Blod ud af hendes Mund, og omkom hun saaledes i Faderens Arme. Endvidere fortælles, at, medens Borgen endnu stod, var der paa Gulvet en Blodplet, som ingen Lud eller Vass har kunnet udtvætte.

Forbrændt Rug.

Da der engang var stor Mangel paa Sædevarer i Golding, saa at Folket deraf leed Nød, var der paa samme Tid en riig Mand, som havde Lof-

terne fulde af Rug; men vilde dog, formedelst Bindeſyge ei ſælge, fordi han ventede at have ſtørre Binding deraf, naar Roden blev end haardere. Men, da nogle vidſte derom at ſige, ſaa ſtrømmede alt Folket til hans Huus og begjærede Rug for Penge; men Manden ſvoer, at han havde ei Rug; og ſøiede til ſin Løgn det Dnſke, at al den Rug han eiede, maatte brænde paa hans Grav. Derover ſtedte det, da han ſiden var død og borte, at man fandt brændt Rug under hans Liigſteen, og ſeer man endnu den Dag i Dag, naar man tager en Haandfuld Jord af hans Grav, at der ligge brændte Korn derimellem.

L i i m f j o r d e n.

Paa den Tid Chriſtus blev født, boede i Tylland en Troldeqvind, ſom fortørnedes, der hun fik det at høre. Da ſagde hun, at nu vilde hun føde En, ſom ſkulde være endnu ſtørre; men hun bragte til Verden et Eviin. Samme Eviin vorede hurtigen og blev ſaa ſtort, at dets Børſter naaede op over Skovene, og roedede den ſaa dybt i Jorden, at Vandet omſider ſprættede fra Havet og ind i Hu-

len, som Svinet havde gravet, og blev derved den
Fjord, som nu kaldes Liimfjord.

H y l d e m o e r.

Der boer i Hylde træet et Væsen, som kaldes
Hyldemoer eller Hyldeqvind. Hun hævner al Over-
last, der tilføies Træet, og i Næbhoder veed man
at fortælle, hvorlunde en Mand, der omhuggede
et Hylde træ, døde kort derefter pludseligen. Sam-
me steds fortælles om et Hylde træ, som staaer i en
lille Gaard, at det ofte i Tusmørket gaaer frem
og tilbage i Gaarden, og figer det stundom ind
gjennem Vinduet til Børnene, naar de ere alene.
Det er ikke raadeligt, at have Bøsskab af Hylde træ,
thi det lider hun ikke. Da man engang havde
lagt et Barn i en saadan Bugge, kom Hyldemoer
og trak det i Benene, og lod det ingen Noe have,
før det blev taget ud af den Bugge. Ogsaa for-
tæller David Monrad i den Bog, han har kaldet
den hedenske Christenhed, at en Hyrde,
som om Natten hørte sine tre Børn græde og
spurgte om Aarsagen, fik til Svar, at der havde
været En, som diede dem. Da fandtes deres
Bryst opsvulmet, men, da de lagdes i et andet

Kammer, sov de roligere; thi Marsagen siger han, var den, at hiin Stue var fjeldet med Hylbetræ.

B æ r u l v e n.

Naar en Pige ved Midnat udspænder mellem fire Kieppe den Hinde, i hvilken Føllet er, naar det fastes, og derpaa nogen fryder derigjennem, da vil hun kunne føde Børn uden Smerte. Men alle de Dreng, hun undfanger, blive Bærulve, og alle de Piger, blive Marer. Dog har Bærulven om Dagen en menneskelig Skikkelse, skjøndt han er derved vel kjendelig at Drenghaarene ere sammengroede over Næsen, og faaer han paa en vis Tid om Natten Skikkelse af en Hund paa tre Been. Først da, naar et andet Menneske siger en saadan Bærulv, at han er Bærulv eller skjælder ham derfor, bliver han frie.

En Mand, som fra sin Barndom af havde været en Bærulv, kjørte ved Nattetid med sin Kone fra Gilde. Underveis mærkede han, at Tiden var nær, da Dødet kom over ham, gav derfor Konen Tønnen at holde, stod af Vognen og sagde til Konen: "Dersom noget kommer til dig, Moer! saa slaae kun fra dig med Forklædet!"

Derpaa gik han affides; men strax blev Konen, som hun sad der paa Bognen, anfaldet af en Baerulv. Da gjorde hun, som Manden havde befaleet, og slog den med Forklædet. Baerulven beed deri, rev et Stykke af og løb bort med det. Manden kom strax tilbage, men havde i Munden det afrevne Stykke af Konens Forklæde, og da Konen fik det at see, raabte hun forfærdet: "Kors! du er jo en Baerulv!" — "Tak skal du have Moer!" gav Manden til Svar;" men nu er jeg fri!" og siden den Tid kom det aldrig over ham.

M i s s e n.

Der er fast ingen Gaard, hvor alt trives og gaaer vel fra Haanden, uden at den jo har sin Nisse, som tager det i Vare. Især er det godt for Pigerne i Kjøkkenet og Karlene i Stalden, at Nissen er dem gunstig; thi da kunne de gaae tidligt tilfængs og dog sætte Lid til at alt staaer rede for dem næste Morgen. Han bærer Vand og feier Kjøkkengulvet for Pigerne og strigler Hestene i Stalden, men straffer ogsaa for hvad Uorden, der mænne begaaes.

Sædvanligt gaaer han klædt i graa Klæder, og har dertil en spids, rød Hue; men før Mikelsdag bærer han en rund Hat saaledes som Bonden.

Ogsaa i Kirken er en Nisse, som der holder Orden og straffer, naar der skeer noget forargeligt, og denne kaldes Kirkegrim.

Der fortælles om en Nisse, som opholdt sig i et Huus i Jylland, at han hver Aften, naar Pigen var gaaet tilfængs, gik i Kjøkkenet for at hente sin Grød, hvilken man pleiede at hense til ham i en Træbakke. Men da han en Aften saae Grøden, blev han vred, fordi Pigen havde glemt at give ham Smør deri, og gik han da i Brede ned i Stalden og dreiede Halsen om paa den bedste Roe. Men da han var meget sulten, listede han sig tilbage for at tage tiltakke med Grøden; og, som han havde spist lidet deraf, opdagede han, at der var Smør deri, men at det kun var sjunket vel dybt ned under Grøden. Da blev han saare bedrøvet over, at han havde gjort Pigen Uret, og for at gjøre Skaden god igjen, gik han atter til Stalden, og satte et Skrin fyldt med Penge ved Siden af den døde Roe, og, da Gølkene fandt det, kom de i stor Velstand.

Men det holder hart, at blive en Nisse qvit, naar man just vil det. En Mand, som boede i

et Huus, hvor en Nisse drev sit Spøg vel vidt, besluttede at flytte ud af Huset og lade ham der alene. Da var allerede flere Læs Flyttegods bortkjorte, og Manden kom just for at hente det sidste, som meest bestod af tomme Bøtter og Fjersdinger og andet Sligt. Læffet var allerede færdigt og Manden havde sagt sit Huus og Nissen Farevel, da han tilfældigviis ved at gaae bag om Vognen, blev vaer, at Nissen sad i en Bøtte paa Vognen i Begreb med at følge med. Da blev Manden underlig tilmode med at see sin Umage forgjæves, men Nissen gav sig hjerteligen til at lee, stak Hovedet op af Bøtten og sagde til Manden: "See, idag flytter vi!"

K i r k e l a m m e t.

Naar Nogen træder ind i Kirken ene og paa en Tid der ingen Gudstjeneste holdes, da hænder det sig heel ofte, at han seer Kirkelammet løbe hen over Gulvet, thl hele Kirken hviler paa et Lam, at den ikke skal synke. For i Verden da Kirkerne bleve byggede, da var det Skik og Bedtægt, at

nedgrave et levende Lam under Alteret, for at Kirken skulle staae ulykkelig. Dette Lams Gjenfærd er bekjendt under Navnet Kirkelam, og, naar eet eller andet Sted et lille Barn skal døe, da seer man som til Tegn derpaa, Kirkelammet danser paa Husets Dørtærskel.

I Carlsunde Kirke paa Roeskilde Amt skal endnu sees nedenfor Taarnets Lydehul et i Steen udhugget Lam, hvilket skal tilkjendegive, at, da den Deel af Kirken, hvor Alteret nu er, fæiedes til, blev et levende Lam indmuret paa dette Sted.

H æ l h e s t e n .

Ligesom et Lam skal være begravet under hver Kirke, saaledes skal en levende Hest være bleven begravet paa enhver Kirkegaard, førend noget Liig der er blevet jordet. Denne Hest kommer igien og gaaer paa tre Been omkring paa Kirkegaarden, og, naar den møder Nogen, da viser den grinende Tænder og bringer Døden med sig. Derfor kaldes den Hælhesten. Deraf er det endnu paa nogle Steder i Landet sædvanligt, at

høre den, der har overvundet en farlig Sygdom
sige: "Jeg gav Døden en Skjæppe Havre!"

N a t r a v n e n .

Enhver nedmanet Aand bliver, efter Sagnet, en Natravn. Paa det Sted, hvor den er bleven nedmanet, drives en spids Pæl i Jorden, og den gaaer igjennem Natravns venstre Vinge og forvolder et Hul deri. Kun igjennem de hæsligste Ufører og Morabser har en saadan Natravn sin Dgang. Da begynder den først under Jorden: "Rof! rof!" derpaa: "Rof op! rof op!" og naar den saa slipper op, farer den hen og skriger: "Hei! hei! he—i!" Naar den er fløiet op, ligner den et Kors og hopper i Førstningen ligesom en Skade henad Jorden og skriger: Bøv! Bøv! Bøv! Derpaa flyver den imod Østen, for at naae den hellige Grav; thi, naar den kan komme derhen, da faaer den Roe i Graven. Naar den flyver hen over Hovedet, da vogte man sig vel for at see op ad; thi dersom Nogen seer igjennem Hullet paa den venstre Vinge, da bliver han Natravn,

og Natravnene forløses. Søvrigt er Natravnene fredelig og stræber kun at komme videre og videre imod Østen.

Der fortælles i Egnen om Sorø, at en Tyde, var engang kommen til Sjælland med et Brev, som han skulde besørge i Byen Bavelse. Undervejs havde han forglemt Byens Navn, og gik derfor bedrøvet paa Veien. Da faldt Matten paa, og han kom just forbi Byen Haverup ved Sorø, hvor en Natravn fløi hen over hans Hoved og raabte: Baw! Baw! Baw! Da huffede Tyden Byens Navn, blev glad derover, og svarede: "Ja! du har Ret! det var jo ogsaa Bavelse!"

Denne samme Natravn har sin Opgang i den saakaldte Enghave, mellem Haverup og Pedersborg, og den siges at være i Skikkelse af et Par udstoppede Buxer. Hvis nogen rober at tirre den eller skrike den efter, hævner den sig strax. En Dreng fra Haverup tog engang en Kobberkjedel over Hovedet, gik saaledes ud paa Marken og begyndte at raabe: Baw! Baw! — Men strax fløi

Natravnen ned og knugede Kjledelen sammen over hans Hals, saa at han kvaltes derved.

• Storken, Svalen og Viben.

Naar Storken bygger sin Rede paa et Tag, da kommer der Belsignelse over Gaarden. Derfor lægger Bonden ofte et Vognhjul paa sin Gavl, for ligesom at indbyde god Lykke til Huset. En lignende Folketro hæfter ved Svalen. — Den kan roligere bygge sin Rede, hvor den finder for godt; thi den bringer Belsignelse med sig, og derfor anses det for en svar Synd at forstyrre dens Ly. — Derimod er Viben forhadet og udfjældes for en Tyv. Thi førend den blev en Fugl, var den en Pige, der tjente for sit Brød, og meget var hende dengang betroet i Verden. Men engang stjal hun en Guldsax fra sit Herskab, og, da man beskylde hende, ønskede hun, at saafremt hun havde nogen Skyld, hun da maatte som en Fugl flyve om og fjælde alle for Tyve, føde Børn i Moradser og Rørdynd. Da blev hun omstøbt til en Vibe, og til Tegn paa, at hun havde stjaalet Guldsaxen,

danner nu dens Halefjedre ligesom en Sax, og ved dens Skrig: "Tyvit! Tyvit!" skjælder den alle for Tyve. — Dette fortælles af Andre om Evalen. Da hun for mange Tider siden tjente i Verden, stjal hun en Sax fra sit Hærskab, og da man gjorde hende Beskyldninger, løi hun og sagde: "Jeg saae den ikke! Jeg fik den ikke!" Men til Straf blev hun derfor omfækt til en Fugl, og sidder nu altid under Taget og synger: "Jeg saae den ikke! Jeg fik den ikke! — Jeg saae den ikke! Jeg fik den ikke!"

Da vor Herre paa Langfredag hang paa Korset, da kom flyvende tre Fugle hen over ham. Først kom Storken og raabte: "Styrk ham! Styrk ham!" derfor fik den Navnet, og Belsignelse fulgte med den. Da kom flyvende en anden Fugl, som raabte: "Eval ham! Eval ham!" og derfor fik den Navnet Svale, og Belsignelse fulgte med den. Men tilsidst kom Biben, og den skreg: "Piin ham! Piin ham!" og derfor skal den nu være forbandet indtil Dommедag!

• T u r t e l d u e n .

Da vor Herre hang paa Korset, da kom flyvende over ham Fugle tre, "een var hvid og een var graae, een som en Turteldue." De to fløi hen over, kun Turtelduen satte sig paa Korset og nippede til vor Herres Blod, og kunde for Sorg og Bedrøvelse ikke sige andet end: "Hurree! hurree! hurree!" — Derfor gaaer den endnu omkring paa Jorden og søger og synger sin gamle Sang af Længsel efter sin Herre! —

Σ ι λ γ ι φ τ.

W o l d b o r g D a g .

Paa Woldborg Dag, det er den Dag, som gaaer foran Pintsedag, var tilforn stor Lystighed paa Landet med at ride Sommer i Bye. Da lavede baade Karle og Piger sig til Festen, og pyntede sig som bedst de formaacede til Toget. Karlernes Tog, hvor Alle vare tilhest, aabnedes af begge Skafferne, som rede foran for at melde Toget. Derpaa fulgte to gamle Mænd, der vare Blusførere, og holdt i Hænderne hver for sig en høi Stang, udpyntet med Baand, Krands og Silketørklæder og hvad der ellers kunde falde i Dinene. Efter dem fulgte Maigreven med begge sine Evende, og dernæst hele Toget parviis, Alle iførte blaa eller røde Koster, og over dem hvide Haandklæder fra Skulderen og ned under den anden Arm, og flagrende Silkebaand paa Hattene. Maigreven havde to Krands, een over hver Skulder, men hver af de Dyrige havde kun een Krands. Midt i Toget rede Musikantere og spillede paa Fiol, Tromme og Pibe. Naar de kom til et Markeskjel, blev en Krands lagt paa Ledste

det, og naar de i Byerne eller paa Herregaarden mødte Pigerne, kastede de Krandsse til dem, hvileket var en Indbydelse til deres Gilde. Naar de i dette Optog vare komne ind i Byen, gik begge Skafferne ind i Huset og udbade Tilladelse til at Toget maatte komme ind. Og, naar dette var blevet dem tilladt, rede de tre Gange omkring Gaarden, og hilse, naar de kom forbi Vinduerne. Da stige de af Hestene og Forsangerne begyndte at synge, imedens de Dvriges ved hvert Vers faldt ind: ”Med Glæde *)!”

AU Verdens Skaber med god Beseed,
Hør det som vi bede!
Du haver alting vel bereed,
Vær os alle en naadig GUD — med Glæde!

Den Vinters Evang du brykst af Land,
Hør det som vi bede!
Lad Comm'ren bliid gaae os til Hand,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Velkommen med Maymaanets Liid,
Hør det som vi bede!
GUD glæd os og den Sommer bliid,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

*) Denne Vise er aftrykt efter en skriftlig Meddelelse, og en trykt Vise, uden Navn.

Bor Skov og Mark sig fryder smukt
Hør det som vi bede!
Valdborg bær Løv og Græs med Frugt,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Den lille Lærkes liflig Klang,
Hør det som vi bede!
Dig lover med May-Maaneds-Sang,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Thi bærer vi dig May i Bue,
Hør det som vi bede!
Dg lover dig med Psalmer nye,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

For dig vi bære May i Gaard,
Hør det som vi bede!
Velsigne os med frugtbar Aar,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Vi pløje i vort Ansigtets Sved,
Hør det som vi bede!
Dg saae got Korn i Jorden ned,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Forskræm vor Hænders Gjerning vel,
Hør det som vi bede!
Velsign' os GUD til Liv og Sjal,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Giv tilbøjelig Bøynelse oven fra,
Hør det som vi bede!
At Gædernes Vægt maa Lykke faae,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Med Vælden god velsign' vor Skov,
Hør det som vi bede!
Giv Flest paa Bord, dit Navn til Lov,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Giv Korn og Kiærn paa Agerne,
Hør det som vi bede!
Til Brød og Mælk i Landene,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Giv Frugt paa Træer i Hængerne,
Hør det som vi bede!
Til søden Most i Tønderne,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Med Bier giv Bær og Honning sød,
Hør det som vi bede!
Til Lys og Lægebed, Mad og Mød,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Stærk Hummel hæng paa Stængerne,
Hør det som vi bede!
Eet beest Malurt i Beederne,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Lad Urter gree til Smag paa Mad,
Hør det som vi bede.
Giv Urter, Rødder, Raal, Salat,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Befigne os med Livsens Frugt,
Hør det som vi bede!
Med Faar og Fæ paa Marken smukt;
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Giv Mælk og Smør og Osten sød,
Hør det som vi bede!
Befigne os med Boghvede = Grød,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Befigne fersk og salte Vand,
Hør det som vi bede!
Med Gild og Fisk for Qvind og Mand,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Lad Hønen give Æg paa Fad,
Hør det som vi bede!
Til Pande = Kog og Ægge = Mad,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Bevar de Gæst fra Skade og Rød,
Hør det som vi bede!
Gjør Raalen feed og Dynen blød,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Til Klæder giv Hør, Hamp og Uld,
Hør det som vi bede!
Vor Krop at skjule i Hede og Kuld,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Lad os med Sundhed bruge det,
Hør det som vi bede!
Udi din Frygt ved stadig Fred,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Hertil regier os med din Aand,
Hør det som vi bede!
Dg ved din' Engle gør os Bistand,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

O GUD bevar din Christenhed,
Hør det som vi bede!
Saa og vor kiære Dyrighed,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Bevar o GUD vor Konge vel,
Hør det som vi bede!
Velsigne Ham til Liv og Siel,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Dg frie ham fra blodig Krig,
Hør det som vi bede!
Fra Krankhed og den byre Tiid,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Du tog vor Landets Moder hen,
Hør det som vi bede!
Og gav os strax en god igien,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

For vor Dronning vi bede ret,
Hør det som vi bede!
GUD gøre Hendes Hierte læt,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Vor Enke-Dronning sammelund',
Hør det som vi bede!
GUD vær med Dennem i allenstund,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Vor Kron-Prins velsigne ogsaa,
Hør det som vi bede!
Han Faders Throne besidde maa,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Velsigne og Prins Friderich,
Hør det som vi bede!
Og see til Ham hvert Øieblik,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Fire Princeesser udi Tall,
Hør det som vi bede!
GUD føre Dem til Himmel-Sahl!
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Vor Konges og vor Landets Raad,

Hør det som vi bede!

GUD vær med Dem i Raad og Daad,

Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Vor Ridder- og vor Adelskab,

Hør det som vi bede!

GUD gøre deres Hjerte glad,

Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Befigne Geistlig, Verdslig Stand,

Hør det som vi bede!

Baade Rige og Fattige, Qvinde og Mand,

Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Vor Sang vi slutte endrægtelig,

Hør det som vi bede!

Og Amen sige hver for sig,

Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Det alt vi bede i Jesu Navn,

Hør det som vi bede!

Vi slutte i Herrens Bøn vort Gavn!

Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Da gik to af Karlene til Kirken og knæfaldt paa
Dortinet, og medens de laae saaledes, sang de
Dyrige:

GUD Fader udi Engle = Chor,
Hør det som vi bede!
Vi ere dine Børn paa denne Jord,
Vær os alle en naadig GUD — med Glæde!

Dit Navn lad vorde helligt her,
Hør det som vi bede!
I Fær' og Levnet fiern og nær,
Vær os alle en naadig GUD med-Glæde!

Lit os lad komme med din Fred,
Hør det som vi bede!
Dit Rige og Naade og Herlighed,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Lad fæe paa Jorden Villien reen,
Hør det som vi bede!
Som denn monn' fæe i Himmelen,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Giv os i Dag vort Daglig Brød,
Hør det som vi bede!
Vend dyr Tiid bort og Hungers = Nød,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Forlad vor Gield o Hærre mild,
Hør det som vi bede!
Vi og forlade hver sin Skyld,
Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Gy leed os i Anfægtning saa,
 Hør det som vi bede!
 At vi jo Troens Geyer faae,
 Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Og frie os fra den onde Trolb,
 Hør det som vi bede!
 Fra Synden flem og hendes Solb,
 Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Thi dit er Riget og al' Magt,
 Hør det som vi bede!
 Og gjør det for din Ære og Pragt,
 Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Hertil forklade vi os vift,
 Hør det som vi bede!
 Og Amen sige ved Jesu Christ,
 Vær os alle en naadig GUD med Glæde!

Derefter dansede de en Stund, og skjænkedes de
 da med Æl og Brændeviin, og fik de undertiden
 Penge til. Endeligen steg de til Hest igjen, rede
 atter rundt om Gaarden, og droge derpaa i sam-
 me Optog videre. Naar Pigerne løb Sommer i
 Bye, samlede de hvor Gildet skulde staae, iførte
 grønne og hvide Tørklæder og dertil Krands og
 Haaret og over Skuldrene. Derfra gik de ud
 paa Marken, stillede sig i Kreds, og Skafferen

prøvede da en Krands paa dem Alle, indtil han traf Een, som kunde passe den; hun blev da Maiinde. Derpaa drog Toget omkring. Hvor man vilde modtage dem, var til Tegn derpaa opreist en Stang, pyntet med Blomster og Krands. Andre fortælle, at Maigreven, naar de komme hjem fra Toget, fastede Krandsen paa den af Pigerne, som han vil udvælge til Maiinde. Pigerne synge:

Her komme vi vakre Piger smaa,
Maie, I ere velkomne!
Om vi den Bise quæde maa;
Glæde os Gud og saa den søde Sommer!

Hvortil Karlene svarede:

Hvad ville I, vakre Piger smaa,
Maie, I ere velkomne!
I quæde den Bise, I ei forstaae;
Glæde Jer Gud og saa den søde Sommer!

Pigerne sang derpaa:

Marie hun ledte bag Altertræ
Maie, I ere velkomne!
Saa mange Syndere har bøiet deres Knæ;
Glæde os Gud og saa den søde Sommer!

Disse Vers, som ere aftrykte efter en skriftlig Meddelelse, ere kun Begyndelse til en heel Bise, som findes trykt "i dette Aar," men som dog ad-

Skilte sig ved 'et andet Dmqvæd. Denne Bise lød
der som saa :

Her komme vi vakre Piger smaae,
Maye er velkommen,
Om vi den Bise qvæde maae;
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

Jomfrue Marie og hendes Søn,
Maye er velkommen,
De gif hen til Jerusalem;
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

Hun gif sig til Kirkegaard,
Maye er velkommen,
En Søn saa sød faldt hende paa;
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

Da hun vognede af Sønnen op,
Maye er velkommen,
Borte var Jesus, som hos hende laae;
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

Marie hun leedte i Stole,
Måne er velkommen,
Alt som de Somsruer stode;
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

Marie hun leedte bag Altertræ,
Måne er velkommen,
Saa mange Syndere har høiet deres Ræ;
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

Der hun kom til Stætte,
Måne er velkommen,
Halleluja hende mødte;
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

Hør du Halleluja, fiere Vennen min,
Måne er velkommen,
Saae du intet Jesus fiere Sønnen min?
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

I Gaar var jeg i Jerusaleem,
Måne er velkommen,
Der var Jesus fier Sønnen din;
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

Jeg ham hørte og jeg ham saae,
Maye er velkommen,
En Tornekrone havde han paa;
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

De flog ham med Svæber,
Maye er velkommen,
De flettede hvasse Remmer;
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

Denne Viise skal nu quædes paa nye,
Maye er velkommen,
For vi skal komme Christus ihu;
Alt saa vidt som Verden er
Springer i Rosens Blommer.

U n m æ r k n i n g e r .

Gesion, Pag. I. "Brage qvab faalunde:

Gesion drog fra Gylfe,
Grubeglandsens Herre,
Danmarks Tillægsager,
Damp slog op af Renen
Dtte Vandestjerner
Stod i Hov'der fire,
Der den fjære Mund
Drne blev til Bytte."

Roeskilde Saga af Grundtvig, Pag. i. Suhms
Fortlaring derover i Critisk Hist. af Danm. I. 66.
Bedel Simonien i Udsigt over Nationalhist. ældste
og mærkeligste Perioder I. 60 henviser til Danstes
Reiseiagttagelser II. 223, og forklarer Sagnet ved
en Naturrevolution, som har adskildt Sjælland fra
Skaane. *ibid.* Pag. 165.

Søen, som i Edda kaldes Laugeren, forklares,
ved Mælaren. (*vide Snorro I. 9. Suhm, crit. Hist.*
I. 66.) Laugr betyder hos Digterne enhver Sø,
ogsaa Havet. Sagnet fortælles i Edda *Islandor.*
cura Resenii Fab. I. Snorro I. 9. Rubbeds At-
lant, cap. VII. §. 5. Resenii Atlas I. 3. MSS.

Dor Frue Taarn, Pag. 1. (Mundtligt.) I Songes Kjøbenhavns Bessr. angives Dagen til den 20de Sept. 1514. Resen fortæller, at Mesieren var halt, og at det var Grunden, hvorfor Svenden meente sig lige saa dygtig, som han. Sagnet findes fortalt i Holbergs Danm. Rig. Hist. II. 20. Pontopp. Theat. Reg. Dan. pag. 62. Songes Kjøbenhavns Bessr. Pag. 148. Resenii Atlas. I. 193.

I Kalms Wästgöth. och Bahusl. Resa pag. 264 fortælles et lignende Sagn om Skræderklinten, som har sit Navn deraf, at en Skrædersvend, som havde forbrudt sig, blev dømt til at sidde yderst paa Klinten med nedhængende Been, og saaledes sye en Klædning færdig. Det var gaaet godt indtil han skulde tage den Traad ud, der holdt Sømmen, men ved denne Bevægelse styrtede han ned i Havet.

Nikolai Kirke, Pag. 2. Resenii Atl. I. 264. Encomion Regni Dan. pag. 382. Holbergs Danm. Rig. Hist. II. 469. Borrebyses Karitætkammer II. 362. Resen fortæller i Frederik den Andens Krønike Pag. 171 samme Tildragelse, som skal paa samme Tid have tildraget sig i en Kirke i Stokholm.

Tordenskjolds Grav, Pag. 3. Hvor høit denne Helt er anskrevet hos Almuen, sees ogsaa deraf, at der i Jylland fortælles om ham, at naar Fienden skød paa ham, kunde han tage Blyflugterne

op af sine Støvekraver. Sfr. Lordenstjolds Levnet af Rothe. D. C. om hans Færdighed i at fæde.

Det oldenborgske Horn, Pag. 4. Hammelman. chron. Oldenb. I. 19. Des oldenb. Wunderhorns Ursprung 2c., von Joh. Just Winkelmann. fol. *Museum regium.* pag. 60. *Wormii mon. dan.* pag. 396. *Wormii Epist.* I. 516, 17. Arntjells timbr. Henden-Horn Pag. 21. Holts Beskrivelse over Kunstammeret Pag. 12. Des deutsch. Mittelalters Volksglauben und Heroensagen, von Dobeneck, Pag. 83. Udsørligere fortalt i Gottschalks Volkssagen I. 35, og af Mdm. Neubert i Neue Volksmärchen 2 Th. 221.

En Savsne spæer om Christian den Sjendes Sødjel, Pag. 5. Resens Fredrik den Andens Krønike Pag. 302. Holbergs Dan. Rig. Hist. II. 519. *Resenii Atlas V.* 436. *Wormii epistolæ.* I. 276. Juvenals 8de, 13de og 14de Satire, fordansket af Oluf Worm, Pag. 212.

Rong Frodes Hjort, Pag. 6. Findes i den hedenste Christenhed, af Dav. Monrad. No. 1468 blandt de Thottske Mspter. I Holts Beskrivelse over Kunstammeret Pag. 27 fortælles tillige, at Carl den sjette af Frankrig skal have fanget en Hjort, med en Rjæde om Halsen, hvorpaa skal have staaet: *Hac Caesar me donavit.*

Balders Brønd, Pag. 6. Fortælles hos Saxo lib. III. 42. Hvitsfeldt I. 8. *Resenii Atlas I.* 27.

Suhms crit. Hist. II. 316. Danske Atlas I. 495. ibid. VI. 14. Et lignende Sagn fortælles om Balderslohen i Apenrade Amt. vide Arntjels cimbr. Hænd. Relig. I. 71.

Balders Sø, Pag. 7. Saxo lib. III. 43. Resenii Atlas I. 27. Danske Atlas VI. 106. Antiq. Ane naler I. 280.

Lindormene paa Lyngbye Kirkegaard, Pag. 7. Samme Sagn fortælles om Sjerløvvester Kirke paa Fredriksborg Amt. vide Hofm. Fundat. VII. 166, og om St. Jørgens Hospital ved Svends borg, hvor "den omreisende Dragemorder St. Jørgen" nedlagde en Lindorm og gav Klosteret Navn. vide Pontopp. Theat. Dan. pag. 179. Det er almindeligt Sagn, som endogsaa bekræftes ved lignende i Tydskland (Grims Sagen Pag. 142. Stierenbach.) og mangfoldige i Danmark, at en Tyrefalv skal opføres med Mælk og Hvedebrød, naar den efter Tidsforløb skal kunne bestaae i en haard Kamp.

Serløv Kirke, Pag. 9. *Resenii Atlas I. 75.*

Roeskilde Domkirke, Pag. 9. Fortalt i Omegnen af Roeskilde. Sagnet har formodentlig sin Grund deri, at det har været Roeskilde Skole paa- lagt, hver Dag at synge Sjælemesser for Dronning Magrethe.

Bisshop Wilhelms Fodspoer, Pag. 10. (Mundtligt.)

Biskop Wilhelms Død og Begravelse,
Pag. 10. *Saxo lib. XI. Hvitfeldt I. 87. Marmora
dan. I. 17. Encom. Reg. Dan. pag. 465. Behr-
manns Grundrids til Roeskilde Domkirkes Historie*
Pag. 12. *De templo St. Lucii, Aut. Jano Paludano.*
pag. 11.

Sandens Singre, Pag. 13. (Mundtligt.) Conf.
Grimms Sagen Pag. 205. Riesensteine. *ibid.* 275
Teufelssteine.

Søren Olfens Datter, Pag. 14. Behrmanns
Grundrids Pag. 124.

Svensken i Roeskilde, Pag. 14. Conf. Grimms
Sagen Pag. 206.

Savtolden i Isesfjord, Pag. 15. *Resenii
Atlas II. pag. 12. Encomion Reg. Dan. 452. Mu-
seum regium pag. 58. Pontopp. Theat. I. 104. Scrip-
tores rer. dan. III. 607. Marmora dan. I. 35, hvor
tillige anføres nogle Vers af en gammel Vise des-
angaaende. De templo St. Lucii, Aut. Jano Palu-
dano pag. 12. Grundtvigs Roeskilde Saga Pag. 77.
Behrmanns Grundrids, Pag. 8. *ibid.* Pag. 58.*

Thyres Gul i Borreveile Skov, Pag. 16.
(Mundtligt.)

Værebros, Pag. 18. Hvad Bønderne kalde "Frute-
bjerg," er her den bekjendte Frodesbøi, som lig-
ger ved Værebros. *vide Danske Atl. II. 318. Wor-
mii mon. dan. Pag. 103. Det er mærkeligt nok,*

at Sønderne, hvor de lade Ganden fremtræde læ-
lende, altid lade ham tale Tydsk, som et Maal,
der synes dem noget ganske andet, end det Danske.

Kong Frodes Gæi ved Værebø, Pag. 20.
(Mundtligt.) Saxo lib. V. Lyscand. Electeb. Pag.
153. Wormii mon. dan. Pag. 102. Rudbechs Atl.
III. 368. Arnstjelds cimbr. Heyden-Horn Pag. 28.

Dyre Davrefjød, Pag. 21. Afskrift efter Tra-
dition. Sagnet synes at være det samme, som
Pontoppidan omtaler i Theat. dan. pag. 108 med
disse Ord: "Zwei Meilen von Roskilde erblicket man
einen Steinhaußen, das theure Frühstück genennet,
wovon erzehlet wird, daß 3 Räuber einen Bauern
nach dem Leben gestanden, dieser selbe mit einem
zauberischen Frühstück tractiret, und sie darauf sämt-
lich mit einem Stabe todt geschlagen."

Slangerup, Pag. 22. (Mundtligt.) I Slangerup
er Erik Eiegod født.

Gillesbjerg, Pag. 22. Om flige Ellesfolk (isl.
Alfar) have alle vegne Fortællinger, og der er vel
ikke nogen Bonde bleven gammel, som jo veed at
fortælle fligt. — "Der Bauer auf Seeland fürchtet
die Elfen oder Ellekönige; sie haben ihre besondere
Lust Mädchen zu necken, und sind unvergleichliche
Spiellente. Es giebt ein Elfenkönigsstück, das zwar
mancher geschickte Musikus spielen kann, aber nicht
vorzutragen wagt; denn wenn es ertönt, wird Alt
und Jung, ja selbst das Leblose zum Tanzen getrie-

ben, und der Spieler kann nicht aufhören, wenn er nicht das Lied genau rückwärts spielen kann, oder ihm Jemand von hinten die Saiten auf der Violine zerschneidet. (Arndt, Reise durch Schweden III. 16. *ibid.* IV. 247.) Die Frauen der Elfen heißen Elliser. Sie lassen sich nur bei schönem Wetter sehn, aber nur in Elfenbrüchern (Ellemoserne), besonders an Stellen, wo Jemand auf eine unglückliche Art ums Leben gekommen ist. Bald reisen sie Hien auseinander, bald führen sie Tänze. Vorn gleichen sie schönen Frauen, hinten aber erscheinen sie in hässlicher Ungestalt." Die Edda, von Fr. Rühls, pag. 16. Altdänische Heldenlieder, übersetzt von C. W. Grimm, Pag. 509. *Najades, quibus jam respondent Nymphæ, vel nescimus quid vulgo credantur Elleqvinder it. Hyldeqvinder unde morbus dictus lingua nostra Elvildelse. vide Specimen gentilismi et jamnum superstitis. Aut. J. N. Mundelstrup. Hafn. MDCLXXXIV. 3fr. Vid. Danske Ordbog I. 41.*

Damhesten i Ugersøe, Pag. 23. David Monrad nævner Damhesten og Laargade Søe i Forbindelse med den hoppende Sæl eller Sælhesten og Vaaer, som gaaer omkring, naar nogen skal døe. Den hedenske Christenhed af David Monrad. Mspt. 1468. — Troldsfolket, som har Frugt for Korsets Navn og Tegn, kalder det derfor: "Sid og did."

St. Olai Kirke, Pag. 24. *Resenii Atl. II. 414. Danske Atlas II. 284. Encom. reg. dan. pag. 510.*

Holger Danske, Pag. 24. (Mundtligt.) Boesens Bestr. over Helsingør, Pag. 94. Andre fortælle, at Olger Danske sagde, da Slaven traadte ind: "Hils din Herre og Konge, at naar Tid er, da skulle vi vel komme af os selv!" Atter Andre, at han sagde: "Siig din Herre, at vi komme, naar der ikke er flere Mænd i Danmark, end der kunne tage Plads om et Løndebaand!" I Omegnen af Slagelse fortælles, at han sidder saaledes i Havrebjerg, en halv Mil fra Slagelse. Ligeledes fortælles det om den underjordiske Gang, som skal gaae fra Gørse til Antvorskov. Om denne Gang taler Daub i Msspt. Collectanea om Gørse Kloster, og siger blandt andet: "Bemeldte Løngang skal være igjennemgaaet af to Misdædere for 30 Aar siden at regne (Manuscriptet har Aarstallet 1736), som berettede, at intet var dem saa besværligt som dybe Huler med Vand, og her og der Green og Gruus." I Antiquar. Annaler, 2det Bind, Pag. 51, omtales en Krybbe for Holger Danske Conf. Grimms Sagen Pag. 29. Otmars Volksagen Pag. 161. Gottschalks Volksagen. vide Anmeldelsen af Prøver af Danske Følkesagn i Morgenblatt, No. 116. 1818.

Esrum Søe, Pag. 25. Hofmanns Fund. VII. 155.

Christian den Fjerdes Børneskoe, Pag. 25. Holb. Danm. Rig. Hist. II. 902. Danske Atlas II. 303.

Lunge Kirke, Pag. 26. Hofm. Fund. VII. 164.

Danſke Atlas VI. 53.

En Trolld forlokker en Pige, Pag. 26.

(Mundtligt.) Conf. Grimms Sagen.

Spøgelſers Skind, Pag. 27. (Mundtligt.)

Krogstrup Kirke, Pag. 23. (Mundtligt.) Conf.

Hofm. Fund. I. 222, hvor et lignende Sagn fortælles om Breſten Kirke ved Tellinge. Conf. Ann. eccl. III. 332. Grimms Sagen Pag. 449.

Selenes Kilde, I. Pag. 29. *Fontinalia sacra*. En

fort Beretning om Helene Kilde. Abhvn. 1650.

Anonymus om Helene Kilde. Mspt. 1648. Resenii

Atl. II. 466. Pontopp. Theat. reg. dan. pag. 92. Enc.

reg. dan. Pag. 523. Danſke Atlas II. 255. Suhms

Danm. Rig. Hiſt. VII. 179. Pontopp. Annal. I.

pag. 672. *Marmora dan.* I. 201. *Antiq. sept. et*

celt. Autore Keislero. pag. 285. Steph. notæ ad

Saxon. pag. 143. *Wormii'epistolæ* I. 536, 537.

Danm. frugt. Herlighed Pag. 26. Dr. Langes

Lære om de naturlige Bænde Pag. 51. Wedel Si-

monsens Udfigt over Nationalhiſt. ældſte og mærke-

ligſte Perioder. II. 2det Heft. 96, 97. Boesens

Beſkr. over Helsingør Pag. 225. For Sandhed.

Iſte Bind. 1798. Handels- og Industrie=Lidende,

No. 31. 1814. Kjøbenhavns Skilderie, No. 63

og 65. 1814.

II. Pag. 30. (Mundtligt.) Conf. Grimms Sagen Pag.

418. Der Jungfernsprung. Otmars Volksſagen

Pag. 197.

III. Pag. 30. (Mundtligt.) Paa Klinten, nordligst i Oddsherred, findes en Kilde, som kaldes Thores Kilde. Maaſkee har Sagnet, som her udelader den tredje Søsters Navn, kaldt denne Kilde efter hende.

Terregn ved Helenes Kilde, Pag. 32. Anonymus om Helene Kilde. Mspt. Det samme Sagn fortælles om et Bæld, som har været paa Skanderupgaards Kirkegaard i Gjern-Herred. vide Hofm. Fund. III. 55. I Msptet *Encomion Jellingense*, af M. Höyer, 1721, fortælles, at ved Jellinge fandtes en hellig Kilde; men, da en Mand traf sin blinde Hest derhen, og vaskede dens Dine med Vandet, fik Hesten vel sit Syn, men Manden blev blind og Kilden forværvedes.

St. Olaus Kilde, Pag. 32. (Mundtligt.) Kæmpeviserne II. 340. "I Olaus Saga, udgivet af Hodorf (Stofh., 1675, 8vo.), forekommer Pag. 37 den Omstændighed, at han forvandlede en Trolb til en Steen, og i Fernovs Beskrivning öfver Wärmeland (Götheborg 1773, 8vo.) berettes Pag. 223, at Sancte Olaus i Dalby Kirke i Elfsbals Herred opreiste et Kors, efter at han, da han reiste derigjennem til Nerike, havde forvandlet en Trolb til Steen. Trolben skal have tillalet ham:

Kong Olaus med dit pipuga Skågg!

Du segler för när min Badstuguwågg.

og Kongen skal have svaret:

Du Troll med din Råd og Ten
Skal bli i Sten,
Och aldrig mera göra Skeppare Men."

I Næverups Karakteristik af Christian den Fjerde,
Pag. 17. "De seilede forbi den Klippeegn, som
er berømt af Oluf den Helliges navnkundige Seis-
lads. Man seer der en Steenstøtte, næsten i men-
neskelig Skikkelse, thi da Hellig Oluf seilede over
disse Bjerger og Dale, og de der boende freg:

Hør du Oluf Rodeskæg!
Hvi seiler du igjennem vor Stuevæg?

blev Oluf vred, og svarede:

Stat du der og bliv til Steen,
Og ingen Dännemand mere til Meen!"

Lars Brands, Pag. 33. (Mundtligt.)

Skotte, Pag. 34. (Mundtligt.) Conf. Grimms Sæ-
gen Pag. 55.

Ildnebjerg, Pag. 36. (Mundtligt.)

De Underjordiske hente en Gjordemoder,
Pag. 36. Fortalt i Res. Atl. I. 69. Conf. Grimms
Sagen Pag. 85. Die Frau von Alvensleben. Des
deuts. Mittelalters Volksglauben und Heroensagen,
von Dobeneck, Pag. 49.

Troldene i Steensbjerg, Pag. 37. Fortalt i
Resenii Atl. I. 10.

Grevinge Her, Pag. 37. (Mundtligt.)

Søibye Kirke, Pag. 38. I *Fr. Riibs Edda*, pag. 13, siges angaaende Folketroen paa de Underjordsdiffe: "mehrere Kirchen sind von ihnen nach einer andern Stelle versetzt worden, weil ihnen die Nähe dærselben læstig war." Dette Sagn er saa almindeligt i Sjælland, at det fortælles næsten om enhver Kirke, der ligger paa aaben Mark.

Lindormen paa Søibye Kirkegaard, Pag. 38. (vide Sagnet om Lindormene paa Lyngby Kirkegaard.

Fr. Ebbes Døttre, Pag. 39. (Mundtligt.) *Gyldes Biser*, udgivne af Myrup og Rahbek, II. 273. *Pontopp. Theat. dan.* Pag. 110. *Hofm. Fund.* VIII. 250. *Danske Atl.* II. 401. *ibid.* Pag. 396 siges: "Imellem Byerne Steenstrup og Lumsaa, sees to Trækors staaende et Bøsseskud fra hverandre og vedligeholdte af Bønderne." *Antiquar. Ann.* II. 281. Om et lignende Sagn i Brads Herred i Aarhus Stift tales i *Hofm. Fund.* IV. *suplem.* 761, hvor der siges: "Them, ved Brand har været en Kirke, som blev øde ved et Drab, at to Junkere besov to Somfruer, og ei vilde tage dem, hvorover den ene Søster med et Sværd fældede dem begge i Kirken," see *Kiæmpe-Biser*: "Fr. Ebbs Døttre paa Øvist, de droge til høie Messe vist," 2c. vide *Altdänische Heldenlieder*, übers. von Carl Wilhelm Grimm. Heidelberg. 1811. Pag. 526.

Svend Sælling i Oddsherred, Pag. 40.
 (Mundtligt.) Om denne Helt findes endnu intet fuldstændigt samlet. Af en Altartavles Beskrivelse i Hofm. Fundat. IV. Pag. 613, sees, hvor vidtløftig hans Historie maa være. "I Kirken (Borberg Kirke i Ribe Stift) er en anseelig forgyldt Altartavle med Alabastens Billede, og forestiller den i den danske Krønike bekjendte *Sven Feldings* Historie, saasom Kampen, der ei vilde have andet end Fruer og Jomfruer. Den stærke danske Hest, som kunde bære 15 Skpd. Korn, som Mølleren flyde *Sven Felding* at ride i Strid med. Rissens Hoved, som *Sven Felding* huggede af. Jomfruerne, som vævede den tykke Gadelgjord. Præsten, som afløser *Sven Felding* af sine Synder, førend han gaaer i Striden." *ibid.* Pag. 758. "I Seille Kirke (Framløv Herred) menes forvist, at *Sven Felding* er begravet; thi *Anders Veille* i Fortalen til sin Historie melder, at i Seille Kirke var en gammel latinsk Bog; deri stod, at *Sven Felding* døde *Matthiæ* Dag og Husfrue *Aase* paa *Mikkels* Dag, og der begravet." *ibid.* Pag. 761. "En Mil fra Byen (Nør-Snebe i Brads Herred) ligger *Hamper søen*, hvor *Sven Felding* led vande sin Hest Blod daglig." *vide Dansk Minerva*, 1818, Pag. 260.

Nørvig Kirke, Pag. 41. (Mundtligt.) I *Marmora dan.* I. 213, fortælles en Tildragelse, hvorlunde een af de Evende, der havde været med at begrave ham, dræbte sin Kjøreste, fordi han fræg-

tede, hun skulde røbe, hvor Marst Stig var begravet. Om denne Kirke fortælles samme Sagn som om Høiby Kirke, at den er flyttet en halv Mil af Trolde. See Pag. 38.

Solmerstenen, Pag. 42. Hofm. Fund. VIII. 311. Conf. Grimms Sagen Pag. 206. Gottsch. Volksl. I. 137.

Kirkekloffen paa Seierøe, Pag. 42. Hofm. Fundat. VIII. 227. I danske Atlas II. 402, findes Slutningen af det Brev, Præsten i Gottenborg lod følge med Kloffen, da han sendte den tilbage. Det lyder saaledes: "Enskandes, at saasom han tilforna hafvar ringat for sig sielf, then her efter mange lange Uhr, fredeligen made lache ringa til Guts Tienstans Forrettande. Brevet skal findes in Originali hos Conferens-Raad Rostgaards Arvinger, saasom Giere af Den."

Troldenes Udvandring af Landet, Pag. 42. Det er en almindelig Tro, at der ei er flere Trolde i Landet, men at de alle ere fordrevne af Klokkerne, hvormed dagligen ringes. I Arnkjels cimbr. Heiden-Befehring Pag. 181 findes: "Er hat auch über dem bewilliget, in den Kirchen Glocken zu haben, welches vor dem, bey den Heyden abschaulich war." I P. Kalms Vestgoth. ock Bah. Resa pag. 146 fortælles: "Botna är et Annex til Quill, litet fraan Kyrkan; derstädas skal vara et högt berg, hvaruti i fordna dagar sades hafva bodd et Troll eller en

Jätte, ungefär vid den Tiden då de först fingo Klaacka vid Botna-Kyrka; då denne fik höra Kluackljudet, skal han hafva sagt:

Det är saa godt i det Botneberg at bo,
Wore icke den leda Bjälleko."

Conf. Grimms Sagen Pag. 227.

Tiis Søe, Pag. 43. (Mundtligt.) Angaaende Navnet Tiis Søe sige nogle af Egnens Folk, at den kaldes saaledes, fordi ti Godseieres Land befyldes af Søen; andre sige, at et Uhyre af Søe med ni vældige Grise har oprodet Landet, saa at Søen flyde ind. Resenius siger I. 67: "*Nominationem a Thisa Danorum gentiliū Themide sortitus est.*"

Kloffen i Tiis Søe, Pag. 45. Conf. Gottschalts Sagen I. 50.

Bliden, Pag. 45. Denne Søe, som kaldes saaledes af Bønderne, kaldes i Hofm. Fund. VIII. 267, Bleding.

Kallundborg Kirke, Pag. 45. (Mundtligt.) Holberg siger om Esbern Snare Pag. 267 i 1ste Tome: "Den gemene Almue fortalte underlige Historier om ham, at Fanden tog ham bort, hvilket blandt andet kan tjene til Beviis, at han har været en habil Mand." At dette Sagn ikke har sit Hjem i Sjælland, er tydeligt nok. Det fortælles om Lunds Domkirke, som efter Sagnet er bygget af Trollden Finn, som lod sig tinge dertil af den hellige Lau.

rentius. Dette findes udførligere fortalt i *Wolfs Incom. reg. dan. pag. 570.* Samlinger til *Skaanæs Historia och Beskrifning, af Sidborg, Pag. 100.* *Molbechs Breve fra Sverrige i Aaret 1312, I. 97.* *De templo cath. Lundensi, Autore Isaac Lieffertz, pag. 18.* Angaaende de tre og en halv Steenpille, saa maa dette ligge i Almuens Tro, efterdi den dog fæer Kirken staae paa fire.

Blæk og Sortensteen, Pag. 47. (Meddeelt.) I *Wisen om Waldemars ældste Sønns Død* (see *Ræmpeviserne II. 105*) nævnes disse Stene saaledes:

"Det Skrig i Sønderstrand hørte og Blæk,
Af Sorg sig under Vandet han stæk.

Sorten Steen sørged' endog udi Nør,
Den Farve han havde ret aldrig før."

Conf. P. Kalms Resa pag. 30. "Emellan Limstensvallen och röda Klefvan ligga 2:na naagat stora gråstenar, dem folket tro, at Fätta slungat dit fraan Kulen, der de staatt."

Historie om en Skifting, Pag. 47. (Mundtligt.) *Conf. Grimms Sagen Pag. 132.* "A chalybe inprimis Dæmorem sibi timere plurimi credunt, unde sæpissime observatum fuit, cultros et enses ad pellenda spectra adhibitos fuisse. Inprimis autem nuntricularum heic temeritatem toxare licibet, quæ chalybem in curiis desiderarim nentiqua patiuntur, ne Subteranei, ut putant, homunculi, quos Vetter appel-

lare solent, infantes surripiant, alios, quos *Stiftin-*
ger, seu *Vexel-Børn* nominant, supposituri." *Diss.*
de variis superstitionibus. Autore Sixto Aspach. Landts
Bestr. over Færøerne Pag. 444.

Altarbageret i Agerup, Pag. 48. (Mundt-
ligt.) Samme Sagn fortælles om Kirkebageret i
Holmstrup paa Holbæk Amt; om Bageret i Biger-
sted paa Ringsted Amt; see Pag. 55. Om Und-
løse og Trolbene i Ledsbjerg. *vide Resenii Atlas.*
I. 68. Dän. Bibl. II. 100. Om det Oldenborgske
Horn, see Pag. 4. At samme Sagn ogsaa findes
paa Bornholm, sees af Ingemanns *De Underjordiske*,
Pag. 10. I Sjælland fortælles om den drabelige Sven
Kelling, at, da han engang, endnu en liden Dreng, var
reden ud i Skoven, kom en Tomsfru til ham, rakte
ham et Horn og bød ham at drikke. Men Ksel-
sen satte Sporerne i Hestens Bove og red med
Hornet i Haand over en bred Aae. Da kaldte
hiin Tomsfrue fra den anden Aaebred og bad ham
saa indstændeligen om sit Horn, at han berover
lod sig bevæge og fastede det over Vandet til hende,
efter at have betinget sig, at hun skulde give
ham tolv Mænds Styrke. Et lignende Sagn for-
tælles om et Horn i Liungbyegaard i Skaane, og
er derom en trykt Beretning i *Rbhvn. 1774.*

Søebjerg Banke, Pag. 51. (Mundtligt.)

Vedbye Kors, Pag. 51. (Mundtligt.) *Danske Atlas*
II. 423. Hofm. Fund. VIII. 265.

Den vilde Jæger ved Soebjerg, Pag. 52.
(Mundtligt.) Conf. Pag. 60. *ibid.* 360.

Svanen paa Guldæg, Pag. 53. (Mundtligt.)
"Tre Kongeløsninger," er i Bondens Fortælling,
hvad Skatte angaaer, et almindeligt Maximum.
See Pag. 49.

Skattegravere ved Nidløse, Pag. 53.
(Mundtligt.) Conf. Danske Atlas, VI, 634.

Maren Bøg, Pag. 54. (Mundtligt.)

St. Knuds Kilde, Pag. 54. Saxo XIII. Danske
Atl. III. 55. Pontopp. Theat. pag. 126. *De templo*
St. Lucii. Ant. Fano Paludano pag. 26. Scriptor.
rer. dan. IV. 246. "Autor vero historiae Knytl.
pag. 190 dicit, locum, in quo S. Canutus cecidit, hyeme
perinde ac æstate, gramine semper virente vestiri."

Altarbægeret i Vigersted Kirke, Pag. 55.
(Mundtligt.) See Pag. 48.

St. Willums Kilde, Pag. 55. (Mundtligt.) *Re-*
senii Atl. I. 35. Danske Atl. III. 48.

Beenløse, Pag. 56. (Mundtligt.)

Lindormen paa Alsted Kirkegaard,
Pag. 56. See Pag. 38.

Gjenfærd paa Alsted Marker, Pag. 58.
vide Resenii Atl. I. 69. Grimms Sagen Pag. 374.

Kirstens Bjerg, Pag. 58. (Mundtligt.) Beyer's
Beskr. over Bringstrup og Sigersted Pag. 51.

Sabor og Signelil, Pag. 59. Saxo lib. VII. Resenii Atl. I. 55. Danske Atlas III. 59. Pontopp. Theat. I. 127. Wormii monumenta dan. pag. 137, 38. Beyers Bestr. over Sigersted Pag. 51. Danske Biser fra Middelalderen III. 402. Grimms altdänische Heldenlieder 2c. Pag. 509. I Diss. de Listris (Lister-Hårde), Autore Petro Müntzell, pag. 39, tales om dette Sagn i Sverrig og tilføies: "*Quod in causa, ut alii ad alia loca scenam hanc tragicam retulerint; Wormius igitur in Men. dan. pugnat pro Selandia, Messenius pro Uplandia, Chytræus pro Hallandia, Hallmann pro Sigerfjæ in Nerfa.*"

Om Ugudeligheds Straf, Pag. 61. (Mundtligt.) Et lignende Sagn fortælles ogsaa om et Stykke til Steen forvandlet Brød, der vises paa Kunstammeret, og har man fortalt at sligt Ser-tegn skedte, fordi en lille Pige lagde det under sine Fødder i Skarnet, at hun ei skulde smudse sine Skoe. Conf. Grimms Sagen Pag. 317.

Blodpletterne i Bjernede Kirke, Pag. 62. (Meddeelt.) Disse offerartede Pletter sees paa en Steen med Indskrift: *Ebbo, filius Scelmonis et uxor ejus Rachanild construxerunt hancce ecclesiam etc.*

De to Kirketårne, Pag. 62. (Mundtligt.) Encom. reg. dan. pag. 533. Dehlenschlägers Digtninger, 1ste Deel. I Mispet Collectanea om Scroë Kloster, hvor dette Sagn fortælles, tilføies, at Abbed Bluf Rarsmose, da det ene Tårn nedfaldt, lod af de to gjøre eet 1561.

Brøndhøi, Pag. 63. Dette Sagn vil man ogsaa kunne høre i Egnen om Bordingborg om Drnehøi mellem Burre og Gurre.

Altartavlen i Sorø Kirke, Pag. 64. (Mundtligt.) M. Joh. Daums *Schilderer und Mahler*, Herausgegeben von Carl Bertram, Pag. 461. Dette Malerie er af Maleren Abraham Wochter og bekostet af Jørgen Rosenfranz, som ligger bag ved Alteret. En lignende Historie findes Pag. 462 i ovenfor nævnte Bog om et Malerie i Wittenberg. Bønderne skal have været fra Byen Haverup, som ligger tæt uden for Sorø.

Maleriet i Sorø Kirke, Pag. 65. Sagnet fortælles saaledes, som det findes aftrykt i *Mssptet Collectanea* om Sorø Kloster, men — hvilket ogsaa findes tilføjet i *Mssptet* — modsiges tildeels i Daums *Schilderer und Mahler*, Pag. 358: "Zu Sorø in Dännemark in der Kirche daselbst siehet man das Bildnis des Heylandes auf ein Tuch abgemahlet, so von großem Werth seyn soll; selbigs Stük hat ein Mönch zur Bücktigung von Rom zu Fuß dahin bringen müssen." Dette samme Malerie skal være blevet flyttet til Christiansborg og der brændt i Slotsbranden.

Ligstenen i Sorø Kirke, Pag. 65. (Mundtligt.)

Rissebillet i Sorø Kirke, Pag. 65. (Mundtligt.)

Abjalons Dødd, Pag. 66. Suhms Danm. Rigets
Hist. IX. Wadstjærns poet. Skueplads Pag. 144.

Sibylle-Bladet, Pag. 66. Daums Schilderer
und Mahler, Pag. 47. Monatliche Unterredungen,
1692, Pag. 341. B. Laurent über Fridrich III. 1670.
Mistet Collectanea om Sorøe Kloster. "Egresso ali-
quando in sylvas cum commilitio, et liberioris cæli gra-
tia, inter arborum spatia ac quincunces obambulanti, ab
edita superne quercu dimanavit ramus, cui quadratis et
extantibus literis impressum Friderici nomen sub corona
late promicabat. Unde extitisset tam delicatum donum
intuenti cælos: ne Sibyllarum folia et Dodonæos quercus
inter fabulas, et commenta antiquitatis numeremus."
Vitus Bering de Frederico III. Hafniæ 1670.

Tuel-Søe, Pag. 67. (Mundtligt.)

Pedersborg Kirke, Pag. 71. (Mundtligt.) See
Pag. 28 Krogstrup Kirke. See Pag. 38 Højbye
Kirke.

Lynge Almanak, Pag. 71. (Mundtligt.)

Bodedyss, Pag. 72. (Mundtligt.)

Sellig Anders, Pag. 74. (Mundtligt.) Ann. eccl.
Dan. I. 616. Gesta et vestigia Danor. pag. 541.
Resenii Atl. II. 241. Pontopp. Theat. Dan. 132.
Encom. reg. Dan. 541. Danske Atlas III. 18, 23.
Svns Kampeviser, 1695, Pag. 767. Hvitfeldt.
Pag. 174. Suhms Danm. Rigets Hist. VIII. 614.
Ibid. IX. 76. Messenii Scandia illustr. II. 20. Zott-

ges Danm. Chorographie Pag. 155. Holbergs Danm. Rig. Hist. I. 296. Wedel Simonsens Udsigt, II. 2det Hæfte, 129. Athene, 4de Bind, Pag. 60. Paa Korsset, som endnu staaer paa Hvidehøi, findes Karstallene 1762 og 1809, og det vedligeholdes af Bønderne i Byen Landsgrav. I Pont. Ann. I. 618, tales om hans Billede af Træ og en Tavle med hans Liggende i St. Petri Kirken i Slagelse. Ligesaa fortælles angaaende det, at han kunde hænge sin Hantle paa Soelstraalerne: "Unter andern Legenden St. Andrea zu Slagelse, ist auch diese eine, daß wenn er seine Andacht zu haben aufs Feld gieng, und unter dem Gebeth sein Haupt entblößete, durfte er seine Mütze nicht von sich legen, sondern hieng sie in der freyen Luft an den Sonnenstrahlen. Nun trug sichs einmahl zu, daß ihm diese Gnade fehlte, und seine Mütze, wie natürlich, zur Erden fiel. Da betrübte sich der heilige Mann, und frug Gott, womit er sich versündigt hätte. Er bekam zur Antwort, ein Diener des Klosters, dem er angehörig, hätte einen Pfahl aus einem fremden Saun gestohlen, und dem Kloster zugewandt, daher wäre ein Bann über die sämtliche Brüderschaft."

Gellig Anders Bilde, Pag. 75. (Mundtligt.)
Pontopp. Ann. I. 618.

Søls Sjeddet ved Antvorskov, Pag. 76.
(Mundtligt.) Pontopp. Ann. I. 617.

Korsset ved Antvorskov, Pag. 76. (Mundtligt.)
I Hofm. Gend. VIII. 4, og Danske Atl

VI. 266, siges om Skjorpinge Byemark: "Ligeledes findes opsat et Kors med Inscription: Ps. 37, v. 25. Under samme skal to Løbedegne være begravne, som skal hverandre ihjel der paa Stedet."

Rasn og Gylding, Pag. 77. Danske Atlas. II. 9. *ibid.* VI. 272. Jonges Chorographie Pag. 148. Hofm. Fund. VIII. 9.

Rong Tolv, Pag. 77. Skjelskørs Beskrivelse, af P. Edb. Friis, Pag. 46. Denne Frygt for at raabe Kloffen tolv, er endog udbredt til Rallundborg, hvor en Bægter siges at være bortført fra Ladegaarden, fordi han raabte tolv. (See Pag. 30.)

Kruffeborg-Kjerlingen, Pag. 78. Skjelskørs Beskrivelse, af P. Edb. Friis, Pag. 216.

Sandbanterne ved Nestved, Pag. 79. See Pag. 33, Lars Krands.

Nestveds Kæmper, Pag. 80. See Pag. 47, Blaf og Sortenstein.

St. Merthes Kilde, Pag. 80. Resenii Atl. I. 43.

Sellig Merthes Kæmmer, Pag. 80. Danske Atl. III. 91. Hofm. Fund. VIII. 372. Inge-
manns Gulegave.

Ellekongen paa Stevns, Pag. 81. (Mundt-
ligt.) Pontopp. Theat. pag. 121. Danske Atlas III. 109. Molbechs Breve, Pag. 82. Weinrichs Ge-
terr. om Stevns Herred Pag. 75. I Gyvs Kam-

perifer, Rbhvn. 1695, siges Pag. 749: "Der holdes for, og gemeen Mand troer det endnu, at her var en Ellefonge i Stevns, og at der maatte ingen anden Konning komme der ind, men Christian den 4de, Fredrik den 3die, Christian den 5te have været her nogle Gange, og gjort saaledes denne Mening til intet." — "Ellefongens Datter (Ellefrue og Ellefone kaldes den, som bedrager Mandfolk, og Ellen eller Elven, som bedrager Qvindfolk) er et Spøgerie, forðum meget gængse, hvorom nu i dette klare Evangelii Lys ei meget høres. Man taler ogs om Elvebøger, som de gave undertiden bort til dem, hvilke de elskede, hvoraf de kunde spaae om allehaands tilkommende Ting; den som var forført af dem, kaldtes Ellevild, og sagdes om dem, at Ellen legte med dem." I Altdänische Heldenlieder, von W. L. Grimm, siges fremdeles Pag. 508 om Ellefolket: "Von diesen Tänzen der Elfen erzählt man noch jetzt im Norden. Wenn man morgens durch Wald und Wiesen im thauigen Graße gestreiftes sieht, so sagt man; da haben die Elfen getanzt. Wer in Mitternacht in ihren Kreis geräth, dem werden sie sichtbar, und den können sie dann necken. Sie sitzen oft in kleinen Steinen, die zirkelhohl gerundet sind, und Alfquarnar (Elfenmühlen) heißen. Ihre Stimme soll seyn, wie die Luft. Arndts Reise durch Schweden III. 16, 17. Auch die Kreise, die in dem Wiesen, ein helleres Grün haben, werden Alfðans genannt, und man glaubt, daß die

Elfen da tanzen. Olai Magni Hist. L. III. c. 10.
In Deutschland glaubt man auch an solche Elfen-
tänze zur Feier der ersten Mainacht, und zeigt in
dem Grase rund getretene Kreise." Voss in den
Anmerkungen zum 2ten Band seiner lyr. Gedichte,
S. 322 — Molbeck skriver i sin Reise, angaaende
de danske Konger, som have besøgt Ellekongens
Kammer: "Om Bønderne siden fuldkommen have
indsat ham igjen, veed jeg ikke. Senere har Fre-
drik III. besøgt Stevns Herred, og Christian V.
holdt endog et Indtog der den 4de Novbr. 1685.
Efter den Tid vides ikke af nogen dansk Konge,
der har besøgt Ellekongens Kammer, før Hans
Majestæt Kong Fredrik den Sjette, som i Aaret
1808 vordigede dette skjulte Sted sin Nærværelse."

Ellekongens Rrigsfolk, Pag. 82. (Mundt-
ligt.)

Leerovnen, Pag. 82. Resenii Atl. I. 36.

Sjierup Kirke, Pag. 83. (Mundtligt.) Resenii
Atl. I. 36. Danske Atl. III. 90. Hofm. Fund.
VIII. 418. Weinwicks Esterr. om Stevns Herred
Pag. 65. Molbecks Breve Pag. 82.

Blodpletten paa Karise Kirkemur,
Pag. 83. I Pontopp. Theat. Pag. 122 siges, at
Jægeren klinede Oblaten paa Muren og skød efter
den. I Westphalen mon. rer. germ. I. 598 findes en
noget lignende Fortælling om en Hyrde, som ved

at gemme Sakramentet i sin Stav, vilde holde
Sjorden fri for Ulvene 2c.

Glænge, Pag. 84. Danske Atl. III. 44.

Præstøe Anders, Pag. 84. *Eucom. reg. dan.* 551.

Else Parsbjerg, Pag. 85. (Mundtligt.)

Jung og hans Frue, Pag. 86. (Mundtligt.)

Danske Atlas III. 116. Songes Chorographie
Pag. 209. Sagnet om Ringen er bekjendt fra
Polykrates's Lieder og fortælles ogsaa i Grimms
Sagen Pag. 323. Der Frauensand.

Oremands Frue, Pag. 87. (Mundtligt.)

Barnemorderken, Pag. 88. Mundtligt af en
Mand, der paastrød, at han selv har seet hende.

Trollden i Næbhred, Pag. 88. (Mundtligt.)

Kong Waldemars Jagt, Pag. 89. (Mundt-
ligt.) *Resenii Atl.* II. 210. *Pontopp. Theat. reg.*
dan. pag. 119. Wadstjær's poet. Skueplads Pag. 89.
ibid. Pag. 144. Boesens Bessr. over Helsingør
Pag. 188, 89. Spøgelserne af Wagner, oversat af
Bergsøe, Pag. 305. Danske Atlas II. 252. *An-*
tiquar. Ann. I. 15. Dette Sagn findes udbredt til
alle Egne, ikke allene i Danmark, men vel ogsaa i
hele Europa, hvilket bliver desrimeligere ved den
meget naturlige Forklaring, man har givet det.
Waldemar eller Wolmer, eller som han ogsaa kal-
des, den flyvende Markolfus, jager næsten overalt

i Sjælland. Kun i Egnen om Kallundborg har Almuen fundet et andet Navn til den flyvende Jæger, idet de sige, at Christian den Anden rider paa en hvid Hest med sorte Hunde om sig over Meelbælyng. Paa Nøen jager saaledes Grøn Tette, eller Jøden fra Upsal. See Pag. 96. I Syen jager Palna-Jæger. See Pag. 110. I Jylland siges ogsaa at Baldemar jager, og fortælles der at han altid raaber: "Hei! Hou! Lystig! Courage!" hvilket er Navnene paa hans fire Hunde. I Schleswig jager Kong Abel. vide Pontopp. Theat. dan. pag. 269. Marm. dan. II. 1. Danske Atl. I. 224. Holb. Danm. Rig. Hist. I. 321. Suhms Danm. Rig. Hist. X. 212. Wadstjærs poetiske Skueplads Pag. 144. Beckmanni hist. orbis pol. cap. V. §. 2. I Cypræi Ann. Episcopor. slesv. pag. 267: "Sed et in eo loco, ubi sepultus est, et vicinis, ex eo tempore, et patrum nostrorum et nostra memoria, strepitus horrendos et stridores exauditos esse, constanti omnium prædicatione et sermone fertur, quibus sæpe viatores noctu iter facientes territi, trepidarunt et metu pene exanimati fuerunt. Ut plurimum autem venatoris cornu instantis vocem et sonum exaudiri, multi fide digni referunt et affirmant, usque adeo similem, ut venatorem ibi venari quis diceret, idque sæpe a vigilibus qui Gottorpii noctu vigilare solent, audiri: sed et Abelem multis nostra ætate apparuisse et visum esse, constans omnium est rumor, ore et corpore atrum, equo pusillo vectum, comitatum canibus eribus venaticis, qui et sæpe specie ignea et ardere visi

sant." I Tydskland jager den bekjendte Sackelberg og Lur Ufel. vide Grimms Sagen Pag. 248. Det mærs Volksagen Pag. 241. I Englands Skove jager Kong Artus. Man seer ham ikke selv, fortælles der, men hører kun Lyden af Jagthornene og Hundene, og, naar Hogen raaber efter ham, kommer det Svar tilbage: "Vi er Kong Artus og hans Betsæggede!" vide Des deutschen Mittelalt. Heroensagen, von Dobeneck, I. 62. Spøgellerne, af Wagner. Begge Steder citeres Gervasius Tilberiensis. I Frankrig fortælles om "le grand veneur" at han jager i Skovene om Fontainebleau. vide Wadskjærs poetiske Skueplads, hvor han citerer Hist. Henry IV. 293.

Det samme Sagn, som her fortælles om Waldevmars Kjarlighed til Lovelille, fortælles ogsaa om Carl den Store. vide Wadskjærs poet. Skueplads Pag. 145. Gottschalks Sagen Pag. 330. Der Liebesring. Zeitung für die elegante Welt, 1811. Grimms Sagen II. 128. Petrarch fortæller dette Sagn saaledes i de reb. fam. epist. III. lib. I. "*Vidi Leodium insignem clero locum: vidi Aquensem Caroli sedem, et in templo marmoreo verendum barbaris gentibus illius principis sepulchrum, ubi fabella audivi, non inamoenam cognita, a quibusdam templi sacerdotibus, quam scriptam mihi ostenderunt, et postea apud modernos scriptores accuratius etiam tractatam legi, quam tibi quoque ut referam incidit animus: ita tamen, ut rei fides non apud me quærat, sed, ut (aiunt) penes anc-*

tores maneat. Carolum regem quem Magni cognomine æquare Pompeio, et Alexandro audent, mulierculam quandam perditæ et efflicte amasse memorant, ejus blanditiis enervatam, neglecta fama (cui plurimum inservire consueverat) et posthabitis regni curis, aliarum rerum omnium, et postremo suiipsius oblitum, diu nulla prorsus in re, nisi illius amplexibus acquievisse, summa, cum indignatione suorum ac dolore. Tandem cum jam spei nihil superesset (quoniam aures regias salutaribus consiliis insanus amor obstruxerat) fœminam ipsam, maiorum, insperata mors abstulit, cujus rei ingens primum in regia, sed latens gaudium fuit. Deinde dolore tantum priore graviore, quantum fœdiori morbo, correptum regis animum videbant, cujus nec morte lenitus furor, sed in ipsum obscœnum cadaver, et exangue translatus est, quod balsamo et aromatibus conditum, onustum gemmis, et velatum purpura diebus et noctibus tam miserabili, quam cupido fovebat amplexu. Dicitur nequit quam discors, et quam male se compassura conditio est amantis, ac regis, nunquam profecto contraria sine litei unguuntur. Quid est autem regnum, nisi justa et gloriosa dominatio? Contra quid est amor, nisi fœda servitus et injusta? Itaque cum certatim ad amantem (seu rectius) ad amantem regem, pro summis regni negotiis legationes gentium, præfectique et provinciarum præsides convenirent, is in lectulo suo, miser omnibus exclusis, et obseratis foribus amato corpusculo cobærebat, amicam suam crebro, velut sperantem, responsuramque compellans, illi curas, laboresque suos narrabat, illi blandum murmur et nocturna

inspiria, illi semper amoris comites lachrymas instillabat (horrendum miseriæ solamen), sed quod unum est ex omnibus. Rex alioquin (ut aiunt) sapientissimus ele- gisset. Addunt fabulæ, quod ego nec fieri potuisse, nec narrari debere arbitror. Erat ea tempestate in aula Colonensis Antistes, vir, ut memorat, sanctitate et sapientia clarus, nec non comitatus, et consilii Regii prima vox, qui domini sui statum miseratus, ubi animadvertit humanis remediis nihil agi, ad Deum ver- sus, illum assidue precari, in illo spem reponere, ab eo finem mali poscere, multo cum gemitu: quod cum diu fecisset, nec desiturus videretur, die quodam illustri mira- culo recreatus est. Siquidem ex more sacrificanti, et post devotissimas preces pectus, et aram lachrymis im- plenti, de cælo vox insonuit, sub extinctæ mulieris lingua, furoris Regii causam latere. Quo lætior mox peracto sacrificio, ad locum ubi corpus erat se proripuit, et jure notissimæ familiaritatis regiæ introgressus, os digito clam scrutatus, gemmam perexiguo annulo inclusam, sub gelida, rigentique lingua repertam, festinabundus auexit. Nec multo post rediens Carolus et ex consuetudine adoptatum mortuæ congressum properans, repente aridi cadaveris spectaculo concussus, obrigit, exhorruitque contractum, auferri eam quantotius, ac sepeliri jubens. Inde totus in Antistem conversus, illum amare, illum colere, illum indies arctius amplecti. Denique nihil nisi ex sententia illius agere, ab illo nec diebus, nec noctibus avelli. Quod ubi sensit vir justus ac prudens, optabilem forte multis, sed onerosam sibi sarcinam abjicere statuit, veritusque ne

si vel ad manus alterius perveniret, vel flammis consume-
retur, domino suo aliquid periculi afferret, annulum in
vicinæ paludis præaltam voraginem demersit. Aquis
forte tum rex, cum proceribus suis habitabat, ex eoque
tempore cunctis civitatibus sedes illa prælata est, in ea
nil sibi palude gratius, ibi assidere, et illis aquis mira
cum voluptate, illius odore, velut suavissimo delectari.
Postremo illuc regiam suam transtulit et in medio palu-
stris limi, immenso sumptu, jactis molibus, palatium,
templumque construxit, ut nihil divinæ, vel humanæ rei
eum inde abstraheret. Postremo ibi vitæ suæ reliquum
egit, ibique sepultus est."

Wolmer, Pag. 94. (Mundtligt.) Naar Wolmer har
til Hensigt at belønne Bonden for en eller anden
Tjeneste, skeer det sædvanligst saaledes, at han en-
ten giver ham Kul eller andet fligt, som synes at
være uden Bærdie, men dog siden befindes at være
Guld. Naar han derimod vil straffe, kaster han
Ild, eller giver gloende Penge, hvilke brænde og
blive strax til Kul. "Inde hodiernum plebeculæ rumo-
res de thesauris ardentibus von brennenden Schåken, et
carbonibus eis in locis exstantibus, qui silentio summo
collecti in aurum commutarentur, et seq." Keyseri
Antiq. septent. et celticæ. pag. 176.

Wolmers Gesteffoe, Pag. 94. (Mundtligt.)

Rong Waldemars Wandsted, Pag. 95.

Grøn Jette og Phane, Pag. 95. (Mundtligt.)

Resenii Atl. III. 51. Encom. reg. dan. pag. 555.

Danske Atlas III. 144. Sandvigs Beskrivelse over Møen Pag. 6. Raalund Christiansøns Beskrivelse over Møen II. 114. Weinwids Esterr. om Stevns Herred Pag. 75. "I gamle Dage var det en Overtro paa Møen, at lade staae en Neeg i den sidste Staf, som høstedes ind; men siden, at den sidste Havreneeg, der blev bunden op, kastedes hen i Aggeren med disse Ord: "Det er for Tøden af Upsala, det skal han have til sin Fæst Juleaften." De troede, at naar de ei gjorde det, døde deres Kvæg." (Af et Brev fra Prof. Jørgen Raph til Prof. Reihert, den 27de April 1707.)

Grøn Tette jager efter en Savfrø, Pag. 96. (Mundtligt.) Resenii Atl. III. 90. Raal. Christiansøns Beskrivelse over Møen. Conf. Grimms Sagen 59, 60. See Pag. 52.

Klintekongen paa Møen, I. Pag. 97. (Mundtligt.) Resenii Atl. III. 104. Resenius, saavel som de øvrige, der have omtalt Klintekongen, synes ikke, saaledes, som den mæneste Bonde, at gjøre Forskjel mellem ham og Tøden fra Upsal, hvilkets Navne neppe tilhøre een Person. Det synes, som om Klintekongen er en historisk Person, den Anden derimod det samme Uvæsen, som den sjællandske Bonde kalder Wolmer. Resenius siger III. 97: "Deinde mortuo hoc gigante Upsaliensi, venit Hungaridam, et Monensem montem occupavit. Ei cognomen fuit dominus, nostra lingua Suno Herren, quod

indicat ipsum virum præclarum et excellentem fuisse, ac habuisse super alios imperium. Et sunt heic adhuc loca quædam, quæ ab Hunone hoc sua acceperunt nomina: Qualia sunt Sunebøi, Sune-Søe, Sunos-Agre et Suno-Gerrens Agre," 2c. *ibid.* pag. 102: "Sed cum aliquot annis piraticam exercuisset, ascivit sibi juventutem hujus insulæ, et cum Cimbris quibusdam contulit se in Italiam, reliquis Cimbris, qui illic erant, opem et subsidium laturus. Cum vero Mona excederet, fertur dixisse, se non prius quieturum, quam scutum suum in porta Romæ suspendisset." Conf. Suhms *critt. Hist.* II. 37. Raal. Christians. Bestr. over Møen. Danske Atlas III. 144. Paa Bornholm fortælles ligeledes, at de Underjordiske holde Vagt paa Fjeldene i Ufredstid.

II. Pag. 98. (Mundtligt.)

Pillegrim-Stenen, Pag. 99. Dette Sagn fortælles paa Møen med indflettede Vers af Visen, som findes i Danske Viser fra Middelalderen III. 392. Fremdeles fortælles det i Resenii Atl. III. 68. Danske Atl., III. 368. *Marmor. dan.* I. 275. Sandvigs Bestr. Pag. 34. Raal. Christians. Bestr. Rhodes Samlinger II. 104. Sandvig fortæller, at da Reverne bleve tagne tilfange, flygtede den ene ud af et Vindue, og gjorde derpaa en Pillegrimse-reise. Man skal endnu kunne see Spoer af Hr. Truels Slot og Grave. Paa Horbelev Kirke sees to Mandshoveder, og mellem dem et quindeligt Hoved, til Erindring om denne Tildragelse.

Ristestenen, Pag. 101. (Mundtligt.) *Resenii Atlas*
III. 103. Sandvigs Bækr. Pag. 54. Raalund
Christiansøns Bækr. Danm. og Norges oeconomi.
Magazin I. 250.

Sanden stjæler Sviin, Pag. 102. *Resenii Atl.*
III. 94. Raal. Christiansøns Bækrivelse.

Loffehullet, Pag. 103. *Resenii Atl.* Pag. 104.
Raal. Christ. Bækr. Danm. og Norges oecon.
Magazin I. 251.

Østred Sø, Pag. 103. *Resenii Atl.* III. 59. Raal.
Christ. Bækr.

Bogøe, Pag. 104. Sandvigs Bækr. Pag. 47.

Lindormen paa Bogøe, Pag. 105. (Meddeelt.)
See Pag. 7, 38.

Sellig-Kors Kirke, Pag. 106. *Resenii Atl.* V.
436. Danske Atl. II. 426. *Marmora dan.* II. 189.
Omstændelig Bækr. over Samsøe. 4to. Pag. 19.

St. Knuds Taarn i Odense, Pag. 107. (Mundt-
ligt.) Jfr. Vor Frue Taarn Pag. 1.

Knud den Selliges Steen, Pag. 108. *Pon-*
topp. Theat. Pag. 155. Sanges Chorogr. Pag. 289.
Kong Knud den Selliges Hist., Odense 1773. Conf.
Grimms Sagen Pag. 206. Angaaende den Skif-
at fæste Stene til flige hellige Steder for at skaffe
sig Lykke, see Hr. Ebbes Døttre Pag. 40.

Tageholm, Pag. 108. (Meddeelt.)

Ellepigen, Pag. 109. (Meddeelt.) S. Pag. 81 Anm.

- Palne-Jæger, Pag. 110. Wedel Simonsens udsigt, II. 1ste Hefte, Pag. 163. Ant. Ann. II. 200.
- Kirken paa Salster, Pag. 111. (Meddeelt.)
- Sjöring, Pag. 112. Encom. reg. dan. pag. 86. Hofm. Fund. V. 201. Danske Atl. V. 201. Ifr. Ant. Ann. II. 359, hvor et lignende Sagn fortælles om Ringen i Understed Kirkebor. Conf. Grimms Sagen Pag. 292.
- Gjengangeren i Ebeltoft, Pag. 113. (Meddeelt.)
- Gillikopp, Pag. 114. (Meddeelt.) Indbyggerne i Bendslyssel kalde Blandet "Bæ."
- Savmanden, Pag. 114. (Meddeelt.) Danske Biser fra Middelalderen, 1ste Deel, Pag. 313.
- Lindormen ved Aarhus Domkirke, Pag. 116. (Meddeelt.) Conf. Pontopp. Theat. pag. 180. Marmora dan. II. 86. S. Pag. 7, Pag. 38, Pag. 105.
- Rottejægeren paa Alheden, Pag. 117. (Meddeelt.) Conf. Pontopp. Theat. I. 179.
- Ellepigen ved Ebeltoft, Pag. 118. (Meddeelt.) See Pag. 81. Anm.
- Carl Pølses Glesk, Pag. 120. (Meddeelt.) Hofm. Fundat. IV. 252.
- Lindormen ved Aalborg, Pag. 120. (Meddeelt.)
- Dverge laane Ol, Pag. 121. (Meddeelt.) Conf. Grimms Sagen Pag. 55.
- Troldene fra Ebeltoft, Pag. 122. (Meddeelt.) See Pag. 42 Troldenes Udvandring. Anm.

Smeden i Boeslumbye, Pag. 122. (Meddeelt.)

Om at flytte Markeskjel, Pag. 123. I *Resenii Atl. I. 69*, fortælles et lignende Sagn: "*Penes montem, dictum Elnebjerg, cernitur oblonga in agris fossa, saxis circumsepta. Eundem penes montem conspecta interdum spectra, quæ vulgus in monte habitare credit. Nonnullos ante annos visa quoque, inquit in Descriptione Pastor, spectra penes molam, Insulæ agros metientia, et ignitis perticis contortis, clamore obtestantia, ut recta fieret mensura.*" I Oddsherred fortælles lignende Historier, og siges flige Gjenfærd der at raabe: "Her er Ret og Skjel!" eller: "Her er Rind, Ret og Skjel!"

Bildesfiskeriet i Liimfjord, Pag. 125. (Meddeelt.)

Spøgelse ved Byen Sal, Pag. 126. (Meddeelt.)

Den sunkne Borg, Pag. 127. (Meddeelt.) Samme Sagn fortælles om en bundløs Sø paa Bornholm. Conf. Ottmars Volksagen Pag. 251.

Ringholm, Pag. 129. (Meddeelt.)

Blodpletterne paa Coldinghuus, Pag. 129. (Meddeelt.) Sætofts romant. Digte, 1ste Deel.

Forbrændt Rug, Pag. 130. (Meddeelt.) I Hofm. Fund. IV. 675 findes dette Sagn vidtløftigen omtalt.

Liimfjorden, Pag. 131. Athene 1815. Pag. 243.

Syldemoer, Pag. 132. (Mundtligt.) Dette ellers saare lidet bekjendte Bæsen omtales af David Moll

rad i hans hedske Christenhed. Ligesaa i Diss.
Specimen gentilismi etiamnum supersti-
tis, Autore Janq. Nic. Mundelstrup: "vel nescimus
quid vulgo credantur Ellevinder it. Syldevinder
unde morbus dictus lingua nostra Elvildelse." I
 Boesens Bessr. over Helsingør, Pag. 23: siges:
 Det besynderlige Lægedoms-Træ, Hylb, som især
 i Danmark er bekjendt og der synes at have ret
 hjemme, har Navn af denne Gubinde, eller af
 Hildi, en Lægedoms-Gubinde, som ved sine Gei-
 ster eller Under-Guder har sin Bolig under samme
 Træ, hvor saa det findes, har skænket Indbygg-
 gerne dette Træ, og taaler ikke, at det vanhelli-
 ges og misbruges. Fra gamle Tider af finder
 man, at de Danske have elsket og æret Hylben,
 plantet den ved Mure, Bagerovne, i snævre Ste-
 der mellem Baggene, og Gårder eller Mure. Det
 er en urhyggelig Levning, som endnu findes hos den
 overtroiske Almue, at de tilbede den Gubinde Hildi,
 førnd de tager af Hylben, med denne Bøn: "O
 Hildi Moder, Hildi Moder! lad mig tage noget
 af din Hylb, saa vil jeg lade dig tage noget af
 mit igjen!" Dette gjentages tre Gange, og for-
 seer man sig heruti, bliver man straffet." Conf.
 Arnfjels cimbr. Heyden-Religion Pag. 179.

Værulven, Pag. 133. (Meddeelt.) vide Des deuts-
 chen Mittelalters Volksglauben und Heroensagen,
 von Dobeneck, II. 163. Conf. Grimms Sagen. I.
 293. seq.

Niſſen, Pag. 134. (Mundtligt.) vide Wormii *epistolæ* II. 669. Arntſjels cimbr. Hønden-Religion Pag. 50. Danſke Wiſer fra Middelalderen I. 387. Des deutſ. Mittelalters Volksgl. und Heroenſagen I. 130. ſeq. Grimms Sagen I. 97. Die Edda, von Fr. Rühls pag. 21. David Monrads den hedendiſke Chriſtenhed. *Specimen gentilismi etiamnum ſuperſtitis*, Aert. Mundelstrup. Pontani notæ ad hiſt. dan. pag. 810: "Cum vero hi ſpiritus alicubi habitare ac nutriri cupiunt, hoc modo ſuam erga patrem familias voluntatem declarant. In domo congerunt nocturnæ ſegmenta lignorum et mulctris lacte plenis imponunt varia animalium ſtercora. Quod ubi pater familias animadverterit nec diſſipaverit ſegmenta, nec ſtercora e mulctris ejccerit, ſed de inquinato lacte cum omni familia ſua comederit, tunc illi apparere et permanere dicuntur."

Kirkeſlammet, Pag. 136. Den Gædrane, ſaaledes at begrave et levende Dyr, for at en Kirke eller et Huus ſkal ſtaaſt faſt, er udvidet til flere Dyr, blandt hvilke Lam, Eviin og Høns meeſt omtales. David Monrad kalder dem under eet Navn "Vaer" og i Thyen kalder de Kirkevaer, formodentlig fordi de tage Kirken i Vare. Ingemanns Tulegave Pag. 47. Hofm. Fund. VII. 362. See Pag 3. Anm.

Hælheſten, Pag. 137. (Mundtligt.) Den nordſjællandske Landalmue Pag. 198. David Monrad ſiger i den hedendiſke Chriſtenhed: "Denne Hæl blev kaldet

det af Hedningene Unipes 3: Eenfødet, enten for
 hand havde kun et Been, eller og for hand (som
 de troede) havde et Kobber=Been, hvorover dend
 endnu kaldes af os Danske Dend hoppende Sæl.”
Vieirus de præstigiis Dæmon, cap. 22. Specimen gent.
etiamnum superstitis, Aut. Mundelstrup. "Quid etiam
exquisitius gentilismum spiraret, quam fabulæ plusquam
tertio quoque ore hodie ingeminatæ, de spectro, quod
prodromum esse mortis non nemo censet, nostro idio-
mate Sæl, gentilibus ἐμπύδος seu unipes (quod
Veieri est) appellatum etc." Boesens Bøffr. over
 Selsinger Pag. 26. Arnfjels cimbr. Heiden=Re-
 ligion. I. 55. *Antiquitates sept. et celt., Autore*
Keyslero, pag. 181. "In Ducatu Slesvicensi, ea super-
stitio etiamnum obtinet, ut Hel dicant mortem vel
spectrum tempore pestis equo (qui tribus tantum pedi-
bis incedit) inequitans mortalesque trucidans. Vico
vel oppido fatali hoc contagio afflato, vulgus ait He-
lam circumire: der Sæl geht umher. Canes etiam
tum ab ea inquietari indicant formula: der Sæl ist
bey denen Sunden."

Natravnen, Pag. 138. (Mundtligt.) See Pag. 113.

Storken, Svålen og Viben, Pag. 140.
 (Mundtligt.)

Turtelduen, Pag. 142. (Mundtligt.)

Voldborg Dag, Pag. 145. See Msptet 1458. Den
 gamle og navnkundige Bys, Ribe, beskrevet af

M. P. R. (vide Myrup om Menigmands Møer
 Fabslæsning i Danmark, Pag. 283.) At der har
 været en ældre Vise, som tilforn er bleven brugt,
 og som nu er fortrængt af en nyere, sees af Vi-
 sens Littelblad, hvor der staaer: "besynderlig paa
 Landsbyerne til Villie, at bruges i Steden for
 den gamle letfærdige Mai-Maanedsvisen. Af
 denne faaer man dog i det mindste Begyndelsen,
 idet strax efter findes "singes som: Gusbonden
 om du hjemme est; Maie vær velkommen." Vi-
 sen er digtet og moduleret af P. J. R.

Efterstaaende Trykfeil bedes rettede:

- Side 176. Lin. 25. *toxare* læs *taxare*,
 ibid. *licibit* læs *licebit*,
 Lin. 26. *curiis* læs *cunis*,
 ibid. *desiderarim* læs *desiderari*,
 ibid. *nentiqua* læs *nentiquam*,
 Lin. 27. *Subteranei* læs *Subterranei*.
-

D a n s k e
F o l k e s a g n.

S a m l e d e
af
J. M. T h i e l e.

Anden Samling.

Kjøbenhavn 1819.

Trykt hos og forlagt af Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets, Bogtrykker.

"vita þottunst ég þat fyrir, at þér mundud heyra
"vilja adra sögu minna.

Nornegests Saga, Cap. VII.

Gunstige Læser!

Her er jeg igjen med min Pose. Jeg er lykkeligen andengang kommen til Torvs med mit Contrabande og bringer Dig omtrent tolv Dusin Landsbysbørn, blandt hvilke nogle endog ere oplærte paa Tydsk, men høre dog alligevel mig til. Nu skal Du derfor ikke tro, at jeg har været saavidt omkring eller at jeg møisommeligen har opfanget den ene efter den anden; men undres vil Du, naar jeg fortæller, at som jeg vandrede med min Pose paa Ryggen og rolig lod den staae aaben, fordi der næsten Intet var i den, kom disse Bønderbørn flareviis løbende efter mig og smuttede sneseviis i Posen. Og som jeg da

fik at vide, at de ikke kom til mig af egen Drift, saa bør jeg nu ikke heller undlade i Din Nærværelse, kjære Læser! at takke Dem, som have gjort sig den Umage at sende dem til mig. Saaledes fik jeg at vide, at jeg har ubekjendte Medhjælpere omkring i Landet og skylder Sandheden at tilstaae, hvad min Samling skylder Hr. M. Winther i Odense og Hr. Studiosus juris Høyn i Kjøbenhavn. Og have deres Bidrag været saa flækkelige, at Du, kjære Læser! maa tilgive, at jeg egenkjærligen ikke gjør nøiagtigere Regnskab og derved alt for tydeligt lægger for Dagen, at jeg dennegang har pløiet med Andres Kalv.

Dette er alt, hvad jeg dennegang har at sige. Der er endnu saa lidet søgt og gennemvandret, at jeg sikkert kan sige, at, saafremt Du ellers vil det, endnu det Beste og det Bedste skal komme.

Kjøbenhavn den 6te April 1819.

S. M. Thiele.

I n d h. o l d.

Dannebraag.	Side 1
Troldfolket vandrer ud af Bendslyssel	2
Hexen og Ulvene	3
Rissen i Tirup	4
Stærk Olger	5
Folger Danske i Bogsvar	6
Grimsdal Glette	6
Nachløv Kirke	8
Troldfolket i Fibierg Bakke	8
Birgitte Gises Aabenbarrelse	9
St. Regissæ Kilde	10
Jordløse Kirke	11
Røverne i Wissenberg	11
Trolden i Gamtofte	14
Ribe Domkirke	15
Rong Humbles Slot	16
Peder Dre	16
Dronning Magrethe paa Refsnæs	17
Maren	18

Sangværket i Nikolai Kirkegaard	Side 19
Kirkegården i Høen	19
Steenkast mod Kirker	20
En Discipel forskriver sig til Fanden	21
Særløse og Kisserup	21
Stenen i Grøndal	22
Røverne ved Gravensteen	23
Blodplet paa Sønderborg Slot	24
Skatten i Tanslet paa Als	24
Gadedrengene i Sønderborg	25
Kulsbjerget ved Vordingborg	26
Snubbefors	26
Pedersborg Slot	27
Luciehøi	27
Den halve Vogn ved Præstøe	28
Peder Dres Kjælder	28
St. Clemens Kirke	29
Klokkerne i St. Knuds Taarn	29
Jomfruspringet	30
Kiøge Huusfors	31
Hanebjerg	32
Rolands Brønd	32
Kallundskoven	33
Dødningserne	34
Pengs og Ruus	35
Haandgrebet paa Understed Kirkegaard	36
Hartsprung	37
St. Søren	37
Gunthi og Rajul	38
Præstehøien	38
Hvidtornen	39

Gabet	Side 39
Balderrune	40
Løberens Grav i Frederiksborg	40
Altertavlen i Weilbye	41
Kirketoven i Rippinge	42
Brudehøi	43
Løngangen i Odense	44
Klokkerne i Allens	44
Rong Baldemar og Dronning Helvig	45
St. Olufs Kapel	47
Hjørnø og Ulrøe	47
Stillinge	48
Kirkens og Gjertruds Kilder	49
Ulfstand og Landting	49
Antikrist i Sjælland	50
Fruekyrke	52
Ranke	52
Nielstrup	53
Klokkeengen	54
Torste: Bierg	54
Davrebierg	55
Rønninge: Søegaard og Veilegaard	55
Altertavlen i Nørre Brobye	56
Ranildsholm	56
Rampen Hun	57
Kirkeruderne i Rissbeløv	58
Skjerum Kilde	58
Euthyt og Svend Boe	59
Marck Trigs tro Tjener	59
Svends Have	60
Christian den Fjerde pløier paa Samløe	61

Schodshøi Manden	Side 61
De svenske Ryttere paa Samsø	62
Christian den Anden og Uben	62
Abels Jagt	63
Liden Kirstens Grav	63
Den indmurede Nonne	64
Svend Fælling	64
Broder Ruus	68
Grundstenen til Kronborg	70
St. Magrethes Kloster i Roeskilde	70
Hellig-Blod Kapel	72
Glemminge og Fjelde Kirker	72
Kotterne paa Laaland	73
Køerne	73
Allesø Kirke	74
Kloffen i Allesø Kirke	75
Thor og Kar	76
Køerne i Thirsted Kirketaarn	77
St. Kjeld	77
Ottesund	78
Bundløs Hule paa Guerland	79
Kirkeuhret i Rolding	79
Holger Danske	80
Svend Trundsens Sønner	80
Træet ved Eftildstrup	82
Popholz og Helligenbæk	82
St. Hans Kirke	83
Ubarmhertigheds Straf	83
Hr. Ole	84
Pjentedams Præst	84
Fruens Kors	85

Stræppestrædet	Side 86
Brændehei	86
Gjufesæk og Tyre Prentepose	87
De tre Fiskere	88
Kæmpen under Bryggerkjælden	89
Munkemose	89
Ddenfe Aae	89
Bruden	90
Røverne i Ulfendrup	91
Mørdehuset	92
Altartablen i Glesmig	93
Læggaarden i Ubberrud Cogn	94
Kirkeøren i Brobye Kirke	95
Egen	96
Magrethe Skofgaard	96
Bjergpubslingerne	97
Thyres Kæbe	98
Thybo-Helte og Morsing-Kælle	98
Ligstenen i Viborg Kirke	99
Kjæbmanden i Aalborg	99
Skjulsmark	100
Kjæng Præstegaard	101
Dødningen	103
Glorup Kæth	104
Herene	105
Fru Birthe	105
Vinderslev Kirke	106
Sylke Kirke	107
Fløistrup Kirke	108
Kæstefongen Grim	108
Marieboe Kirke	109

Kong Christian den Fierdes Fødsel Side 110

Undløse Kirke 110

Hr. Jesper 111

St. Knuds Steen 112

Oluf Bager 114

Crucifixet 114

Anmærkninger 115.

Danſke Folkeſagn.

D a n n e b r a a g.

I det Aar 1219, da Kong Baldemar Seiersæl kæmpede mod de hedenske Lislændere, for at bringe dem til christelig Tro, stod Erkebispem Andreas af Lund, ret ligerviis som Moses i hin Tid, paa et høit Bjerg og bad til Himlen for de danske Vaaben. Da det siges, at saalænge han mægtede at holde Armene i Veiret, vandt de Danske, men al den Stund han lod Hænderne synke ned formedelst Alverdom, finge Hedningerne Overhaand. Derfor understøttede de andre Præster hans Arme, saalænge Striden stod paa. Da skeedte ogsaa det Vidunder, at der de Danskes Hovedbanner var tabt i Stridens Hede, faldt der fra Himlen et Banner med et hvidt Kors i rød Feldt og dette gav de Danske Seier. Da glemtes siden efter i lang Tid dette kostelige Banner.

og var det almeen Tro, at hvor som det var, det var Seieren vis, og de kaldte det Dannebraag. Men paa det Sted, hvor samme Strid havde staaet, opbyggedes den Stad Wolmar.

Erldsfolket vandrer ud af Bendsyssel.

Det skedte en Aften, da Solen alt var nede, at en fremmed Mand kom til Sundbye Færge og tingede med alle Færgerne, at de den hele Nat skulle fare over fra Bendsyssel uden at faae at vide, hvad Last de skulle have. Dog blev dette dem sagt, at de en halv Miil Øst for Sundbye ved Langebrokro skulle tage imod Fragten. Ved tilsagt Tid indfandt sig Manden der paa Stedet, og uden at Færgefolket kunde see noget, mærkede de heel vel, hvorlunde Færgerne sank dybere og dybere, saa at de deraf kunne slutte, at de havde faaet svarlig megen Fragt indenborde. Paa saadan Viis gik Færgerne den ganste Nat frem og tilbage over Vandet, og skjøndt de hvergang fik nye Fragt, var dog altid den fremmede Mand med, for at alt kunde skee paa hans Befaling. Der det nu lakkede ad Morgen, finge de den betingede Lønning og spurgte derhos, hvad det vel monne være, de havde ført over; men fik det

ikke af ham at vide. Men, da var der iblandt Færgefolket en snild Karl, som i Sligt var mere kyndig end de Andre, sprang han da iland, tog der Jord under sin høire Fod og lagde det i sin Hue, og da han havde sat den paa Hovedet, blev han vaer, at alle Sandbankerne, Dst for Halsborg, vare heelt skjulte af smaa Trolfsfolk, som alle havde røde Spids-huer paa Hovedet. Og saae man siden den Tid aldrig flige Dverge i Bendsyssel.

Hexen og Ulvene.

Det er vel nu henved firesindstyve Aar siden, da var der i Bendsyssel overmaade mange Ulve, og, som Sagnet gaaer, var der ogsaa mange Baerulve deriblandt. Men paa samme Tid var der til god Lykke en Trolfher, om hvilken man vidste det at sige, at hun havde gjort meget for Gavn's Skyld og aldrig taget imod Betaling derfor. Samme Trolfher brugte da sine Kunster det bedste hun formaaede og bandt alle Ulvene med en ulden Traad i en Kobbel, den ene bagved den anden, satte sig saa paa den forreste og reed paa denne Viis over Liimfjorden med alle de andre Ulve tilhøbe. Siden den Tid har der aldrig været Ulve at see i Bendsyssel.

Nissen i Tirup.

I Alstrup Eogn ved Hjørring boede i den Nye Tirup en Mand, som havde en deilig hvid Hoppe, hvilken i mange Aar var gaaet i Arv fra Fader til Søn, efterdi den holdt en Nisse og god Lykke til Gaarde. Samme Nisse havde Hoppen saa kjær, at han slet ikke kunne lide, at man brugte den til Arbeide, og kom han selv hver Nat og forede den paa det Bedste, og som han bragte overflødig Sæd, bandt tærsket og utærsket, med sig fra Naboens Lade, saa havde alle de øvrige Kræ ogsaa godt deraf. Men, da det omsider skedte, at Gaarden fik en nye Gæstemand, som ikke vilde sætte Tro til, hvad man fortalte ham om Hoppen, gik Lykken snart fra Gaarden, thi han solgte den til sin fattige Nabo. Da gik hen fem Dage, saa begyndte den fattige Bonde, som havde kjøbt Hoppen, at forbedre sin Kaar skjelsligt, ligesom den Andens Udkomme blev altid trangere og trangere, saa han tilsidst slet ikke kunde komme ud af det. Havde nu blot den Mand, som fik Hoppen, vidst bedre at passe paa den gode Tid, der var kommen over ham, saa havde vel hans Børn og Børnebørn været vel farne til denne Dag; men, der han havde seet den megen Sæd, som hver Nat kom til hans Lade, saa lystede det ham, at faae

Nissen at see. Skjulte han sig derfor engang ved Nattetid i Stalden, og der nu Midnat kom, blev han vaer, hvorlunde Nissen kom fra Naboens Lade og bragte en Sæk fuld af Sæd med sig. Da kunde det ei være anderledes, end at jo Nis maatte mærke til Manden, som laae paa Luur, hvorover han ret bedrøvet gav Hesten Foder, pleiede den for sidste Gang, saa godt han kunde, og, der han det havde gjort, vendte han sig til det Sted, hvor Manden laae og sagde hannem Farvel. Fra den Tid af blev begge Naboernes Velstand ligelige, efterdi enhver beholdt sin egen Betsignelse.

Stærk Olger.

I Ugilt Krat paa Linderumgaard's Gods mellem Hjøring og Gladstrand var der i forrige Tider, da Egnen deromkring havde stor Skov, en Røver, der kaldte sig Stærk Olger eller Stærke Ole. Som han røvede og ihjelslog, hvorsomhelst han saae Leilighed, saa var han dog især bekjendt for at efterstræbe svangre Koner. Desaarfag rustede sig Mændene omfider, sloge Kreds om den hele Skov, og der de havde fanget ham i Bold, tilstod han som saa: "Vel var det, at I dennegang fik mig; thi herefter skulde

Baand ei binde mig eller Haand mig holde; jeg har allerede spist sex Hjerter af ufødte Børn! Havde jeg kun faaet det syvende!"

Holger Danske i Bagsvær.

Holger Danske var engang kommen til Bagsvær. Der vilde han lade sig en ny Klædning skjære og lod derfor tolv Skræddere hente. Men saa stor var han, at de maatte sætte Stiger op til hans Ryg og Skulder, da de skulle tage Maal. Nu maalede og maalede de, men som den, der stod øverst paa Stigen, vilde til at flippe et Mærke i Maalet, kom han til at kildre Holger Danske bag Dret med Særen. Holger meente, at det var et Utsi, greb sig i Hovedet og kom saaledes uforvarendes til at knuse den Rakkels Skrædder mellem Fingrene.

Grimsdal Slette.

Paa det Sted ved Kallundborg, som nu kaldes Refsnæs Hestehauge, har engang staaet en svaerlig Kamp mellem en kristen Konge og den hedenske Konge, som regjerede der paa Næffet og af alle endnu

kalbes Ræmpekongen. Om samme Kamp fortælles der endvidere, at forinden den begyndte, skedte det, at begge Konger havde Tale med hinanden, og der den christne Konge saae, at Ræmpekongen havde en Silkesnor bunden om Livet, greb han fat i den og sagde: Saa let skal mig Seiren vorde, som jeg kan sprænge dig denne Snor fra Livet; og da han det havde sagt, rykkede han den over. Da begyndte Kampen paa det haardeste, og som de meest kæmpede, kom en hvid Hind tilspringende over Buss og Tjørn, og samme Hind havde om Halsen en kostelig Guldbjæde. Men da de christne Folk skjød Pile paa den, faldt den død til Jorden; men vel er det at mærke, at i samme Stund, som hiin hvide Hind faldt til Jorden, opgav den hedenske Konge Livet. Blev han derpaa lagt i Høi og en bred Steen sat ovenpaa, og samme Høi og Steen sees endnu paa Grimsdals-Platte. Naar man kommer der forbi ved Soeldag, sker det saare tidt, at han soler sit Tøi omkring Stenen, og har det da Syn af en heel Blegdam, hvilket alt brat forsvinder, naar man kommer Høien nærmere.

Nachlov Kirke.

Nordost at see fra Kallundborg ligger Nachlov By; men Kirken ligger et godt Stykke derfra paa aaben Mark. Hertil siges Aarsagen at være, at, da man vilde bygge Byen en Kirke, fandtes det, hvad de havde bygget om Dagen, næste Morgen lagt øde. Derover besluttede de Kyndige, at man skulde udsætte to røde Tyre der paa Stedet, at de kunne fordrive de onde Aander, og dette skedte ogsaa, som det var besluttet. Men næste Morgen fandtes den ene Tyr ihjelslagen nærvæd Byen, men den anden fandtes at staa ude paa Marken paa en Høj, og var den da baade saaret og ilde medtaget. Deraf saa man det klarligt, at de onde Aander have intet magtet paa dette Sted, og besluttede man da at bygge Kirken der.

Troldefolket i Fibjerg Bakke.

Paa Illerup Mark ved Kallundborg ligger en Høj kaldet Fibjerg Bakke. I samme Bakke boer der svarlig mange Trolde, og de have meget Gods og Guld derinde. Og seer man det grangiveligen, at de have et Hul paa Bakken, hvorigjennem de drage

dem ind, som de faae fat paa. I Julen kan man see, hvorlunde de bringe deres Sølv og Guld ud paa Høien for at soele det, og er det, sær paa den Tid, farligt at komme Høien nær. Men St. Hans Nat bliver den hele Bakke sat paa røde Væle, og da er der Dands og megen Lystighed derinde. Paa den Tid kan man frit gaae nærmere, og da seer man, hvorlunde de slæbe store Kister fulde af Penge frem og tilbage.

Birgitte Gjøs Aabenbarelse.

Da Birgitte Gjøe var hængangen og Rigets Raad i Danmark havde Bestyrelsen af Herlufsholm-Skole, kom det nogle af Familien for Dre, at Fundamen var forkommet, og meente de nu at profitere heraf. Da bleve Rektoren og Stedets Præst stævneede til Kjøbenhavn, at fremlægge Fundamen, over hvilket Budskab de geraadede i stor Forlegenhed, da de ikke vidste at finde den noget Sted. Men da Præsten fuld af Bekymring havde lagt sig til Sengs den Aften, forinden de skulle reise til Kjøbenhavn, saa aabenbarede Fru Birgitte sig for ham; thi hun vilde ikke at Skolen efter hendes Død skulle blive til Intet, formedelst hendes Slægtnings Begjærlighed. Og

saar da Præsten hende at gaae til et gammelt Bord og med Haanden gjøre nogle Slag paa en af Bordets Fødder. Derover blev han saare forundret og næste Morgen undersøgte han Bordet og fandt da der i en hemmelig Skuffe Fundagen, hvilken de samtlige, Rektoren og han, fremlagte og reddede saaledes Stiftelsen.

St. Regissæ Kilde.

Der boede en Frue i Frørup Sogn i Fyen. Hun var meget from og gudfrygtig, og var dette Aarsag i at onde Mennesker forfulgte hende og tilføiede hende al den Uret, som de kunde afstedkomme. Men, da det omsider gik saa vidt, at de et Sted ude paa Marken toge Livet af hendes to Børn, da fik alt Folket Ferteegn paa hendes Hellighed; thi paa det samme Sted, hvor hiin Udaad var øvet, fremvædede af Jorden en skønne Kilde, som paa den Dag i Dag rinder som et helligt Mærke paa hendes fromme Sind. Men der Fru Regisse selv var hjemvandret til Salighed, kom mange fromme Bønbringere langveis fra, at drikke af Kildens Vand og byggede de til hellig Umindelse et Kapel nær hos Kilden og ophængte hendes Billede i samme. Blev

der og holdet Prædiken i hendes Kapel paa St. Boelmesse Dag. Nu er Kapellet faldet ned i Gruus, men Kilden besøges hvert Aar paa St. Hans Aften, og holdes der paa samme Tid et Marked.

Jordløse Kirke.

Engang da man i Fyens Land vilde bygge Jordløse Kirke, fivedes Folket meget, om hvor den skulde henlægges. Thi nogle vilde, at den skulde staae paa viden Mark, men Andre vilde ikke saa. Da skedte det, at en Due kom flyvende med en Pind i Næbet, hvilken Pind den lagde ned paa Marken. Da bleve de alle derom enige, at Kirken der burde opbygges. Det Sted, hvor først Kirken skulde lægges, er endnu i Minde og kaldes det Kirkestene.

Røverne i Bissenberg.

Der var engang i Bissenberg Sogn paa det Sted, som endnu kaldes Røverhusene, en stor Røverkule, og fortælles der vibt og bredt i Omegnen, at Røverne havde dybe Gange under Landeveiene, og at der i Loftene hang Klokker, som ringede, naar nogen

Fjorte derover. Fortælles det endvidere, at det en gang paa en Sondag hændte sig, at et Herskab kom den Wei kjørendes og bleve de alle grebne og af Røverne ynkeligen myrdede, undtagen et lille Barn, der havde saa uskyldigt og deiligt Udseende, at de fleste vovede ei at tilføie det nogen Ufærd. Men der var iblandt Røverne en, som hed Tørgen, og da han saa Kammeraterne saaledes at tee sig, hørmedes han og sagde: "Lad mig faae Negl i det!" og med det samme greb han et Stykke Brænde og slog Barnet dermed i Hovedet, saa at Hjernen sprøjtede omkring i Hulen. Siden den Tid kaldte de andre Røvere ham altid: Tørgen Negl.

I Nærheden af denne forfærdelige Røverbande boede der en riig Mand, som havde en eneste Datter. Hende havde en ung og fremmed Herre faaet kjær, saa at han begiærede hende hos Faderen. Da hændte det sig just som deres Bryllup var forhaanden, at Tomsfruen var gaaet ud i Skoven og kom uden at vide, det hen til Hulen, hvor Røverne havde Tilhold. Efterdi hun intet formodede om sligt, gik hun ind og undrede sig meget, thi hun saa der for sine Dine en stor Stue med Bord og Stoele og alskens Huusgeraad. Derfra gik hun dybere og kom ind i en anden Stue og saa der Guld og Sølv og mange Kostbarheder. Da ligede hun

ind i det tredje Kammer, men blev forfærdet over al Maade; thi rundt omkring paa Gulvet laae afhuggede Arme og Been, og mærkede hun da strax, i hvilken Fare hun geraadede. Derfor tænkte hun paa, som snarligst at forlade denne frygtelige Hule, men, som hun var dermed i Begreb, hørte hun Larm og Menneffers Stemmé fra Indgangen. Da havde hun intet at vælge imellem, men maatte skyn- deligst skjule sig i det inderste Kammer under en Seng. Kort Tid derefter kom en Røver derind og trak med sig ved Haanden en ung Jomfru, hende han paa en ynkelig Maade myrdede med en Kniv. Da blev Pigen, som laae under Sengen, vaer til største Forfærdelse, at Røveren var ingen anden end hendes Fæstemand. Røveren vilde nu tage en Ring af den dræbte Jomfrues Finger, men da han ikke hurtigen kunde faae den, greb han en Dxe og huggede Fingeren af med saadant Slag, at den foer ind under Sengen. Da tog Pigen den til sig og forvarede den vel. Efterat hun nu i stor Angst og Nød havde ligget under Sengen indtil den mørke Aften, ginge alle Røverne ud paa Rov, og lykkedes det hende nu at slippe ud af Røverfulen, hvorpaa hun skynkeligst kom hjem til Faderen, men fortalte dog intet, af hvad der sig havde tilbraget. Nu kom Bryllupsdagen og Brudgommen indfandt sig pynte-

ligen paaflædt, og Naboerne vare alle indbudne. Og som alle vare forsamlede og Glæden var størst, fremtog Jomfruen den afhuggede Finger med Ringen paa, gav den til Brudgommen og spurgte tillige om han kjendte den. Men der han den saae, blegnede han og tilstod, at han var Anføreren for Røverne, hvorpaa han flux blev greben af Gjesterne og derefter tilligemed de af Banden, som man fik fat paa, henrettet. Den gamle Fader bøde kort Tid derefter af Forfærdelse og inderlig Bedrøvelse, men Jomfruen gik i Kloster og tilbragte der sine øvrige Dage.

Endnu vides omtrent nogle hundrede Skridt Norden for Kirken i den saakaldte Bissenberg Gynde et stort Uføre, i hvilket der for kort Tid siden er fundet mange sønderbrudte Baaben og alskens Myrderedskaber, og siges samme Uføre at have været deres Hule.

Trollden i Gamtofte.

Ikke langt fra Assens i Thyen ligger ved Gamtofte en Høi paa Marken, i hvilken en Trolld siges at holde Huus. Og fortælles der om ham, at han er saare tjenstfærdig, naar Godtfolk trænge til noget. De behøve da kun at gaae til Høien og banke tre

Gange paa den nordre Side og dertil nævne, hvad de begjære, det være sig Gryder, Pander eller andet Huusgeraad, saa faae de strax, hvad de have behov, men ere dødsens, om de ei til rette Tid bringe det Raante tilbage.

Ribe Domkirke.

Der var engang en fattig Skipper fra Ribe, som kom til en fremmed De, hvor Indbyggerne haardeligst plagedes af Muus. Da havde han til god Lykke for sig en Kat indenborde og fik den af Befolket betalt med meget Guld, saa at han hurtigen reiste hjem for at hente flere Katte, og blev han ved sligt Skjebmandskab inden søie Tid saa riig, at han ikke trængte til mere. Da han nogen Tid efter skulde til at døe, skænkede han mange Penge til Ribe Kirkes Opbyggelse, og seer man endnu Tegn derpaa i et Billede, som findes i Kirken, hvilket forestiller en Kat og fire Muus.

Kong Humbles Slot.

Ved Ringsted i Hummeløvre boede engang en Konge, som heed Kong Humble, og af ham har vel selve Byen Navn. Han havde her et deiligt Slot, med mange Stokværk, og var der fra det Dverste og heelt ned igjennem store Luger i Gulvene og allerunderst et dybt Hul i Jorden. Fortælles det da af Folket, som boer deromkring, hvilke vel have fligt fra gamle Tider, at naar nogen havde forseet sig imod Kong Humble, da lod han dem nedkaste fra det verste Stokværk igjennem alle Lugerne, saa at de ti. øst omkom i den dybe Grav. Nu er der intet Spoer af hiint Slot, men man viser paa Marken, hvor det siges at have staaet, en dyb Brønd, som er bundløs og skal efter Sagnet være tilbage af hint forfærdelige Hul.

Peder Dye.

Der var i fordumme Tid en Mand, riig og vel anseet, navnlig Peer Stud. Han byggede Gisselsfeldt og Balløe og gjorde under Jorden en Gang der imellem. Da fik man ved Hove at høre om fligt, og blev der sendt Bud, at Manden strax skulde

komme. Og da han nu kom, sagde Kongen til ham: "Hvad hedder Du?" "Mig kalder man Peer Stud, gav han dristig til Svar, men jeg har bygget Val- løe og Gisselfeldt og under Jorden gjort en Gang derimellem!" da sagde Kongen til ham: "Saa skal du herefter hedde Peder Dre!"

Dronning Magrethe paa Refsnæs.

I Kallundborg havde Dronning Magrethe sit Slot. Det var ogsaa nærved Byen, paa Refsnæs, at hun fangede den svenske Konge. Det siges nemlig som et gammelt Sandsagn, at Dronningen red med sine Ryttere ud paa Ddden, og der de alle vare komne derud, befoel hun, at hver Rytter skulde tage Skoene af sin Hest og derpaa slaae dem omvendte under Hestens Fodder. Da dette var bragt istand, reed hun med dem alle tilbage og skjulte sig i Nærheden. Da kom Kongen med sine Krigsfolk, og der han saae Spoer af Udridende, men intet af Indridende, saa meente han forvist, at indeslutte dem alle og drog i den Mening langt ud paa Ddden. Men Dronningen, som laae i Skjul, kom strax bag paa ham og tog ham saalunde fangen.

M a r e n.

En Bondefarl havde en Kjærest, som, uden at hun selv vidste noget deraf, var en Mare, og kom hun hver Nat til Karlen, saa at han snart mærkede, hvorlunde det havde sig. Gav han da snildeligen Agt og blev vaer, at hun om Natten krøb ind igjennem et lille Hul, som var i en Eggestolpe. Da lavede han en Pind til, som passede vel i Hullet, og, da hun næste Nat var kommen derind, slog han Pinden i Hullet, saa at hun nu maatte blive derinde. Fik hun da strax menneskelig Skikkelse, hvorpaa Karlen tog hende til Kone, og de fik mange Børn sammen. Der nu mange Aar vare hengangne, og de begge vare til Mars, hændte det sig en Aften, at Manden blev hin Pind vaer, hvilken endnu sad i Hullet paa Eggestolpen. Spurgte han da i Skjemt sin Kone, om hun vel vidste, hvordan hun var indkommen der i Huset; men da Sligt var skjult for hende, fortalte han det og gjorde sig ret lystig derover, ja! tog endog Pinden ud, for at hun skulde see, hvilken Indgang hun havde haft. Da kigede Konen der igjennem, men som hun stod og kigede, blev hun pludseligen ganske lille og foer ud igjennem Hullet, og har siden den Tid været ganske forsvundet.

Sangværket i Nikolai Kirkeetaarn.

Dengang Kjøbenhavn var i stor Nød formødest Ildebrand og St. Nikolai Kirke var bespændt af Luerne, stod Taarnet længe vaklende fra den ene til den anden Side. Og er det sagt af Folk, som selv have hørt det, at Sangklokkerne imidlertid spillede af sig selv den Psalme: "Gud veed hvor nær mig er min Ende!"

Kirkelammet i Tjen.

Der siges, i hele Tjensland kun at være een Kirke, som tages i Vare af et Kirkelam, medens hver af de øvrige har sin Kirkesøe. Og siges dette at være blevet bitterligt derved, at en gammel Kone fra Lumbø, navnlig Birthe, vilde besøge en anden, navnlig Ane, eftersom denne var meget syg. Thi der hun ville gaae over Kirkegaarden, mærkede hun, at Noget gik hende ved Siden og nu og da gned sig op imod hendes Skjort. Da troede hun først, at det maatte være en Hund eller Kat og slog med Haanden efter det, og blev hun nu vaer, at det var et Lam, som strax derpaa forsvandt for hendes Bine. Blev hun da derover ret meget bedrøvet og sukede som saa:

”Nu skal vi see, nu er vist Ane død!” og der hun kom til Huset, fandtes det at være, som hun havde forudsagt.

Steenkast mod Kirker.

Dengang da den første christne Kirke var bleven opbyggt paa Møen, hvilken Kirke nu kaldes Maglesby Kirke, blev en Troldeqvind i Skaane derover saa arrig, at hun med baade Hænder slyngede et Klippes stykke over imod Kirken. Men det var dog forgjæves; thi Stenen rammede ikke Kirken, men faldt bag ved Klinten paa den Høi, som kaldes Aborkesbjerg, og er den der endnu at see.

Ligerviis er det og sagt om Tybjerg Kirke i Sjælland, at, da den var opbyggt, harmedes en Troldeher saa meget derover, at hun tog en svartlig stor Steen og foer med den op i et Klokketaarn, langt borte derafra og slyngede Stenen mod Tybjerg. Men den faldt i Skoven og ligger der endnu. Samme Steen kaldes Dresteen, og er det Menigmands Tale derom, at Egnens Karle og Piger har engang haft Dands og Lystighed derovenpaa, saa at man heraf kan begribe, at den maa være meget stor.

En Discipel forskriver sig til Fanden.

Der var engang for rum Tid siden en Discipel i Herlufholm Skole, der af Fandens List blev forført til at ville give sig i hans Vold og Villie. Han skrev derfor paa et Stykke Papiir med sit eget Blod og stak det ind i et Hul paa Kirkemuren. Da hændte det sig til Frelse for hans syndige Siæl, hvilken Fanden ellers sikkert havde annammet, at en anden Discipel af Skolen fandt Papiret i Hullet og bragte det til Rektor. Da var der intet andet for, end at tage Tilflugt til mange Bønner, saa at Djævlens List derved blev gjort tilintet; men det var i lang Tid ikke gjørligt at tillukke Hullet i Muren saa godt, at det jo strax igjen blev befundet aabnet.

Særløse og Kisserup.

Mellem Lethrøborg og Skjoldnæsholm ligge to Bondebyer, som kaldes Særløse og Kisserup. Disse Navne have Byerne ikke faaet omsonst. Thi der siges, at to Søstre, som vare hinanden hadelige og derfor boede hver i sin Bye, paa samme Tid begyndte at bygge hver en Kirke. Da sendte hun, som boede

i Særløse, Bud til hende i Kisserup, at dersom hendes Kirke først blev færdig, vilde hun give hende sin bedste Silkesærk, men hvis det ikke skedte, da skulde den anden gøre noget, som ikke vel tør nævnes for høviske Dren. Hun, som boede i Særløse tabte, og Byen blev deraf kaldet Særkeløse; men den anden Bye blev af det andet Vilkaar kaldet Kisserup.

Stenen i Grøndal.

Det hændte sig i det Aar 1803, at Mester Jens Christophersen, Kannik udi Ribe, drog fra Viborg til Randers, og saae han da mellem Ulstrup og Rønge i en Dal, kaldet Grøndal, en stor Steen, tre og en halv Alen høi og snart ligesaa bred. Og paa samme Steen stod i Kobberskrift at læse følgende Spaadom om Tidernes tilkommende Ryggeløshed og Ugudelighed:

Kirker skulle blifve Kangetaarn,
De Skalke skulle trives,
De Eldinge fordrives,
De danske Mænd ugjewe,
De fange tyske Sæder,
De Herremænd skulle blifve Rjøbmænd
De Præster til Bønder.
De Bønder til Widunder!

Røverne ved Gravensteen.

Der var engang for mange Tider siden en Rovers hule nærved Gravensteen. I den boede der tolv Røvere, som brugte den List at spænde Snorer over Veien, saa at, naar Reisende kom derover, ringede Klokkerne i Hulen. Men, da de vare vel forborgne, skedte det, at en efter anden døde, saa at tilsidst kun den tolvte blev tilbage. Han var saare gammel og havde et langt graat Skjæg, og som han paa sin sidste Tid gik engang om i Skoven, mødte han en Mand, til hvem han lovede at give et stort Skrin fuldt af Guld og mange Kostbarheder, saafremt han vilde begrave ham, naar den Tid kom. Dog betingede han derved, at Kisten ei maatte aabnes eller noget deraf udtages, førend den var hinsides Vandet.

Der nu den gamle Røver var død, og Manden havde begravet ham, var det just paa Vintertide, saa at Kisten maatte trækkes over Isen. Og blev det da, som det pleier at skee, befalet dem, som trak Skatten, at de skulde være tause og ikke mæle eet Ord, førend de havde Kisten paa Land. Men som de drog paa det Bedste, glemte en af Dragerne at tie stille, og strax sank Skatten ned gjennem Isen.

Nu kan man kun føle Kisten, naar man søger med en Stang der paa Stedet.

Blodplet paa Sønderborg Slot.

Der er paa Sønderborg Slot skeet en ret sørgelig Tildragelse. Der var nemlig en Jomfru af høi Byrd, som stod i Kjerlighed med en Mandsperson og blev af ham besvangret. Derover dømtes hun til døde og førtes paa en Hoi foran Slottet, og, at nu ogsaa Pigen skulde have Straf for sin Ukydskhed, førte man hende til Vinduet, for at hun derfra skulde see sin Kjærest at miste Livet. Men, saasom hun elskede ham med et trofast Sind, saa vilde hun ei heller overleve hans Endeligt. Stødte hun sig derfor en Dolk i Hjertet, sammestund hun saae hans Hoved at falde. Da foer hende Blodet fra Brystet hen paa Bæggen, og er der endnu en Blodplet, hvilken ikke kan udtvættes.

Skatten i Tanslet paa Als.

Der var en Mand paa Als, som paa en underlig Maade kom til en Skat. Thi, da han en Nat

havde drømt, at han paa en Gade i Glensborg skulde finde en Skat, satte han dertil Liid og begav sig derhen. Som han nu gik der i Glensborg Gader og ikke kunde begribe, hvordan han vel skulde faae den Skat, kom der en Glensborger til ham og spurgte, hvi han vel gik der. Da fortalte han sin Drøm; men Glensborgeren loe kun ad ham, sigendes: "Saa skulde jeg vel ogsaa reise til Tanslet paa Als, fordi jeg i Nat drømte, at der var en Skat nedgravet." Da taug Manden stille og begav sig strax til Als, og fandt han der i Tanslet den Skat, som han havde meent at finde i Glensborg Gader.

Gadedrengene i Sønderborg.

Det er Skik blandt Gadedrengene i Sønderborg, at de hver St. Hans Aften løbe om i Gaderne med Rude i Hænder og flaae Kors paa de store Stene, og siges der, at de have den Sædvane, for at spille de Hæder, som ville til Blotshjerg, et Puds, thi over flige Kors mægte de ikke at ride paa Rosteskæftet.

Rulsbjerget ved Bordingborg.

Paa det Sted ved Bordingborg, som kaldes Rulsbjerget er der i Jorden en stor Jerndør, under hvilken en stor Skat ligger igjem. Engang kom Musfikantens Datter fra Badesbye derhen til Høien, og som hun saae til Jorden, blev hun vaer, at der laae en glindsende Skilling. At Slikt er af den Ende, derpaa har man mange Mærker som ogsaa dette. Thi, da den lille Pige meente her at gjøre god Fang, tog hun den op, men blev derfor ogsaa en Krøbling alle sine Dage.

Snubbekors.

Ved Landeveien mellem Sengeløse og gamle Roeskildebro ligger paa en Høi Resterne af et stort opmuret Kors af Steen, hvilket kaldes Snubbekors, efterdi det er opsat af Eske Henningsen Snubbe, til Erindring om hans elskede Hustruets Forløsning paa samme Sted.

Pedersborg Slot.

Paa Pedersborg Slot ved Sorø boede forðum Peder Torstensen, og har Slottet og Byen Navn af ham. Da han holdt Bryllup kom Kong Valdemar selv til Gildet og blev meget indtaget af Brudens Deilighed. Derover, da han havde druffet med de øvrige Gjester, saa han sig om efter hende, men de vare allerede gangne i Brudekamret. Da blev han saa vred, at han med Magt trængte ind i Kammeret og dræbte der Brudgommen; Hr. Peder, i Sengen.

Luciehøi.

Der er i Frederiksbals Skov paa høre Side af Veien, naar man drager til Rollekølle, en Høi tæt begroet med Træer, og kaldes samme Høi Luciehøi. Det er ikke godt at gaae der ved Aftentid, thi stundom hører man det ynkeligen at græde i Høien, som om det var af et lidet Barn. Saa fortælles der desangaaende en gruelig Tildragelse, at en Prinsesse, Lucie kaldet, sad der paa en Steen og skar Halsen over paa sit Barn, det hun havde født i Dølgemaal. Endnu vises der den Steen, paa hvilken hun sad,

og siges det, at den blev blød ved slig Ugjerning, saa at man kan see en Fordybning der, hvor hun har siddet.

Den halve Bogn ved Præstøe.

Det var en Pintsedag, at en Bonde, navnlig Jens Olsen, kom til Præstøe for at hente Tømmer. Men da han skulle hjem igjen, var han saa drucken, at han hverken kunde raade over sig selv eller over Hestene, hvorfor han ogsaa væltede paa Præstøe Bro og brak Halsen. Somme paastaae, at han endnu om Natten kjører over Broen med den halve sønderflagne Bogn og slæber meget Tømmer bagefter.

Peder Dres Kjælder.

Paa den Tid, da Peder Dre, Herre til Gisselsfeldt, var i Kongens Unåde og laae med ham i aaben Feide, skjulte han sig i en dyb Kjælder under Borggen, forventendes indtil bedre Tider, da han kunne slippe bort, naar ingen længer søgte om ham. Samme Kjælder sees endnu, og er til den en Aabning ned igjennem Muren, af hvilken han vel har

faaet det Mødtørftige. Og siges det, at den Plads udenfor Broen, som fører til Borgporten, var dengang et stort Uføre, i hvilket alle de Ryttere, der vare udsendte for at fange ham, omkom tilhobe.

St. Clemens Kirke.

Domkirken i Aarhus er efter dens Efterspatron, St. Clemens, kaldet St. Clemens Kirke. Det hændte sig nemlig, at denne hellige Mand, der som Martyr blev bundet til et Skibsanker og kastet i Havet, efter i elleve hundrede Aar saaledes at have flydt omkring paa det vilde Hav, omsider kom til Aars, hvor han blev optaget og begravet, og sees han med sit Anker paa Altertavlen.

Klokkerne i St. Knuds Taarn.

Dengang St. Knuds Taarn i Odense endnu stod der, hvor nu det store Torv er, ringede man engang paa en Helligdag saa stærkt, at den største, af Klokkerne fløi ud af Taarnet hen i Aaen, og kaldes deraf det Eted, hvor den faldt, Klokkedybet. Somme fortælle, at paa det samme Eted er der ingen Bund

at finde, men dog paastaae Andre, at naar man med lange Stænger søger efter, kan man endnu føle Klokken paa Bunden. Saa siges det ogsaa, at naar nogen i Odense skal døe, klemmer den under Bandet, og er da Lyden at høre, som af en Landsbyeflokk langt borte.

Jomfruspringet.

Dengang Svensken var i Odense, blev en ærbar Jomfru af nogle svenske Soldater forfulgt, saa at hun tilsidst maatte søge Frelse for sin Ære ved at flogte op i St. Knuds Taarn. Og, da de ogsaa her efterstræbte hende, sprang hun ud af et af Lydes hullerne paa Taarnet og faldt paa en stor Sten med saadan Styrke, at Stenen gav efter og Mærker af begge hendes Fødder deri indtrykkes. Og sees denne Sten med slige Fodspor endnu paa den Plads. Klingenberg, lige udenfor Porten af det forrige St. Knuds Kloster.

Kjøge-Huusfors.

Det er fortalt og vidtløftigen sammenfrevet i en heel Bog, hvorlunde Satan havde sit Epil i Hans Badstjærs Huus i Kjøge, og er samme ynkelige Historie berettet af Anne, Hans Badstjærs. Det er heel grueligt at læse, hvorlunde den Dnde kom til dem, snart i Skikkelse af en Høne, hvilken de hørte at gaae flukkende under Sengen, snart saae de ham i Skikkelse af en forfærdelig Skruptudse paa høie Hanefodder, og var han især slem mod en liden Pige, Hans Badstjærs Datter, og iligemaade, da Faderen var reist til Tydskland, mod Jacob Brede, en Dreng paa tolv Aar, som de havde i Huset. Han blev kastet fra Bordet ud i Gaarden, ja! selv over Plankeværket ind i Naboens Gaard, og saae man paa den Tid den Dnde, snart i Skikkelse af en farendes Ild i Gaarden, snart som en Rotte og til andre Tider som en Griis. Hans Badstjær, som snart kom tilbage fra sin Reise, døde kort Tid efter, formedelst den store Ulykke, hvormed de i to Aar vare blevne prøvede, og tog denne Elendighed ikke Ende, før Magister Niels kom og talede Latin til Ganden. Da opdagedes det Tid efter anden, at den hele Ufærd var afstedkommet af nogle slemme Hæxeroner der i Byen, men de finge derfor deres velfortjente Straf.

Hanebjerg.

I Øster-Lyngum Sogn i Slesvig er en Høi kaldet Hanebjerg og ikke langt derfra en Ellemose. Engang laae en Ungkarl og sov saalænge ved denne Ellemose, at han først vaagnede i den silde Nat, og hørte han da den deiligste Musik rundt om sig. Og, da han saae hen for sig, blev han vaer to Ellequinder, som hoppede og dansede og imidlertid tidt og mange Gange spurgte, for at saa ham til at tale; men han vidste vel, at der var Fare derved og taug. Da hørte han grangiveligen, hvorlunde de sang:

Na hør, du Ungersven! aa vil du int
 Mæ os i Tauten taël,
 Saa skal inden Rok gael di sølsnavn Kniv
 Ret lig dint Hjaert i Dvael.

Da ræddedes han ved' at høre sligt og vilde just til at tale. Men nu goel Hanen oppe paa Høien, og strax forsvandt Ellequinderne. Høien kaldes endnu af denne Tildragelse Hanebjerg.

Rolands Brønd.

Paa det Sted i Øster-Lyngum Sogn i Slesvig, hvor tre Kirkesogne støde sammen, er der et dybt Hul,

som kaldes Rolands Brønd. Og fortælles der, at da Roland havde tabt et stort Slag, kom han fjærendes i en Kareth med sex Heste for, og havde da hos sig alle sine Skatte og meget Sølvtsi. Men, der han kom til Hullet, fjørte han med Bognkarl og Svende brat ned i det, og der ligge hans Skatte endnu. Naar man kaster en Steen ned i Vandet, da høres det grangiveligt, hvor den klinger mod det meget Sølvtsi.

Kallundskoven.

Der boede forlumme Tid i Byen fire Brødre, som heed Ubbe, Truels, Høyer og Gunner. Alle vare de af fornem Byrd, hvilket kan sees af gammel Digt og Viser. Truels boede i Truelse og alt, hvad han aatte, kom siden Byen til Bedste. Thi det var ham, om hvem en Vise melder, at hans trende Døttre ynkeligen bleve omkomne af Røvere, der de vilde høre Ditesang i Odense. Gunner boede i Gunnerse og Høyer i Høibjerg. Ubbe boede i Ubberud; han havde ingen Børn, men megen Formue. Gunner og Truels derimod havde mange Børn, men af Midler ikke synderligt, hvorfor de ogsaa laae om Worde med Ubbe, at han skulde testamentere sine Midler til

deres Børn. Men saasom Ubbe ikke havde god Tro til dem, besluttede han, for at blive deres Begjærlighed quit, at bygge en Kirke. Der han nu var bleven meget gammel og formedelst høi Alder havde mistet Synets Brug, gik det ham saare nær til Sind, og fortælles der, at, da han en Dag fik stor Lyst at spise Kallund, tog et Qvindfolk, som han havde i Huset, en Hattefildt, efterdi hun ikke havde Kallund ved Haanden; lavede hun da deraf en Suppe, skar Gilten istykker og satte det for ham. Og, da han ikke kunde tygge det, blev det ham af et lidet Barn aabenbaret, hvad det var, hun havde sat for ham, og blev han da saa bedrøvet over sin Blindhed, at han begav sig i St. Knuds Kloster og gav alt sit Gods til Klosteret. Heraf er det Ord kommen, at Ubberud Skov er givet til St. Knuds Kloster for et Kallunds Skyld, og er samme Skov siden den Tid ogsaa kaldet Kallundskov.

Dødningsene.

Der var engang en Mand i Odense, som havde stor Begjærlighed efter at faae at vide, hvordan det om Natten gaaer til i Kirken. Gik han derfor ind i St. Knuds Kirke og forblev der indtil den mørke Nat.

Da saae han ved Midnatstid en Dødning komme frem af en af Gravene med en lang Vorkjærte i Haanden og gik med den omkring og tændte alle Lysene i Kirken. Og en Stund derefter kom den ene Dødning efter den anden langsomt skridende frem af Gravene, og satte de sig ind i Stolestaderne, saa at Manden, der laae i Skjul, gjenkjendte mangen god gammel Ven iblandt dem. Omfider kom en Dødning i Præsteskjortel og steg han op paa Prædikestolen og holdt der en Prædiken i et ganske fremmet Tungemaal, indtil det gryede ad Dag.

Lengs og Kuus.

Der var i Hørby Sogn paa Hjørring Amt to Brødre. Den ældste heed Lengs og den yngste Kuus. De bleve derom enige, at hver af dem skulde bygge en Gaard, som skulde ligge i Uføre og Dynd. Da byggede Lengs den Gaard i Lendrum Sogn, som kaldes Lengsholm, og tog han Tømmer af de deilige Eggestove, som han havde paa sin Jord. Men Kuus havde ondt ved at bygge saa fast, thi han havde ingen Skov, og blev derfor Kuusgaard ringere end Lengsholm. Derover harmedes Kuus og begyndte at feide med sin Broder, og mødtes de mellem Tors-

lev og Herby. Da maatte Længs flye, og mens han flyede, raabte Kuus efter ham: Hør bi! og deraf har Eognet faaet sit Navn. Men, da de atter mødtes, geraadede de i Kamp og dræbte hinanden. Nu ligger Kuus i Høi ved Herbye og en Steen paa hans Grav. Længs Gravhøi vises ved Længsholm.

Haandgrebet paa Understed Kirkebor.

Der ligger i Hjørring Amt ved Bolstrup en Høi, Gjedshjerg kaldet, hvilket Navn den har efter en mægtig Søerøver, navnlig Gjed, som i fordums Tid boede der. En Morgen, tidligt før det endnu dagedes, kom til ham en Bjergtroll, sigende, at i hans Høi var der nedgravet en Kiste fuld af Guld og kostelige Klenodier. Dette lagde Gjed vel Mærke til og gik næste Nat med sine Staldbrodre til Stedet og grov i Jorden. Da stødte han omsider Spaden mod et Kobberskrin, hvorfor Gjed meente, at have den i Bold, og det var ogsaa nær derved. Men, da de vare ved at drage den op, raabte han fuld af Begierlighed: "Hold nu fast!" og i samme Stund sank Kisten dybt ned i Jorden, saa at de kun be-

holdt Haandgrebet tilbage, hvilket de hæftede paa Understed Kirkebor.

Hartsprung.

Dengang Hertug Hans kjøbte Meletgaard ved Ewenstrup paa Als, havde han Nød med at faae Kjøbet sluttet; thi den forrige Eiermand vilde nødigt af med den. Men, da det endeligen var bleven afgjort, gif Kammertjeneren til Hertugen, sigendes: "Eders Durchlauchtighed! det var et hart Spring!" og svarede da Hertug Hans: "Derfor skal nu Gaarden hedde Hartsprung!"

St. Søren.

I Tørsting Herred paa Skanderborg Amt er en lille Bye, kaldet Rye. I den er St. Søren født og baaren, og var han af Begyndelsen kun en Bønderes Søn, saa blev han dog, før han døde, Biskop i den velfornemme Stad Cölln. Ved Rye vises hans Kilde.

Gunthi og Rajul.

Der var i Blære Sogn en Ræmpe, Gunthi kaldet; han havde Kiv med en anden Ræmpe, i Mars Sogn, navnlig Rajul. Og siges samme Tvist deraf at have reist sig, at de begge ville eie to Gaarde i Svenstrup, hvilke nu høre til Mars Sogn. Nu ligge begge Ræmperne i Høi, og vises der en stor Steen paa det Sted, hvor de stred med hinanden. Og synges der om denne Kamp et gammelt Vers, saa lydende:

Gunthi vilde Rajul jage;
Med sit Spyd og med sin Stage
Jaged' Rajul Gunth tilbage,
Saa hans Halsbeen maatte knage.
Nu ligger Gunthi i Jorden saa kold.
Nu hører Svenstrup til Mars saa bold!

Præstehøien.

Det skedte i Aaret 1627, da de keiserlige Krigsfolk vare i Tellinge, at Præsten Søren Steffensen blev fast i Fængsel, efterdi det var blevet bitterligt, at han verlede Breve med Kong Christians General. Og da nu Buddet, som pleiede at besørge slige Breve, blev

undersøgt, da fandtes det, at han havde det forborgent i sin Vandringstav. Derover bleve da Tjenerne saa arge og forbittrede, at de ophængte hans affielede Legeme paa den Hvi, som deraf kaldes Præstehvi; men hans Kone nedtog ham om Natten og begrov ham ved Kirkemuren.

Hvidtornen.

Paa Skambye Kirkegaard i Kben staaer der en usædvanlig stor Tornebusk med svær Stamme og bred Krone. Og siges det, at den er plantet her i Pestens Tid, da man paa Kirkegaarden gravede en stor Hule, hvori de Døde kastedes, og til sørgelig Grindring satte denne Torn paa Graven.

G a b e t.

I gamle Dage var Indløbet til Stige Fjord, som nu kaldes Gabet, saa smalt, at Hingeboerne, der søgte Hjedstrup Kirke, kunne gaa tørskoede derover, naar de kastede en Hørsepande deri.

Balderrune.

Balderrune er en saare bekjendt Leeg, men der er vel mange, som slet ikke vide, hvoraf den har Navn og Oprindelse. Da Balder engang med sin Hustru Rune var til Vertskab i Tune Bye paa Roeskilde Amt, blev han vred og slog hende, efterdi hun var mundgiæv og ikke vilde tie. Og befoel han da ved samme Leilighed, at Qvinderne skulle i Julelystigheds den mindes ved denne Leeg, om at det sommer sig dem at tie i Mændenes Selskab. Saa blev der da siden efter sunget som saa:

Balder og Rune
De ginge til Tune;
Der slog Balder Rune!

Løberens Grav i Frederiksborg.

Kong Christian den Femte havde en Løber, med hvem ingen kunde lignes i Hurtighed. Samme Løber prætog sig for Bæddemaals Skyld, at løbe omkap til Frederiksborg med en rapfodet Hest, der paa samme Tid, som han, skulde forlade Kjøbenhavn. Skjendt det nu kan synes heel utroligt, kom dog Løberen først til Stedet, hvor Kongen tog imod ham og lyf-

ensfæde ham. Men, da Køberen af Uerbødighed for Kongen tog Hatten af, imedens han endnu løb, faldt han død om paa Stedet. Og sees det Sted, næstved Porten paa den nordre Side af Slottet, hans Billede udbugget paa en Gravsteen, under hvilken han ligger begravet. Hesten, som ogsaa døde af overvættes Anstrængelse, vises endnu paa Kunstskammeret.

Altartavlen i Weilbye.

Paa Galle Amt i Sønderherred var der engang en meget from Mand, som var Præst til Weilbye. Hans Navn var Søren Quist, og er den Altartavle, som sees i Kirken, givet af ham. Men desuagtet havde han dog en haard Skjæbne; thi, foruden det, at han havde en arrig og drikkældig Kone, saa maatte han uforstyldt lade sit Liv, formedelst hendes Ugjerning. Det hændte sig nemlig, da han en Dag var ude, at Konen kom i Klammerie med Avlskarlen, slog ham ihjæl og skjulte den Myrdede i en Sandbanke. Deraf vidste den ærlige Præst intet, men maatte dog undgjælde det i Tiden. Thi, da han siden geraabede i Trætte med en Mand i Ingvetstrup, blev han af denne krævet for Retten,

og, da underkjøbte Vidner vare afhørte, dømte Lehnsmanden paa Galsø ham fra Livet. Men i den Time, da han blev rettet, sad Lehnsmanden hjemme, og hans Hue laae foran ham paa Bordet, og skedte det da, at der han løftede Huen fra Bordet, laae der tre Draaber Blod, hvor Huen havde lagt, hvoraf han sluttede, at han vel maatte have uskyldigt Blod paa sit Hoved. Da lod han skyndeligst udgaae Befaling, at man skulde holde inde med Henrettelsen; men, da Buddet kom til Retterstedet, var Præsten allerede henrettet. Krævedes da Vidnerne for Retten og kom til at lide formedelst deres ugudelige Bestyrligheder, og vel var det, at Præstekonen allerede var død og borte. Præsten blev begravet ved Baabens huset.

Kirketyven i Rippinge.

Det hændte sig paa Falsterland i det Aar 1491, at en Tyv brød ind i Rippinge Kirke. Han havde allerede Kalken og adskilligt andet Sølvstøi i sin Bold, da skedte et Under, idet han vilde gaae bort dermed; thi han sank i Jorden og blev der siddende, indtil han havde givet det Stjaalne fra sig. Og siges der, at han i sin Angst greb for sig i Muren, for ikke

plat at gaae under, og sees der endnu Spor af hans Fingre i den haarde Bæg.

Brudehøi.

Ved Borberg Kirke i Hierum Herred er der en Høi, kaldet Brudehøi. I den Tid, da Kong Knud den Store vilde bygge Borberg Kirke, boede i hin Høi en arig Trolde, som hver Nat nedrev og forstyrrede, hvad der om Dagen var opbyggt, saa at Arbeidet gik saare ilde fra Haande. Da tingede Kong Knud med Trolde og lovede ham den første Pige, der som Brud gik til Kirken i Borbye, og ved dette Løfte magede han det saa, at Kirken snart stod færdig. Men Trolde sad da i sin Høi, ventendes, indtil en Brudekare kom der forbi, og tog han da Bruden og trak hende ind i Høien, som af denne Begivenhed har faaet Navn. Siden den Tid er der saadan Rædsel for denne Høi, at alle Brudfolk, som drage til Borberg Kirke, gaae en Bierdingmils Omvei, for ikke at komme Høien for nær.

Løngangen i Odense.

Somme vide at fortælle, at der fra den forrige Graabrødre Kirke i Odense, skal være en Løngang under Jorden til Nonnebanken, og skal denne Gang gaae lige under Aaen. Saa fortælles der ogsaa desangaaende, at nogle Studentere toge sig det engang for at undersøge denne Gang og gik ogsaa derind, velforsynede med Lys. men de vendte aldrig tilbage. Derfor er det Tro hos nogle, at de ere dræbte af Munkene, som endnu boe dernede.

Klokkerne i Assens.

Der var engang en Mand, som heed Essing. Han skulde støbe tre Klokker til Assens Kirke, og blev der da givet ham svarlig meget Sølv og Messing til Smeltning, for at Klokkerne skulle blive velklingende. Men saasom han var gjerrig og vilde drage stor Fordeel af dette Arbeide, saa beholdt han de gode Metaller og gav Kobber og Bly istedet. Da nu Klokkerne, som bleve døbt Anna, Johanna og Susanna, vare ophængte i Taarnet, begyndte de saaledes at lyde:

Sølv og Messing
 Det glemte Hr. Essing.
 Kobber og Bly
 Han satte heri.
 Anna og Johanna!
 Vil I med? Nu flyer Susanna!

Dg dermed foer alle tre Klokker ud af Taarnet, den ene ud over Byens østre Port, og de to andre i Stranden, hvor man endnu stundom kan høre dem at ringe.

Kong Valdemar og Dronning Helvig.

Engang da Kong Valdemar vilde stige til Hest, og han allerede havde sat den ene Fod i Stigbøilen, faldt han i dybe Tanker og blev saaledes staaende til Undren for alle, som saae derpaa. Omfider dristede en af Tjenerne sig at gaar til Kongen og spørge hannem, hvi han vel blev saaledes staaende. Da sagde Kongen, at, hvis han nu ikke kunde skaffe ham at vide, om det ville skee, hvorpaa han nu havde staaet og pønsset, maatte han aldrig mere lade sig see for hans Dine. Med denne Beskeed gik Tjeneren bort ganske bedrovet, vankede om i Skoven, og vidste ikke, til hvilken Side han skulde vende sig. Da blev han vaer i Skoven en Kvinde, siddende hos en Ild,

og samme Quinde spurgte, hvi han vel var saa bedrøvet. Og der han havde sagt sit Grinde, loe Quinden ad ham, sigendes: Hils din Herre og siig ham, at Sverrig vel kan komme til Danmark, naar kun han vil tage sig af Dronning Helvig. Men samme Dronning Helvig var i sin Herres Unaaide og af ham forskudt, saa at Kongen, ved af Tjeneren at høre sligt Evar, blev saare vred og sagde, at Saadant aldrig skulde skee.

Dog haendte det sig vidunderligen, da Kongen engang var paa Jagt i Skoven ved Søeborg Slot, hvor dengang Dronning Helvig opholdt sig, at han saae en deilig Jomfru og optændtes ved hendes Deilighed til saadan Elfskovs Brynde, at han befoel sine Tjenere, at bringe samme Jomfru til sig ved Nattetid. Men der nu Tjenerne kom at øve Bold imod den ulykkelige Jomfru, forkyndende Kongens Villie, da besluttede Dronning Helvig, som derom var bleven underrettet, at iføre sig Pigens Klæder og af Tjenerne lade sig føre til Kongen, sin Gemal. Og blev hun da velsignet med Livsfrugt og undfangede en Datter, som blev kaldet Magrethe, og var hun den, som siden forenede Sverrig med Danmark og Norge.

St. Olufs Kapel.

St. Oluf har haft et Kapel paa Torsenge ved Landebye, og i samme Kapel blev hans Billede forvaret. Men som det var Skik, at Bønderne, naar de havde lagt Sæd i Jorden, førte dette Billede om paa deres Marker, for at skaffe sig en riig Høst, saa hændte det sig engang, at en Bonde, der ligerviis havde ombaaret det paa sine Marker og efter Sædvane skulde bringe det tilbage, tyktes bedre om at beholde det hos sig indtil næste Morgen. Dog han derfor Billedet hjem med sig, og, efterdi han ikke havde bedre Sted, satte han det ind i Bagerovnen. Men da Pigen, som ikke vidste at St. Oluf var i Bagerovnen, næste Morgen skulde bage, lagde hun Ild derind, og saaledes blev Billedet opbrændt. Siden den Tid siges det om Landebye, at den ikke har stor Lykke at vente sig.

Hjarnø og Alrø.

Der ligger ved Horsens to smaa Der, Hjarnø og Alrø. De ere saakaldte efter Kong Hjarne og hans Dronning Alrame, hvilke ligge her begravne. Og fortælles der, at da Hjarne var af Riget fordreven,

Som han tilhage til Landet sort og uffel og gav sig ud for at kunne faage Salt. I sliq lurvet Skikkelse sad han altid nederst ved Bordet, talede ikke meget og teede sit Ansigt ret aldrig, paa det at ingen maatte kjende ham. Men der Kongen fortrød herpaa og befoel ham at toe sig, blev det vitterligt, at han var Hjarne. Da slog Kongen ham paa Stedet, og blev han derpaa lagt i Høi paa denne De, som har faaet Navn efter ham. Og siges det endvidere, at en Tyv engang har fordriflet sig til at grave i Høien og der funden hans Sværd, hvilket han dog af Rædsel kastede fra sig, og er det siden den Tid forkommet.

Stillinge.

Paa Skanderborg Amt i Hjelmslev Herred ligger en Kirkeby, Stillinge kaldet, og siges den, at have faaet Navn af følgende Tildragelse. Der boede nemlig paa Mols en Kæmpe, som havde en smuk Datter, navnlig Inger. Da der hun af en Kæmpe fra Holsteen blev bortstjålet, slog Faderen samme Kæmpe ihjæl og byggede en Kirke, som han kaldte Stjæl Inger.

Kirstens og Gjertruds Kilder.

Der boede paa Kallø Amt i Sønderherred Hr. Ni-
laus Høg til Tolstrupgaard og Hr. Jennis Maar i
Maarup. Begge agtede de libet paa Gudsfrugtighed,
men finge ogsaa deraf Løn i Tiden. Thi en Paa-
ske- og Fastedag som de under Høimessen mødtes paa Tugten
og der geraadede i Strid, rendte de hinanden en
Landse i Livet, saa at de begge bleve paa Stedet.
Da sad deres Fæstemøder Kirsten og Gjertrud i Kam-
meret og sørgede sig tildøde. Dem til Amindelse
vises endnu paa Peersteup Mark to Kilder, som have
deres Navn, og hin sørgelige Tugt sees endnu afbil-
det paa Nødager Kirketaarn.

Ulstand og Landting.

Der var en Herremand paa Ribe Amt, som tog sig
for at bygge en Gaard. Og besluttede han da, at
bygge den der, hvor først han fandt et Vildt med
lange Tænder. Da jog han omkring indtil han i
Eising Sogn i Ginding Herred fandt en Ulv, og
byggede han der den Gaard Ulstand. Men nogen
Tid derefter kom han til et stort Ufere, hvor han
fandt et Vildsviin. Da sagde han: "Nei! see her

er det rette Sted!" og byggede han da Gaarden
Langtand, som nu formedelst Tidens Omverling
kaldes Landting.

Antichrist i Jylland.

Det er nu meget længe siden, da saae man i Jyl-
land en Mand, ringe og uanseelig af Klæder, ridende
paa en lille Hest og hans Stigboile var skaaet af
Træ. Naar man spurgte ham, hveden han kom og
hvorhen han vilde, pleiede han at give til Svar:
"Fra Vendsyssel over Himmersyssel sønder paa!"
Han spaaede og sagde om en Steen i Mæ:- "Torn
skal vore i Steen gennem Revne, og i samme Torn
skal en Skade bygge Rede, udklække Unger og siden
efter med dennem bortflyve!" Og det skedte alt, som
han havde sagt. Endvidere spaaede han, at naar
samme Skade var bortfloiet, da skulde der i Vends-
syssel holdes et stort Krigsslag og meste Parten af
Folket lægges øde. Siden skulde Quinder faae Mand-
Mod og Hjerte og slage Gjenderne; men naar man
ham spurgte, hvad da skulde skee, gav han til Svar:
"Enden paafølge!"

I Aalborg spaaede han Byfogden noget, som
denne ikke syntes godt om, men lod ham hudstryge.

Da spaaede Manden atter, at ligerviis som hans Blod havde rundet ham ned ad Ryggen, saa skulde ogsaa Byefogdens Blod rinde over Halsborgs Gader. Og det skedte, som han havde sagt; thi, da der engang var i Byen opkommet Trætte, slog Borgerne Byefogden ihjel paa Gaden.

Om Haseriisaae, som dengang ikke løb igjennem Halsborg, spaaede han, at den Tid skulde komme, da den løb midt igjennem Byen, hvilket ogsaa er sket. Da han engang kom til Bollstrup i Honum Sogn, og der efter Sædvane havde taget Herberg i en Døn og bundet sin Hest udenfor Dønen, reed han næste Dag til Tinge. Der spurgte Herredsfogden ham: "Hvorledes skal det gaae mig?" og fik til Svar: "Du skal døe i en Døn!" Og bedre gik det ikke heller, thi Herredsfogden kom til Årmod og havde tilsidst ei andet Sted at tye hen til. Og, da engang nogle Drengene spottede over samme Spaamand, og een iblandt dem kastede en Tøndestave efter ham, sagde han, at en Stave skulde koste ham Livet, og falbt nogen Tid efter samme Dreng ned fra et Træ og slog sig en Tøndestav i Livet. Af Almisse tog han kun imod saameget, som han for Dieblicket behøvede og drog saa fra et Sted til et andet.

Frue Lykke.

Præsteggaarden i Verminge Sogn, Odense Herred, har efter gamle Beretninger tilforn været en Herregaard, kaldet Fuglesang. Her boede for to hundrede Aar siden en Enkesrue, som engang bortgav en Lykke fra Gaarden i Gadder gave til Præsten der i Sognet. Men, da hun nogen Tid efter fik Tvist med ham, fortroed det hende, at hun havde bortgivet samme Lykke fra Gaarden, og gjorde hun sig al Umage for at faae den tilbage. Derfor, da Alt, hvad hun prøvede paa, var forgjeves, tog hun Livet af sig selv med en Kniv. Lykken kaldes den Dag i Dag Fruers Lykke og er beliggende nær hos Gaarden, og den Kniv, hvormed hun saa jammerligen afstedkom sit Endeligt, gjemtes i mange Aar i et Skrin i Verminge Kirke. Men, der Svensken fik samme Skrin at see, meente han deri at finde en Skat, og da der kun fandtes en Kniv, tog han den. Skrinet staaer endnu paa Loftet over Baabehuset i samme Kirke.

R a n k e.

I Bendsherred i Thyen ligge to smaa Byer, Baaring i Asperup Sogn og Blanke i Roerslev Sogn. Saa

ligger der i en Mands Have i Blankeby en Høi,
og paa den en mægtig stor Steen paa tvende andre.
I denne Høi ligger begravet den Kæmpe Ranke,
om hvem der er den gamle og velbekjendte Sang:

Ride, ride, Ranke!
Fra Baaring og til Blanke.

Nielstrup.

I Sundsherred ved Ollerup i Fyen ligger den Herres-
gaard Nielstrup. Naar man kommer ind i Borgs-
gaarden, skal der i Muren tilhøre sees en grøn
Steen, i hvilken et Billede er udgravet. Om denne
Steen siges, at det for rum Tid siden, efterat Papi-
steriet var afskaffet, pleiede at skee, at hvert andet
eller tredie Aar nogle Munke kom did, for at forrette
deres Andagt for den. Og, naar sligt var skeet,
ginge de ufortøvet bort, uden enten at ville komme
ind eller nyde nogen Bedersvælgelse udenfor. Da
det nu saaledes var skeet udi flere Aar, kom omsider
en gammel, graa Mand, førende en Dreng ved
Haanden. Hannem viste han Stenen, samt hvad
Munkeskrift deri var indgravet, og derpaa ginge de

bort, og kom der siden den Tid aldrig flere Munk
til Gaarden.

Klokkeengen.

Ved Kirkebye i Sundsherred i Egen er en Eng,
kaldet Klokkeengen. Dette Navn har den faaet
deraf, at Klokkerne i Kirkebyetaarn begyndte engang
at ringe af sig selv og fore derpaa ud af Taarnet og
dybt ned i Engen, hvor endnu sees to Huller, som
derved ere blevne.

Torske = Bjerg.

Paa Drølev Mark ved Kjerte er der en Høi, kaldet
Torskebjerg, hvilket Navn den har fra de papistiske
Tider, og fortælles desangaaende en synderlig Til-
dragelse. Engang ginge nogle hellige Brødre derop
for at forlyste sig, eftersom der er en viid og skøn
Udsigt; men, da der paaKOM dem hæftig Hunger,
imedes de vare deroppe, ønskede nogle iblandt dem
en Ret fersk Torsk. Da gik den, som iblandt dem
var den helligste, ned ved Siden af Høien, hvor der
løber en Aae, og ved sin Bøns Kraft fangede han

Torff der i Naen, omendfjondt Stedet er en Mills
Bei borte fra Stranden. Men ihvorom Alting er,
hedder Høien nu Torffehjerg.

Davrehjerg.

Da engang Bønderne i Bendshoved i Thyen havde
Strid med Salling Herredsbønder, overfaldt de og
dræbte dem paa Marken ved en Høi, just som Sal-
lingbønderne sadde der og aad Davre. Deraf kaldes
hin Høi endnu Davrehjerg.

Rønninge-Søegaard og Veilegaard.

Under den Krig, som Kong Fredrik den Anden førte
mod Svensken, udbad sig en Skomagersvend, navn-
lig Oderlande, Tilladelse, at agere Capere imod Fjens-
den paa det Vilkaar, at han skulde staae sin egen
Hazard. Og der dette var bleven ham tilstaaet,
gjorde han saa anseeligt Bytte, at han derved blev
en holden Mand og byggede Rønninge-Søegaard i
Nasum Herred og Veilegaard i Salling Herred i
Thyen. Og til Tegn paa, at han tilforn havde

været Skomagersvend, byggede han Fløiene i Skifelse af Skomagerlæster.

Altartavlen i Nørre Broby.

Nørre Broby ligger i Salling Herred i Thy. I denne Byes Kirke findes en saare smuk Altartavle, ved hvilken det Jertegn er skeet, at der man bragte den til Kirken, og der paa samme Tid faldt en stærk Regn, kom dog ikke en Draabe paa den, men var det, hvor som de førte den hen, tørt Veir.

Saa er det ogsaa sagt om samme Altartavle, at der Mesteren, som har forfærdiget den, havde fuldt endt Værket, spurgtes han, om han vel var istand til at gjøre en, som var bedre eller ligesaa god. Men der, han dertil svarede:— Ja! stinge de ham Pinene ud, at ikke slikt i Tiden skulle skee.

Ranildsholm.

En Fjerdingmiil nordvest for Nørre Broby har i forrige Tider staaet en gammel Borg. Der boede Ranild Jonson, som var Marsk. Stigs tro Tilhænger. Han havde nærved Gaarden en Hule i den

Høi, som nu kaldes Ranildsholm, for at undgaae dem, som søgte efter ham. Og siges det, at han altid reed til Hulen paa en Hest, under hvilken Skoene vare flagne saaledes, at Hagerne vendte fremad, og derved undgik han lang Tid sine Efterskræbere, der altid lode sig bedrage af Spoeret. Men da han engang havde glemt sin Hund udenfor Hulen, blev han derved greben og ynkelligen steilet.

Ræmpen Hun.

I Hunsøby Kirkemuur paa Laaland sees fem Alen fra Jorden et Menneskehoved udhugget, og fire Alen derunder et Menneskes Navle. Saa stor var nemlig Ræmpen Hun, som byggede Kirken og gav Byen Navn. Ved Hunsøaa havde han sin Telt, og, naar nogen afstedkom Uteerlighed der paa Stedet, hæv- nede han det alvorligen. Men, da han engang selv vilde seile over til Afskæ, druknede han, og det siges, at man rundt om i Egnen blev derover saa glad, at der anstilledes Fest og Lystighed.

Kirkeruden i Rjøbbeløv.

I Rjøbbeløv Sogn paa Laaland ligger en Gaard, kaldet Glustrup. Der boede engang i forrige Tider en Herremand, navnlig Otto Quikov, hvilken havde fjendtligt Sind imod Præsten Hr. Poul og undsagde ham. Og, da nu Hr. Poul selv ikke i Kirken vidste sig sikker for ham, lod han paa Kirkevinduet ved Prædikestolen indrette en Rude, som var til at lukke op, hvilket skedte af den Aarsag, at han kunne give Agt paa, naar Hr. Quikov kom til Kirken. Og siges det, at, naar samme Herremand kom, tillode Sognemændene, som toge sig af Præsten, ikke at han gik ind i Kirken, førend Hr. Poul var gaaet paa Prædikestolen.

Skjerum Kilde.

I Skjerum Sogn paa Hjørring Amt hændte det sig for mange Aar siden, at en fattig, men saare from, Kone engang gik ud paa Marken med et Barn ved Haanden, hvilket var blindt fra Fødselen af. Da de nu kom til den Kilde, som er der i Sognet, satte hun sig derhos, og, efterdi Barnet var spedit og smudsig i Ansigtet, tog hun Vand

af Kilden og toede Barnet dermed. Da raabte
strax Barnet til Moderens store Forundring: "Mo'er!
Mo'er! hvor her er meget omkring mig!" og kom
det da for en Dag, at Barnet var blevet seendes,
formedelst hvilken Begivenhed Kilden blev holdt i
Agt og Vre og kaldet: "Helli Kjoll."

Enthyt og Svend Boe.

Der var i Aalborghuus Amt to Kæmper, Enthyt
og Svend Boe. Om dem siges, at de have bygget
den Bro, som kaldes Steenild-Bro og desforuden
Marskirke. Saa skal der paa det ene Hjørne af
Kirken findes en Steen, paa hvilken staaer skrevet:

Enthyt og Svend Boe
De bygte Mars Kirke og Steenild-Bro.
Nordost for Mars Kirke der fik de Roe!

Mars Stigs tro Tjener.

Da Mars Stig var død paa Hjelm, blev hans Liig
om Natten ført til Hinge Holm Kirke og der hemmes-
ligen af Svendene begravet; thi de vilde ikke, at
nogen skulde vide hans Leiersted, at ikke Grumhed

skulle hans Legeme vederfares. Men paa den Tid de bragte Liget derhen, var der en Pige, som saae Lys i Kirken og et Liig at indbæres. Dette gav hun Præsten tilkjende, og blev da Graven siden randsaget; men, da Præsten ikke vidste, hvo det var, taug han og tog det Floiel, som var over Kisten og gav Pigen Part deraf.

Da hændte det sig efter rum Tid, at samme Pige blev forlovet med en af Marsk Stigs Svende, og, da han engang saae hint Floiel paa en af hendes Puder, spurgte han, hvorlunde hun havde faaet det. Pigen fortalte da, hvad skeet var, men, efterdi han nu frygtede, at hans Herres Leiersted derved i Tiden skulle blive aabenbaret, dræbte han hende, omendssjændt han havde hende saare kjær.

Svends Have.

Svend Stavnkov var Adelsmand og Præst i Tersløf Herred i Aalborgstift. Han levede paa den Tid, da Reformationen blev indført, men, da han ikke var lutherisk sindet, frasagde han sig sit Embede og plantede en Have, hvor han siden levede sine øvrige

Dage i Gensomhed. Dette Sted vises endnu og kaldes Evids Have.

Christian den Fjerde ploier paa Samsøe.

Det er fortalt, at der Kong Christian den Fjerde engang formedelst Nordvind landede Vest for Nordbye paa Samsøe, gik just Præstens Karl der og pløiede. Da tog Kongen Ploven ud af hans Hænder, fulgte en Fure ned og sagde derpaa til Karlen: "Hils nu din Husbond og siig, at Kongen har pløiet for ham!"

Schodshøi Manden.

Paa Samsøe er der en Bjergtroll, som boer paa Østsiden af Nordbye Hede i den saakaldte Schodshøi. Det er hans Skyld, at intet Næg vil om Natten blive liigende paa Høien, men altid ved Solens Nedgang-gaaer ind paa Heden.

De svenske Ryttere paa Samsøe.

I Byen Toftebjerg paa Samsøe vises i en Bondes stue adskillige Huller af Flintekugler i Døren, og siges det, at da Svensken var der paa Den i det Aar 1658, toge nogle Ryttere en Skrædder og satte ham paa Bordet, befalendes, at han skulle spe, medens de skjøde til Maals efter et Mærke i Døren tæt hen forbi hans Hoved.

Christian den Anden og Aben.

Da Kong Christian den Anden endnu var et lidet Barn og laae i Bugge paa Nyborg Slot, listede sig en Abe ind i det Kammer, hvor Prindsen laae og, uden at nogen blev det vaer, løb den med ham i Favn ud igjennem et Vindue og op paa Taget, hvor den gav sig til at lege med ham, saa at man kun med megen Besværlighed fik den til at bringe ham tilbage til Buggen.

Abels Tagt.

Da Kong Abel var begravet i St. Pederskirke i Schleswig, kunde han ikke, formedelst hin ugudelige Gjerning, finde Noe i Graven. Derfor gik han ved Nattetid om i Kirken, ja! forstyrrede endog Munkene i deres Bønner. Desformedelst opgravedes hans Liig og nedsænkedes i et Ufjore udenfor Gottorp, og efter Sædvane blev en spids Pæl rammet ned i Jorden, for at han skulle blive liggende dernede. Dette Sted kaldes endnu "Königsgrab." Men desuagtet jager han hver Nat paa en sort Hest og fører med sig en forfærdelig Kobbel Hunde. Da hører man hvor Ledene slages i og dertil en uafsladelig Huien og Skrigen, saa at Bonden derover bliver saare forfærdet.

Liden Kirstens Grav.

Paa St. Thøgers Kirkegaard i Vesterbiig Sogn vises en Grav, kaldet Liden Kirstens Grav. Der ligger begravet Kong Baldemar den Førstes Søster, hende han lod pidske tildede, fordi Ekjændsel var hende vederfaret af Prinds Buris fra Pommeren. Og fortælles der, at da engang Kong Baldemars

Dronning, Sophie, hvilken altid havde været Liden Kirsten hadelig, kom der til Graven, reed hun hen paa Liigstenen for Spots Skyld, og endnu vises i Stenen Spoer, som Hestens Skoe have itrykket.

Den indmurede Nonne.

I Horsens Kirke sees i Bæggen et Hul, foran hvilket er sat et Jernkors, og siges det at være der til Tegn paa, at en Nonne paa det Sted er bleven indmuret. Nærhos vises i Muren Spoer af hendes Fingre, efterdi hun i sin Døds Angst greb for sig og vilde gjøre Modstand. Men neden under paa Gulvet ligger en Steen, i hvilken er udhugget en Jomfru med en liden Hund, og siges dette at tilkjendegive, at Nonnen har lidt sliig Straf, fordi hun havde født en Hundehvalp til Verden.

Svend Fælling.

Svend Fælling var en drabelig Ræmpe, barnfødt i Fælling i Hadsherred, og tjente i lang Tid paa Gaarden Aakjær ved Aarhus. Men saasom Væien i de

Tiber, svarligen plagedes af Trolde og Underjordiske, hvilke have Fiendskab med alt Christenfolk, saa paa-
tog han sig 'at være Brevdrager. Som han nu
engang gik paa Veien, kom til ham Trollden fra
Jels Høi paa Holm Mark, og begjærede af ham, at
han skulde staa bi i en Kamp mod Bjergtrollden fra
Borum Eshøi. Og da han dette havde lovet og
meente sig at være dertil stærk og dygtig nok, rakte
Trollden ham en vældig Jernstang, at han derved
skulde vise sin Styrke. Men han mægtede ikke at
løfte den, ihvor stærk han end var, hvorudover Trol-
lden rakte ham et Horn, sigendes, at han skulde
drikke. Og da han havde drukket lidet deraf, kunde
han løfte Stangen, og, da han atter havde drukket,
var det ham end lettere, men, da han havde udtømt
Hornet, mægtede han at svinge Stangen, og fik han
da af Trollden at vide, at han nu havde tolv Mænds
Styrke. Da lavede han sig til at gaae i Strid med
den saakaldte Bergmands Trolld, og blev det ham
betegnet, at han paa Veien skulde møde en rød og
en sort Tyr, af hvilke han skulde angribe den sorte
og af al Magt drive den fra den røde Tyr. Og det
gik, som det var ham sagt, og erfoer han da, efterat
hint Arbeide var vel bestaaet, at den sorte Tyr var
Trollden fra Borum Eshøi, den røde derimod selve
Trollden fra Jels Høi, af hvem han da til Tak, og

Belønning erholdt til fremdeles Brug de tolv Mænds Styrke, dog med den Betingelse, at om han nogensinde aabenbarede for Nogen, hvorlunde han havde faaet sliq overordentlig Magt, da skulde han til Straf ogsaa faae Madlyst for tolv.

Fra den Tid af gik der i det ganske Land stort Rye af Svend Fællings Styrke, eftersom han bestandigen viste den paa mangehaande Maader. Og fortælles det om ham, at, da han engang blev vred paa en Malkepige, kastede han hende saaledes, at hun kom til at sidde paa Gavlen af Huset. Omsider da sliq Mandhaftighed rygtedes for Herremanden paa Aakjær, lod han Svend Fælling kalde for sig, befalendes, at han skulde fortælle, hvorlunde han havde erholdet sliq overordentlig Styrke. Men, da Svend Fælling ihukom Troldens Advarsel, vægrede han sig saalænge, indtil Herren gav ham det Løfte, at han skulde faa at spise, saameget som han vel begjærede. Og det skedte som Trollden havde sagt; thi fra den Dag af, at han havde aabenbaret hin Tildragelse for sit Herskab, aad og drak han for tolv Mænd. Endnu vises paa Aakjær en Dæregryde, som han hver Dag temte, og kaldes den Svend Fællings Dæregryde. Ligerviis skal der ogsaa være et mægtigt stort Slagsværd, hvilket han skal have eiet. Endaa skal der og have været en gammel Bog, med

en stor Ring i; ved hvilken han pleiede at binde sin Hest.

Andre fortælle, at Svend Fælling tjente som Smaadrenge paa Sjællø - Skovgaard i Framlev Herred, og at det hændte sig engang, da han i Grinde skulde ride til Ristrup, at det blev Aften før han naaede Hjemmet igjen. Og da han kom forbi den Høi Borum Æs, blev han Ellepiger vaer, hvilke uafsladeligen dansede rundt om Hesten. Da traadte en af Ellepigerne til ham, rakte ham et prægtigt Drikkehorn, befalendes ham at drikke. Svend tog vel imod Hornet, men saasom han havde liden Tro til, hvad der var i, slog han det ud bag over sig, saa at det faldt paa Hestens Bag og tog Haarene bort. Som han da holdt Hornet fast i Haanden, saa gav han Hesten af Sporen og reed skyndeligen derfra. Da fulgte Ellepigen efter, indtil han var kommen til Trigebrands Mølle, og reed han da over det rindende Vand, over hvilket hun ikke kunde følge. Bad hun derfor indstændeligen Svend Fælling, at han skulde give hende Hornet tilbage, lovende ham til Belønning tolv Mænds Styrke, og paa sligt Tilfagn gav han hende Hornet og fik, hvad hun havde lovet ham, men han kom derved heel ofte i Forlegenhed, efterdi han tillige havde faaet Madlyst for tolv.

Broder Ruus.

Der fortælles, at da Ganden engang saae, hvor fromt og dydigt Munkene levede paa Esrom Kloster, tog han Menneskes Skikkelse paa, gik til Porten og bankede paa, for at indlades, sigende, at hans Navn var Ruus. Da gav han sig ud for at være Kofkes dreng og blev som saadan af Abbeden taget imod. Men, da han engang var ene med Kjøgesteren, satte han sig op imod ham og fik derfor Tugtelse; herover blev han saare fortrydelig, og som han i Forveien havde Kjedel med Vand over Ilden og han nu mærkede at den sydede, tog han af al Magt Kjøgemesteren og satte ham paa Hovedet ned i den, gav sig derpaa til at løbe og skrig, flagende over den Ulykke, som i Kjøkkenet var hans Mester vederfarede. Da bedrog han saaledes ved Falskhed alle Brødrene i Klosteret, at de meente ham aldeles fri, og blev han nu af dem sat til Mesterkok. Men det var netop, hvad han havde tragtet efter, paa det at han siden kunne fordærve dem alle tilhobe; thi nu lavede han Maden saa feed og saa lækker, at Munkene glemte baade Faste og Bøn og lagde sig efter Vellevenet. Sa der siges endog, at han førte Qvinder til Klosteret og kom derved meget i Abbedens Gunst, saa at denne endog formaaede ham til at blive Bro-

der, efterdi han vel ønskede bestandigen at have en saadan Kof ved Haanden. Fra den Tid af tog Riv og Ondskab saa haardeligen Overhaand i Klosteret, at det sikkert var kommet i den Ondes Bold, hvis ikke Brødrene i Tide havde omvendt sig. Da nemlig engang Broder Ruus var i Skoven, og han der havde seet en deilig feed Koe, slagtede han den og tog selv en Gjerdepart med sig til Klosteret, men ophængte det Dvrige i et Træ i Skoven. Da kom strax derpaa den Bonde, som eiede Koen, og der han blev vaer, at de tre Gjerdingdele hang i Træet, vilde han i et andet Træ give Ugt og vente, indtil Thyen hentede det Dvrige. Saae han da, som han der sad, hvorlunde Djævlene havde deres Spil i Skoven og hørte der megen Tale om Ruus, hvorlunde han vilde indbyde Abbeden og Munkene til et Gjestebud hos sig i Helvede. Derved paakom Bonden stor Gorfærdelse, hvorover han næste Dag gik til Abbeden og fortalte Alt, hvad han havde seet og hørt i Skoven. Der Abbeden dette fik at høre, lod han alle Munkene komme til sig i Kirken og begyndte der at læse og siunge, saa at Ruus, som ikke kunde fordrage Sligt, vilde til at liste sig ud. Men Abbeden greb ham i Rappen og manede ham til en rød Hest, befalendes ham i Helvedes Bold.

I mange Tider efter denne Tildragelse viste man endnu i Esrom Kloster hans Jerngryde og Rist.

Grundstenen til Kronborg.

Da Kong Frederik den Anden vilde bygge Kronborg Fæstning udvalgte han selv en Kæmpesteen af saa besynderlig Størrelse til Grundsteen, at mange fornemme Herrer meente det ganske ugjorligt, at flytte den hen til Stedet. Og var der i Særdeleshed en ung Pfalzgreve, som ingenlunde vilde fæste Tro til Muligheden heraf, saa at han endog væddede med Kongen. Men Kongen lod Stenen henflytte til det bestemte Sted, og lod han tillige indhugge denne Paaskrift: Anno MDLXXX Fredericus Daniæ Rex curavit hoc saxum a primo suo loco, ubi vicissim alius subrogatus est lapis ad hunc devolvendum.

St. Magrethes Kloster i Roskilde.

St. Magrethe var en Blodsforvandt af Erkebiskop Absalon og gift med en vis Herlogh, af hvem hun en Nat ugudeligen blev myrdet og derpaa ophængt,

forat give det Skin af, at hun selv havde taget Livet af sig. Desformedelst blev hun begravet i aaben Mark, da det er hver Selvmorder formeent at hvile i viet Jord. Men paa det Sted, hvor hun var nedgravet, stode mange Tertejn, saasom af farendes Ild over Marken, hvilke Under ufortøvet forebragtes Erkebispem. Vel fæstede han i Begyndelsen kun ringe Tro til alle slige Budskab, men, der det alle vegne rygtedes, kaldte han Simon, Abbed i Soer og Richard, tilforn Abbed i Ringsted, for sig og overlagde med disse, hvorlunde man vel skulde fare frem i denne Sag. Da bleve de derom enige, at kalde Herlogh fore og ham at forhøre. Og saasom denne mærkede sin Ugjerning aabenbaret ved himmelske Tertejn, tilstod han sin Synd uden Dmsøb. Da strømmede alt Folket ud paa Marken til det Sted, hvor Magrethe var nedlagt, fremtog hendes Liig, tørde det og lagde det paa Baar og bar det saa i høitideligt Optog med brændende Kiærter og megen gudelig Sang til vor Frue Kirke i Roeskilde og nedsatte hende der. Til hendes Ære blev et Kloster stiftet, hvilket kaldes St. Magrethes Kloster.

Hellig-Blod Kapel.

Paa den De Uls stod engang en Herreborg, paa det Sted hvor nu Lysabel Kirke er at see. Herremanden paa samme Borg ihjelslog den Mand, som boede paa Abelhoved, men fik siden Afsked af Paven paa det Vilkaar, at han skulde bygge den gode Stridsmand, St. Michael, et Kapel. Dette gjorde han for sin Synds Skyld og byggede den Kirke Lysabel paa det Sted, hvor hans Gaard stod, og skal der endnu paa Kirkegaarden være at see Spoer af Volde og Grave. Og formedelst det rundne Blod blev et Kapel indrettet, hvilket kaldtes Hellig-Blod Kapel, og er samme Kapel holdt meget i Ære ved anseelige Gaver, efterdi mange der ere blevne hele bredede.

Glemminge og Fjelde Kirker.

Paa Laaland i Vester Uleslef Eogn ligge Glemminge og Fjelde Kirker. Om dem fortælles, at de ere byggede af to Brødre, der formedelst Rang og Etand fivedes med hinanden, saa de tilsidst, for hverken at mødes i Guds eller deres eget Huus,

bygge hver sin Kirke, og den ene af dem en Gaard, paa det Sted, som kaldes Humble Mosen.

Rotterne paa Laaland.

Der var en Tid, da man slet ikke vidste til Rotter at sige paa Laaland; men da engang en Flok omløbende Latere kom til Durebpegaard og tiggede, og man jog dem bort og kaldte dem omløbende Dyr, bandte disse, sigendes, at de vilde skaffe Laalænderne nogle omløbende Dyr paa Halsen, dem de ikke saa let skulde blive af med, og siden den Tid plagedes Folket meget af Rotter.

Røvere.

Med Nordstov paa Tjenshoved skal der engang have været en stor tref Skov, hvori tolv Røvere havde Tilhold. En Jule Aften gik de til den Gaard Grønlund, for der at tage Juul og siden at gæste Herremanden paa Eskebjergh. Bonden, som vel mærkede, hvad Elags Folk han havde, for sig, lod sin Kone brede Dug paa Dissen og fremsatte da for dem, hvad Huset formaaede. Imidlertid de nu spiste

og gjorde sig lystige, skyndte Konen sig til Eftebjerg og fortalte Herremanden, hvad der var skeet, hvorpaa han i Skynding gav alle sine Folk Vaaben i Hænde og omringede Grønlund og tog Røverne tilfange. De bleve da alle tolv tilhobe steilede paa Martofte Mark, og findes der en Høi, som af denne Tildragelse endnu kaldes Steilehøi.

Allesøe Kirke.

I den næstnyderste Gaard i Østerenden af Byen Allesøe i Fyen boede engang to Fruer, hvilke søgte til Brobye Kirke, og er der endnu en Gangstie fra Allesøe til Brobye, som kaldes Fruerstien. Men Brobye Kirke tilhørte tvende Frøkener, som boede paa Lundsgaard, og, da nu den ene af dem døde, meente den ældste Frue fra Allesøe, at hende tilkom nu det øverste Stolestæde i Kirken, hvorimod den efterlevende Frøken paa Lundsgaard havde meget at indvende, og vilde ingenlunde tilstæde sligt, eftersom Kirken nu ved Alv var hende tilfaldet. Derover blev da, som man jo vel kan vide, Fruen paa Allesøe meget fortørnet og vilde efter den Tid aldrig søge til Brobye Kirke, men besluttede selv at bygge en Kirke i Allesøe. Da bleve to Stude sammenkoblede og

derpaa udjagede af Byen, og bestemtes det, at hvor disse fandt Leie, der skulle Kirken bygges. Men saasom det var en varm Sommerdag, lagde Studene sig i et Kjør, Sonden for Byen, hvilket kaldes Løftekjør. I dette Uføre var det ei gjærligt, at opbygge en Kirke, hvorfor ogsaa Studene bleve opjagede, at de skulde lægge sig paa et bedre Sted, men de fandtes atter at ligge midt i Gadekjæret, hvilket man da udfyldte og byggede Kirken paa det Sted. Af denne Marsag har Allesø Kirke altid været saare fugtig.

Klokken i Allesø Kirke.

Om den samme Frue fortælles, at hun har givet til Allesø Kirke den deilige Klokke, som hænger i Taarnet og er formedelst sin skjønne Klang saare lystelig at høre. Og siges det, at der Klokkestøberen havde valgt den Teglovn i Næsbye, som da kaldtes Møllegaard, indfandt Fruen sig ved Smeltningen med en stor Mængde Sølv, hvilket hun med egen Haand kastede i Smelteovnen og vigede, ikke derfra, førend Klokken var støbt.

Thor og Kar.

I Skamherred i Thyen boede to mægtige Skæmper, Thor og Kar. Denne sidste havde en Søn som skulde ægte Thors Datter, og foranstaltedes der da en prægtig Bryllupsfest. Men som Fædrene over Bordet talede stort om deres Bedrifter, kom det omsider til Trætte og derfra til Tvekamp. Da sprang Kars Søn dem imellem for at afværge al Strid, men fik i samme Stund et saadant Slag af Thors Sværd, at han faldt død til Jorden. Ved denne Hændelse blev Kampen end mere hæftig, og standsede de ikke med at kæmpe, førend de begge udmattede af svære Saar faldt døde til Jorden. Der stod den deilige Brud mellem de mange Liig, og havde da ei sit unge Liv kjærere, end at hun, da Fædrenes og Brudgommens Jordefærd var bestikket, tog sig selv af Dage. Endnu sees paa Skambye Mark en Høi kaldet Thors høi, og en anden paa Grindløse Mark, kaldet Kar høi. Og var der en Gaard i Grindløse, hvis Porte i lang Tid maatte være aabne en vis Nat i Høstmaaneden, efterdi den hele Brudekare da drog derigjennem.

Røverne i Thirsted Kirkeetaarn.

I Thirsted Kirke paa Laaland var der engang Tilhold for en Røverbande, hvilken opholdt sig ovenover Hvælvingerne, saa at Røverne derfra kunne overse den hele Omegn og give Agt paa gunstig Tid. Saa siges der, at de havde den Sædvane, naar de vilde paa Rov, at de hidse hinanden ned ved Reb og ginge derpaa omkring og borttog Dræg og alskens Gods og bedrev megen Ugudelighed. Men omsider bleve de dog opdagede og finge Straf, som forskyldt; thi, da de engang havde røvet en Pige derfra Egnen og med hende levet utugtelingen i flere Aar, saae hun Leilighed til at nedhids sig af Taarnet, medens Røverne vare paa Fang, og bleve de saaledes angivne. Da tilstode de for Retten, at alle de Børn, dem hin Pige havde undfanget, havde de sønderslaget imod Kirkemuren.

St. Kjeld.

St. Kjeld var født i Binding ved Randers. Han var Biskop i Viborg og en meget hellig Mand, hvilket blev vitterligt ved hans Mirakler. Saa fortælles der, at da engang Brødrene havde udstødt

ham af Conventhuset, mødte han en Tjener fra Klosteret, der var udsendt for at hente Vand. Ham bad han, om at maatte drikke af hans Krukke, og der Tjeneren havde indvilliget dette, forvandlede han alt Vandet til Viin, befalendes Tjeneren at hilse Brødrene i Klosteret, at de skulle drikke dette paa hans Sundhed. Da blev han strax kaldet tilbage og modtaget med megen Glæde. Slig Hellighed rygtedes omsider til Rom, og kom det for Paven's Dren. Blev han da indskreven i Helgener's Tal og hans Liig lagt i et kosteligt Skrin og ophængt ved gyldne Kjæder under Hvælvingen i Kapellet.

O t t e s u n d.

Dengang da Keiser Otto med Sværdet i Haand vilde indføre Christendom i Dannemark, trængte han seiertig frem igjennem Jylland, indtil han stod ved Liimfjorden og standsedes af den i at komme videre. Da kastede han sit Glavind i et Sund, hos hvilket han stod, og gav samme Vand sit Navn og kaldte det Ottesund.

Bundløs Hule paa Færland.

Paa den liden De i Liimfjord, Færland er der i en Klippevæg en Hule, hvis Dybde man ei kan opmaale. Efter gammel Sagn har man engang taget sig fo. at udmaale den, og til den Ende bandt man en liden Dreng et Reeb om Livet og nedhidsede ham saaledes igjennem den smalle Aabning. Men strax mærkedes det, at Drengen var nedfaldet, og der man drog op, saaes det kjendeligen, at Rebet var brændt over.

Kirkeuhret i Kolding.

Der fortælles, at Kirkeuhret i Kolding altid gaar for seent, ihvordan man end stiller det, hvortil Aarsagen skal være følgende: Mændene i den Bye Eved, ikke langt fra Eolding, havde af Kolding Byemænd i trang Tid laant Sædevare og til Sikkerhed givet en mellemliggende Eng, hvilken skulde høre til Kolding Bye, saafremt ikke hin Skyld paa en vis Dag og til bestemt Klokketiet blev tilbagebetalt. Da Tiden kom, indfandt sig Eved-Byemænd med det Skyldige, men saasom Kolding Byemænd helst vilde beholde Engen, havde de i Forveien stillet Kirkeuhret

fremad, saa at den bestemte Tid syntes at være forløben, og Engen derfor tilfaldt Kolding Bye.

~~~~~ **Holger Danske.**

Det er af Holger Danstes Krønike Menigmand vel bekjendt, hvorlunde han af sin Fader Kong Gøttrik blev som Gidsel givet Keiser Karl' Magno og siden tjente denne ædle Herre i Krigen mod Saracenerne. Derefter drog han med Keiseren til det Land Indien, hvor ham blev givet en Frugt at æde, hvilken gjorde hans Legem uforgjængeligt, saa at han, uagtet han Tid efter døde i Frankerig, dog lader sig see til forskjellige Tider. Og siges det, at saa ofte som den danske Krigsmagt er i Strid og Fare, lader han sig see foran med det røde Skjold, for at føre den til Hæder og stor Berømmelse.

~~~~~ **Svend Trundsens Sønner.**

Svend Trundsen havde to Sønner, velbaarne og af stor Unseelse i Riget. Eftild var Kriger, tapper men derhos grum og fuld af onde Laster. Hans Broder Svend derimod var Biskop i Viborg, en

from og dyderig Herre. Der han saae sin Broders onde Sind og svare Udyder, meente han, at Sligt ei kunde tage god Ende, hvorudover han indstændeligen formanede ham at ombende sig og gjøre en Pilgrimsfart til Jerusalem. Men Eskild vilde heri ei indvillige, forinden Broderen tillsagde ham, at han vilde følge med. Da lavede Biskop Evend sig til Reisen, paa det at ei hans Broder, den han havde hjerteligen kjær, skulde falde i Satans Kløer. Der de nu vare komne til den Flod Jordan, ginge de tillsammans ind i en liden Kirke, kaldet Paternosterkirken, gjorde der Bøn og toede sig i den hellige Flod. Men just som de havde annammet Sakramentet, paakom Eskild en pludselig Sygdom, formedelst hvilken han paa Stedet opgav sin Aand. Da glædes Biskop Evend ret hjerteligen, efterdi han ansaae dette som et sikkert Tegn paa Guds Naade og sin Broders Salighed. Og faldt han da ned paa sine Knæ og bad til Gud om Hjemfart, efterdi han havde stor Forlængsel at følge sin Broder og tage Deel i hans Salighed. Og det skedte, som han havde udbedet sig, thi han døde paa samme Sted og i samme Time. Da bleve de skrinlagte ievnsides hinanden i Paternosterkirken, og saa ofte Pilgrimene kom fra Danmark, gjorde de her Bøn og bragte Gaver til Kirken.

Træet ved Efkildstrup.

Der er hist og her i Landet enkelte Træer, hvilke de Underjordiske ingenlunde tillade at omhugges, saa at al Gaardens Lykke fordærves, naar nogen Voldsomhed anvendes herimod. Saaledes staaer paa en Mark ved Efkildstrup paa Sorø Amt et høit Træ, hvilket Eiermanden holder i Vre og paa ingen Maade vil lade omhugge. Og siges det, at der tilforn har staaet to flige Træer, men, da en Mand lod det ene omhugge, kom fra den Time af al Ulykke over ham og hans Huus.

Popholz og Hilligenbæk.

Da Biskop Popo prædikede Christendommen i Danmark, opholdt han sig i rum Tid imellem Slesvig og Glensborg i en stor Skov og omvendte der danske Hedninge. Fra den Tid af kaldes endnu Stedet Popholz. Saa var der ogsaa nærhos en Bæk, kaldet Jutebæk, i hvilken han døbte, og siges der, at Kong Harald Blaatand her er christnet. Men fra samme Tid af kaldtes denne Bæk Hilligenbæk, og er det sagt, at naar noget Kreatur drikker af dens Vand, da hæbnes det saare ilde.

St. Hans Kirke.

Det skal af den berømte Spaaqvind, Sibylle, om St. Hans Kirke i Odense være spaaet, at efterdi den er bygget paa Vand, skal den engang synke paa en Tid, naar den er ret fuld af Menneſker.

Ubarmhertigheds Straf.

Dengang da St. Knud var af de oprørſke Underſaattere forfulgt til St. Albani Kirke i Odense, og der i Kirken for Høialteret paa ſine Knæ bad Gud om Syndernes Forladelse og lavede ſig til at døe, tørſtede han ſaare. Og blev han da vaer en Tyde, ſom ſtod udenfor Kirken og kigede derind igjennem Vinduet. Ham bad han derfor indſtændigen at være ſaa barmhertig at give en ringe Drik Vand. Da løb Tyden til en Bæk og hentede der noget Vand i en Krukke, hvilken han rakte ind til Kongen, men en anden Tyde, ſom blev dette vaer, ſlog med ſit Spyd til Krukken, ſammestund Kongen vilde tage derimod, ſaa at alt Vandet ſpildtes paa Kirkegulvet. Da ſagde Kongen til ham: "Formener du mig en ringe Drik Vand!" og blev ſtrar derpaa grueligen myrdet ved et Steenkæſt. Men den ubarmhertige

Syde fik kort Tid derefter Straf for sit ugudelige Sind; thi han blev affindig, og der han saaledes engang, da han følte en brændende Tørst, vilde lægge sig ned hos en Brønd for at drage Vand op, gled han halvt ned i Brønden og blev hængende ved Benene, saa hans Hoved var lige ved Vandet, uden at han dog kunde naae det, og omkom han saaledes.

Hr. Olle.

I Sundsherred i Fyen ved Byen Ollerup er der et Sted, som kaldes Slottet. Paa dette Sted boede for mange Aar siden en Mand, navnlig Hr. Olle, og ligger han nu begravet i Ollerup Kæhøve. Men hver Nat gaaer han hen til det Sted, hvor hans Slot tilforn har staaet, og staaer Kornet endnu paa Marken, da kan man ofte see hans Gangstie der igjennem.

Pjentedams Præst.

Paa det Sted ved Odense Bæk, hvor tilforn St. Jørgens Kloster har staaet, er en Præst engang i fordum Tid bleven levende begravet, formodt det,

at han havde besvangret en Pige og dræbt Barnet. Og formedelst sli­ g Ugu­delighed er han nu fordømt til at gaae igjen, hvor Odense Bæk falder i Pjentes­ dam. Søndagsbørn, hvilke have Evne at see Sligt, fortælle, at de have seet ham der at vank­ om med sit Hoved under Armen.

Fruens Kors.

Paa den Herregaard Skovsboe i Fyen boede der engang en Frue, som mistede Sind­ s Brug og Sam­ ling, saa at hun desfor­ mædelst var til Ynk og Gru for Andre. Men som hun engang gik om i Marken, da tyktes det hende, at Himlen aabnedes og Guds Engle steg ned til hende. Og fra den Stund af fik hun sund Forstand, hvorover hun taknemligen lod opreise et Kors paa samme Sted, hvor hun havde havt hin Aabenbar­ else. Dette Kors kaldes endnu Fruens Kors og vedligeholdes af Gaar­ dens Eiermænd.

Skæppestrædet.

Skæppestrædet i Odense siges at have Navn af en vis Peter Skæp fra Svendborg, hvilken anførte sine Bysbrødre og drog med dem til Kongens Hjælp. Saa siges det, at, da han kom til Odense, efterat have plyndret og afbrændt Herregaarde rundt om i Landet, leirede han sig med sine Mænd Øst i Byen; men efterdi han fangede og derpaa myrdede en adelig Jomfru, fik den Gade, hvor dette skedte, Navn efter ham.

Brændehoi.

Dre eller Dure er Anner til Branderup i Vends herred i Fyen. Der boede en Bonde, navnlig Jeppe, hvilken altid laae i Uenighed med Præsten. Engang mødte Jeppe Præsten paa alfare Wei, men lod Hatten sidde og gik strunk forbi. Da sagde Præsten: "Det skikker sig ilde, Jeppe! at du ikke ærer din Præst! men jeg skal engang gjøre noget ved dig, at du ikke skal glemme det i din Levetid!" Gav da Jeppe til Svar: "Snild er vel du, men Jeppe er ogsaa snild!" og efter den Tid tænkte han kun paa, hvorlunde han vel skulde drive Gjæf med den hova

modige Præstemand. Der var kun hængaet nogle Dage, saa fik Præsten Bud fra Jeppe, om at komme skyndeligst at døbe et Barn. Og der nu Præsten kom, foregav Bonden, at Barnet var saa svagt, at det maatte blive liggende i Sengen, hvilket Præsten indvilligede og døbte Barnet. Men der han var færdig tog Jeppe Dynen af og viste ham, at han havde døbt et Svin, hvilket Bonden havde indsvøbt og skjult paa det Bedste. Da blev Præsten derover saare forfærdet, men da Eligt kom Dyrigheden for Dre, blev Præsten affædiget, og Bonden tillige med sin Kone brændt Dst for Byen, paa det Sted, som siges tilforn desformedelst at være kaldt Brændehoi.

Gjufesæk og Tyre Prentepose.

I Uggerølev Sogn ved den Bye Kjærting i Thyen ligge to Kæmper begravne, hvilke heed Gjufesæk og Tyre Prentepose. De døde i ond Villie mod hinanden og kunne selv ikke endnu, da de ere døde, holde op at kives. Men hver Nat gaae de omkring paa Marken og søge efter hinanden, og naar de saa mødes, da bliver der Strid, saa at man kan høre deres Baaben at klinge. Det er nu mange Aar

fiben, da gik der engang en Mand ved Nattetid i Marken og mødte ham da pludseligen en stor Kæmpe, frygtelig at see til, hvilken raabte med forfærdelig Røst til Manden: "Kjender du mig?" — Nei! gav Manden til Svar. — Jeg er Thre Prentepose, og kommer du oftere i min Mark ved Nattetid, skal jeg dreie Halsen om paa dig; men kan du fange mig Giuse, saa skal du ikke komme til at mangle Skinnende i din Tid!"

De tre Siskere.

Ved Middelfart paa Strandkanten imod Hindsgavl sees paa et Sted mange store Kampestene, og siges det, at trende Siskere skal engang her have ihjelslaaet tre Adelsmænd, nemlig Hr. Otto Stiesen, Hr. Peder Andersen og Hr. Bugge, fordi de vare i Kongens Unaade. Men vel at mærke er det, at der paa samme Sted sees endnu Blodpletter i Græsset, hvilke paa ingen Maade kunne skjules.

Ræmpen under Bryggerkjedlen.

Paa Sortebrodtorv i Odense skal der i en Gaard ligge en Ræmpe begravet lige under Bryggerkjedlen. Naar Kjedlen bliver varm, kan man høre, hvor han støier dernede; men det vil ikke være raadeligt at borttage hans Been; thi saa vil sikkerligen al Søgning gaae fra Huset.

Munkemose.

Ved Odense er der en Mose, som kaldes Munkemose. Søndagsbørn see ofte, hvorlunde de afdøde Munke vandre omkring paa dette Sted, og sees de undertiden at pusle og søge med Lys ved Nattetid. Da engang en Mand, som ikke vilde tro Sligt, gik en Nat til Mosen, kom ham en Munk imøde, læsende i en Bog, og var Manden siden den Tid fra Sands og Samling.

Odense Aae.

Det siges om Odense Aae, at den hvert Aar skal have et Liig, hvorfor det og steer, at der hvert Aar

nogen drufner i den. Og hvis det hænder sig et Aar, at den ikke faaer et saadant Bytte, da kan man ikke tvivle paa, at den jo vil flyde over sine Bredder og afstedkomme megen Udelæggelse i Byen. Derfor maa man aldrig klage, naar nogen er omkommen i denne Aae.

Bruden.

Som en Bonde en Dag gik i Marken og pløiede sin Jord, kom til ham en saur Qvind, hvilken saaledes indtog hans Sind, at han trolovede sig med hende. Der nu Bryllupsaftenen kom, var der stor Lystighed baade ude og inde. Men der Brudeparret var gaaet tilsæns, fandtes det til Brudgommens store Forfærdelse, at han fandte en Egebul istedet for en deilig Qvinde, og hørte han det da grangiveligen synge uden for Kammervinduet:

"Kom herud til din Brud!

Paa min Eng er redt din Seng!"

ved hvilke Ord det blev ham vitterligt, at han havde haft med Troldpaf at gjøre.

Røverne i Ulfendrup.

Til Dallund i Fyen ligge nogle Torder, som kaldes Ulfendrup Marker. Der var tilforn en Gaard, som nu er afbrændt, og siges dette at være skeet formedelst følgende Begivenhed. En Zulequel, som Konen i Huset havde travelt med at berede Høitids Madver, kom to Karle ind i Gaarden og forlangte af hende noget Mad. Hun var gjæstmild og gav dem flur, hvad de begjærede; men i samme Stund indtreen andre to Karle og to igjen og atter to, saa at hun snart mærkede, hvorlunde det havde sig. Gav hun sig derfor Grind ud i Stalden, tog der den bedste Hest og red iilsom til Næsbjehoved Slot, berettende for Lehnsmanden det Skedte. Da sendtes en stor Hob bevæbnede Mænd til Ulfendrup, og floge de Ring om Gaarden, saa at Røverne ikke kunne undslippe. Nu opstod der en svarlig Kamp mellem Røverne og de Ubsendte, og var det ei Mand muligt at komme til Gaarden eller at gribe nogen af disse Ugjerningsmænd, forinden de havde stukket Længerne i Brand. Da faldt tre af Røverne i Krigsfolkets Hænder, men de øvrige teede sig saa snildt, at de undkom, og fortælles der, at medens Kampen stod paa, stillede de to fornemste Røvere sig med store Skinddyner i Hænderne og opfangede i

dem alle de Rugler, som bleve udskudte. De tre fangne Røvere angav siden de Dvriges Tilflugtsted og fangedes de kort Tid derefter, fire og tyve tilsammen, ved det saakaldte Myrdehuus, hvor de havde deres Hule.

Myrdehuset.

Dette ovenfor omtalte Sted, har sit Navn af følgende gruelige Begivenhed. I Dallund tjente en Skytte, navnlig Klaus. Han var ond og letfærdig og besvangrede Huusholderessen og Kokkepigen i den Gaard, hvor han tjente. Sidenester tog han Aftale med den Sidste, at hun skulde komme til en vis Tid til det omtalte Huus, men der hun var kommen derhen, greb han og bandt hende til en Stolpe og ihjelskjød hende. Efter denne Misgjerning kastede han hendes Legeme i en høsliggende Mose, som deraf kaldes Ternens Hul, hvor hun dog snart derefter blev funden, formedelst det, at man fulgte en ulden Traad af et opløbet Nøgle Garn, hvilket var faldet ud af hendes Lomme. Midlertid var Klaus Skytte flygtet, men efter to Aars Forløb kom han tilbage til sine Forældre og laae der skjult i nogen Tid. Der kom han snart i Trætte med sin Moder og

ventede paa gunstig Leilighed til at tage hende af Dage, og, da hun engang stod ved den hede Døn, greb han fat paa hende for at kaste hende ind i Dønen. Men paa hendes Klageffrig, løb Faderen til, og som han just havde en Dre i Haanden, slog han dermed Sønnen, saa at denne faldt død til Jorden. Da skjulte Faderen Sønnens Liig i et Kornhuus, men, da engang nogle fattige Børn havde om Natten lagt sig derind, røbedes det og kom for Retten. Manden tilstod Alt og frifjendtes, men Sønnens Liig blev lagt i Galgehoien paa Villeshøfte Mark.

Altartavlen i Sleswig.

Mester Hans Brüggmann, barnfødt i Husum, var en konstfærdig og saare duelig Mand. Det er ham der har forfærdiget den skønne Altartavle i Sleswig, og siges han tilligemed hans Svende at have arbeidet derpaa i samfulde syv Aar. Der nu Altartavlen var færdig, kom Kong Christian den Anden med sin Dronning Elisabeth at besee den. Da benyttede Hans Brüggmann denne Leilighed og udskar begge Billeder i Træ og satte disse paa tvende Piller ligesom Alteret. Siden efter da Lübekkerne fik dette at see,

ønskede de at Hans Brügmann vilde forfærdige dem et ligedant Altar; men der han havde paataget sig det og tillige lovet, at ville gjøre dette endnu bedre og smukkere, bleve Munkene i Sleswig derover avindsøge og gave ham en Drif, der gjorde hans Dine rindende og uskikkede, saa at han ikke mægtede at arbeide længer, og døde han da omsider i den By Eiderstedt.

Teglgaarden i Ubberud Sogn.

Det hændte sig paa en Søndag, som det just var under Gudstjenesten, at alle Folkene fra Teglgaarden Ubberud paa Fyensland vare i Kirke, saa at Konen og en liden Dreng vare ene hjemme. Da kom ind ad Døren en Karl med Kniv i Haanden og besøel Konen at aabne en stor Egekiste, som stod i Stuen, eftersom i den befandtes meget Guds og Rigdom. Konen maatte da vel finde sig i hans Begjæring, gav ham Nøglen og lod ham selv eftersøge og tage, hvad han vilde. Men imedens han kuffede sig dybt ned i den store Kiste, for at sammenskrabe de løse Penge, som laae paa Bunden, fattede hun dristigt Mod, stødte ham af al Magt ned og slog Kistelaaget til, saa at han maatte blive berne. Besøel hun

da Sønnen, som stod hos, at løbe til Kirken for at falde Manden og Folkene tilhuse og vogtede midlertid selv paa Røveren. Men som Drengen løb alt, hvad han formaaede, mødte han Mænd paa Veien, til hvilke han betroede sit Grind, og da disse vare Røverens Stalbrødre, sloge de Drengen ihjel og ilede til Gaarden. Til god Lykke mærkede Konen dette itide, tog derfor Nøglen af Kisten og skyndte sig op paa Loftet, hvor hun laae i Skjul, medens Røverne larmede og bandede i Stuen, efterdi de ei mægtede at aabne den stærke Egekiste. Og, da nu Bonden og Folkene ginge fra Kirken, fandt de paa Veien den ihjelslagne Dreng og løb derfor som snarligst til Gaarden, hvor de toge Røverne tilfange og bleve alle disse Ugjerningsmænd tilhobe henrettede.

Kirkedøren i Brobye Kirke.

Kirkedøren i Næsbøehoved Brobye er kunstigen af Sern udarbejdet i mange skønne Figurer. Og fortælles der, at samme Dør er smedet af et Skibsanker, som er fundet paa den yderste Grændse af Brobye Mark, da man engang grov Tørv i den saakaldte Biemose. Af hvilken Omstændighed det kan formo-

des, at der i gamle Dage har været Indseiling fra Stigefjord, forbi Kluset, Kirkendrup og Brobye, hvor der i det Aar 1712 var en Søe, som nu er udtappet.

E n g e n.

Der boede paa Uggerslev Gaard i Fyen, en vis Karen Morbye. Hun solgte Gaard og Gods paa Vilkaar, at hun skulde have første Brøde af den Sæd, hun vilde udsaae i tvende Lykker. Da lagde hun Ugern og Bog i Jorden, hvoraf opvokrede en herlig Skov, saa at Sagen, som bragtes for Retten, faldt saaledes ud, at Afgrøden tilfaldt hende, ved hvilken svigefulde List Riiberen kom til Armød. Nu er den hele Skov borte, men gamle Mænd mindes endnu paa Uggerslevgaards Mark at have seet den sidste Teg af hin ommeldte Udsæd.

Magrethe Skofgaard.

I St. Knuds Kirke i Odense findes en Liigsteen, under hvilken er begravet en Jomfru, navnlig Magrethe Skofgaard til F nderumgaard. Om hende

siges det, at hun fandt sin Død, paa et Bal, hvor hun dansede sig ihjel med tolv Riddere. Men efterdi hun i Landets Nød havde nægtet Kong Christian den Fjerde et Laan af Penge, lod han hendes Liigsteen overstryge med sort Farve, hvilket sees endnu.

Bjergpudslingerne.

I den Banke, hvor fordem Drkel Slot har staaet, boer der en Mængde Bjergpudslinger, og gemme de der store Rigdomme. Da engang en Herremand lod grave paa Stedet, stødte Arbeiderne omsider paa en stor Kobberport. Men der Matten kom, skjulte Bjergpudslingerne Stedet, og saa ofte man siden eftersøgte, besnærede samme Troldpakt altid Arbeiderne ved at omstabe sig til Harer, hvilke da Folkene ikke kunne lade af at forfølge. Da en gang to Mænd ved Aftentid kom derforhi, saae de Kobberporten at aabnes, og en Mand med hvide Knapper i Kjortelen at træde ud deraf. Da døde den ene af de To nogle Dage derefter, saa at Ingen oftere vover at komme der paa den Tid.

Thyres Kilde.

Paa Skjerup Mark i Ribe Stift, Nord at see fra Byen, er der en Kilde, som kaldes Thyres Bæk eller Thyres Kilde, og siges det om samme Kilde, at den har faaet Navn efter Dronning Thyre Dannebød, fordi hun fra samme pleiede at lade hente Vand, den Stund hun boede der i Egnen.

Thybo-Helte og Morsing-Karle.

I Thye Land ligger det Sogn Heltborg og ligeover for paa den anden Side af Liimfjord paa Mors Land ligget det Sogn Karbye, hvilket tilforn er blevet kaldet Karlebye. Og siges disse to Sogne at være især mærkelige formedelst en stor Strid mellem de Thybo-Helte og Morsing-Karle, hvilke fra begge Fjordens Bredder stængede svarlig store Stene paa hinanden, saa at man endnu den Dag i Dag seer mange saadanne Stene paa begge Sider, blandt hvilke nogle have grangivelige Mærker af Heltens Fingre.

Ligstenen i Viborg Kirke.

Som det var Skik i fordums Tid, at de, der vare i Agt og Ære fremfor Andre, lode deres Liigstene forhøje noget over Kirkegulvet, hændte det sig engang, at Kong Christian den Fjerde kom ind i Viborg Kirke, og der han ikke kunde komme frem paa Kirkegulvet formedelsk en saadan Liigsteen, som var ophøiet paa Gulvet over Landsdommeren Palle Juul, spurgte han, hvad vel den Mand havde gjort, eftersom hans Liigsteen laae høiere end de andres, hvortil blev svaret, at han havde været Lands-Dommer. Da blev Kongen vred og befalede, at de skulde læggê Stenen dybere, efterdi han var ikke bedre end de andre.

Kjøbmanden i Aalborg.

Da der engang var Ildbrand i Aalborg Bye, og Luen allerede havde antændt en Kjøbmands Huus, saa at hans hele Eie nær var ødelagt, greb han Maal og Bægt fra Disken og med det i Haand løb han midt ud paa Gaden, raabende: "Saa fremt jeg med Bægt eller Maal har forurettet nogen Mand, saa fortære Ilden mit Huus; men har jeg derimod

gjort Ret og Skjæl, saa bevarer Gud og mit Huus fra Ilden!" Og som han dette havde sagt, da standsede Ilden, og hans Huus blev ufortæret. Da lod han over sin Dør sætte den Indskrift: "Hvor nær var jeg Saren! undkom dog, Jeg var kommen paa det yderste og nærmeste, derved og faldt dog ikke derudi Anno 1663 d. 11 Augusti."

Skjulsmark.

I Ingstrup Præstegaard paa Halborg Amt boede fordem en Adelsmand, hvis Søster lod sig i hans Huus besøge af en Person, ringe af Stand. Dette krænkede Adelsmanden, hvilket let kan begribe, saa at han svor, at de begge skulde undgælde med Livet. Da flygtede de for hans Brede og søgte Tilflugt i Kirketaarnet, men der Adelsmanden fik dette at vide, lod han Taarnet stikke i Brand, og blev Mandspersonen ogsaa derved opbrændt; men Søsteren undkom og skjulte sig paa Marken nedenfor Kirken, og fik samme Mark siden desformelst Navn af Skjulsmark.

Rjøng Præstegaard.

Paa Rjøng Præstegaard i Fyen boede engang en ærlig og from Mand, navnlig Hr. Beering. Han havde megen Sorg og Fortred, mens han var i Verden, men døde dog æret og velanseet. Der fortælles nemlig, at en Jomfru fra Jylland kom en Aften til hans Huus og bad ham om at maatte blive der Natten over, og, saasom Hr. Beering var en gjæstmild Mand, bød han hende være velkommen og lod strax Dugen brede. Men i samme Stund den indse Jomfru havde sat sig ved Bordet, blev hun vaer en sølvskæftet Kniv med Gaffel at ligge foran sig paa Bordet, hvorover hun blev saa forfærdet, at hun strax gik fra Sands og Samling. Der hun nu ved de gode Folks Omsorg atter var bleven sig selv mægtig, fortalte hun som saa: "Dengang da jeg sidst saae denne Kniv og Gaffel, tilhørte den min Kjærest. Han fik den af mit Herskab, da han forlod Jylland for at modtage et Præstekald, men siden den Tid har jeg aldrig hørt fra ham!" Ved denne Fortælling blev Præsten saare bestyrret og fortalte, hvorlunde en Møller engang i Skriftestolen havde spurgt ham, om en Morder kunde finde Naade for Straf, og derpaa givet ham denne Kniv og Gaffel. Da blev den hele Dag indstævnet for Retten og, da

Hr. Beering ikke kunde skaffe Mølleren for en Dag, blev han selv sluttet i Fængsel og anseet som skyldig. Men der Mølleren fik at høre Sligt, vilde han ikke, at den ærlige Præst skulle undgælde og angav da for Retten, at han selv havde bragt den Reisende af Dage, da denne engang havde herbergeret hos ham, og blev han efter saadan Tilstaaelse dømt og halshugget.

En anden Gang hændte det sig saa, at en Betlerqvinde døde hos en Gaardmand i en af de nærliggende Byer, hvorover Bonden blev meget forelegen, efterdi han ikke vidste, hvorledes han vel skulde blive af med Liget. Da kom tvende veisfarendes Qvinder til ham, sigendes, at de vare Slægtninge af den Aføde, og foregav de, at hun var fra Kjøng. Da lagde Bonden Liget i en Vogn og kjørte med det tilligemed begge Qvinderne ad Kjøng til; men, da de vare nærved Byen bad Qvinderne ham at holde der paa Stedet, imidlertid de ginge til Liighuset for at berede det Fornødne. Bonden holdt da der paa Veien i flere Timer, saa at Tiden blev ham omsider lang og Sagen tvivlsom, hvorfor han fattede den Beslutning at vælte Liget af i Grøften. Nu hændte det sig, at der om Natten faldt megen Snee saa at Liget blev ganske skjult, indtil Eskytten fra Krængerup fandt det og førte Sagen for Retten.

Da spurgtes det snart, at Konen var død hos hin Bonde, hvorover han indstævnedes og blev halshugget som Morder, men de to Qvinder, som havde Had til Præsten Hr. Beering, foregave, at han var i Ledtog med Bonden og havde til Løn for sin Hjælp i denne Sag faaet en Gyldenstykkets Hue. Men Præsten fralagde sig denne Beskyldning for Retten og fik Sagen saaledes eftersporet, at det omsider opdagedes, at den Afdøde var Søster til de to Qvinder og af dem omkommen i Bondens Huus, hvorefter de finge Løn, som de havde forskyldt.

D ø d n i n g e n.

I Kragemarken ved Allesøe i Fyen er der en Ugerdal, som kaldes Dødningen, hvilket Navn den har faaet formedelsl denne Begivenhed. Der var en indst Student, som var kommen i Kjendskab med to Studentere fra Steensbøye i Skambøye Sogn og levede en rum Tid hos dem. Men da han engang fra sin Fader, som var Herremand i Jylland, havde faaet adskillige gode Sager tilsendte, slog de Andre ham ihjæl og skrev til Faderen, at han uden deres Vidende havde forladt dem og i Forveien laant endeel Penge, hvilke de tiltroede ham at ville betale.

Og saasom han havde god Tro til dem, betalte han og forærede dem ovenikjøbet et Par smukke Heste, formedelst deres Venskab for hans Søn. Men da engang Tørgen Andersen, Gaardmand i Allesøe, arbejdede i Dremosen ved Steensbøye, fandt han i Tørbegraven en Dødning, hvilken ansaas for at være den forsvundne Student, og begrov man da samme Dødning paa den Ager, som nu bærer Navn deraf.

Glorup Kareth.

De gamle Tiere af Glorup ligge begravne i St. Knuds Kirke i Odense, hvor de have en kostelig Begravelse. Men efterdi mange iblandt dem have været haarde Herrer imod deres Undergivne og ofte jaget deres Bønder fra Huus og Gaard, have de nu ingen Roe i Graven. Thi hver Julenat kjøre de fra St. Knuds Kirke til Glorup i en prægtig Kareth med sex hvide Heste for, hvilke ere gruelige at see til, eftersom de have lange gloende Tunger, og, naar da Karethen er kommen til Toldbodporten, aabnes denne af sig selv, medens Glorups Herrer kjøre derigjennem. Det er ikke godt at see sligt Optog, hvorfor man gjør bedst i at skynde sig bort eller skjule sit

Ansigt, naar Vognen høres at komme, og er det sagt, at, da engang en Mand passede paa i Jule-
natten for at see Glorup Kæret, blev han blind alle
sine Dage.

Hexene.

Saa fremt det skulde hændes nogen, Mand eller
Kvinde, at see om Morgenens en rund Plet paa
Marken, hvor Græsset er nedtraadt eller affvjet, da
vogte man sig vel for at gaae derover, forinden man
har spyttet tre Gange; thi paa saadanne Steder
har Fanden om Natten piint Hexene, og siges det,
at naar Man ikke vogter sig og ihukommer saadan
Advarsel, kan man let siden af Hexene blive for-
gjort.

Fru Birthe.

Ligerviis som det tilforn er fortalt om Tungs Frue
v.d Præstøe i Sjælland, saa siges der og om Frue
Birthe paa Hjermslovgaard i Jylland. Denne Frue
var nemlig overmodig og stolt foruden Maade, og
desforuden saa riig, at hendes Gods og Gie syntes

at være foruden Ende. Saaledes meente hun selv, men havde stor Skade deraf. Thi som hun engang stod ved Vandet, teg hun en Ring af Fingeren og kastede den deri, sigendes: Saa vist som jeg ret aldrig skal denne Ring gjenfinde, saa vist skal aldrig Guldet af mit Pengeskrin forsvinde!" Men det varede ei mange Dage, før Pigen i Kjøkkenet opskar en Gjedde og fandt i dens Indvolde en gylden Ring, hvilken strax blev bragt til Fruen, som derved blev saare forsagt og bange. Og er det fortalt, at hun fra den Tid af forarmedes, saa at hun omsider døde i stor Nød og Glende.

Binderslev Kirke.

Der var engang en Frue i Sylland, som var meget hengiven til Kortenspil, og saasom hun altid havde Lykken med sig, erhvervede hun sig derved store Rigdomme. Men som hun en Nat laae i sin Seng, kom Fanden til hende, hvorover hun i sin Nød og Angst paa kaldte Jomfru Maria om Hjælp og Bistand, saa at Fanden maatte flye. Og omvendte hun sig siden den Tid og gav alle sine Rigdomme til helligt Brug og lod for dem bygge Binderslev Kirke. Men saasom det var ugudelige Penge, vilde Arbeidet

flot ikke trives og afstedkom det endogsaa Trætte mellem Bygmesteren og hans Svend, hvilken tog saadan Ende, at den Første ihjelslog den Sidste, og ligger samme Svend begravet Syd paa for Kirken. Men til Amindelse om hin forommeldte Tildragelse sees i Kirken over Choret et Billede, forestillende hin Frue, siddende ved et Bord med et Spil Kort for sig.

Hylke Kirke.

Paa Warhuus Amt boede engang tvende mægtige Herrer, nemlig Hr. Eske Brok og Hr. Oluf Top. De bleve derom enige, at de vilde opbygge Hylke Kirke, men da samme Kirke var færdig, fivedes de om det første Stolestade i Kirken, og kom det saavidt, at de toge hinanden af Dage. Endnu har man i Omegnen det Riim om dem:

"Hr. Eske Brok og Hr. Oluf Top
De byggede Hylke Kirke op!"

Fløistrup Kirke.

Der boede engang i Jylland en Jomfru, som var meget berømt for sin Deilighed. En Aften som hun gik om paa Marken, blev hun af Røvere taget fangen og bortført paa en Baad over Søen. Da overfaldt dem et skrækkeligt Uveir, der drev Baaden ind mod Landet til en Bye, som heed Fløistrup. Og som nu Fiskerne der paa Stranden snart mærkede, at det var Røvere og tillige hørte den ulukkelige Jomfrues Klager, toge de Røverne fangen og frelst Pigen. Røverne bleve steilede Nord for Byen, men Jomfruen lod af Taknemlighed mod Jomfru Maria, hende hun i sin Nød havde anraabt om Hjælp, opbygge en Kirke i Fløistrup, hvorover de fattige Fiskere ret inderligen glædede sig. Nu er Kirken falden, men Stedet kaldes endnu Kirkebakken, og findes der mange Spoer endnu af, at der har været en Kirke.

Næssefongen Grim.

I Lusemose Skov ved Mariboe var der tilforn en Høi, kaldet Høiølettet. Paa den stod en Borg, i hvilken boede en Næssefonge, navnlig Grim, af

hvem Landsbyen Grimstappe skal have Navn. Samme Grim var paa sin Tid vidt og bredt bekjendt formedelst sin overordentlige Styrke, og fandtes der i det hele Land ei nogen Mand, som turde binde an med ham. Men som han engang gik om i Skoven for at kæmpe mod de vilde Dyr, kom han lidt efter lidt ind i den mørke Skov, hvor en mægtig Trolde boede. Og strax stod Trolde for ham, sigendes saalunde: "Nu Grim! længe nok har du haft Navn og Rygte formedelst din Styrke! Nu vil jeg slaae dig!" Og det kom til en forfærdelig Kamp imellem dem, i hvilken Grim maatte bukke under og faldt for Trolde's Slag. Det Sværd, hvormed han, som Sagnet gik, kunde overvinde Alle, tog Trolde; men Mange vide endnu at fortælle, hvorledes Grim hver Nat skal have sin Gang i Skoven, for at søge efter sit gode Sværd.

Marieboe Kirke.

Det Sted paa Laaland, hvor Marieboe Kirke staar, kaldtes tilforn Skjenninge. Paa samme Sted viste sig hver Nat, forinden Kirken endnu var opbygget, en Sinnende Lue som af himmelsk Ild, hvilket Tegn udlagdes saaledes, at nemlig Jomfru Maria

havde fundet stor Behag i det Sted, hvorfor man
altsaa byggede der til hendes Ære en Kirke, og kaldes
tes Stedet siden den Tid Marieboe.

Kong Christian den Fjerdes Fødsel.

Der fortælles af Almuen i Egnen om Hillerød, at
Kong Christian den Fjerde er der født til Verden
under aaben Himmel paa en af Ladegaardsmarkerne;
thi da Dronningen nemlig engang var ude at pro-
menere, overfaldtes hun pludseligen af Fødselsmer-
terne, saa at hun maatte tage Tilflugt under en
Tornebush, hvilken siden efter blev flyttet op til Slot-
tet, og der er gamle Mænd, som mælde, at de i
deres Ungdom have seet den der paa en liden Holm.

Undløse Kirke.

Der boede engang en Jomfru paa Holbek Amt i
Sjælland. Hun havde mistet Synets Brug, men
i Drømme kom en Mand til hende, sigendes: at
hun skulle gaae til den Kilde, som er ved Undløse og
toe sine Dine i Vandet; da vilde hun atter blive
seendes. Og hun gjorde, som det i Drømme var

hende befalet og kom saalunde til sit Syn igjen. Men af Taknemlighed derover lod hun hos Kilden opreise trende, Staalkors til Umindelse om dens Lægedoms Kraft. Saa siges det, at disse Kors mægtede ingen siden at røkke eller flytte af Stedet. Og da Kong Christian den Fjerde engang kom der hen, og Sligt blev ham fortalt, drog han sit Sværd og slog til et af Korsene. Men Sværdet sprang i mange Stykker og Korset blev uskadt, hvorover han svarligen vrededes og befoel, at alle tre Kors skulde borttages; men det var alt forgjæves, hvad man prøvede, thi som de den ene Dag oprykkedes, saa fode de den følgende Dag hver paa sit Sted.

Hr. Jesper.

Hr. Jesper var Præst til Kirkebye paa Fyen. Han var en klog Mand og havde Indsigt i det Tilkomende, saa at han formedelst denne Gave kunde forudsige, naar nogen i hans Sogn vilde lægge sig til at døe. Saa fortælles det om ham, at han engang mødte en Herremand af Sognet paa Veien og blev foran ham staaende uden at ville vige. Da der Herremanden tog saadant ilde op og sagde med Trudsel: "Du skal nok komme til at vige for mig

Hr. Jesper!" gav denne frimodigen til Svar: "Jkke flytter jeg min Fod' for Dig; thi om fjorten Dage skal jeg kaste Jord paa din Kiste!" Og det skedte, som Hr. Jesper havde forudsagt; thi Herremanden blev strax syg og fjortende Dagen derefter kastede Hr. Jesper Jord paa hans Kiste. Nogle siage, at Hr. Jesper har haft denne Kundskab af Kirkelammet, der altid lod ham vide, naar Sligt skulde indtræffe.

St. Knuds Steen.

Da engang en Løv ved Nattetid havde stjaalet et Faar fra en Bonde og skændte sig med sit Bøtte over Bissenberg Mark ved Odense, blev han undervejs træet og maatte hvile sig paa St. Knuds Steen, om hvilken tilforn er meldt. Men der han atter vilde til at gaae, mægtede han ikke at reise sig fra Stenen, efterdi den holdt fast paa ham, og maatte han da blive der siddende indtil den lyse Dag.

Oluf Bager.

Der boede i Odense paa Kong Frederik den Andens Tid en overmaade riig Mand, navnlig Oluf Bager. Han var godt anskreven hos Kongen, og fortælles der, at da engang Kongen besøgte ham, lod han gjøre Ild i Kaminen og varmede det hele Værelse med Kaneel. Der nu Kongen undredes over slig kostbar Ild, fremtog Oluf Bager en Mængde Beviser og Papirer, efter hvilke han havde store Summer tilgode hos Kongen, og fastede dem alle ind i Dønen. Da gav Kongen ham Rettighed til at mønte en vis Mønt, hvorover Oluf Bager lod sin Gaard i Overgade dertil indrette, og kaldes endnu det Stræde, som løber langs med dens østre Side, Møntestrædet.

Der nu Oluf Bager blev gammel, havde han tolv Børn, men efterdi hans Rigdom var betydeligen formindsket, vilde ingen af dem alle tage sig af den gamle Fader. Kaldte han derfor alle sine Børn for sig og fremtog i deres Nærværelse et saare tungt Skrin, lovende tillige, at den, som vilde føde ham indtil hans Dødsdag, skulde have dette Skrin. Da viste de sig alle søielige og kjærlige, men der den Gamle var død og horte, aabnede de Skrinet, og fandt da, til Straf for deres ufjærlige Tænkemaade, at Skrinet var fyldt med tunge Kampestenene.

Crusifixet.

Der skal i Ribe Kirke være et Crusifix, hvilket ikke tør flyttes af Stedet, og siges det, at da engang en vis Johan Svanning havde ladet det nedtage, forekom ham en Geist i Søvn, hvilken truede med haarde Ulykker, saafremt han ikke ophængte det hvor det tilforn havde hængt. Saa siges det ogsaa, at da engang nogle Skoledrenge havde affaaRET Neglene paa samme, hævnedes det saa, at de alle mistede deres egne.

U n m æ r k n i n g e r.

Dannebraag, Pag. 1. Arr. Hvitfeldt. I. 184.
Mess. Scandia ill. Tomus XII. 113-14. ibid. XIII.
68. Pontopp. Theat. Dan. II. 57. Det er rimel-
ligt, at Byen Wolmar er saaledes kaldet efter Kong
Baldemar, saameget mere, naar man lægger Mærke
til, at den sjællandske Bonde aldrig kalder ham
Baldemar, men altid Wolmar, see Danske Folkesagn
1ste Deel Pag. 94.

Trolldfolket vandrer ud af Vendsys-
sel, Pag. 2. Dette Sagn er fortalt en Rejsende
af Sundbye Færgesø. Angaaende disse underjor-
diske Væsner, see B. Simonsens Udsigt over Na-
tionalh. Periodes. I. 2det Hefte Pag. 79. Ruges
fornuft. Tanter. Pag. 1. *Færoa reserata. 335.*
Wys Reise in das Berner Oberland. II. 411:
"Wachter in seinem Glossar (S. 1989) erklärt das
"Wort Zwerg in dieser Bedeutung durch Waldgeist,
"der Berge und Felsen bewohnt, und den Rufenden
"Antwort gebe &c. Schelling hat jüngst mit vie-

„Ier Gelehrsamheit über sie gesprochen, und sie mit
 „den Rabiren der Griechen verglichen, welche wieder
 „von den Phöniziern stammen. Vergl. Ueber die
 „Gottheiten von Samothrace. Stuttgart und
 „Tübingen 1815. S. 93. Ich gab in den Idyl-
 „len 2c. aus der Schweiz S. 307 eine Haupt-
 „stelle über sie aus dem alten Georg Agric-
 „cola 2c.“ Fr. Rüh's Edda Pag. 21. Ueber das
 schwedische Trollpact von Ittner i Jacobi's Iris
 für 1809. cfr. das stille Volk i Neue Volksmär-
 chen. Die Elfen i Tieck's Phantasia. Grimms Sagen.
 227-29. Volksagen von Dittmar. 311. seq. *ibid.*
 327. Radcliff's Reise durch Schweden. 148. Des
 deutschen Mittelalters Volksglauben und Heroensag-
 gen von Dobeneck I. 116. Danste Folfesagn 1 Deel
 Pag. 42. „Trolvenes Udvandring af Landet.“

Nissen i Tirup, Pag. 4. O. Wormii *epistolæ*
 II. 669: „*A Belgis vocantur Kabauter, Mancke,*
 „*a nostratibus Nisse god Dreng, qui subinde de*
 „*nocte operas exercent: ut exemplo recenti Pi-*
 „*storis cujusdam Leidensis notum est, qui non*
 „*reversus est, postquam nova tunica donatus fuit*
 „*a pistore. In patria quoque memini aniculas*
 „*multa de illis fabulari, pullesque illorum in gra-*
 „*tiam coquere. An hi ex Dæmonum sunt genere,*
 „*de quibus Platonici multa.*“ Fr. Rüh's die Edda,
 P. 21. „in Norwegen heißen sie Nisser: man stellt
 sie sich als kleine Burschen vor, die sich besonders
 in den Ställen aufhalten, und man sieht sie gern“

weil sie zum Gedeihn des Viehs beitragen; Lärm und Geräusch können sie nicht aushalten; man nennt sie auch Nisse god Dreng; denselben Namen tragen sie in Schweden, wo sie aber noch allgemeiner unter der Bezeichnung Haushalter (Tomtegubbe) bekannt sind; — — — auf den Faeröer heißen sie Nidgrujfar, kleine Geschöpfe mit einer rothen Mütze auf dem Kopfe, die Glück in den Hof bringen, wo sie sich aufhalten. — — ihr Aufenthalt ist in der Scheuer oder im Stall, wo sie das Vieh warten und stark auf Kosten der Nachbarn füttern; an den hohen Festen wird ihnen Essen vorgesetzt. In Schottland wohnen sie unter der Thürschwelle, und stehen in freundlichen Verkehr mit den Wirthen. Sie heißen Brownny, vielleicht von der Farbe ihrer Kleidung oder ihrer Körper; in England kennt man sie unter dem Namen Robin Goodfellow — — *ibid* Pag. 24." Unter den bewohnern der Orkney's und der Schetländischen Inseln herrscht derselbe Glaube. [Brands description of Orkney, Zetland, Edinb. 1701. 8. 112, 113 angeführt von Jamieson a. a. D. S. auch Martin description of the western Islands of Scotland. Lond. 1703. 333 und 391]. Iris für 1809. von Jacobi. Pag. 164: "Man nennt sie auf Schwedisch, die Alten des Hauses, auch gute weise Knechte." Ogsaa i Schweiz, see Wyß Reise in das Berner Oberland. II. 412: "Ziemlich stimmen sie zusammen mit den servants, den Dienenden, wie sie, nach Bridel, in der Waadt geheißen wer-

den. Zufolge der Meinung des Volkes, sagt er, halten diese sich in entlegenen Wohnungen und in einsamen Gennhütten auf." At disse Bæzner ere endnu videre bekjendte sees i Dobeneck's Volksgl. und Heroens. I. 124: "Der Name Kobold, im gewöhnlichen Ausdruck des Volkes mehr einen harmlosen Hausgeist andeutend, ist ein Wort, das im ähnlichem Laut in mehreren Sprachen sich findet. Unter andern im spätern Latein Gobelinus, im Französischen Gobelin, im Englischen Hobgoblin, im Russischen Koltki. *ibid.* P. 126 sies: Die dankbaren, eingezogenen und gut bespeiseten Kobolde bringen dafür ihren Ernährern Getraide, das sie ihnen aus fremden Scheuern stehlen u. s. w. (*Kornmann templum naturæ*, 1611 p. 174.)

cfr. Danske Folkesagn. 1ste Deel Pag. 65. *ibid.* 134. Anm. 198.

Stærk Olger, Pag. 5. Det Sagn, at naar en Røver har spist syv Hjertes af usødte Børn, blive de sikke for al Esterstræbelse, er meget almindeligt. I en Almuepjee, kaldet Bissekræmmeren og Linnedværeren, forekommer det. Som Barn har jeg engang hørt Lignende fortælles af en Svensker om en finst Bjergmand.

Solger Danske i Bagsvær, Pag. 6. Jeg behøver neppe ved dette Sagn at erindre om Lilles putterne i Gullivers Reise.

Grimsdal Slette, Pag. 6. Gfr. Danske Folke-
tesagn I. P. 51, hvor ligeledes fortælles, at Bjerg-
pudselingerne have for Etik, at soele Tøi paa Hoiene.
Rachløv Kirke, Pag. 8. Samme Sagn fortælles
om Krogstrup Kirke (vid. 1ste Deel Pag. 28.)
Anm. 169.

Birgitte Gjøes Habetærelse, Pag. 9.
Dette Sagn findes i Herluf Trolles Levnet og
Bedrifter ved Ludv. Boesen. Kbhavn 1780. 8.
P. 166. Pontop. Ann. eccl. Daniæ. III. 447-48.
Theat. Dan. I. 117. Resen i Mscript om Her-
lufsholm: "Ipse qui hæc scribo, eandem vidi
mensam, loculumque & conclave lus ravi, in quo
res gesta est." D. Atl. III. 31. Hofmans Ef-
terretninger om danske Adelsmænd. I. 178. Funda-
tionen findes i Pontopp. Ann. III. 400 seq. og i
Hofm. Fundat. VIII. 89-91. Lillielunds Danm.
Kirkehist. Oldenborg om Gjenfærd og Gjengans-
gere. 130. Skilderie af Kjøbenhavn 1816. J.
Jungs Theorie der Geisterkunde §. 116. S. 93
fortælles noget Eignende om Schwedenborg.

St. Regissæ Kilde, Pag. 10. Daarquad.
Kbhavn 1817. 12mo Pag. 24. Songes Danmarks
Ghorogr. 311. D. Atl. III. 511.

Jordløse Kirke, Pag. 11. Suhms Samlinger
I. 80.

Røverne i Vissenberg, Pag. 11. Naar Al-
muen fortæller om Røverbuler, kan man være vis
paa, at den ikke glemmer Klokkerne, som ringe.

naar Reisende komme over Reien; see: Thyres Hul i Borreveile Skov *vid.* 1ste Deel P. 16. Ligeledes Sagnet om Røerne ved Gravensteen, P. 23. cfr. die Ahnfrau von Grillparzer, hvis Fabel skal have meget tilfældes med dette Sagn. At der forresten i Thyen i Sørdeleshed ofte forekommer Sagn om tolv Røvere sees af D. Atl. III. 586. *ibid.* IV. 761. Hofm. Fundat. V. 278.

Trolden i Gamtofte, Pag. 14. Suhms Saml. I. 82. cfr. Ludlams Hule af H. Dehlens slåger.

Ribe Domkirke, Pag. 15. Mundtlig fortalt. I *Terpag. Ripæ cimbr.* 154-56 findes dette Sagn fuldstændigere, men noget afvigende behandlet. "*inque ejus rei memoriam æluri muribus cinctum januæ orientali additum templi e porticu aperienti apponendum curavit, quæ inde appellationem traxit, et vocatur Janua capitis felis, Kathoved Dør.*" *ibid.*: Non absimile traditur de Rickardo Wittington Anglo, qui antea cum paupertate luctabatur, sed beneficio felis incæstimabiles sibi comparabat opes ex gemmis, margaritis, aliisque pretiosissimis rebus, quos Rex quidam Barbariæ, cujus regio, aula, mensa, lectus ut et subditorum, a muribus & similibus animalculis, non secus ac olim Ægyptiorum, misere vexabatur, pro fele ipsi reddebat. Hic Rishardus Wittington, postmodum ob excellentes suas dotes et virtutes, ter Lord Major Londini evasit, vizitque tempore Henrici

V. anno 1419, prout historia Angliæ scripta, & jam nuper in linguam Germanicam translata, rem gestam commemorat." Pontopp. Theat. dan. 328. No. 1458. Ribes Beskrivelse af M. P. R. blandt de Thottiske Manuscripter. O Wolts tydske Læsebog, 3 Dlag, P. 60. I Idelers Handbuch der ital. Litt. I. 355 findes aftrykt et Brev fra Lorenzo Maggalotti til Ottavio Falconieri, i hvilket fortælles om en vis *Ansaldo degli Ormanni*, at han kom til en af de cannariske Øer og blev der af Kongen indbudde til Taffels. Der blev han vaer at alle Dyrarterne gik med lange Stofke i Hænderne, hvormed de bortjogte Rotterne, som ideligen gjorde Angreb paa Maden. Ved at see dette ilede han til Skibet og hentede der to Ratter, som i Diebliffet anstillede et stort Blodbad mellem Rotterne, og forærede han da Kongen begge Rattene og fik uhyre Rigdomme derfor. Da han siden kom hjem og fortalte, hvorledes han var kommen til denne Velstand, besluttede en vis *Giocondo de'Fisanti* at prøve sin Lykke. Og, da han eiede en stor Gaard, folgte han den, og indskibede sig med Perler og andre Kostbarheder, menende at Kongen vel maatte agte Sligt høiere end to Ratter. Han ankom til Den og bragte Kongen sin Foræring; men da denne, som satte stor Priis paa hans Gave, ikke eiede noget, som han vurderede høiere end de to Ratter, gav han Giocondo den ene, ved hvilken Foræring denne geraadede i stor Armod. Nyerup citerer dette Brev

i sin Bog om den almindelige Moerskabslæsning i Danmark og Norge, Pag. 242 saavel som ogsaa *Script. rer. dan. I. 204.* og *Spectator*, og omtaler sammesteds en særskilt Almuebog om den lykkelige Richard Whittington.

Dronning Magrethe paa *Refsnæs*, Pag. 17. Den historiske Begivenhed om Dronning Magrethe synes at have en særdeles Interesse hos Almuen, eftersom Refsnæs ikke er det eneste Sted, om hvilket Menigmand fortæller, at den er skeet der. Saaledes viser *D. Atl. IV. P. 673* at det ogsaa fortælles om Eastum Hede ved Kobberup i Viborg Stift. Hvad det Krigspuds angaaende de omvendte Hesteføe betræffer, da fortælles Ranild Sønson at have benyttet sig af et lignende, see Pag. 56. Og saa den græske Mythologie fortæller noget Lignende om Tacus, hvorlunde han stjal Dvæg fra Herkules og drog det ved Halen ind i sin Hule for at vildelede Tiermanden, see *Virgil Aeneis VIII. v. 208.* I *Valents Saga* (see *Eventyr oversatte af Oehlenschläger I. 314*) fortælles, hvorlunde han faaer Kongens Børn til at gaa baglands til Essen i den nyfaldne Sne og derpaa dræber dem.

Maren, Pag. 18. Cfr. *Snorro Sturlesøns Krønike*, forordnket ved Grundtvig, Pag. 18. *Resenii Atl. VI. 381.* Den nordsjællandske Almues Charakter, Pag. 300. *Danske Følkesagn I. 133.* *Deutsche Sagen von Grimm. I. 130:* "Wenn gleich vor den Alpen Fenster und Thüre verschlossen werden, so

"Können sie durch die kleinsten Löcher doch herein-
 "kommen welche sie mit sonderlicher Lust auffuchen.
 " — — — Steht man nun geschwind auf und ver-
 "stopft das Loch, so müssen sie bleiben, können auch
 "nicht von dannen, selbst wenn Thür und Thor
 "geöffnet würden." Efterfølgende Riim siges at
 have Magt til at fordrive Maren:

Mare, Mareminde!
 Est du herinde,
 Saa skalst du herud!

Grimms Sagen I. 131: "Sagt man zu dem drü-
 ckenden Alp:

Brud komm Morgen,
 So will ich borgen!

weicht er alsbald und kommt am andern Morgen
 in Gestalt eines Menschen, etwas zu borgen."

§ Resenii Atl. VI. 727 findes et lignende
 Sted: "*Ab orientali latere oppidi est mons, in quo
 varia olim sæpius turbavere spectra, ut ideo
 foramine quodam ejusdem pervagatum provocans
 hoc intus existentes celebretur verbum:*

Tulli med din Taa!
 Est du herinde, da skal du udgaae."

At en Mære maa, naar Hullet tilstoppes, vente indtil den kan komme ud af samme Hul, dette synes at være en fælleds Lov for alle slige Væsner; saaledes siger i det mindste Mephistopheles i Goethes Faust:

"Es'ist ein Gesetz der Teufel und Gespenster:
Wo sie hineingeschlüpft, da müssen sie hinaus!"

Endvidere om Maren, see Oldenborg om Gjensfærd, Pag. 100. Paa Færøerne og paa nogle Steder i Norge fordrives Maren med Saxe, Knive og Spyd, see Landts Færøernes Beskriv. S. 445 og Willes Sillejords Beskr. Side 251.

Sangværket i Nicolai Kirkeetaarn, Pag. 19. Hvad angaaer, at Klokker ringe af sig selv, cfr. *Cypræi Annales* 258, hvor Sigt fortælles at være skeet ved den myrdede Kong Eriks Liigfærd: "*Pro certo etiam refertur, dum funus adveheretur & effereretur; omnes campanas, sonum, nullo pulsante. edidisse.*" Eigelsaas Bøger Fortællinger ved D. Wolf, P. 7. Endvidere om "Klokkeengen" i Sundsherred i Ryen, see Pag 54.

Kirkelammeret i Syen, Pag. 19. Cfr. Danste Folkesagn I. 136. Anm. 198.

Steenkast imod Kirker, Pag. 20. Confr. Grims Sagen I. 275. Hofm. Fundat. VIII. 311. D. Folkesagn 1ste Deel. 42. Paa Assens Mark i Syen ligger en stor Steen, kaldet Gallesteen, om hvilk

ken fortælles, at en Ræmpe har slynget den mod Gamtoste Kirke. — En halv Miil fra Quernstrup Kirke ved den Gaard Langkilde i Fyen ligger en Steen, kaldet Troldestenen, hvilken en Jetteqvinde paa Taasinge har slynget over imod Quernstrup Kirke. — Paa Munkeboe Banke i Fyen ligger en stor Steen, om hvilken fortælles, at, da en Ræmpe, som boede paa denne Banke, havde forlovet sig med en Jomfru paa den anden Side af Fjorden og en gang besøgte en Troldeqvinde der i Sognet, blev Jomfruen herover saa forbitret, at hun slyngede den efter Ræmpen. See Sagnet om Thybo Helte og Morsinge Karle, Pag. 98.

En Discipel forskriver sig til Sanden, Pag. 21. *Resenii Atl. II. 262.*

Særløse og Kisserup, Pag. 21. Mundtlig. Jonges Danm. Chorogr. 125.

Stenen i Grøndal, Pag. 22. *Wormii Monum. Dan. 305-311. Pontop. Theat. Dan. Pag. 387. Marm. dan. II. 133. D. Atl. IV. 658. Hofm. Fund. III. 437. Erasmi Læti Eclog V. En anden Steen i Grøndal skal efter svenske Beretninger have staaet i Jemteland. Om denne skriver Mesenius: "Ceterum fertur idem vulgo Stephanus, "Jemptis vicinis Evangelium prædicans, saxum, "in valle alpibus contermina Norvagicis, susci- "tasse, et his rythmis Suecicis, prophetiam conti- "nentibus, a me quondam latinitate donatis, in- "rasse:*

*Cum Sueo susceptat peregrinos undique mores,
Templaque cum claustris, subvertunt superiores,
Firmus adhuc exstat lapis hac in valle virenti.
Cum perversorum mundo florentior est sors,
Sed crux dira probis animis infligitur Et mors,
Firmus adhuc exstat lapis hac in valle virenti.
Presbyter agricolæ similis sed quando vigebit,
Agrique cultorem mirari jure licebit,
Stratus humi pausat lapis hac in valle virenti."*

*Scand. illustr. Tomus XII. P. 60. Det originale
Vers findes i Nyerups Skildring af Tilstanden i
Danmark og Norge IV. 8 aftrykt efter Diss. de
lapide in valle virenti autore Jon. Bid. Renhorn
Jemtius, saaledes lydende:*

*Når Swenske män tage utlånsta seder,
Kyrckior och klöster riswas neder,
Än står stenen i Grönan Dal,
Når skalckar och boskar triswas,
Och årlige män utdriswas;
Än står stenen i Grönan Dal,
Når Präster blifwa Bönder,
Och Bönder blifwa widunder;
Då ligger stenen i Grönan Dal.*

*I samme Disputats P. 4 findes endnu en anden
Inscription anført.*

Røverne ved Gravensteen, Pag. 23. Angaaende Banffeligheden ved at blive Eier af flige Skatte, cfr. *Antiq. Ann.* II. 161, hvoraf sees, at dette Sagn ogsaa er hjemme paa Island. *Danske Biser* I. Anm. 395. *Danske Folkesagn* I. 53. Skattegraverne ved Nidløse, Pag. 67. Tuel Søe, 112. Hjørring. Det samme fortælles om en Kiste, som skal ligge i Rønningesøegaards Søe.

Blodplet paa Sønderborg Slot, Pag. 24. *Pontopp. Theat. Dan.* 243.

Gadedrengene i Sønderborg, Pag. 25. Cfr. *Oldenborg om Gjenfærd*, Pag. 115:127.

Kulshjerget ved Vordingborg, Pag. 26. Spad flig Tro paa underjordiske Robberdørre angaaer, saa er den meget almindelig. Flere saadanne omtales i *Resenii Atl.* VI. 591. *Hofm. Fund.* IV. 763. *Danske Folkesagn*, I. 71.

Snubbekors, Pag. 26. *Encom. regn. Dan.* 477. *Pontopp. Theat. Dan.* 107. *Songes Danm. Chorogr.* 70. *D. Atl.* II. 234. *ibid.* VI. 18. *Danske Magazin*, I. 20. *Nyerups Skildring af Tilstanden i Danm. og Norge*, IV. 253. *Hofm. Fundat.* VII. 36. Af *Erasmi Læti rerum danicar. lib. V.* synes det, at der har været et andet Sagn om dette Kors, idet han nemlig skriver:

*"Jamque crucem, quæ juncta viæ est Snubbena,
vetusti*

"*Nominis indicium et cædis monumenta peractæ,*

"*Transierant, etc.*

Et lignende Sagn fortælles om Annastenen i Synnerherred paa Galløe Amt, Danske Atl. IV. 324: "Paa Marken er opreist en stor Steen, kaldet Anna Steen, hvor Beien tilforn har gaaet forbi til Grinaae, og foregives, at en Frue ved Navn Anna paa dette Sted skal have giort Barsel". Jonges Danm. Chorogr. 728.

Pedersborg Slot, Pag. 27. Hofm. Fundat. VII. 553.

Luciehsi, Pag. 27. Om Stene som ere bleve bløde ved Mennekers heftige Sindsbewægelser eller formedelst disses Hellighed, see danske Folkesagn Pag. 10. *ibid.* 20. *ibid.* 30. *ibid.* 76. *ibid.* 108. og i dette Bind den indmurede Nonne Pag. 64. Liden Kirstens Grav Pag. 63.

St. Clemens Kirke, Pag. 29. Hvitf. Bispekrøn. 10. Pontopp. Ann. eccl. I. 603. Marmora dan. II. 117. Hofm. Fund. II 36. Resenii Atl. VI. 451-52. Pontopp. Theat. dan. I. 367.

Klokker i St. Knuds Taarn, Pag. 29. D. Atl. III. 439, cfr. D. Atl. VI., 714. Danske Folkesagn I. 45. Klokker i Lissøe II. 44. Klokkerne i Åsens.

Jomfruspringet, Pag. 30. I cfr. Grims Sagen. I. 212. *ibid.* 417-418. Dtmars Volks-Sagen 197. Danske Folkesagn I. 30.

Kjøge Snus = Kors, Pag. 31. Et forfærdeligt Snus Kaars, eller En Sandfærdig Beretning om en gruelig Fristelse, som tvende fromme Ægte-Folk i Kjøge, for nogen rum Tid siden, har været plagede med, ved Johan Brunsmann. Kbh. 1700. En liden Kort og enfoldig Erklæring, om noget, Kjøge = Snus = Kaars's Historie. Ved J. Brunsmann Kbh. 1700. Angaaene denne Bog af Mag. Brunsmann skriver Pontopp i *Theat. dan.* 124: Dieses Buch zu refutiren "und die Wahrheit dieser wunderbahren Geschichte umzustossen, hat der Holländische Becker in seiner Schrift, *de Eetoverte Wereld* genannt, sich alle Mühe gegeben, aber mit was für Grund ist auch bekannt". Hagers *Geogr.* III. p. 21. Vidtløftigere findes denne Historie omtalt af Nyerup i hans Bog om almindelig Moerskabslæsning i Danmark og Norge Pag. 205 og i samme Bog om et Sideskifte til denne Tildragelse: Besættelsen i Thisted Pag. 207. Dersom Nogen ønsker at kjende flere Sideskifter, saa vil man i *Færoa reserata.* 319 finde adskillige Historier om Satans Anfægtelser paa Færøerne. Det Snus, hvor hin gruelige Historie skal have tilbraget sig, vises endnu i Kjøge.

Sanebjerg, Pag. 52. *Ant. Ann.* I. 531. *Gfr. Danske Folkesagn* I. 118. *Ann.* 184.

Rolands Brønd, Pag. 32. *Antiq. Ann.* I. 327. I Almuespoget kaldes Stedet "Rolands Kæld".

Kallundskoven, Pag. 33. De andre Brødre Gunner og Truels gave Alterbægeret til Kirken, og skal deres Navne findes derpaa. Sagnet findes i Præsteberetninger fra 1755. Hofm. Fund. V. 225. Songes Chorographie 261. See Sagnet Pillegrimstenen 1ste Deel 99.

Dødningerne, Pag. 34. Cfr. Rørvig Kirke 1ste Deel 41. I Grims Sagen I. 254 fortælles en lignende Tildragelse fra Aaret 1516.

Lengs og Kuus, Pag. 35. Hofm. Fundat. IV. 339. Songes Chorog. 427. Danske Atlas V. 362, 63. *Antiq. Ann.* II. 362: "han byggede denne Gaard efter Aftale paa et Morads, som han og kunde gjøre, da der var Skov paa Eiendommen, at han kunde faae store og prægtige Egetræer nok at bygge med, som endnu sees i den gamle Lade paa Lengsholm, hvis Ege af Tømmerets Størrelse er ikke i Landet, men tillige saa fugtigt, at Vandet stiger op om Vinteren i Gulvene". *Ibid.* "Kuussgaard blev mindre og ringere end Lengs's Gaard, da han ikke havde saadan Skov og saadanne Materialier at bygge med, som Lengs, og blev altsaa kun en stor Bondegård, som endnu ligger i Hørby Sogn og kaldes Nyholm (ventelig fordi den er bleven ny bygget og flyttet op af Moradset)".

Gaandgrebet paa Understed Kirke dør, Pag. 36. *Antiq. Ann.* II. 359. Cfr. Danske Folkesagn I. 112. Hjørring II. Pag. 23 Røveren ved Gravensteen. I Grims Sagen 292 fortælles

et lignende Sagn: "An einem Winterabend saß vor vielen Jahren der Wagnermeister Wolf zu Großbieberau im Odenwald mit Kindern und Gesinde beim Ofen und sprach von diesem und jenem. Da ward auf einmal ein verwunderlich Gerausch vernommen und siehe, es drückte sich unter dem Stubenofen plötzlich ein großer Kessel voll Geldes hervor. Hätte nun gleich einer stillschweigends ein wenig Brod oder einen Erbschollen darauf geworfen, dann wäre es gut gewesen; aber nein, der Böse war dabei und da mußte es wohl verkehrt gehen. Des Wagners Töchterlein hatte nie so viel Geld bei samen gesehn und rief lautlich, Vater, was Geld, was Geld! der Vater kehrte sich nicht aus Schreien, weil es besser wußte, was hier zu thun wäre. Schnell nahm er's Hest vom großen Raben-Bohrer und steckt es rasch durch den Kesselring. Doch es war vorbei, der Kessel versank und nur der Ring blieb zurück. Vor ungefähr zwanzig Jahren wurde der Kesselring noch gezeigt".

Hartsprung, Pag. 37. Præsteberet. 1755: Gaarden heed for Melet Gaard af en lille Bye Mele. Hartsprung (*alias scribitur Hasprung sive Hirschprung*). Gaardens omtalte forrige Eier skal have været Hertug Jochum Frederich.

St. Søren, Pag. 37, Danske Atl. IV. 229. Hofm. Fundat. IV. 759.

Gunthi og Cajul, Pag. 38. Jonges Chorogr. 633. Hofmans Fundat. III. 490. Marm. dan. II.

232. Danſke Atl. V. 22: "Imellem Mars og Gun-
deſtrup Byer ſees en ſtor Steendynge, kaldet
Kæmpe-Røgelen, 36 Alen lang og 4 Alen bred,
hvorunder ſkal ligge begravet en fornem Høvding
eller Kæmpe, ved Navn Gajul 2c".

Præſtehoien, Pag. 33. No. 14716. Encom.
Tellingene blandt de Thottſke Miſſter.

Balderune, Pag. 40, Danſke Atl. VI. 106. Et
andet Sagn beretter at denne Leeg har ſin Oprin-
delse fra den De Thurø ved Taafinge, ſee Danſke
Atl. III. 603. Hofm. Fund. VI. 41. Eigeſaa i
Præſteberetn. fra 1755 hvori der ſkrives: "Paa
Thurø er et Sted i Marken, Bundſlette kaldet,
hvor findes en Steen, i hvilken kan ſees ligesom et
Greb af 10 Fingre, under hvilken der ſiges, at den
navnkundige Kæmpe Ruhnē ſkal ligge begravet,
der blev ihjelſlagen af Balder, af hvis Strid den
beſkjendte Tuleleeg blandt Børn menes at have ſin
Oprindelse: Balder Ruhnē og ſin Biſ hyppet ſig en
ſtor Rif paa Thurø, der ſlog Balder Ruhnē".
Helvaderi Encolpod. Historiar. sacrar. 264. *Tu-
lins ſaml. Skrifter* II. 295. *Reseni Atl.* VI. 26.
Kremdeles giver Nyerup i Fortalen til Peder Syvs
Fjernefulde Ordsprog Pag. XLVII en tredie Varia-
tion: "Naar En forſeer ſig i Tuleſtuen, da flap-
pes hans Ryg af. Er taget af Balder, ſom ſlog
Rune for ſin Huſtrues Skyld, ſom qvædes i Tu-
lelegen.

"Balder, Rune, og hans Riv
 "De ypppede dem en grote Riv
 "Grote Riv i Tune,
 "Der slog Balder Rune,
 "Ni Slag ville vi flaae,
 "dermed ville vi hjem gaae.
 "En, to, tre, fire, fem,
 "der gik end ingen af os hjem,
 "Sex, syv, otte, og dertil ni,
 "Dermed sigte vi denne Ryg fri"!

Løberens Grav i Frederiksborg, Pag.
 40. D. Atl. II. 305. Ibid. IV. 79: siges: "den
 "Ligsteen over Kong Christian den Femtes Løber er
 "nu saa forslidt, at Figuren af Løberen ei meer er
 "kjendelig".

Altertavlen i Veilbye, Pag. 41. Hofm.
 Fundat. III. 119.

Kirketyven i Kippinge, Pag. 42. *De aquis
 Kipping, autore Magno Hosum. Resenii Atl. V.*
 92 Arnt Berntsens Danm. frugtb. Herlighed I. 112
 hvor tillige siges: "Hans Godspoer i Stranden ere
 "ei heller endnu aldeles efterskyldte"., Holbergs
 Danm. Rig. Hist. I. 774. *ibid.* 197. Rhodes Saml.
 II. 18 *ibid.* 203. Hvidtsfeldts Krønike II. 1007.
 Hagers Geogr. III. 33. Oldenburg om Gjenfærd
 Pag. 136.

Brudehøi, Pag. 43. Hofm. Fundat. IV. 613.
 Om Trolde, som om Natten forhindre Kirker

Opbyggelse see Danske Folkesagn, 1ste Deel Pag. 38. 62. 71. I Keiersens St. Bendts Kirke i Ringsted Pag. 13 omtales noget lignende, hvilket vel har sin Grund i et saadant Sagn. Der findes nemlig: "der ere tvende Indgange til Kirken, nemlig en stor Port paa det Nordre Kapel, igiennem hvilken Almuen i Almindelighed gaaer ind i Kirken" og en mindre paa samme Side mod Enden af Kirken, igiennem hvilken alle de Børn, der bleve døbt, og alle de Liig, der bleve begravne i Kirken, bleve bragte, iligemaade gaae igiennem samme alle de Brudfolk, der i Kirken blive viede, og skulde man ikke faae nogen af disse at gaae igiennem den store Kirkebor, omendstjændt den er meget større og anseeligere. Af hvad Grund kan man ikke sige — —". I Danske Aetl. V. 56 omtales ligeledes en Høi, kaldet Sinderhøi, fordi den beboes af Spøgelse, som hindre de Reisende.

Kong Valdemar og Dronning Selvig, Pag. 45. Boesens Helsingørs Bestr. 189. Hübners Geogr. II. 21. Hagers Geogr. III. 19. D. Aetl. II. 254, *ibid.* VI. 26. Danske Viser II. Anm. 377.

St. Olufs Kapel, Pag. 47. Boesens Helsingørs Bestr. Pag. 99. Saaledes fortælles i Dän. Bibl. II. Pag. 52 og i Hofm. Fundat. VII. 556, at der i Braabne Kirke har været tvende Kaner, hvilke i høitideligt Optog bleve førte om paa Markerne, naar Landet plagedes af Tørste.

Hjarnøe og Ulrøe, Pag. 47. *Saxo VI. Hvitfeldt I 10. Resenii Atl. VI. 582-84. Marmora dan. II. 263. Pontopp. Theat dan. 379 D. Atl. IV. 160. Wormius in additamentis ad Mon. dan. p. 4. ibid. 258. Hofm. Fundat. IV. 757. I Helvaderi Sylva 64 siges Hjarne, at være begravet i Hjernebøye ved Glensborg. I Songes Chorographie Pag. 416 og D. Atl. V. 260 siges han at ligge i Tornbøye Sogn i Hornsherred i Vendsyssel, og siges der at være en Steen, kaldet Hjarnesteen.*

Stillinge, Pag. 48. Hofm. Fundat. IV. 758.
Lerches Digte.

Kirstens og Gjertruds Kilder, Pag. 49. *Resenii Atl. VI. 589. Danske Viser fra Middelalderen III. 321. Anm. 434. Hofm. Fundat. III. 119 ibid. IV. 762. Marmora dan. II. 132. Danske Atlas IV. 304* hvor der tilføies: "Men hvad gammel Snak og Indbildning kan gjøre, det har Biskop Nygom opdaget, som engang betragtede denne Steen, (paa Nædager Kirkeetaarn) og fandt, at det var en ganske anden Historie, nemlig Christi Korsfæstelse, saaledes som den paa gamle Altertavler fra Pavedømmets Tider afbildes, saa her vare intet af alt det, som Visen og Rygtet omformelder".

Ulstand og Landting, Pag. 49. Hofm. Fundat. IV. 627.

Antichrist i Jylland, Pag. 50. *Wolfs Encom. reg. dan 78. seq. Resenii Atl. VI. 23. Danske*

Atl. V. 52 cfr. Sagnet om Jerusalems Skomager.
Nyerup om almindelig Moerskabslæsning i Dan-
mark og Norge Pag. 180. Danst Minerva
1818, 422.

Frøerlykke, Pag. 52. Hofm. Fundat. V. 224.
Præsteb. 1755. Andre sige at hun boede i Holme-
haug.

Kanke, Pag. 52. Hofm. Fundat. V. 386. Songes
Choregr. 303. Stenen skal efter Præsteb. 1755
være saa stor, at ti Personer kunne faae Plads om-
kring den. Den omtalte Sang, pleie Fædrene at
synge anderledes, end den her er anført. Sædvan-
ligst lyder den som saa:

Ride, ride, Kanke!
Hesten hedder Blanke,
Hesten hedder Uildgraa
Den skal — — ride paa!

eller ogsaa:

Ride, ride, Kanke,
Til Møllerens Huus:
Der var ingen hiemme
Uden en lille Kattepuus
Som sad under Bænken og beed en graa Muus.

Nielstrup, Pag. 53. Præsteberet. 1755. Danst Atl.
III. 577 Mag. Bresdorff skriver desangaaende i sin
Indberetning 1755: "der menes at den i de papi-
"stiske Tider har været et Kloster. Det som mest

"bestyrker mig i denne Mening er, at der udenfor
 "Porten, naar man kommer ind i Borggaarden
 "sidder paa høire Haand oppe i Muren en grøn
 "Steen, ungefæhr $\frac{1}{2}$ Alen høi og $5\frac{1}{2}$ Tomme
 "bred af Facon næsten som en Huusgavl; saa
 "vidt jeg kan see er den af Pottemager Leer
 "med en tyk grøn Glasering over, hvorudi midt
 "paa ligger et Billede paa Rnæ med oprakte Hæn-
 "der for et Træ eller Blomster. — — ovenned
 "kommer en Engel med en Krone og holder den
 "ligeover Hovedet af Billedet; bag samme Billede
 "er ligesom et Huus med Dør paa og runden om
 "Stenen oventil hvor den er indfattet i Muren ere
 "nogle Zirater som Blomster. Om denne Steen
 "skal forestille Frelserens Bøn i Urtegaarden, eller
 "om det er en papistisk Helgen, der er afbildet,
 "veed jeg ikke".

Klokkeengen, Pag. 54. Præsteb. 1755. Cfr.

Klokkerne i St. Knuds Taarn Pag. 29.

Torske = Bjerg, Pag. 54. Præsteb. 1755.

Davrebjerg, Pag. 55. Præsteb. 1755, hvor tillige
 gjøres den Indvending, at det synes rimeligere at
 denne Strid har været med Bønderne i Bogherred,
 efterdi disse Herreder grændse sammen.

Rønninge = Søegaard og Veilegaard,
 Pag. 55. Hofm. Fundat. V. 253. Danske Atl. III.
 475 *ibid.* 594 *ibid.* VI. 633. "Fløiene paa Røn-
 "ninge Søegaard ere alle gjorte efter Facon af en
 "Stomagerlæst; hvoraf der ere mange; men paa

"Beilegaard findes nu (1755) ikkun en eneste
"af samme Facou, som sidder over Porten af Lade-
"gaarden". Præsteberet.

Altærtavlen i Nørre Brobye, Pag. 56.
Præsteb. 1755. Efter en anden Tradition skal den
i Krigstider være taget fra Sverrig.

Kanildsholm, Pag. 56. Præsteberet: 1755.
Danske Atl. IV. 744. Songes Chorogr. 331. *ibid.* 706.
Danske Viser fra Middelalderen II. 156. Anm. 366.
Grimms altdänische Heldenlieder 542. Efr. Dron-
ning Magrethe paa Resnæs Pag. 17.

Kampen Sun, Pag. 57, Præsteb. 1755. Danske
Atl. III. 278. Rhodes Samlinger I. 518.

Kirkeruden i Kjøbeløv, Pag. 58. Præstebe-
ret. 1755.

Sjærum Kilde, Pag. 58. *Antiquar Annal.* III.
1ste Hefte 36. Et lignende Bertegn ved en Kilde i
Karhuusstift i Karup Cogn fortælles i Danske
Atl. IV. 482.

Ruthvi og Svend Boe, Pag. 59. Hofm.
Fundat. III 490. I Pontopp. *Theat. dan.* 423 kal-
des den ene "Jep Tot". Danske Atl. V. 22: "Om
"Steenild-Bro, som endnu er til i Steenild Cogn
"ved Hobroe, siger Resenius, at Inscriptionen der
"findes saaledes: Tyge Nold og Sivert Boe bygde
"Glenstrup Kirke og Steenild-Bro. Andre hen-
"føre Inscriptionen med nogen Forandring til Ma-
"riager, men alt er lige rigtigt".

Marck Stigs tro Tjener, Pag. 59. Arr.

Hvitf. Krøn. I. 304. *Marmora danica* I. 213.

Danske Folkesagn I. 173.

Svends Gave, Pag. 60. Thuras Beretn. om

Serslef Herred. i Aalborg. *Marmora danica* II. 259.

Christian den fjerde pløier paa Sam-

søe, Pag. 61. Thuras Beretning om Samsøe.

Pag. 22.

De svenske Ryttere paa Samsøe, Pag.

62. Danske Atl. II. 35.

Christian den Anden og Aben, Pag. 62.

Arr. Hvitf. Krøn. II. 1093. Pontopp Theat.

Dan. 166. *Messenii Scondia illustr.* Tomus IV.

39: "Triduo post, nempe II. julii, filius nascitur

"Johanni trium Regnorum competitori, Christier-

"nus, altera post meridiem hora, unam apertam,

"et aliam in pugnum contractam proferens manum,

"sanguine plenam. In utero præterea flevisse

"perhibetur, quæ non obscura tyrannidis in Scon-

"dios, et potissimum Sueones progressu temporis

"exhibitæ, fuerunt argumenta. Ex cunis etiam

"per simiam deportatus, absente nutrice, ad castræ

"fastigium Nyborgensis et mox reportatus incolu-

"mis, suam ad præcelsum trium regnorum fasti-

"gium, fortunæ beneficio, quæ velut cercopithecus,

"illudit mortalibus sublimationem, ac tandem in

"exilium carceresque perpetuos detrusione, pru-

"dentibus insinuavit rerum æstimatoribus".

Ubels Jagt, Pag. 63. *Danske Ult.* I. 224 *ibid.*
VII. 553. *Pontopp. Theat. Dan.* 269. *Holbergs*
Danm. Rig. Historie I. 321. *Guhms D. R. Hist.*
X. 212. *Marmora dan.* II. p. 1. *Bechmanns*
Hist. orbis pol. Cap. V §. 2. *Badstjærts poet.*
Skueplads 144. *Hübners Geogr.* II. 58. *Hagers*
Geogr. III. 55. *Cypræi Annales episc. slesv.* 267.
Pontopp. Ann. eccl. dan. I. 547. *Helvaderi Mar-*
tyrologia sanctor. 18 Mai. *Messenii Scondia il-*
illustr. II. 39. *Helvad. Sylva Chron* 88. *Olden-*
burg om Gjenfærd 75. *Danske Folkesagn* I. 187.
Der fortælles, at da engang nogle Reebslagere vilde
standse ham i Sønderborg, hvor han farer igiennem
med fire sorte Heste, spændte de Reeb over Perles-
gaden mellem Anders Krafts og Peer Henriksens
Huse. Men da han kom, brast alle Rebene for
ham. Foruden de tilsvarende vilde Jægere i Sjæl-
land, paa Møen, i Fyen, i Thykland, Frankrig og
Engeland, hvilke ere omtalte i 1ste Deel Pag. 188
figes ogsaa Christian den Anden at jage saaledes
ved Erholm i Fyen og "die Herren von Rorhen-
thal", i Schweiz vide Wjß Reise in das Berner-
Oberland II. 420.

Liden Kirstens Grav, Pag. 63. *Resenii*
Atl. V. 64 *ibid.* V. 95. *Danske Atlas* V. 476.
Guhms Danm. Rig. Hist. VII. 226 *ibid.* 713.
Marmora dan. II. 264. *Pontopp. Theat. Dan.*
356. *Hofm. Fundat.* IV. 460. *Hagers Geograph.*
III. 41. *Jonges Chorogr.* 471. *Danske Viser fra*

- Middelalderen II. 31 Anm. 343. *Tragica* No. 28. Altdänische Heldenlieder von Grimm. 322. Anm. 534. Oldenburg om Gjenfærd. Pag. 112.
- Den indmurede Nonne, Pag. 64. cfr. Rippinge Kirketv. Pag. 42.
- Svend Sælling, Pag. 64. *Resenii Atl.* VI. 568. *ibid.* 604. *Marmora dan.* II. 134. *Pontopp. Theat. Dan.* Danske Atl. VI. 209. *ibid.* 210. *ibid.* 474. *ibid.* 476. *ibid.* V. 761. Hofm. Fundat. II. 154. *ibid.* 336. *ibid.* IV. 613. *ibid.* 758. *ibid.* 761. Suhms Danm. Riges Hist. IV. 753. Tønges Chorogr. 705. Danske Viser fra Middelalderen, I. 150:66. Anm. 388 seq. Danske Minerva for 1818, 260. Danske Folkesagn, I. 40. Anm. 173.
- Broder Ruus, Pag. 68. Danske Atlas, VI. 35. Hofm. Fundat. VII. 156. Historie om Broder Ruus, hvorledes han haver tjent for Røf og Munk udi et Kloster, Da hvad han haver bedrevet derudi. Trykt i dette Aar. Ryerup i Bogen om almindelig Moerskabelæsning i Danm. og Norge P. 239, henviser til Den danske Digtekunsts Historie I. 114:22. *Resenii Atl.* II. 385. S *Marmora dan.* I. 199. "Nomen cænobii tacetur falsoque dicitur situm" "fuisse in Saxonia. Narratur ibidem, fratrem" "Rus fuisse cacodæmonem monachis in sceleribus" "et scortationibus ministrantem. Mira alios de" "eo historia relata et credita P. Resenio, quod" "nobilis alicujus stiterit currum invisibili vi, cum" "per jocum ille minatus esset liberis suis, Fratrem

"Rus illos compesciturum, quod ad Hafniam acci-
 "disse scribit ante 40 tunc annos." Badsfjærø
 poet, Skueplads, P. 108. Pontopp. Theat. Daniæ,
 P. 91: "Allhie (Efterum Kloster) ist nach Erzählung
 "Helvaderi in Sylva Chronolog. Maris Balt p. 46.
 "Frater Joh. Ruschius Bruder und Koch gewesen.
 "Ghe die Kloster Kirche zur Wohnung verwandelt
 "ward, wies man allda sein Bildniß und nachfolgendes
 "des halb Latein und halb Dänisches Epitaphium:

"Hic jacet John Præst,
 "Qui dedit suum graa Hæst,
 "Nec non de Siligine tue Læst,
 "Semper comedebat det bæst,
 "Requiescit in pulvere sub vest."

Hvorledes det siden efter gif Broder Ruus, da
 han foer i Kongens Datter af Engeland, sees af
 hans Historie, som følger:

"Rus gav et Skraal og foer sin Ven,
 Hvor han da foer spurde vel jeg,
 Han holdt sig strax til Engelland,
 Der plaget han baade Qvinde og Mand.
 Siden i Kongens Daatter foer,
 Giorde hende Pine den var stoer,
 Hendes Deylighed snart forvende,
 At neppe hende nogen fiende,
 Hvorfor Kongen forskrive lod,

Sine Præster og lærde Mænd god,
 Inden sit Rige og uden Lands,
 Dog ligevel slet ingen fands,
 For hvilken Diavelen vilde vige,
 Han agtede flere at besvige,
 Han blev adspurdt i samme Tide,
 Hvi han vilde en Maning lide,
 Han svarede og sagde: jo fordi
 Jeg er en Broder saavel som I,
 Fordi Broder Rus det er mit Navn,
 Mine Brødre meer til Skade end Gavn,
 Han gjorde dem ogsaa god Beskeed,
 Om hans Abbed og hvad han heed,
 Kommer han ikke til mig at live,
 Da skal der ingen mig uddrive.

Der Kongen saadant fik at høre,
 Et Bud lod han strax rede giøre,
 Det sendte han strax til Sæxen-Land,
 Han ledte saa længe han Abbeden fand.
 Han fik hannem Brev holdt Kongens Ord,
 Som Abbeden han sad over sit Bord,
 Abbeden han læste Kongens Brev,
 Fornam hvad Skalkhed Rus bedrev,
 Han gjorde sig rede strax paa Stand,
 Og sørgede det Bud til Engeland,
 Som Abbeden da til Kongen kom,
 Han finge hannem vel, thi han var from,
 Hvad fand jeg sige deraf meere,

Han lod hannem gandske vel tractere,
Siden sagde han Abbeden af sin Nød,
Hvorledes hans Daatter var nær død.
Han bad med Guf og megen Graad,
Den Diævel af hans Dotter at drive,
At hun finge Bod og blive i Live,
Han lovede hannem derfor megen Gave,
Som Abbeden selv mest vilde have.

Abbeden sagde til Kongen saa :
Ederis Dotter skal komme for mig at staa,
Der den Jomfrue for Herr Abbeden kom,
Fuld ilde gav sig Broder Rus der om,
Da hverken gjorde Bulder eller Blær,
Han laa fuld stille og taugd saa qvær,
Abbeden sagde høyt, hør nu du,
Broder Rus, hvor est du nu ?
Rus sagde : Herr Abbed jeg er her,
Seg vilde I var mig ikke saa nær,
Da begyndte Rus at færlige,
Jo dut, desvær', nu jeg maa vige,
Abbeden sagde, jeg byder dig,
Kom strax, og stat her nu hos mig,
Bliv til en Hæst som du varst føre,
Du skal en skade Folk til Døre,
Vindue, Vægge, Loft eller Muur,
Eller noget andet Creatur,
Broder Rus gjorde som Abbeden bød,
Blev til en Hæst som føre var rød,

Hvor stille han hos Abbeden stod,
Da maatte man see han var en god,

Kongen lovede den Himmelske Gud,
Fortryde han havde brudt hans Bud,
Han lovede for sin Dotter og sig,
At tiene Gud med Hjerter ævindeligt,
Hverken haad han eller drak
For han gav Abbeden megen Tak,
Bad hannem begiere hvad han vilde have,
Han vilde ham give baade Gunst og Gave,
Da saae der Abbeden udi en Braa
En meget stor Blyhaab hvor han laa,
Han talede til Kongen og sagde saa:
Allernaadigste Herre, fand jeg saae,
Af dette Bly, det vil jeg høre,
Gaa meget som Rus fand en Tiid føre,
Paa Ryggen over det salte Vand,
Til Klosteret udi Saxe-Land?
Herre det er nu min Begiære,
Dg siden begiærer jeg intet meere.
Kongen sagde: det skal see,
Annammer det Bly, som I der see,
Kan Rus det altsammen føre,
Da skal det eder altsammen tilhøre,
Dg dermed eders Kloster bedste giøre,

Abbeden sagde til Broder Rus,
Der ligger Bly udi det Huus,

Det skalt du strax til Klosteret føre,
 Lad see du kan afsted nu føre,
 Nu skynde dig og vær en seen,
 Kom snart og sig mig svar igien,
 Broder Rus han lod ad Luften staa,
 Tusinde Skippund Bly paa Ryggen laa,
 Dem førde han over med en Fart,
 Han kom igien og en fuld snart.

Com Kongen over Maaltid sad,
 Og fik da med Abbeden Mad,
 Broder Rus ind at Døren kom,
 Til Abbeden gik og spurde hannem om,
 Han fulde Glottet til Klosteret føre,
 Han vilde det ganske gjerne gjøre?
 Abbeden sagde til Broder Rus,
 Dette Slot det er et Kongeligt Huus,
 Lad det her ubehindret staa,
 Du skalt vel andre Gysler faae,
 Jeg vil dig sige hvad du skalt gjøre,
 Mig selv skal du til Klosteret føre,
 Foruden Skade foruden Skam,
 Byder jeg dig at føre mig fram,
 Abbeden bad Kongen gode Nat,
 Paa Ruses Ryg han sætte sig brat,
 Rus tog afsted og var en seen,
 Førde Abbeden til sit Kloster igien.
 Com Abbeden vilde have Kirken tagt,
 Rus havde Blyet paa Kirken lagt,

Dg spurde fremdeles hvad skal jeg gjøre,
 Herr Abbed lader mig det snarligen høre,
 Hvor skal jeg bygge, hvor skal jeg boe,
 Jeg venter mig aldrig meere Noe,
 Abbeden svarede med Alvors tale,
 Jeg vil dig en længer forhale,
 Ikke langt herfra jeg siger dig det,
 Ligger et græffelligt øde Sted,
 Der skal du boe til ævig Tiid,
 Dg aldrig meere komme hid,
 Eller nogen Sted i andre Land,
 Du skal en Skade Kvind eller Mand,
 Du skal en Skade Fisk eller Fæ,
 En Huus, en Mark, en Skov eller Træ,
 Eller nogen anden Verdens Creature,
 Men ligge der til Dommetag og lure.
 Broder Rus gjorde som Abbeden bad,
 Gan gav et Ekraal og tog afstad,
 Det gik hannem ud foruden Gammen,
 Bessierme os Gud fra hannem Amen.

Grundstenen til Kronborg, Pag. 70.
 Boesens Bescr. over Helsingør, 240=42. *Marmora*
dan. I. 137, hvor Pontoppidan tillige henviser til
 den lignende Fortælling om Harald Blaatand. *vide*
Saxo X.

St. Magrethes Kloster i Roskilde,
 Pag. 70. *Scriptores rer. dan.* V. 303. Danske

Atlas VI. 110. Behrmanns Grundriss til Roeskilde Domkirke, 14.

Sellig-Blod Kapel, Pag. 72. Hofm. Fundat. VII. 219. Past. Westi Lægberg beretter i Præsteber. 1755, at han har fundet denne Fortælling i nogle gamle Papirer uden Navn eller Årstal. *Cypræi Annal. Pag. 374.*

Slemminge og Sjælde Kirker, Pag. 72. Præsteberet. 1755, cfr. Danske Folkesagn I. 9. Herløv Kirke.

Rotterne paa Laaland, Pag. 73. Rhodes Samlinger, I. 97.

Røverne, Pag. 73. "Eskerbjerg" nu Skeelsborg. D. Atl. . 586. *ibid.* V. 573. Præsteber. 1755. Danske Viser fra Middelalderen, . 227. I Anm. *ibid.* 374 siges: "I Tome V (D. Atlas) p. 338 siges derimod, at Dve Drost slog de tolv Røvere, der havde deres Stue i Sandisbjerg hos Tostegaard i Brovst Sogn Østerhanherred Hjørring Amt Aalborg Stift, og laae da for det derværende Nordenflov. Hermannus Chytræus i Brings Monumenta Scanensia, Pag. 323 har atter andre Efterretninger. Han kalder Drosten hverken Hr. Peter eller Hr. Dve, men Hr. Haagen, og siger, at han boede paa Hunehals Slot i Halland. Maaſkee Nordenflov ikke er et *nomen proprium.*"

Allesøe Kirke, Pag. 74. Danske Atl. VI. 547. cfr. Rhodes Samlinger, I. 147. Brandesløv Kirke. Danske Folkesagn, I. p. 9. Herløv Kirke *ibid.* 262

Liunge Kirke, *ibid.* 28. Krogstrup Kirke, *ibid.*
 Anm. 169. Bresten Kirke.

Thor og Kar, Pag. 76. Den Glif, at lade Portene staae aabne for Brudestaren, er affkaffet i Begyndelsen af forrige Aarhundrede. Hvad Navnet Thor angaaer, saa fortjener det maaſkee at anmærkes, at der paa Glavendrup Mark, nogle hundrede Skridt fra Thorshøi, ligger en Steen paa den saakaldte Rævehøi eller Alishøi, paa hvilken, blandt mere, ſkal være riftet Navnet Thor.

Røverne i Thirsted Kirketårn, Pag. 77. Rhodes Samlinger, I. 734, hvor der tilføies: "Det ſkal have været den Tid Hr. Clemens her var Præst, omtrent 1620, ham de ofte havde efterluret "af vilde ſlaaet ihjel."

St. Kjeld, Pag. 77. *Theat. Dan.* 406. *Danſke Atlas*, IV. 614. *Nyerups Skildring af Tilstanden i Danmark og Norge* IV. 214. *Cypræi Annal.* p. 182. *ibid.* 27 fortælles lignende Mirakler om Unſcharius: "*Et legitur in legenda ejus quod cum comuniter in pane & aqua solebat carnem subigere, ibidem una dierum, aqua fuerit in vinum conversa. Et fons ubi illa aqua extracta fuit, hodierno die dicitur fons sanctus.*"

Ottesund, Pag. 78. *Saxo X.* Hvitfeldts Krøn. 49. *Resenii Atl.* VI. 7. *Pontopp. Theat. Dan.* 423. *Cypræi Ann.* 51. *Danſke Atlas* IV. p. 10. *ibid.* V. 473: "Andre holde for, at Sundets rette "og ældſte Navn er Oddesund, af den Thyelands

- "Odde, som løber ud dertil, hvorfor det og i den
 "gamle Norske Historie heder Oddesund." *ibid.*
 515. Jonges Chorogr. 476. Hübners Geogr. II. 46.
Bundløs Gule paa Fyerland, Pag. 79.
Pontopp. Theat. Daniæ, 424.
Solger Danske, Pag. 80. Bedel Simonsens
 Udsigt, II. 2det Hefte P. 44-46.
Svend Trundsens Sønner, Pag. 80.
 Bedel Simonsens Udsigt, II. 2det Hefte, 102. "Pa-
 "ternosterkirken, saaledes kaldet, fordi den skal være
 "byggt paa det Sted, hvor Frelseren lærte sine Dis-
 "ciple Fader Vor." Suhms Danm. Riges Hist.
 VI. 54. 57. 102. *Gesta et vestigia Danor. extra*
Dan. I. 12-15.
Træet ved Æskildstrup, Pag. 82. Cfr. *Re-*
senii Atl. VI. 135. ibid. 160. ibid. 142. "Ge-
 "wisse hohe Bäume müssen nach der Meinung der
 "Bauern nicht abgehauen werden, um die Unzufrie-
 "denheit der Unterirdischen nicht zu reizen." Die
 Edda von Rühz P. 13. At den samme Tro ogsaa
 er hjemme i Sverrig, sees af Ittner über das schwe-
 dische Trollpack, som findes i Jacobis Iris für
 1809 Pag. 164: "Unter den Geistern behaupten die
 "Kobolte den ersten Rang. Ihre Wohnung ist
 "meistens in hohen Bäumen, welche um die Häuser
 "stehen. Man soll sich hüten, diese Bäume abzu-
 "hauen; denn wer es thut, kann sich eine unheilbare
 "Krankheit zuziehen." Wyß omtaler denne Folke-
 tro i hans Reise in das Berner Oberland II. Pag.

415. "Jener Stein, auf dem sie (Die Zwerglein)
"so gern geseffen, von Bauern tückisch heißgeglüht,
"und jener Ast durchsägt, daß sie zu Falle kommen,
"wecete Zorn in ihnen, und klagend über die Bos-
"heit der Menschen verschwanden sie."

Popholz og Gillingenbeck, Pag. 82. *Helva-
deri Sylva Chronologica*, 79. *Cypræi Ann. episc.
slesvicens.* 83.

Ubarmhjerlighedens Straf, Pag. 83. Mundt-
ligt. Birkerods Kong Knud den Helliges Historie.
Odense 1773, Pag. 46.

Fr. Olle, Pag. 84. Cfr. Nyerups antiq. Fodreise i
Then 1805, Pag. 16:22:23. Danske Atl. VI. 715.
Danske Folkesagn, I. 77. Kong Solb.

Frue's Kors, Pag. 85. I Danske Atlas VI. 636
angives Fru Anna Rønnow at være denne Frue.

Skræppestrædet, Pag. 86. Efter Danske Atl.
III. skal dette være skeet under Christian den Tre-
dies Krig med Lybederne.

Brænde høi, Pag. 86. I Danske Atl. VI. 662
anføres følgende: "1696 lod Frue Margrethe So-
"hansen Bispen vide, at Præsten havde døbt tre
"Borborn for Fogden; Præsten Hr. Hans Jacobsen
"svor for Biskoppen, at slikt var ham af Had paa-
"sagt, fordi han havde straffet Bonden, som ei kunde
"sin Børnelærdom. Sagen skal være saaledes ud-
"falden, at Fogden og Hustrue blev brændt og Præ-
"sten kom fra Kalbet." Cfr. Danske Folkesagn I.
127. Den siunkne Borg. Dette samme Sagn for:

tælles om det saakaldte "Krokonens Kjør" i Næsbyhoveds Brobye i Fyen.

Giufoesæk og Tyreprenthepose, Pag. 87. Danſke Atl. VI. 560. Det Udtryk "Skinnende" er Bondens Omſkrivning af Guld, thi under ſaadanne Omſtændigheder, troer han det farligt at nævne Tingene ved de rette Navne.

De tre Fiſkere, Pag. 88. Hvitfeldt, I. 517. Danſke Atl. III. 488, 89. *ibid.* VI. 665, 66.

Altartavlen i Schleswig, Pag. 93. *Marmora dan.* II. 19. Danſke Atlas 602. Noobis *Bevtråge* II. 48.

Kirkedøren i Brobye, Pag. 95. Anſeret omtales i Jonges Chorographi. Paa Kirkedøren ſtaaer: "Hjelp Jesu, Herrens Søn. 1512."

Engen, Pag. 96. Cfr. Danſke Folkeſagn, I. P. 104. Bogøe.

Magrethe Skofgaard, Pag. 96. Cfr. Danſke Folkeſagn, I. Blodpletten paa Colbithuus. I Marhuus Domkirke findes en ſort Liigſteen over et Monument, af hvilken Inſcriptionen ſiges at være udſlebet paa Frederik den Tredies Befaling, eſterdi den Adelsmand, over hvilken den er ſat, ſkal have ivret imod Souverainitetens Indførelſe.

Bjergpudølingerne, Pag. 97. Cfr. *Resenii Atlas*, VI. 591. Hofm. Fundat. IV. 763. Danſke Folkeſagn, I. 71. II. 26. Hvad den Gvne hos ſlige Bæſner angaaer, da findes Grevinge Her paa ſamme Maade at have giættet ſine Forfølgere, I. 37.

Thyres Klove, Pag. 98. Danske Atlas, V. 970.

Hofm. Fundat. IV. 720. Songes Chorogr. 588.

Thybo = Selte og Morsing Karle,

Pag. 98. Danske Atlas, V. 473. *ibid.* 561. Songes

Chorogr. 474. *ibid.* 481. Cfr. Danske Folkes-

sagn, I. 42. *ibid.* 47. *ibid.* 80. *ibid.* II. 20.

Ligstenen i Viborg Kirke, Pag. 99.

Marmora dan. II. 199.

Kjøbmanden i Halborg, Pag. 99. *Marmora* :

dan. II. 252.

Skjulsmark, Pag. 100. *Marmora dan.* II. 267.

"Til Tegn af, denne Brand vender nu Taget paa

"Taarnet i Øster og Vester: Herom er gjort en

"gammel Rjæmpe-Vise, hvoraf ikke vides uden Be-

"gyndelsen: Det var liden Engelbret &c." Dan-

ske Atlas, V. 303. I Danske Viser fra Middelal-

deren III. P. 418 omtales en Beretning om en vis

Ingvor Ingvorsen paa Helteriis, der har megen

Lighed med den her fortalte.

Glorup Karet h, Pag. 104. Glorup er det nu-

værende Moltkenborg.

Serene, Pag. 105. At den samme Tro ogsaa er

almindelig i Överrig sees af Jacobi's Iris 1809, i

Sttner's Ueber das schwebischen Trollpact P. 166:

"Reist jemand in einen Wald oder über eine Wiese

"wo sich im Thau oder Schnee eine kreisförmige

"Figur gebildet hat, so zeigt der Postillion, der

"Einen führt, mit dem Finger auf die Stelle hin,

"und sagt: Siehe, da haben die Elfen getanzt!" og

af Fr. Rühz Die Edda p. 15: "Ukbeant find in
"Schweden die Hælfentänge: ein runder Streif im
"thauigten Grase bezeichnet den Ort, wo sie ihren
"nächtliche Reihen führen; wer Nachts in einen
"solchen Ring hineingeräth, dem werden sie sichtbar,
"und er ist in ihre Gewalt gegeben 2c."

Fru Birthe, Pag. 105. Dette Sagn er saa almindelig
beligt et Folkesagn, at det ikke alene fortælles om
Polykrates eller om Jungs Frue (see 1ste Deel p. 86)
eller om en anden Frue i Grimms Sagen I. 323,
men er endog bearbejdet i den indiske Litteratur i
Skuespillet Sakontala.

Vinderslev Kirke, Pag. 106. Danske Atlas,
IV. 492. Hofm. Fundat. III. 2.

Fløistrup Kirke, Pag. 108. Dan. Atl. IV. 283.

Maribo Kirke, Pag. 109. Danske Atlas, III.
294. Grundtvigs Saga for 1812, p. 61.

Christian den Sjundes Sødse, Pag. 110.
Danske Atl VI. 86.

Undløse Kilde, Pag. 110. Danske Atlas, VI.
177. Dan. Biblioth. II. 56. Jonges Chorogr. 168.

St. Knuds Steen, Pag. 112. Cfr. Danske
Folkesagn, I. 105.

Oluf Bager, Pag. 113. Cfr. Danske Atlas, VI.
Pag. 609. Myrup og Søren Abildgaards antiq.
Reiser, 101. seq.

Crucifixet, Pag. 114. Resenii Atlas VI. 623.

